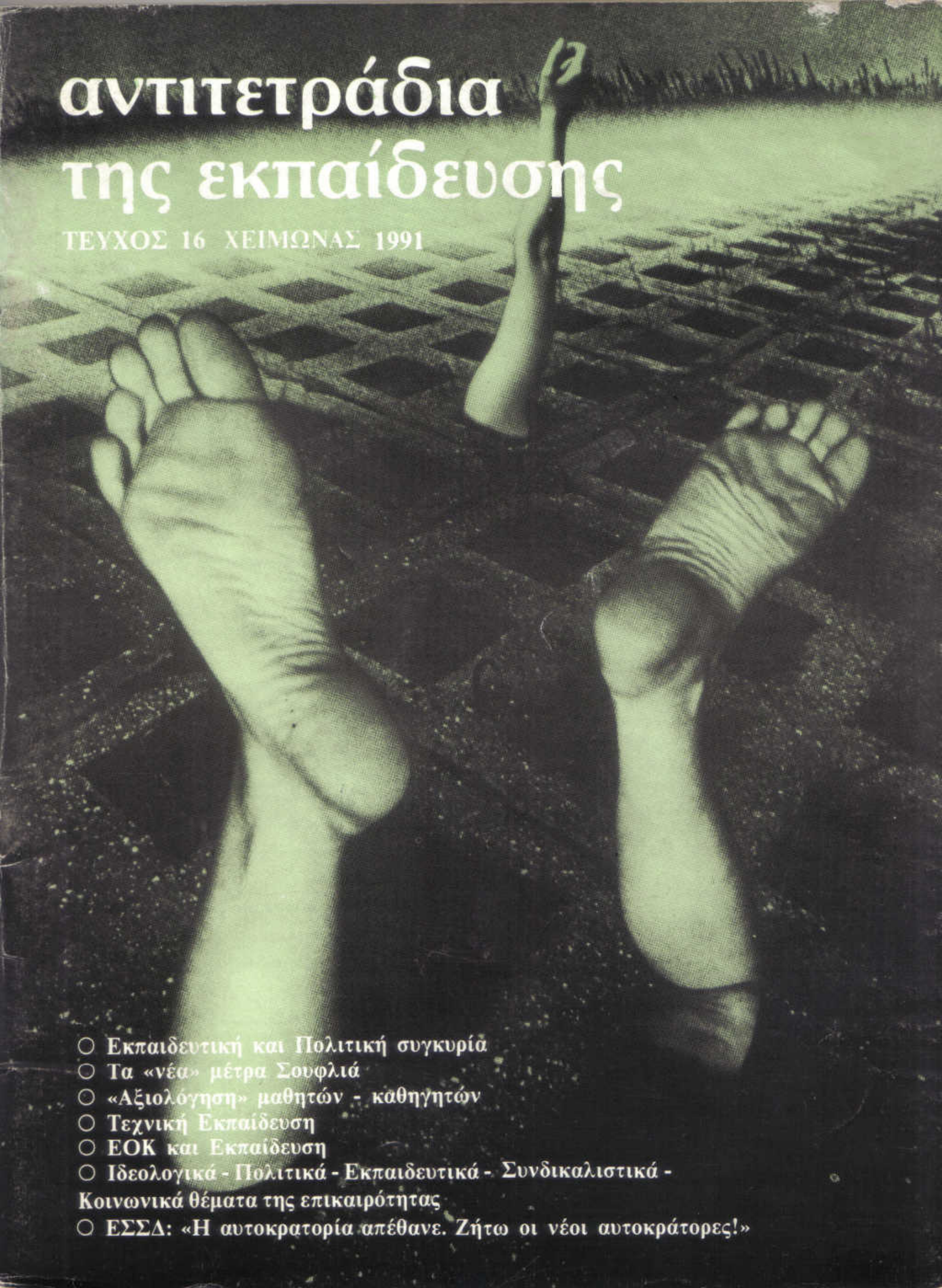

ΑΝΤΙΤΕΤΡΑΔΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 16 ΧΕΙΜΩΝΑΣ 1991

-
- Εκπαιδευτική και Πολιτική συγκυρία
 - Τα «νέα» μέτρα Σουφλιά
 - «Αξιολόγηση» μαθητών - καθηγητών
 - Τεχνική Εκπαίδευση
 - ΕΟΚ και Εκπαίδευση
 - Ιδεολογικά - Πολιτικά - Εκπαιδευτικά - Συνδικαλιστικά - Κοινωνικά θέματα της επικαιρότητας
 - ΕΣΣΔ: «Η αυτοκρατορία απέθανε. Ζήτω οι νέοι αυτοκράτορες!»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Εκπαιδευτική και πολιτική συγκυρία σελ. 4
.....
- Τα νέα μέτρα**
- Δημόσια Εκπαίδευση: Αλλάζει το τοπίο; σελ. 8
- «Αξιολόγηση» στην εκπαίδευση: Ώρα μηδέν σελ. 10
- Αξιολόγηση των μαθητών ή άλλοθι για ιδεολογική πειθάρχηση και ταξική επιλογή; σελ. 16
- Τα παίρνει ή δεν τα παίρνει; σελ. 23
- Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση σελ. 25
- Τα «κακά παιδιά» σελ. 28
.....
- Τα Συνέδρια ΟΛΜΕ - ΔΟΕ σελ. 32
- Τι να κάνουμε; σελ. 34
- Από το ενιαίο στις κλαδικές συμβάσεις σελ. 37
.....
- ΕΣΣΔ: «Η αυτοκρατορία απέθανε. Ζήτω οι αυτοκράτορες!» σελ. 41
.....
- **ΑΦΙΕΡΩΜΑ:** ΕΟΚ και εκπαιδευτικές επιλογές σελ. 44
.....
- Ανοιχτό Γράμμα στο Ν. Τεμπονέρα σελ. 55
.....
- **ΑΦΙΕΡΩΜΑ** στους πρωτοδιοριζόμενους εκπαιδευτικούς σελ. 56
.....
- Μειονότητες και Εκπαίδευση σελ. 66
- Ο Τρομονόμος, ο Σερ Φοντανίδης και οι Βρεττανοί σελ. 68
- Προσοχή! Περνάνε οι διανοούμενοι σελ. 69
- Θανάτων εγκώμια σελ. 70
.....
- **ΑΦΙΕΡΩΜΑ:** Ιμπεριαλισμός και Ναρκωτικά σελ. 72
.....
- Σχολιάζοντας εκ-παιδευτικά σελ. 83
.....
- Τα Σεμινάρια της Ε.Κ.Κ.Μ. σελ. 89
.....
- Μας έγραψαν**
- Η εκπαίδευση στο Ζαΐρ σελ. 92
.....
- Σχολικές Βιβλιοθήκες σελ. 93
.....
- Αλιεύοντας και σχολιάζοντας σελ. 95
.....

Σημείωμα της Σύνταξης

ΟΧΙ φθινό και πειθαρχημένο δημόσιο σχολείο

Αυτοί θέλουν : Λιτότητα και περιεκτικές εξετάσεις και επίλεκτους φραγμούς πειθαρχίας και άμεγρους φθινό εργατικό συνδικαλιστικό ιδιωτική εκπαίδευση

Εμείς θέλουμε : Αυτίλας τωρο, άποκράτεια στο σχολείο και την κοινωνία, εργασιακά δικαιώματα, ελεύθερη πρόοδος στη βάρβαρη.

Με τους μαθητές, σπουδαστές, εργαζόμενους
Μαζικός ενιαίος αγώνας

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

ΑΘΗΝΑ Σάββατο 19 Οκτωβρίου 1991, 10 π.μ.

Κάνιγγος 27, 5ος όροφος - Αίθουσα Λογιστών

Περάσαμε μ' εκκωφαντικό τρόπο από την εποχή των θυελλών, στη θύελλα της εποχής που κλείνει τον εικοστό αιώνα. Αυτήκοοι και αυτόπτες μάρτυρες των όσων συνέβησαν εντός και εκτός μας, ίσως όμως αυτή ακριβώς η οπτική και ακουστική αποταμίευση να λιγόστεψε την προσωπική δράση και από υποκείμενα της ιστορικής εξέλιξης να μεταβληθήκαμε (όσοι...) σε καλούς ακροατές των τηλεοπτικών μηδενικών.

Εδώ πλέον χρειάζονται λεπταίσθητα όργανα· και προφανέστατα δεν αναφερόμαστε στην «ενημέρωση» της υψηλής ευκρίνειας, αλλά στη ζωντανή δράση που παίρνει υπ' όψη της την κοινωνική γνώση, τις ανάγκες των «φτωχών» και την ευαισθησία της οικουμενικότητας, που τη λένε και διεθνισμό.

Σήμερα, όμως, που το σύστημα, παγκόσμια και τοπικά, αναδιρθρώνεται συστηματικά και αμείλικτα, οι επί το έργον σειρήνες του σερβίζουν την πιο δηλητηριώδη τροφή σε φανταζι συσκευασίες, προβάλλοντας σαν μορφοκράτες και εκσυγχρονιστές τα δικά τους διλήμματα σαν διλήμματα της ανθρωπότητας. Έτσι, επειδή θεωρούνται κυρίαρχοι του παιχνιδιού.

Σε μια συμπληρωματική όχθη, οι βιαίως ανανήψαντες ολοφυρόμενοι που «πήραν τη ζωή τους λάθος», ανακυκλώνουν τα υλικά της βαρβαρότητας με μίαν «καλούτσικην αριστεροσύνη».

«Μα δεν υπάρχουν σταθερές;» Ποιά είναι τα αρχέτυπα; **Με το Δία ή με τον Προμηθέα;**

Ας το πούμε καθαρά, χωρίς περισπωμένες και δασείες. Το καπιταλιστικό σύστημα ετοιμάζει τα αυριανά δεδομένα και τους νέους ιστοριογράφους του. Το νεοασπικό σύστημα στις ανατολικές χώρες, που βγήκε από την πιτάνια προσπάθεια για την κατάργηση της εκμετάλλευσης, παραδίδεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία και τη δημοκρατία της αγοράς. Το δίλημμα Γιέλτσιν ή Γιενάγιεφ δεν μας αφορά. Η συλλογικότητα, η ελευθερία, η ανάπτυξη της ανθρώπινης ύπαρξης, η κατάργηση της εκμετάλλευσης, δεν είναι ιστορική παραξενιά και παρένθεση. Αυτοί που τα υπερασπίστηκαν δεν είναι κοινωνική ανορθογραφία, αλλά τέκνα της ανάγκης και της οργής.

Η νέα τάξη πραγμάτων ετοιμάζει το νέο κύκλο της φωτιάς, την ώρα που εξαγοράζει τη διανοήση και στέλνει τα (πρώην) άτακτα παιδιά για ύπνο. Οι πληρωμένοι φλύαροι λογοφέρνουν για την έκταση και την υπογραφή των κοινωνικών συμβολαίων.

Μα ποιος ελπίζει ότι θα κερδίσει από αυτές τις διαθήκες;

Την ώρα που ο εθνικιστικός Άρης των Βαλκανίων τροχίζει τα μαχαίρια του και η ευρωπαϊκή και υπερατλαντική πατρωνεία διαγκωνίζεται στο στίβο, αξίζει να μετατρέψουμε τους μύθους σε ιστορία.

Ο φόβος μπροστά στη νεοσυντηρητική αντιπίθεση θεραπεύεται. Πρώτα - πρώτα με την ανατροπή του φόβου. Αν δεν μπορούμε ν' αλλάξουμε γυαλιά, ας αλλάξουμε μάτια, για να δώσουμε τα πράγματα από τη σκοπιά της ανυπότακτης γραμμής. Η σιγουριά της θεωρίας επιβεβαιώνεται στη ζωή και στην πράξη, όχι επειδή «η ζωή θα δείξει», αλλά επειδή θα «δείξουμε εμείς». Η νέα φάση είναι μπροστά μας.

Το ΥΠΕΠΘ ετοιμάστηκε. Με τις γιγαντοεπιχειρήσεις του και την υπομονή του επιτελάρχη. Με τις αψιμαχίες προς τα «δεξιά» για να επιτεθεί στο άλλο άκρο. Με τις συζητήσεις κορυφής και τα πλατειά χαμόγελα.

Εδώ είναι όμως, ζώσα ψυχή, ο περισυνός χειμώνας και ο Νίκος Τεμπονέρας είναι εδώ, και οι χιλιάδες των αναγκών και των ανθρώπων εδώ είναι, σε στάση αναμονής. Και οι εργάτες και τα παιδιά τους και οι άνεργοι, εδώ είναι.

Η ανασύνταξη των δυνάμεων του κινήματος «δεν είναι έργο των θεών», το μέλλον δε θαρθεί έτσι από μόνο του νέτο - σκέτο, οι εκκλήσεις για περισσότερο ρεαλισμό και η εφικτολογία δεν διαμορφώνουν κίνηση προς τα μπρος αλλά προς τα πίσω, το αυριανό τοπίο ή θα ζωγραφιστεί και από μας ή θα είναι γκρίζο.

Σ' αυτό το τεύχος επικεντρώνουμε την προσοχή μας στα σημεία των καιρών, δεν είμαστε «περί άλλα τυρβάζοντες», σημαντικό τμήμα του σώματος μας διαθέτουμε στην ανάλυση για τα ΕΟΚικά προγράμματα, τα οποία είναι εντός του μέλλοντός μας, για την αξιολόγηση η οποία βρίσκεται *anteportas* για το συνδικαλιστικό κίνημα και την ανάγκη ανασυγκρότησής του. Η μετριοκρατία υποβαθμίζει την κίνηση.

Οι φωτιές οι πλάστρες σ' όλη τη χώρα δεν είναι σβησμένες... Λόγος εφ' όλης της ύλης... Ευ πράττειν...

Ο δυτικός άνεμος

Λαύριο - Κοζάνη - Ηράκλειο - Αχαΐα. Ελλάδα δεν είναι μόνο η Αθήνα...

Το αποτυχημένο πραξικόπημα στη Μόσχα από μία χούφτα κρατικών και κομματικών παραγόντων και το επιτυχημένο διαρκές «συνταγματικό» πραξικόπημα των Γιέλτσιν - Γκορμπατσώφ, έκλεισε προς το παρόν τον κύκλο που άνοιξε η «περεστρόικα», σαν το ανώτατο στάδιο του παλινρθωμένου κρατικού καπιταλισμού στην ΕΣΣΔ. Ταυτόχρονα, γέννησε και γιγάντωσε όλα εκείνα τα ερωτήματα που βρέθηκαν στα χείλη των προοδευτικών και αριστερών ανθρώπων:

- * Είναι δυνατή η παλινόρθωση ενός οικονομικού - κοινωνικού συστήματος, είναι δυνατή η παλινδρόμηση στην ιστορία;
- * Αποτελεί το πολιτικό σύστημα που ονομάζουμε σοσιαλισμό μια ευγενική ουτοπία ή μια «πραγματοποιήσιμη ιδέα»;
- * Ποια είναι η πολιτική κατάσταση που εμποδίζει την ανάδυση μιας νέας τάξης στο κράτος, το κόμμα και την κοινωνία και πώς η παλινόρθωση μπορεί ν' αποφευχθεί;
- * Ποια είναι η σχέση οικονομικής βάσης, πολιτικού συστήματος και εποικοδομημάτων, η σχέση ανάμεσα στις τάξεις, στους διευθυντές και τους διευθυνόμενους, στη χειρωνακτική και διανοητική εργασία, στον κεντρικό και περιφερειακό σχεδιασμό, στις εθνότητες και τις μειονότητες, στην αγορά και στην εργατική δύναμη, κ.λπ., κ.λπ.

Ανεξάρτητα, λοιπόν, από το οπερετικό πραξικόπημα, εκείνο που πρέπει να σημειώσει κανείς είναι, πως ούτε η βραδεία εισαγωγή στην αγορά και τον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας (Μπρεζνιεφική τάση), ούτε η ξέφρενη ταχύτητα (Γιέλτσιν - Γκορμπατσώφ) έχουν τίποτα το κοινό με τους παλλαϊκούς στόχους. Άλλωστε, αυτό μαρτυρούν οι δημόσιες τοποθετήσεις τους, που μυρίζουν εθνικισμό και παραγωγισμό, χωρίς καμμία αναφορά σ' ό,τι είναι δυνατόν να συνεγείρει τα εργατικά όνειρα.

Ήδη, στην παλαιά Σοβιετική Ένωση ανεμίζουν οι τσαρικές σημαίες, το λεγόμενο κομμουνιστικό κόμμα τίθεται εκτός νόμου, τα εθνικιστικά τείχη υψώνονται και η ιστορία ξαναγράφεται με ψευδεπίγραφο τρόπο. Η «Μέκκα της Ορθοδοξίας», που εδώ και πολύ καιρό κράτησε σαν αδειανό πουκάμισο τα συνθήματα μιας εποχής, γκρεμίζει τ' αγάλματα του Λένιν και βαφτίζει το Λένινγκραντ «Αγία Πετρούπολη». Απέναντι στον ξέφρενο δρόμο της βίαιης καπιταλιστικοποίησης που παίρνει την τυπική της μορφή, το ερώτημα δεν είναι η επιστροφή στον Μπρέζνιεφ και στην εποχή του τέλματος. Οι εργαζόμενοι, η νεολαία και η προοδευτική διάνοηση, οφείλουν ν' αντιμετωπίζουν τα πολιτικά και κοινωνικά συστήματα, όχι με βάση το τί αυτά δηλώνουν, αλλά τί πραγματικά είναι...

Νέα Τάξη - Νέα Αταξία

Μετά τον πόλεμο του Κόλπου, η ΝΕΑ ΤΑΞΗ πραγμάτων έδειξε ότι είναι βασική επιλογή των κυρίαρχων κρατών. Τί σημαίνει αυτό; Ξαναμοίρασμα των αγορών, νέους πολέμους, λήστευση των χωρών του γ' κόσμου, νέες ισορροπίες και συμμαχίες. Ήδη, στην ξέφρενη κούρσα, οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, η Γερμανία υφαίνουν τα νέα μπλοκ, ενώ στη Σοβιετική Ένωση ο μεγαλωρώσιμος σωβινισμός υπό του Γιέλτσιν θέλει να βάλει τη δική του σφραγίδα, τόσο στις συνομιλίες με τη Δύση, όσο και στο νέο χάρτη της Σοβ. Ένωσης.

Η νέα τάξη, επίσης, φαίνεται ότι θέλει να νομιμοποιήσει τις επεμβατικές δραστηριότητες, γι' αυτό και δυναμώνει υπερεθνικούς θεσμούς — όπως ο ΟΗΕ, η ΔΑΣΕ, το Συμβούλιο Ασφαλείας — επιδιώκοντας να δώσει έτσι το τυπικό χαρτί στον εαυτό της για τις νέες εξορμήσεις.

Από την άλλη πλευρά, οι χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, με τα σοβαρά προβλήματα οικονομικής φύσης και πολιτικής διαχείρισης, αυτή τη στιγμή διαπραγματεύονται τους όρους ένταξης στον παγκόσμιο καπιταλιστικό καταμερισμό εργασίας, ενώ ο τρίτος κόσμος δεν έχει να παρουσιάσει παρά ένα πολυδιασπασμένο τοπίο. Η Παλαιστίνη, η Κούβα, η Κύπρος δεν αποδεικνύουν τίποτε άλλο, παρά την αδυναμία ενός ενιαίου μπλοκ των «φτωχών», απέναντι στον ιμπεριαλισμό που ανασυντάσσεται για τον επόμενο γύρο.

Σ' αυτήν τη φάση ο παγκόσμιος νεοφιλελευθερισμός, σ' όλες τις ήπιες ή ακραίες παραλλαγές του, αξιοποιεί πολλαπλά και επιθετικά την κατάρρευση των ανατολικών χωρών, κηρύσσοντας ότι το τέλος της ιστορίας σταμάτησε στον Άνταμ Σμιθ και στις αστικές επαναστάσεις του προηγούμενου αιώνα. Αυτού του τύπου η ιδεολογική αποταμίευση συνοδεύεται από τον άγριο αντικομμουνισμό, ο οποίος -ξεκινώντας από τους «Γενάγιοφ»- φτάνει μέχρι την Παρισινή Κομμούνα, αύριο μέχρι τον Σπάρτακο και τους Ίωνες φιλοσόφους.

Η ανάσχεση του κυρίαρχου αντικομμουνιστικού ρεύματος, με την ταυτόχρονη απόρριψη της σκουριάς του παλινρθωμένου γραφειοκρατικού καπιταλισμού, είναι όρος για τη νέα ανασύνταξη των δυνάμεων των εργαζομένων.

είναι-προς το παρόν-ισχυρότερος

Σ' αυτό το σημείο δεν μπορούν να γίνουν υπολογιστικές προσθαφαιρέσεις, πολιτικοί συμψηφισμοί και μικρόψυχες παλινωδίες.

Η υπεράσπιση του ιδεολογικού πυρήνα του επιστημονικού σοσιαλισμού στην πολιτική και του υλισμού στη φιλοσοφία, την ιστορία, τις επιστήμες, δεν είναι ζήτημα αφηρημένης νόησης, αλλά ζωής.

«Μέσα στην πράξη ο άνθρωπος οφείλει ν' αποδείξει την αλήθεια, δηλαδή την πραγματικότητα και την ισχύ, το εντεύθεν της σκέψης του. Η συζήτηση για την πραγματικότητα ή τον εξωπραγματικό χαρακτήρα της νόησης απομονωμένης από την πρακτική είναι καθαρά σχολαστική». (Κ. Μαρξ, 2η θέση στον Φόϋερμπαχ).

Μέσα στους αγώνες, με τα παλιά και τα νέα υλικά, για την επανεξόρμηση όλου του ανυπότακτου κόσμου της δουλειάς, της διανόησης, της νεολαίας. Να μεταβληθεί η αναγκαία περίσκεψη σε γόνιμη σκέψη και να ενσωματωθεί σ' αυτήν όλο εκείνο το κομμάτι της θεωρητικής και πρακτικής αναζήτησης, που από δεκαετίες πριν αναζήτησε νέους δρόμους, κόντρα στην επίσημη Αριστερά και την ηγεσία της. Κόντρα στα παλλαϊκά κράτη, την ειρηνική συνύπαρξη, το κόμμα όλου του λαού, με τη Μορφωτική Προλεταριακή Πολιτιστική Επανάσταση, με την άρνηση του οικονομισμού, με την ενσωμάτωση όλων των γνήσια απελευθερωτικών κινήσεων σε παγκόσμια κλίμακα, με την κοινωνικοποίηση της εξουσίας, με το δημοκρατισμό των μαζών.

Εδώ είναι Βαλκάνια...

Ίσως ποτέ στην ιστορία της, η άρχουσα τάξη της Ελλάδας δεν έφαγε τόσα απανωτά «εθνικά» χαστούκια. Αφού νόμισε ότι είχε αναβαθμισμένο προφίλ, μιας που ακολούθησε το δυτικό χαροδρεπανηφόρο άρμα στον Κόλπο, προσπάθησε να παίξει το βαλκανικό χαρτί.

- * Η πρόταση Μητσοτάκη για τον αφοπλισμό στο τριεθνές συνάντησε την παγερή τούρκικη και αμερικάνικη στάση.
- * Το Κυπριακό βουλιάζει στα νερά της τετραμερούς και τα κυπριακά κόμματα παίρνουν τις αποστάσεις τους από την κυβερνητική πολιτική.
- * Η κυβέρνηση, ενώ χαιρέτισε μ' ενθουσιασμό την ανεξαρτησία των Βαλτικών χωρών, συμπορεύεται με το μεγαλοσέρβικο εθνικισμό και το Μιλόσεβιτ, για να σφίξει τη γιουγκοσλαβική Μακεδονία και τις αποσχιστικές τάσεις της: διπλή γλώσσα, που την απομονώνει στην Ευρώπη, όπως δείχνει η αποτυχία της τετραμερούς (Ελλάδα - Σερβία - Βουλγαρία - Ρουμανία), που βάλτωσε ύστερα από τις Ιταλο - Γερμανο - Αμερικανικές υπονομεύσεις.
- * Η ανακίνηση των εθνικών - μειονοτικών ζητημάτων, τα οποία χρησιμοποιεί το δυτικό μπλοκ για ν' αποσταθεροποιήσει τα Βαλκάνια και να τα αναδιρθώσει σε «συμφέρουσα τιμή», γίνεται πονοκέφαλος για την Ελλάδα, αφού βγάζει στην επιφάνεια το «Μακεδονικό» και το ζήτημα της μειονότητας στη Θράκη, τα οποία κρατούσε τεχνηέντως στην πολιτική ναφθαλίνη.
- * Ταυτόχρονα, ενώ κρατάει στην αντζέντα της το «βορειοηπειρωτικό» για ευθετώτερο χρόνο, αντιμετωπίζει με πανικό το γεγονός, ότι οι «σύμμαχοι» προτιμούν τις απ' ευθείας διασυνδέσεις τους με τις ανερχόμενες ομάδες στα Βαλκάνια, αρνούμενοι το ρόλο των μεσαζόντων.

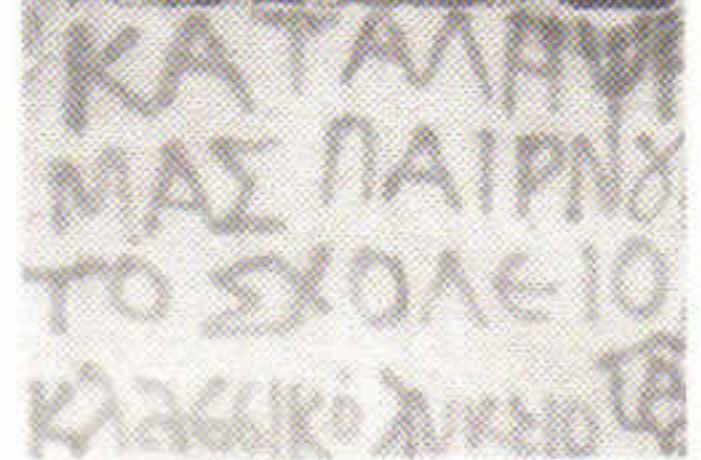
Οι υπεργολαβίες περνούν δύσκολες ώρες και η κυβέρνηση Μητσοτάκη βρίσκεται μπροστά σε δυσόϊνο μέλλον.

Από την μία πλευρά, στα πλαίσια της ΕΟΚ, η Ολλανδογερμανική πρόταση για την Ευρώπη των πολλών ταχυτήτων περιορίζει την Ελληνική διάσταση του Ευρωπαϊκού όνειρου σε συμπληρωματικό ρόλο, κάπου ανάμεσα στην Πορτογαλία και την Ουγγαρία. Όπως ευφυώς ειπώθηκε στο πρόσφατο συνέδριο της ΟΛΜΕ, ο τελευταίος ευρωπαίος διοικητικός του Ντελέρ κάνει τους Χριστοδούλου - Παλαιοκρασσά να στέκονται κλαρίνο, εκλιπαρώντας την ευρωπαϊκή ισότιμη μεταχείριση...

Σ' αυτήν την κατεύθυνση, η κυβέρνηση άρχισε και συνεχίζει το ξεπούλημα, που φτάνει από τη βιομηχανία έως τις βραχονησίδες του Αιγαίου, βγάζοντας στο σφυρί —σαν Πόντιος στη λαϊκή— ολόκληρο τον κοινωνικό, δημόσιο, φυσικό πλούτο της χώρας.

Πολύ περισσότερο όταν για να «ψηλώσει» είναι διατεθειμένη να πατήσει στο πτώμα της ασφάλισης, της υγείας, της ηγεσίας, της εργατικής δύναμης, την οποία θέλει να τη φέρει —με προκρούστεια κλίνη— κάτω από την παρεχόμενη εργατική τιμή των βαλκάνιων γειτόνων μας. Και όποιος αντέξει!

Και ενώ η φωτιά του πολέμου κατεβαίνει στα νότια και οι γεωγράφοι ΕΟΚ και ΗΠΑ ε-

Τα πρώτα πανό των καταλήψεων, για το 1991, αναρτήθηκαν σε 80 Γυμνάσια.

τοιμάζουν πυρετωδώς τους νέους βαλκανικούς χάρτες, πατώντας και υποδαυλίζοντας κάθε τοπική εθνική, θρησκευτική, πολιτισμική αντίθεση, άρχουσα τάξη της χώρας μας ακονίζει τα πιο σκουριασμένα εθνικιστικά της αντανάκλαστικά, επιστρατεύοντας τη σοσιαλδημοκρατία —που φόρεσε τη φουστάνελα και ζώστηκε τ' άρματα— τους εξωνημένους διανοούμενους και την ορθοδοξία. Η πραγματικότητα ξεπέρασε κάθε φαντασία...

Με δυο λόγια: Κάθε εθνικιστική διαμάχη αποκρύβει τις ταξικές διαφορές και τις πραγματικές αντιθέσεις. Από μία άποψη, η αναβίωση του εθνικισμού, στα Βαλκάνια και παγκόσμια, είναι τα σφάλματα που πληρώνει το εργατικό και εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα, είναι το φάρμακο στις πληγές του συστήματος.

Στα παρακάτω λέμε: ναι!

«Τα θέλουμε όλα, τώρα» (Μαθητικές κινητοποιήσεις 1991)

«Όλοι ή κανένας» (Εργάτες ΕΒΟ για τις απολύσεις)

«Ή εμείς ή αυτοί» (Εργαζόμενοι της ΕΑΣ για την ιδιωτικοποίηση)

Αυτά ήταν τα πιο ολικά συνθήματα που ακούστηκαν από τη νεολαία και τους εργαζόμενους τους μήνες που πέρασαν. Με τον πληθωρισμό των νεανικών λόγων, όταν η κυβέρνηση ηττήθηκε κατά κράτος στα Προεδρικά Διατάγματα και ο ΥΠΕΠΘ έφαγε το κεφάλι του, με τη βαθύτερη αίσθηση της ταξικής αλληλεγγύης, η οποία ανέδειξε την αρχή «τάξη ενάντια σε τάξη», υποχρεώνοντας την εργατική γραφειοκρατία να συρθεί πίσω από τις κινητοποιήσεις. Με τη μετατροπή των ψευτοδιλημάτων που παζαρεύουν τον τύπο των συντηρητικών μέτρων, στο πραγματικό δίλημμα που αναδεικνύει την «τάξη για τον εαυτό της».

«Ή εμείς ή αυτοί». Ένα χρόνο μετά τη σύγκρουση με το νεοφιλελευθερισμό και τη συναίνεση, όταν ο τρικομματισμός έδινε γη και ύδωρ στη συντηρητική ανασυγκρότηση.

Πού χτυπάει η καρδιά της χώρας; Ούτε στα παζάρια των ολίγων επώνυμων του Συνασπισμού, που αναζητούν σανίδες σωτηρίας, «ψυχές μαραγκιασμένες από τις δημόσιες αμαρτίες», ούτε στη σοσιαλδημοκρατία, που πρότεινε τριετές συμβόλαιο και εξαρτά τα λόγια της από την πολιτική ομηρία στο Ειδικό Δικαστήριο και τους προεκλογικούς υπολογισμούς, θέλοντας να εισπράξει τη λαϊκή αγανάκτηση και δυσφορία.

Ούτε πίσω από το Σαμαρά για εθνική πολιτική, ούτε πίσω από τον Α. Παπανδρέου για την παλινόρθωση της σοσιαλδημοκρατίας με «ανθρώπινο πρόσωπο», μα ισχυροποίηση εκείνου του πολιτικού και κοινωνικού ρεύματος που αντιστέκεται στη λιτότητα, στο σωβινισμό, στην αποχαλίνωση της ιμπεριαλιστικής τυραννίας, στη συντηρητική ανασυγκρότηση στη χώρα και στον κόσμο. Αυτό σημαίνει ν' αρνηθούμε και τις σειρήνες του Περισσού, που θυμήθηκαν τους κώδικες και την αριστερά και θέλουν να υποτάξουν στην κομματική τους ανασύνταξη κάθε αγωνιστική φωνή.

Ν' αντιστραφούν οι όροι και να υπερβούν οι αγωνιστές τον κομματικό πατριωτισμό, που οδήγησε στην ενσωμάτωση, στη συναίνεση, στον Τζαννετάκη και το Ζολώτα, στον κοινοβουλευτικό κρετινισμό και στο διετές μορατόριουμ της ΓΣΕΕ με το ΣΕΒ, στ' όνομα «της ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού».

Η αχίλλειος φτέρνα

Ήδη η κυβερνητική πολιτική παρορσιάζει ρωγμές και η συνοχή της είναι επισφαλής.

Οι παραιτήσεις Δήμα - Κεφαλογιάννη δεν έχουν προσωπικό χαρακτήρα, αλλά αντανάκλαση τον πόλεμο συμφερόντων η υπ' αριθμόν ένα υποχρέωση της Ν.Δ., ν' αποκρυσταλλώσει την οικονομία και να φτιάξει ένα κράτος light στα πλαίσια της αγοράς, συναντάει όχι μονάχα την αντίσταση των εργαζομένων και των ανέργων, αλλά και αντιρρήσεις εντός των κυβερνητικών τειχών.

Το ρήγμα των ταμείων, οι αυξήσεις στα είδη πρώτης ανάγκης και τα φάρμακα, οι περιkopές των συντάξεων, η περιφρόνηση στους αντιστασιακούς, δείχνουν ότι οι νέες ιδέες γρήγορα αποδείχθηκαν επικίνδυνες και αντιδραστικές.

Το τμήμα της τάξης που κυβερνά αναγκάστηκε να χώσει στη φυλακή ένα κομμάτι της τέταρτης εξουσίας, πράγμα που σε απλή πολιτική γλώσσα σημαίνει αύξηση των ενδοαστικών αντιθέσεων. Οι ίδιες εφημερίδες που έφεραν, μέσα από τη συναίνεση και τα σκάνδαλα, τη Ν.Δ. στην κυβέρνηση, στρέφονται τώρα εναντίον της, κατηγορώντας την για αυταρχισμό και ανικανότητα.

Η ουσία είναι, ότι η ρωμαϊκή λεγεώνα δεν περπατάει όσο και όπως πρέπει, ότι «ξεχειλώνει» από πολλές πλευρές. Το αν αυτό θα μεταφραστεί σ' εκλογές ή σε ένα πολιτικό και κοινωνικό ρεύμα αντίστασης και πάλης ενάντια στη συντηρητική ανασυγκρότηση, δεν είναι μόνο ζήτημα αντικειμενικών συνθηκών. Είναι και ζήτημα του υποκειμενικού παράγοντα.

Εξέγερση και καταστολή και στις φυλακές Κορυδαλλού.

Ο χειμώνας του στρατηγού Σουφλιά Θάνατι μακρύς Επιχείρηση «ευνομία - ευταξία» στην εκπαίδευση

Οι μάχες κερδίζονται αφού προηγηθεί η πάλη των ιδεών. Αυτή την αρχή φαίνεται ότι ο κ. Σουφλιάς την έχει για καλά υιοθετήσει, αφού προετοιμάζει τελικό ρουά - ματ στην εκπαίδευση σαν μεγάλος μαιτρ της τακτικής.

Ας μην ξεχνάμε ότι μιλάμε για το ίδιο πρόσωπο που έσυρε τις Ομοσπονδίες στο Βατερλώ του ασφαλιστικού, αφού τις πέρασε από το δρόμο του «διαλόγου» και της «συναίνεσης».

Τρία είναι τα βασικά όπλα του Υπουργού Παιδείας: α) Η τακτική του διαλόγου, β) το αναβαθμισμένο προφίλ και γ) η ανοχή και κάλυψη των πολιτικών κομμάτων και της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας.

Η επιχείρηση διάλογος είναι η πλέον πολυδιαφημισμένη, πολυδάπανη και πολύχρονη διαδικασία που έχει να επιδείξει υπουργός. Τόνοι χαρτιού, χιλιάδες ώρες για να αποδειχτεί ότι το υπουργείο συνομιλεί με την κοινωνία, στην ουσία για να προετοιμάσει τη μεγάλη επίθεση, με βασικό στόχο την πειθάρχηση σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ένα φτηνό πειθαρχημένο και αποδοτικό σχολείο και Παν/μιο, προσαρμοσμένο στις ανάγκες της ΕΟΚ και της αγοράς.

Με την τακτική του διαλόγου, ο Σουφλιάς συνέδεσε την αναβαθμισμένη προσωπογραφία του. Ανοίγοντας ένα ψευδοπόλεμο με τους σχολάρχες, προβάλλοντας τα Εργαστηριακά Κέντρα και απαντώντας στην κρίση του αστικού σχολείου με τη δοκιμασμένη συνταγή της «γερμανικής πειθαρχίας» και της «αύξησης των εξετάσεων», πέτυχε να τον υπερασπίσουν βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, να αντιγράφεται από το Σημίτη και να χειροκροτείται από το Συνασπισμό, ο οποίος τον εγκυβερνά για... αποσπασματικότητα των μέτρων.

Από την «άλλη πλευρά», η συνδικαλιστική γραφειοκρατία σε ΔΟΕ/ΟΛΜΕ έκανε το αποφασιστικό βήμα, μετατοπιζόμενη ακόμα πιο σταθερά στον εκσυγχρονισμό - ευρωπαϊσμό και στη συναίνεση. Χωρίς στρατηγική και τακτική, χωρίς εμπιστοσύνη στη δυναμική των αγώνων και με καθολική αμνησία από τα διδάγματα του περιουσιού χειμώνα, αντί να κινηθεί στην κατεύθυνση ενός μετώπου Παιδείας, με τους σπουδαστές, τους εργαζόμενους που αντιστέκονται, ενημερώνοντας τους μαθητές, αγωνίζεται για την περίφημη «διακομματική», διοργανώνοντας αμφιβόλου ποιότητας και αποτελεσματικότητας συσκέψεις και σεμινάρια. Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία δεν έχει στόχους. Στη συντηρητική ανασυγκρότηση στην εκπαίδευση, που σημαίνει λιτότητα, αναδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων, συντηρητικοποίηση προγραμμάτων, αύξηση των ταξικών φραγμών και στην τακτική του «σαλαμιού» που ακολουθεί το υπουργείο, απαντάει «χωρίς πρόγραμμα». Ήδη η κίνηση Σουφλιά να πετάξει το ξεροκόμματο των 120 δρχ. ημερησίως (μισό πακέτο τσιγάρα δηλαδή) για να εξασφαλίσει ένα ολόκληρο πακέτο συντηρητικών μέτρων, είναι έτοιμη να εξουδετερώσει τα τελευταία «νάζια» της γραφειοκρατίας.

Να γίνει εχθρός του «καλού» το «καλύτερο»

Απέναντι στα μέτρα και κυρίως απέναντι στην ανασυγκρότηση της κοινωνίας και της οικονομίας κάτω από την κυριαρχία της νεοφιλελεύθερης βαρβαρότητας, η μόνη απάντηση είναι η ανασυγκρότηση - αντιπολίτευση της μαχητικής προοδευτικής πτέρυγας του σ.κ.

- * Για αντεπίθεση στα οικονομικά ζητήματα. Αυξήσεις τώρα!
- * Για διασφάλιση της δημοκρατίας στο σχολείο, στην κοινωνία στο σωματείο. Δημοκρατισμός!
- * Για την αποκάλυψη της εκπαιδευτικής διαδικασίας, την αποκάλυψη των ταξικών φραγμών.
- * Για την υπεράσπιση της Δημόσιας Εκπαίδευσης, ενάντια στις περικοπές και τις ιδιωτικοποιήσεις, όχι από την αμυντική πλευρά της σοσιαλδημοκρατίας, που ονειρεύεται και ετοιμάζει την παλινόρθωσή της, αλλά από τη δυνατότητα που μας δίνεται να βάλουμε φρένο στην ανασυγκρότηση και την επίθεση της βαρβαρότητας, να αχρηστεύσουμε την επιχείρηση «ευνομία - ευταξία» και να βρεθούμε αύριο σε καλύτερες θέσεις.
- * Για την αποκάλυψη και αντίσταση απέναντι στις ΕΟΚικές νηρεκτίβες και τον απεγκλωβισμό από τις ενσωματικές πρακτικές της συναίνεσης και συνδιαχείρισης.
- * Για την ενότητα σ' ένα Μέτωπο Παιδείας με όλα τα ζωντανά κομμάτια της εκπαίδευσης και για την αλληλεγγύη σε όλα τα τμήματα της κοινωνίας που ήδη κίνησαν για να υπερασπιστούν τη δουλειά και τη ζωή τους.

Κινητοποιήσεις και καταλήψεις και στα νοσοκομεία για τις μετατάξεις.

ΔΗΜΟΣΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:

Αλλάζει
το τοπίο;

Όπως είναι γνωστό, οι μεν επιτροπές των «ειδικών», «αφού μελέτησαν τα ερωτηματολόγια», έχουν δημοσιοποιήσει τις προτάσεις τους από το τέλος Ιουλίου, ο δε Σουφλιάς τις δικές του για τα «επείγοντα ζητήματα» μέσα στον Αύγουστο. Έχουν δε ψηφιστεί ήδη όσα αφορούν στις μεταγραφές φοιτητών, στους σχολικούς συμβούλους και στα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών. Παρ' όλο, όμως, που ο κ. Σουφλιάς είχε δηλώσει ότι θα καταθέσει το διάταγμα «περί αξιολόγησης των μαθητών» τη Δευτέρα 16/9 και θα δημοσιοποιήσει τις υπόλοιπες προτάσεις του ΥΠΕΠΘ (αξιολόγηση εκπαιδευτικών, επετηρίδα, τριτοβάθμια εκπαίδευση) μέχρι τις 21 Σεπτεμβρίου, μόλις την Τρίτη 24.9 έδωσε το διάταγμα περί της «αξιολόγησης» των μαθητών, «συνεπικουρούμενο» με 126 δρχ. (!) αύξηση την ημέρα στους εκπαιδευτικούς. Τις δε υπόλοιπες προτάσεις του εξακολουθούμε να τις περιμένουμε (τουλάχιστον μέχρι τη Δευτέρα 30.9 που γράφεται αυτό το σημείωμα), παρ' όλο που έχει δηλώσει ότι μέσα στον Οκτώβριο θα καταθέσει το πολυνομοσχέδιο.

Το τι ακριβώς συμβαίνει είναι ολοφάνερο, για όποιον θέλει και μπορεί να «διαβάσει» πίσω από τις τακτικές, όσο μελετημένες κι αν είναι αυτές: «πετάμε», λοιπόν, στην κοινή γνώμη τις προτάσεις των επιτροπών, (που παρεπιπτόντως, σχεδόν ταυτίζονται με το εκπ. πρόγραμμα της ΝΔ), που αφορούν στα πάντα, αφήνουμε τα ΜΜΕ να καλλιεργήσουν το κατάλληλο κλίμα, ζυγίζουμε αντιδράσεις και διαβλέπουμε πιθανές ενέργειες των φορέων της εκπαιδευτικής κοινότητας και... ανάλογα πράττουμε (ως ηγεσία του ΥΠΕΠΘ). Ίσως άτεγκτοι και αποφασιστικοί σε κάποιο μέτρο, τότε «διαλεγόμενοι» και συναινούντες σε κάποιο άλλο, φτάνει να απομονώσουμε τις αντιδράσεις κατά κλάδο και να μη διευκολύνουμε την σύμπληξη πανεκπαιδευτικού μετώπου. Αυτή σε αδρές γραμμές είναι η τακτική του κ. Σουφλιά, που -με τη γνωστή και δοκιμασμένη μέθοδο του «σαλαμιού»- θέλει να αποφύγει περισυλλήψεις, κινούμενος - είναι αλήθεια- με πολύ πιο έξυπνο τρόπο απ' τον Κουτογιαννόπουλο, συνεπικουρούμενος, όμως, και από τους ευνοϊκούς γι' αυτό συσχετισμούς που προέκυψαν στα Δ.Σ. ΟΛΜΕ - ΔΟΕ και από την ουσιαστική εν πολλοίς συμφωνία ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ στις κατευθύνσεις που το ΥΠΕΠΘ χαράζει. Χαρακτηριστικές ήταν οι προτάσεις Σημίτη, 2.8.91, που ήταν τόσο όμοιες με αυτές της Ν.Δ., ώστε ο ίδιος αναγκάστηκε να μιλήσει για «τεχνικές ομοιότητες» αλλά «διαφορά στη Φιλοσοφία», όπως επίσης και οι δηλώσεις στελεχών του ΣΥΝ που θερμοί θιασώτες του διαλόγου και της συναίνεσης, απέναντι σ' αυτό το αυταρχικό μπαράζ μέτρων, βρήκαν να πουν:

«Η εμμονή στην τακτική των βεβιασμένων, αποσπασματικών ρυθμίσεων σε σημαντικά και παιδαγωγικά αμφιλεγόμενα ζητήματα, όπως αυτό της αξιολόγησης των μαθητών, χωρίς την αναγκαία στήριξη σε σοβαρή παιδαγωγική έρευνα και αντίστοιχη επιστημονική τεκμηρίωση, αποτελεί δείγμα μιας πολιτικής που δοκιμάστηκε και στο παρελθόν χωρίς επιτυχία». Ο ΣΥΝ καλεί την κυβέρνηση «να εγκαταλείψει τη λογική του εμπειρισμού και των βεβιασμένων αποσπασματικών ρυθμίσεων, που προκαλεί αντιπαραθέσεις και ναρκοθετεί τον αναγκαίο διάλογο για την αναζήτηση ευρύτερων συγκλίσεων στον κρίσιμο ευαίσθητο χώρο της Παιδείας». Η «διαφωνία» τους βρίσκεται στο ότι δεν «ρωτήθηκαν», ενώ τα μέτρα κρίνονται... «αποσπασματικά» και ας έχουν περισσότερη συνοχή από όλο το συνασπισμένο συνοθύλευμα. Λίγες μέρες αργότερα ο Σ. Τζόκας, μέλος της Γραμματείας της Επιτροπής Παιδείας του ΣΥΝ έγραφε στην «Ελευθεροτυπία» (14.8.91), ότι «δημιουργούνται εντυπώσεις τέτοιες που δυσχεραίνουν πιθανές συγκλίσεις, πιθανές συμπορεύσεις και αναπόφευκτα υπονοούν μονομερείς λύσεις οι οποίες προκαλούν αντιδράσεις». Καλούσε, λοιπόν, τη Ν.Δ. και την άρχουσα τάξη σε διάλογο για μια εθνική στρατηγική, την ίδια ώρα που η κυβέρνηση «πετάει το γάντι» σ' ολόκληρη τη νεολαία και τους εργαζόμενους στην εκ-

παίδευση. Ο ΣΥΝ σήμερα, ανεξάρτητα από τις επιμέρους φλυαρίες του, και με δεδομένο ότι η ΕΑΡ υποστήριζε την ιδιωτική εκπαίδευση, την κατάργηση των δωρεάν βιβλίων κλπ., είναι ουσιαστικός σύμμαχος της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ν.Δ.

Στην ίδια κατεύθυνση, με χαμηλότερες ταχύτητες, κινείται και το ΚΚΕ. Η πρότασή του αρχίζει και τελειώνει στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Έγραφε ο «Ριζοσπάστης» (4.8.91): «Έχει πάντως ο κ. υπουργός την ευκαιρία να επιδείξει και θάρρος και υπερκομματική αντίληψη».

Αν αυτή είναι η τακτική - που καθορίζεται επίσης και από τη γενικότερη πολιτική συγκυρία και, στην τωρινή ειδικά φάση, από τα πολλαπλά μέτωπα που έχει ανοίξει η κυβέρνηση - ποια είναι η γενική κατεύθυνση και η ουσία των μέτρων; Πού αυτά αποσκοπούν;

Φθηνή, πειθαρχημένη και αποδοτική (για τα κυρίαρχα συμφέροντα) εκπαίδευση - αφανισμός της δημόσιας δωρεάν παιδείας, αυτός είναι με λίγες λέξεις ο στόχος. Αναφέρουμε συνοπτικά τις κυριότερες προβλεπόμενες αλλαγές (ήδη νομοθετημένες ή αναμενόμενες):

1) «Αξιολόγηση» των μαθητών, δηλαδή αύξηση του εξεταστικού πλέγματος σε Δημοτικό - Γυμνάσιο, επαναφορά αριθμητικής βαθμολογίας στο Δημοτικό.

2) «Αξιολόγηση» των εκπαιδευτικών, δηλαδή σκληρή υπηρεσιακή κρίση και πειθάρχηση των δημοσίων εκπαιδευτικών, από διευθυντές - σχολ. συμβούλους.

3) Κατάργηση της επετηρίδας διορισμών. Καθορισμός νέας μετά από εξετάσεις, με συνυπολογισμό βαθμών πτυχίου, μεταπτυχιακών, 2ου πτυχίου, γλωσσών κ.λπ. Μεταβατικό στάδιο μέχρι το 1993, Διετής δοκιμαστική θητεία των νεοδιοριζόμενων, αφού έχουν περάσει και από ταχύρρυθμη εισαγωγική επιμόρφωση πριν το διορισμό τους (πρόταση Επιτροπής «ειδικών»).

4) Με το πρόσχημα της κατάργησης του ενός και μοναδικού βιβλίου, παράδοση του σχολικού βιβλίου στα κερδοσκοπικά κυκλώματα της «ελεύθερης αγοράς», στην κατεύθυνση της κατάργησης της δωρεάν παροχής τους.

5) Μεταλυκειακά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, δημόσια και κυρίως ιδιωτικά, που θα δίνουν τίτλους σπουδών σε φθηνό μισοειδικευμένο εργατικό δυναμικό, «ελεγχόμενης» και όχι ανεξέλεγκτης - όπως τώρα, από τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών - ροής.

6) Αλλαγή των κριτηρίων για τους σχολικούς συμβούλους, δηλ. αντικατάσταση των «πράσινων» από τους «μπλε», ενεργοποίησή τους και αύξηση των αρμοδιοτήτων τους, προκειμένου να συμμετάσχουν στην υπηρεσιακή κρίση των εκπαιδευτικών.

7) Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πιθανολογείται ανώτατο όριο χρόνου σπουδών, περιορισμός της φοιτητικής συμμετοχής και του Πανεπιστημιακού Ασύλου, μερική η ολική κατάργηση της δωρεάν παροχής συγγραμμάτων, σίτισης, στέγασης κ.λπ., ακόμη μεγαλύτερη σύνδεση των ΑΕΙ με την καπιταλιστική αγορά (άμεση σύνδεση με βιομηχανικές μονάδες, χρηματοδότηση από ιδιώτες, έρευνα για ιδιώτες κλπ.)

Υπάρχουν, επίσης, και διάφορες άλλες εξαγγελίες για την επαναφορά των αρχαίων ελληνικών (αλλά και Βυζαντινών, αρχαϊζουσας κλπ) στο Γυμνάσιο και ίσως στο Δημοτικό, καθιέρωση «πειραματικά» της ενισχυτικής διδασκαλίας, όπως επίσης έγιναν και αλλαγές στο περιεχόμενο ορισμένων βιβλίων (σε συντηρητικότερη κατεύθυνση), ενώ προγραμματίζεται η ριζική αλλαγή σε προγράμματα σπουδών και βιβλία.

Στο τέλος των «ανπιτετραδίων» που κρατάτε στα χέρια σας υπάρχουν αναλυτικές τοποθετήσεις σχετικά με την «αξιολόγηση» εκπαιδευτικών και μαθητών, όπως επίσης και με τα Κ.Ε.Κ. Αν και όποτε έχουμε την τοποθέτηση του ΥΠΕΠΘ για τα υπόλοιπα, θα επανέλθουμε...

«©»

«Η Αξιολόγηση» στην εκπαίδευση:

Ώρα μηδέν

1) Η «αθωότητα μιας πράξης»

«Δεν υπάρχει ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός της αξιολόγησης και ακόμη περισσότερο της εκπαιδευτικής αξιολόγησης» υποστηρίζει ο Ευστ. Δημόπουλος (Λόγος και Πράξη, τεύχος 15).

Η παραδοχή της παραπάνω πρότασης δεν συνδέεται με το ότι ο όρος αναφέρεται σε μία νέα «επιστημολογική περιοχή» και ο ορισμός ότι «αξιολόγηση είναι ο καθορισμός της αξίας τινός» ή ότι «αξιολόγηση είναι η συστηματική και οργανωμένη διαδικασία κατά την οποία διεργασίες, συστήματα, άτομα, πλαίσια και αποτελέσματα ενός εκπαιδευτικού μηχανισμού εκτιμώνται με βάση προκαθορισμένα κριτήρια και προκαθορισμένους σκοπούς» μάλλον προσδίδει σ' αυτήν τη διαδικασία αφηρημένα και τεχνοκρατικά χαρακτηριστικά, καθώς ο όρος «προκαθορισμένα κριτήρια και σκοποί» διόλου δεν είναι ουδέτερος. Κάποιοι κρίνουν και πολύ περισσότερο θέτουν σκοπούς, στους οποίους προφανώς υποτάσσουν την αξιολόγηση, επεμβαίνοντας σ' όλη την πορεία ανάπτυξης της (αξιολόγηση εισόδου, πλαισίου, διαδικασίας, αποτελέσματος).

Έχει ιδιαίτερη σημασία, πριν προχωρήσουμε, να υπογραμμίσουμε τη βαρύτητα την οποία αποκτά η αξιολόγηση σαν μέθοδος εξέτασης και η οποία συνδέεται με την εκπαιδευτική αποδοτικότητα (μαθητή - δασκάλου), αλλά και συνολικότερα με την εργατική απόδοση. Η μερική φιλολογία γύρω από το ζήτημα συνδέεται άμεσα με τις γενικότερες πολιτικές εξελίξεις, την άνοδο του νεοφιλελευθερισμού, την τωρινή κυριαρχία ενός «αντι-εξισωτικού πνεύματος» και με τα αυξητικά φαινόμενα κοινωνικού συντηρητισμού. Αυτά που πριν λίγα χρόνια θεωρούνταν σαν «αυτονόητα», δηλαδή η απόλυτη μισθολογική - βαθμολογική εξέλιξη για τους εκπαιδευτικούς, το δικαίωμα στη δουλειά για τους άνεργους, ένας παιδαγωγικός αντιαυταρχικός φιλελευθερισμός για τους μαθητές, λυγίζουν σήμερα κάτω από το βάρος της συντηρητικής επίθεσης και της ανάγκης να λυθούν όλα τα κρισιμακά φαινόμενα, με την «περισσότερη δουλειά», τον εργασιακό έλεγχο και την πειθάρχηση, την αύξηση των βαθμίδων, στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, τη σύνδεση του μισθού με την αποδοτικότητα, τη γενική σκλήρυνση των μέτρων που λαμβάνονται.

Διανύουμε, λοιπόν, μια περίοδο έξαρσης της αξιολόγησης σ' όλους τους τομείς δραστηριότητας και μάλιστα κάτω από δυσμενείς, προς το παρόν (το τελευταίο δεν θα κουραστούμε να το επαναλαμβάνουμε), κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Μάλιστα, η κυρίαρχη ιδεολογία προβάλλει όλο και περισσότερο την ανάγκη της αξιολόγησης κατ' άτομο, με εξειδικευμένα κριτήρια, προωθώντας τον τεμαχισμό, την άρνηση του συλλογικού και τον αμείλικτο ανταγωνισμό.

Η κυρίαρχη τάξη έχει κάθε συμφέρον να εξασφαλίσει σε μια κοινωνική και άρα πολιτική διαδικασία (με την ευρύτητα της έννοιας) «νόμιμα» χαρακτηριστικά. Έχει κάθε λόγο ν' αποχαρακτηρίσει την αξιολογητική πράξη και να την παρουσιάσει με ουδέτερο, άρα και αποδεκτό, τρόπο.

Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική.

«Ακόμα και θέματα μεθοδολογίας και τεχνικής ανάγονται σε κοινωνικοπολιτικές αφετηρίες, που αφορούν την επαγγελματική αυτονομία του εκπαιδευτικού, τον κοινωνικό έλεγχο της εκπαίδευσης, τη σύγκρουση διοικητικού κέντρου και σχολείου», υποστηρίζει ο Μαυρογιώργος (Συγχρ. Εκπαίδευση, 15).

Είναι φανερό, ότι στην περίπτωση μας, όπως άλλωστε και σε «κάθε αξιολόγηση», το αποτέλεσμα της χρησιμοποιείται για μια νέα υπέρβαση πάνω στους κρινόμενους.

Ο Θ. Βλάχος (υπεύθυνος σήμερα του ΣΥΝ για θέματα παιδείας), σε μία «ενδιαφέρουσα» όσο και αντιδραστική πρότασή του, παρατηρεί ότι «η αξιολόγηση αν δεν σχετίζεται με υλικά και ηθικά κίνητρα δεν έχει νόημα. Τα κίνητρα αυτά δεν μπορούν να καταργηθούν αν το επίπεδο ανάπτυξης της κοινωνίας δεν μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες των μελών της και το επίπεδο συνείδησης των μελών της δεν τα χρειάζεται» (Συνασπισμός, για μία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση).

Χωρίς να είναι κανείς ιδιαίτερα σοφός, αντιλαμβάνεται, ότι ο Θ. Βλάχος σχετίζει την αξιολογική κρίση με το κίνητρο, αφού η κοινωνία δεν έχει φτάσει σε υψηλό βαθμό συνείδησης. Αντί, λοιπόν, να ανεβάσουμε το επίπεδο του υποκειμενικού παράγοντα, περιορίζομαστε στα πλαίσια της δοσμένης πραγματικότητας, ξεπέφτοντας έτσι σ' ένα «οικονομισμό των κινήτρων», σ' ένα φτηνό παραγωγισμό.

Η «αποκάθαρση» κάθε αξιολογικής κρίσης (στον εργασιακό, φιλοσοφικό, οικονομικό, κοινωνικό τομέα) συσκοτίζει τόσο τις προθέσεις όσο και τους στόχους των φορέων της και

Με το σημείωμά μας αυτό επιχειρούμε μία ακόμα προσέγγιση του σοβαρού ζητήματος της αξιολόγησης στην εκπαίδευση. Η σχετική υπουργική φιλολογία και οι διαφαινόμενες κυβερνητικές προθέσεις θα μας αναγκάσουν να επανέλθουμε όταν χρειαστεί.

Είναι αλήθεια ότι η λειψή βιβλιογραφία και τα «αδύνατα άρθρα» λειτουργούν ανασχετικά στην ανάπτυξη της συζήτησης. Ευχάριστα θα δεχτούμε τις παρατηρήσεις του μάχιμου εκπαιδευτικού κόσμου.

Η προσέγγισή μας έχει δύο μέρη. Στο πρώτο αναφερόμαστε στην αξιολόγηση γενικά και σ' αυτήν που πάει να χρησιμοποιηθεί ως πρόσχημα για την υπηρεσιακή κρίση, στο δεύτερο στην αξιολόγηση των μαθητών.

Θ. Τσιριγώτης
Γ. Καββαδίας

αντικειμενικά μεταφέρει την αξιολογική πράξη έξω από τις υπαρκτές κοινωνικές και πολιτικές αντιθέσεις. Της προσδίδει υπερταξικά κριτήρια.

2) Τα ερωτηματικά πληθαίνουν

α) Εστίες προσοχής - ειδικότερα

Αλλά η παιδαγωγική και επαγγελματική πράξη στο σχολείο σχετίζεται με μια σειρά παράγοντες, οι οποίοι όχι μόνο δεν αξιολογούνται, αλλά σκόπιμα αποσιωπάται το μέγεθος της τυραννίας τους, πάνω στη μαθησιακή διαδικασία, στη φυσιογνωμία του μαθητή, ακόμα και στο τελικό αποτέλεσμα που τυπικά είναι οι εξετάσεις. Έτσι, τα υλικότεχνικά στοιχεία του σχολείου, το είδος των αναλυτικών προγραμμάτων (ιδεολογία), η κοινωνική προέλευση και ο κοινωνικός περίγυρος, το συνολικό θεσμικό πλαίσιο του σχολείου, το συγκεκριμένο παιδαγωγικό σύστημα που είναι «συλλειτουργούντες σχολικοί όροι», επειδή ακριβώς σχετίζονται με την κυρίαρχη τάξη πραγμάτων, παραμένουν εκτός αξιολογικών κρίσεων. Στο επίκεντρο της προσοχής βρίσκονται μονίμως τα δύο «εκπαιδευτικά υποκείμενα», ο δάσκαλος και —κυρίως— ο μαθητής.

β) Ποιός, ποιόν;

Αν θεωρήσουμε ότι «η αξιολόγηση είναι μια ιδεολογική - κοινωνική διαδικασία, τότε εύκολα καταλήγουμε στο συμπέρασμα, πως «οι πάντες αξιολογούν τους πάντες» (κρίση στην οποία θα επανέλθουμε). Αλλά εδώ μιλάμε όχι για τους άτυπους φορείς της διαδικασίας (γονείς - μαθητές - κοινωνικές ομάδες κ.λπ.), αλλά για τους θεσμοθετημένους από την «κυρίαρχη πολιτεία». Αξίζει, λοιπόν, ν' αναφέρουμε ότι όλες οι κυβερνήσεις τα τελευταία χρόνια, με τη συνεπικουρία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και των ποικιλώνυμων επιτροπών, παρά τις επιμέρους αποκλίσεις, έβλεπαν σαν «αξιολογητές των εκπαιδευτικών» το διευθυντή, το σχολικό σύμβουλο, τον προϊστάμενο του γραφείου.

Παραλλαγή των παραπάνω προτάσεων αποτελεί η «σύλληψη» του Θ. Βλάχου, όπου προτείνει ένα είδος γενικής συνέλευσης από τους παραπάνω, συν τους γονείς και τους μαθητές, για να βραβεύσει τους 10 πρώτους εκπαιδευτικούς!

Παρατηρούμε ότι τα μοντέλα αξιολόγησης έχουν πυραμιδωτά και μονόδρομα χαρακτηριστικά. Οι διοικητικοί και παιδαγωγικοί προϊστάμενοι αναλύουν, ταξινομούν, κωδικοποιούν και ελέγχουν την εργασία των εκπαιδευτικών. Μια διαδικασία ταξικής πειθάρχησης, που κατά καιρούς ντύνεται με τους μανδύες των «αντικειμενικών μορίων», της «επιστημονικής προσέγγισης» κ.λπ.

3) Η γλώσσα των νόμων

Με ελάχιστες εξαιρέσεις οι νομοθέτες, «όλως περιέργως», είχαν σχεδόν την ίδια άποψη για το θεσμικό πλαίσιο της αξιολόγησης ή καλύτερα της υπηρεσιακής κρίσης. Είναι αρκετά ενδεικτικό το γεγονός, ότι ο νυν υπουργός παιδείας ισχυρίζεται, και έχει δίκιο σε πολύ μεγάλο βαθμό, ότι εφαρμόζει και προεκτείνει τον 1566/85. Βλέπουμε, λοιπόν, συνοπτικά τους νόμους:

1. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

α) Το ν.δ. 651/70 στο άρθρο 36 προέβλεπε τρεις αξιολογητές να την κρίνουν, και μάλιστα ΜΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΔΥΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ, ΤΟΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ.

β) Ο νόμος 309/76 στο άρθρο 60 έναν αξιολογητή του Επιθ. Ειδικότητας, με παρακολούθηση δύο τουλάχιστον διδασκαλιών στην τάξη.

γ) Ο νόμος 1566/85 σχέδια Π.Δ. του 84 άρθρο 2, του 85 άρθρο 2, του 86 άρθρο 6. Προβλέπουν έναν αξιολογητή ΤΟΝ ΣΧΟΛΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΜΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΔΥΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ.

2. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Η ΠΡΑΞΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ.

α) Ν.Δ. 651/70 άρθρ. 36 ΤΡΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ Ο ΕΠΙΘ. ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, Ο Δ/ΝΤΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΕΠΙΘ. ΜΕ ΔΥΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ.

β) ο νόμος 309/76 άρθρο 60, ΕΝΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ Ο ΕΠΙΘ. ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΔΥΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ.

γ) νόμος 1566/85 σχέδια Π.Δ. του '84 άρθρο 2, του '85 άρθρο 2, ΤΡΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ Ο ΣΧ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ, Ο Δ/ΝΤΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, Ο Δ/ΝΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΜΕ ΔΥΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ...

3. ΗΘΟΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ή αλλιώς ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΡΓΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ.

α) Ν.Δ. 651/70 άρθρο 36 ΔΥΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ Ο ΔΙΟΙΚ. ΕΠΙΘ. και Ο Δ/ΝΤΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

β) νόμος 309/76 άρθρο 60 ΔΥΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ Ο ΕΠΙΘ. ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

γ) νόμος 1566/85 σχέδια Π.Δ. 84 άρθρο 2, 85 άρθρο 2, 86 άρθρο 6 Ο ΣΧ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ, Ο Δ/ΝΤΗΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, Ο Δ/ΝΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ (στο τελευταίο σχέδιο Π.Δ. εξαιρείται ο σχ. σύμβουλος).

4. ΠΟΤΕ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ;

ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ: «ΟΠΟΤΕ ΤΟ ΘΕΛΗΣΟΥΝ ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΓΙΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗ Η ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟ ΚΛΙΜΑΚΙΟ».

5. ΠΟΙΕΣ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ;

α) Ν.Δ. 651/70 άρθρο 41: «ΟΙ ΔΙΣ ΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΜΗ ΠΡΟΑΚΤΕΟΙ, ΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΕΚ ΤΡΙΤΟΥ ΜΗ ΠΡΟΑΚΤΕΟΙ, ΑΠΟΛΥΟΝΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ».

β) νόμος 309/76 άρθρο 64:

«ΟΙ ΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ ΔΙΣ ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΧΕΙΑΝ ΜΗ ΠΡΟΑΚΤΕΟΙ ΚΑΙ ΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ ΕΚ ΤΡΙΤΟΥ ΜΗ ΠΡΟΑΚΤΕΟΙ, ΠΑΡΑΠΕΜΠΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΣΕΩΣ».

γ) νόμος 1566/85 σχ. Π.Δ. 84 άρθρο 16, 85 και 86: «ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΠΟΥ ΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΜΗ ΠΡΟΑΚΤΕΟΙ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑ Η ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ, ΠΑΡΑΠΕΜΠΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΣΗΣ».

(βλέπε και άρθρο Τ. Αναγνωστόπουλου, περιοδικό Α' ΕΛΜΕ Πειραιά, Στοχασμοί)

4) Πάντα υπάχει η «κατώτερη τάξη»

Αν οι εκπαιδευτικοί, για λόγους ιστορικής συγκυρίας, δικών τους αγώνων, οι οποίοι συνέπεσαν με τις ανάγκες της σοσιαλδημοκρατίας να ενσωματώσει μεγάλες κοινωνικές κατηγορίες, κατάφεραν για 8 περίπου χρόνια ν' αποφύγουν τις συμπληγάδες της υπηρεσιακής κρίσης και το αστυνομικό καθεστώς της πειθάρχησης, δεν ισχύει το ίδιο και για τους μαθητές. Εδώ η αξιολόγηση, από όλο σχεδόν το φάσμα των διανοουμένων - μελετητών, θεωρείται σαν βασικό δεδομένο της σχολικής πράξης. Ακόμα και παιδαγωγοί οι οποίοι στήριξαν ένα «αντιαυταρχικό - διαφωτιστικό μοντέλο», σήμερα, στις συνθήκες της κοινωνικής αφασίας και της υποχώρησης του προοδευτικού κινήματος, θέτουμε σαν βασικό δεδομένο της σχολικής πράξης. Ακόμα και παιδαγωγοί οι οποίοι στήριξαν ένα «αντιαυταρχικό - διαφωτιστικό μοντέλο», σήμερα, στις συνθήκες της κοινωνικής αφασίας και της υποχώρησης του προοδευτικού κινήματος, θέτουν ιδεολογημάτων για «τεμπέληδες» και «χαμένους» μαθητές. (Περιοριζόμαστε μόνο στις παραπάνω παρατηρήσεις γιατί και η σχετική προηγούμενη αρθρογραφία μας αλλά και το επόμενο άρθρο του Γ. Καββαδία καλύπτουν επαρκώς τα ερωτήματα).

Αξιζει όμως ν' αναφέρουμε ενδεικτικά τη σοβαρή παρατήρηση του περιοδικού «Θέσεις»:

«Επιπλέον, πιστεύουμε ότι κατά τη διαδικασία της εκπαίδευσης αναδεικνύεται η αντίθεση μεταξύ των πολύμορφων αναγκών και αναζητήσεων του ατόμου - καθώς αναζητά σ' αυτές τις ηλικίες την ταυτότητά του - και της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Εφόσον ο εκπαιδευτικός μηχανισμός στόχο έχει να προετοιμάζει και να κατανέμει τα άτομα σε άνισες κοινωνικές θέσεις και αφού η διαδικασία της ιδιοποίησης της γνώσης συναρθρώνεται με τη διαδικασία αξιολόγησης, έπεται καταρχήν ότι και το τι αποτελεί γνώση και τι όχι έχει εκ των προτέρων αξιολογηθεί. Επιπλέον, τα κριτήρια αξιολόγησης έχουν επιλεγεί με τέτοιο τρόπο, ώστε πρωταρχικά να ικανοποιούν το στόχο αυτό και όχι κάποια γενική και αόριστη ανάγκη «ανάπτυξης του ατόμου» ή τις δυνατότητες πρόσληψης της γνώσης. Έτσι, παρότι οι ψυχολόγοι προειδοποιούν ότι η επιτυχία ενδυναμώνει την προσπάθεια και κάνει το άτομο να θέτει υψηλότερους στόχους, ενώ η αποτυχία δημιουργεί χαμηλό ηθικό και στόχους σε διάσταση με τις δυνατότητές τους, η βαθμολογία εκλαμβάνεται σαν μέσο ανάδειξης των «ικανών» και όχι σαν ένα εργαλείο, μεταξύ άλλων, για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων του ατόμου. Η συνεχής διαδικασία κρίσης και ιεραρχικής κατάταξης, η οποία προκαλεί αισθήματα αποτυχίας και μειονεκτικότητας σε μεγάλο αριθμό σπουδαστών, οδηγεί στην αντιμετώπιση του σχολείου ως καταναγκασμού, στοιχείο που δρα κατά της σχολικής επιτυχίας».

Οι εκπαιδευτικοί, λοιπόν, θα είναι πολιτικά αφερέγγυοι, ιδεολογικά ελλιπείς και ηθικά ανίσχυροι, όταν αφ' ενός αρνούνται την αξιολόγηση η οποία θα είχε σαν στόχο τους ίδιους και δεν συμπεριλαμβάνουν στην κριτική τους την αποκάλυψη της αξιολόγησης του μαθητή. Μόνο η ανάδειξη της συνολικής τους δραστηριότητας, με τη διπλότητα του ρόλου τους, είναι σε θέση αφ' ενός να οικοδομήσει αξιόπιστο λόγο, αφ' ετέρου να ενδυναμώσει τις αναγκαίες κοινωνικές συμμαχίες τους με τους μαθητές και τα στρώματα των εργαζομένων.

Μόνο η επιστημονική θέση για την ταξικότητα της εκπαίδευσης και η αυστηρή, πέρα από ηθικολογικά όρια και προσωπικές ανοχές, προσέγγιση του κοινωνικού τους ρόλου, μπορεί να αναβαθμίσει τη δραστηριότητα του σ.κ., πράγμα που δεν είναι σε θέση να πράξει ούτε η συντηρητική συνδικαλιστική πτέρυγα της θεωρίας των «εκπαιδευτικών λειτουργιών», ούτε η δημοσιουπάλληλική αντίληψη «των υπαλλήλων». Τόσο η μία όσο και η άλλη έχουν μονομερή και ελάχιστη εικόνα της συνολικής κοινωνικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού, γι' αυτό και οι αναλύσεις - θέσεις τους για την αξιολόγηση στέκονται σε περιγράμματα και ιδεολογήματα.

Το προοδευτικό εκπαιδευτικό κίνημα είναι σε θέση και να βρει «το χαμένο του κύρος», όχι σε αντίθεση, αλλά σε ενότητα δράσης με τη νεολαία. Ενότητα δράσης, η οποία θα στρέφεται ενάντια στους μηχανισμούς του σημερινού σχολείου.

5) Η αξιολόγηση και η γραφειοκρατία

Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία παρουσιάζει συμπτώματα αμνησίας και του τελευταίου καιρού βρίσκεται σε «πρωτικό αμυντισμό» όσον αφορά το θέμα μας.

Αντί ν' αντιμετωπίσει την αξιολόγηση - κρίση από μία συνολική κοινωνική σκοπιά και να καταδείξει κυρίως τα παρεπόμενα μιας τέτοιας εφαρμογής (σύνδεση μισθού - βαθμού - κρίσης, τρομοκρατία, πειθάρχηση, έλεγχος, υπονόμευση της οργανικότητας της θέσης και όσων άλλων ων ουκ έστιν αριθμός), «προτίμησε» να συρθεί σε συζητήσεις και σε συναινετικούς δαιδάλους. Οι ίδιες οι σημερινές ισορροπίες σε ΔΟΕ - ΟΛΜΕ, όπου το κλειδί των λειτουργικών ισορροπιών το έχουν οι συνδικαλιστές του ΣΥΝ με γνωστές τις θέσεις και τον βίο τους, δεν δημιουργούν κλίμα αισιοδοξίας.

Το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ το 1986 (Δελτίο Μάρτη αποφάσεις 2ου συνεδρίου) βλέπει τα παρακάτω 10 σημεία για την αξιολόγηση, τα οποία αποτελούσαν μια στοιχειώδη γραμμή αξιοπρεπούς άμυνας:

1. Οι έννοιες «αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου» και «υπηρεσιακή κρίση» πρέπει να διαχωριστούν.

2. Η «αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου» αποβλέπει στη βελτίωση αυτού του ίδιου του εκπαιδευτικού έργου με τη βελτίωση όλων των παραγόντων που το καθορίζουν. (Υλικοτεχνική υποδομή, αναλυτικά προγράμματα, βιβλία, επιμόρφωση, εκπαιδευτικός, μαθητικό δυναμικό, συνθήκες λειτουργίας σχολείων κ.λπ.).

3. Ο ρόλος του Σχολ. Συμβούλου μέσα στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου είναι ρόλος καθοδηγητικός, συμβουλευτικός και παιδαγωγικός.

4. Η όποια υπηρεσιακή κρίση, πρέπει να γίνεται μόνο για τη στελέχωση της εκπαίδευσης και μέσα από Υπηρεσιακό Συμβούλιο, στο οποίο συμμετέχουν αιρετοί του κλάδου. Η υπηρεσιακή κρίση δε συνδέεται με τη μισθολογική εξέλιξη του εκπαιδευτικού.

5. Σ' αυτό το Υπηρεσιακό Συμβούλιο δε μετέχει ο Σχολικός Σύμβουλος.

6. Τα κριτήρια που θα εξετάζει το Υπηρεσιακό Συμβούλιο πρέπει να είναι αυστηρά αξιολογικά, αντικειμενικά και να συνδυάζουν την επιστημονική κατάρτιση, τη διοικητική και οργανωτική ικανότητα, την πείρα στα ζητήματα της εκπαίδευσης και την ενεργό συμμετοχή στις σχολικές διαδικασίες.

7. Τα συμπεράσματα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου είναι στη διάθεση του Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

8. Ανάμεσα στα στοιχεία που μπορεί να συνεκτιμά το Υπηρεσιακό Συμβούλιο βλέπουμε να συμπεριλαμβάνονται: α) ο φάκελος του υπηρεσιακού μητρώου του υποψηφίου, β) κάθε άλλο στοιχείο που μπορεί να προσκομίσει γραπτά ο υποψήφιος και γ) στα προηγούμενα πλαίσια μπορεί το Υπηρεσιακό Συμβούλιο να καλέσει προσωπικά και τον ίδιο τον υποψήφιο.

9. Πρέπει να προβλέπεται η κατοχύρωση του δικαιώματος ένστασης με προσφυγή σε β/μία κρίση από αντίστοιχο Υπηρεσιακό Συμβούλιο.

10. Ο Σχολικός Σύμβουλος να μη συμμετέχει στην αξιολόγηση - υπηρεσιακή κρίση των εκπαιδευτικών».

Ο παραπάνω δεκάλογος ήταν η απάντηση στις προσπάθειες του ΠΑΣΟΚ να εισάγει τη διαδικασία κρίσης του εκπαιδευτικού, αφού ο ίδιος ο νόμος 1566/85 νομιμοποιούσε αυτόν τον κυβερνητικό στόχο.

Το κείμενο του ΥΠΕΠΘ, που όμως δεν εφαρμόστηκε, προέβλεπε:

«Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και του εκπαιδευτικού έχει στόχο τη βελτίωση και την αναβάθμιση της εσωτερικής λειτουργίας του σχολείου, βασίζεται στον προγραμματισμό και η υπηρεσιακή κρίση γίνεται με βάση το εκπαιδευτικό τους έργο ατομικό και συλλογικό.

Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους οι σχολικοί σύμβουλοι μπαίνουν στην τάξη και παρεμβαίνουν για τη βελτίωση του έργου — ίδιας μορφής παρέμβαση μπορεί να ζητήσει ο σύλλογος ή και ο ίδιος ο εκπαιδευτικός.

Το Δελτίο υπηρεσιακής κρίσης, που συντάσσεται στη μετάβαση από γ - β - α και μετά την εξάντληση της βαθμολογικής εξέλιξης κάθε 5 χρόνια, το συντάσσουν ο Σχολικός Σύμβουλος, ο Δ/ντής εκπαίδευσης και ο Δ/ντής της σχολικής μονάδας και καταλήγουν σε ενιαίους χαρακτηρισμούς, άριστος, πολύ καλός, καλός, επαρκής, ανεπαρκής για καθένα από τα 4 στοιχεία.

Στον εκπαιδευτικό κοινοποιούνται τα Δελτία και οι αξιολογικές εκθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν για το Δελτίο, εφόσον διαφωνεί υποβάλλει ένσταση στο Υπηρεσιακό Συμβούλιο το οποίο οριστικοποιεί τους χαρακτηρισμούς και λειτουργεί σαν δευτεροβάθμια κρίση».

Ποια είναι η κερκόπορτα της υπόθεσης; Ποιό είναι το πονηρό σημείο από το οποίο τα επόμενα Π.Δ. με τον αλήστου μνήμης Α. Τρίτη προσπαθούν να επεκτείνουν στα χρόνια 1987 - 1988 «σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 1304/82 (ΦΕΚ 114) και του άρθρου 11 περίπτωση Δ' παρ. 1 του ν. 1566/85 (ΦΕΚ 117). Είναι το ότι «διχοτομείται ο εκπαιδευτικός από το έργο του». Μ' αυτήν τη φόρμουλα επιχειρείται πλέον να αξιολογηθεί το έργο του εκπαιδευτικού «χωρίς να θίγεται ο ίδιος» ή αλλιώς να διασπαστεί το υποκείμενο από το αποτέλεσμα της δουλειάς του και να δοθούν στην αποτίμηση της δεύτερης, αντικειμενικά κριτήρια.

Πρόκειται για σχιζοφρενική και απαράδεκτη σύλληψη. Ενώ το αποτέλεσμα της αξιολογικής κρίσης θα έχει άμεσα αποτελέσματα στον εργαζόμενο, εν τούτοις η διαδικασία αποπροσωποποιείται, εξαντικειμενικοποιείται ή όπως λέει ο λαός «αλλού ο παπάς, αλλού τα ράσα του». Αυτού του τύπου η σύλληψη υποτίθεται ότι ήρθε για να βοηθήσει τον εκπαιδευ-

τικό, αφού σκοπό έχει «να διαπιστώνεται ο προγραμματισμός και η εφαρμογή του, να επισημαίνονται οι αδυναμίες και οι ανάγκες και να προσδιορίζονται τα διορθωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν».

Αλλά όχι μόνο αυτό, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού κατά τομείς και συνολικά και περιγραφικά αποδίδεται με τους χαρακτηρισμούς «πολύ καλός», «καλός», «επαρκής», «ανεπαρκής», αξιολόγηση που θα γίνεται από τους σχολικούς συμβούλους, διεθυντές σχολείων, προϊσταμένους γραφείων.

Οι διαφωνίες των κομμάτων βρίσκονταν στο ποιος θα ελέγχει τους διαχειριστικούς ρόλους και τα σώματα των αξιολογητών. Παρ' όλα αυτά ο τρικομματισμός τότε συμφωνούσε στην πορεία υποταγής και ελέγχου. Την σούπα χάλασε το εκπαιδευτικό κίνημα· αυτό δεν πρέπει να το λησμονούμε.

Στα ίδια Π.Δ. υπήρχε ένας λεπτομερής έλεγχος, κατά σχολείο, περιοχή, νομό κ.λπ., της απόδοσης των σχολείων, με την ευθύνη επιτελικών οργάνων, κάτω από την εποπτεία των σχολ. συμβούλων. (Υπογραμμίζουμε το παραπάνω γιατί σήμερα πολύς θόρυβος σηκώθηκε γύρω από τη νέα σοδειά των σχ. συμβούλων, που εν μέρει μόνο δικαιολογεί τις ανησυχίες των Ομοσπονδιών).

Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία έχει στην ουσία αποδεχτεί τη φιλοσοφία της υπηρεσιακής κρίσης. Η ΔΑΚΕ είναι και ανοιχτά υπέρμαχος των κρίσεων, έχοντας σαν πλεονέκτημα τους κυβερνητικούς· διαύλους και τον ημετερισμό. Η ΠΑΣΚ και ο ΣΥΝ διαπραγματεύονται τους όρους της σύνδεσης του μισθού με το βαθμό, καθώς και το κατά πόσον τα αξιολογητικά σώματα θα είναι αντιπροσωπευτικού χαρακτήρα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε καμιά περίπτωση η συνδ. γραφειοκρατία δεν θέτει «αρχές» προς το υπουργείο και πολύ περισσότερο δεν θεωρεί casus belli το πέρασμα ενός θεσμοθετημένου διοικητικού αυταρχισμού κάτω από το ψευδώνυμο της «αξιοκρατίας» και της «αντικειμενικής αξιολόγησης».

6) Αξιολογητικά επόμενα

Η αξιολόγηση σαν κοινωνική πρακτική και νοητική διαδικασία δεν μπορεί να θεωρηθεί αφηρημένα· σχετίζεται άμεσα με όλο το «είναι» και προσδιορίζεται από τους στόχους και τα κοινωνικά ή «ατομικά» ζητούμενα.

Ο ιστορικά - κοινωνικά προσδιορισμένος άνθρωπος, από τη στιγμή που έπαψε να θεωρεί τον εαυτό του ταυτισμένο με τη φύση, άρχισε να διαχωρίζει, να κατατάσσει και ν' αξιολογεί. Στην αρχή όσα σχετίζονταν με το φυσικό περίγυρο (έδαφος, κλίμα, ζώα), στη συνέχεια —και αφού πέρασε σ' ανώτερες βαθμίδες πολιτισμού— τις ίδιες τις κοινωνικές σχέσεις. Η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, η αλλαγή των σχέσεων, η δημιουργία οργανωμένης κοινωνίας, αλλά και η ανάδυση των ιδεολογιών, επέβαλαν στο συνειδητό άνθρωπο να διαχωρίσει. **«Οι λογικές κατηγορίες είναι στάδια διαχωρισμού, δηλαδή γνωριμίας του κόσμου, εστιακά σημεία στο δίκτυο που βοηθούν στη γνώση και στην κυριαρχία του».** (Λένιν).

Ο «συνειδητός άνθρωπος» αξιολογεί τα πάντα, με βάση την κουλτούρα, τις προτεραιότητες, την ιστορία, τη συλλογική (εθνική - ομαδική) συνείδηση, αλλά και τα ιδιαίτερα στοιχεία της προσωπικότητάς του (οξυδέρκεια, γνώση, ταλέντο).

Από τις μικρές πράξεις της ζωής (π.χ. επιλογές για τον ελεύθερο χρόνο) μέχρι τις σημαντικότερες (πολιτική ένταξη, αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων), τα άτομα κρίνουν, συγκρίνουν και επιλέγουν επηρεαζόμενα **κυριότατα** από τις γενικές κατηγορίες που επιβάλλει η κυρίαρχη ιδεολογία, αλλά και από τις επιμέρους ιδεολογίες, την ταξική πάλη, την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και τις εξελίξεις της επιστήμης.

Υποστηρίζουμε, δηλαδή, ότι η αξιολογική κρίση «νοούμενη καθ' εαυτήν» είναι μία φυσική διαδικασία της νόησης και της ανάπτυξης της ανθρώπινης σκέψης. Η παραπάνω πρόταση έχει μία ιδιαίτερη σημασία, γιατί αρκετές φορές, από εκπαιδευτικούς που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του πυρός, προβλήθηκε το σύνθημα «καμιά αξιολόγηση ποτέ και πουθενά», υποστηρίζοντας ότι το παραπάνω είναι η δέουσα απάντηση στον επιθετικό διοικητισμό του συστήματος, στην προσπάθειά του να ελέγξει ακόμα στενότερα τους μαθητές - εκπαιδευτικούς (αλλά και εργάτες, νεολαίους), επιβάλλοντας νέους ταξικούς φραγμούς και πειθάρχηση, σύνδεση μισθού - αποδοτικότητας.

Δεν είμαστε διόλου ενάντιοι στα ολικά συνθήματα. Ίσα - ίσα μάλιστα όταν αυτά στηρίζονται στην εμπειρία των μαζών και στην επιστημονική ακρίβεια, λειτουργούν σαν πυροδότες, αγκαλιάζονται, γίνονται φωτεινοί σηματοδότες. Αλλά με το παραπάνω σύνθημα δεν συμβαίνει το ίδιο. Η διπλή αφετηρία υποστήριξής του διαπράττει σοβαρό σφάλμα. Αφ' ενός υποστηρίχθηκε από συνάδελφους οι οποίοι διαπνέονται από ένα δίκαιο επιθετισμό και θεωρούν ότι η βάση «καμιά αξιολόγηση» αναβαθμίζει αυτόματα τη δράση μας. Αφ' ετέρου, από αξιόλογο δυναμικό, το οποίο διαπράττει σοβαρό γνωσιολογικό σφάλμα. Ξεκινώντας από την παιδαγωγική - ιδεολογική αφετηρία κυρίως του Ιβαν Ιλλίτς «για μία κοινωνία δίχως σχολεία και δίχως ιεραρχία», φετιχοποιεί μια άποψη, η οποία παιδαγωγικά αποδείχθη-

κε ανεφάρμοστη και πολιτικά ελλιπής, γιατί «ξεχνούσε» ότι ο αγώνας για ένα άλλο —έστω αντιεραρχικό— σχολείο είναι στενά συνδεδεμένος με την κοινωνική αλλαγή και τις προσπάθειες για μια άλλη σοσιαλιστική (κατά την άποψή μας) κοινωνία. Οι παραπάνω προτάσεις - θέσεις που είναι σεβαστές στα πλαίσια ενός «παιδαγωγικού διαλόγου», είναι βαθύτατα αντιεπιστημονικές και λαθεμένες, γιατί στηρίζονται σ' ένα βολонταρισμό, που όμως δεν έχει σχέση με την κοινωνική πραγματικότητα. Στην ουσία, όσο και αν διαβάζεται περίεργα, είναι άλλη όψη της κυρίαρχης ιδεολογίας. Και νά γιατί.

Η κυρίαρχη αστική άποψη υποστηρίζει και εφαρμόζει, στην πορεία της για τη συντηρητική ανασυγκρότηση, την «αξιολόγηση» πάνω στους εργαζόμενους, μαθητές, δασκάλους κ.λπ. Με τη δύναμη της εξουσίας και με συνδυασμό με τους στόχους της. Εφαρμόζει ένα «καθολικό κριτήριο» ολικής σύλληψης. Οι υποστηρικτές της «καμμιάς αξιολόγησης», την ίδια ώρα που με τη θεωρητική και πρακτική τους στάση, με την κοινωνική τους προσφορά και τις πολιτικές τους επιδιώξεις εφαρμόζουν τις «αξιολογικές κρίσεις» του κινήματος, εμφανίζονται ν' αρνούνται «συνολικά και καθολικά» την έννοια αξιολόγηση, βλέποντάς την σαν «ενιαία και αδιαίρετη». Φυσικά είναι αρνητές της. Αλλά ο λόγος τους δεν μπορεί να είναι πειστικός, αφού οι πράξεις τους πείθουν περί του αντιθέτου. Αυτοί ενώνουν τις δυο πλευρές της έννοια «αξιολόγηση» σε μία, εκεί ακριβώς που χρειάζεται η διάσπαση της έννοιας και της πράξης στα δύο της μέρη.

• Το ερώτημα «αν τα δύο ενώνονται σ' ένα» ή «αν το ένα χωρίζεται σε δύο» δεν είναι αφηρημένος σχολαστικισμός. Στην ουσία συζητάμε το βασικό ζήτημα «ποιός - ποιόν» ή αλλιώς: ή η αξιολόγηση συντελεί στην αναπαραγωγή των υπαρχουσών κοινωνικών - οικονομικών σχέσεων και της κυρίαρχης ιδεολογίας, οπότε είναι απορριπτέα ή η αξιολόγησή «μας» είναι σε θέση ν' αποκαλύψει τους μηχανισμούς, να δημιουργήσει με την κριτική της ρήγματα σ' αυτούς και δημιουργία κινήματος. Η θέση για «καμμιά αξιολόγηση» φαντάζει φοβερή αλλά δεν είναι: στην ουσία με το θεωρητικό - γνωσιολογικό της λάθος έρχεται να υπονομεύσει την ανάπτυξη του κινήματος. Απέναντι στη συντηρητική αξιολογική βαρβαρότητα προβάλλει ένα εξηγήσιμο αλλά αδύναμο θεληματισμό και όχι τη δύναμη της γνώσης και της ταξικής πάλης. Αυτή ακριβώς η τελευταία είναι η βάση της διάσπασης των εννοιών στα δύο με τη δημιουργία διαφορετικών συστημάτων σκέψης και οπτικών γωνιών.

Ποιος - ποιον; Το αμείλικτο ερώτημα ζητάει απάντηση.

7) Στο δια ταύτα...

Ο νεοφιλελευθερισμός, στην ηπιότερη ή σκληρότερη εκδοχή του, και όλη η αντιπολίτευση με αυτόν ή τον άλλο τρόπο επιδιώκουν μια αναδιάρθρωση του οικονομικού και κοινωνικού σκηνικού, για να πετύχουν, μέσα από τη συρρίκνωση της εργατικής δύναμης, της εργασιακής ειρήνης και πειθαρχίας, μια καλύτερη θέση στο νέο παγκόσμιο και ευρωπαϊκό καταμερισμό εργασίας.

Στην εκπαίδευση επιδιώκουν ένα φτηνό, αποδοτικό και πειθαρχημένο σχολείο, υποταγμένο στις νέες ανάγκες του κεφαλαίου και της ΕΟΚ. Αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την πλήρη υποταγή και του εκπαιδευτικού κόσμου, την απόσπαση της ανοχής ή και ενεργητικής συναίνεσης στα κυβερνητικά σχέδια. Βασικός όρος είναι η διάσπαση και η πολυδιαβαθμίδωση του εργατικού δυναμικού, η αύξηση της διοικητικής πυραμίδας και η σύνδεση του μισθού με την υπηρεσιακή κρίση, μέσα από την αξιολόγηση. Ήδη στον υπόλοιπο Δημόσιο Τομέα, ο Έβερτ άνοιξε το δρόμο.

Απέναντι σ' αυτήν την επίθεση, που αμφισβητεί στην ουσία το δικαίωμα στη δουλειά, υποβαθμίζει παραπέρα το βιοτικό επίπεδο και ανοίγει την όρεξη του αυταρχισμού και του διοικητικού ελέγχου, ο μόνος δρόμος είναι η συνολική μαχητική απάντηση:

- * Ανεμπόδιστη μισθολογική εξέλιξη
- * Καμμία «αξιολόγηση» - υπηρεσιακή κρίση που να συνδέεται με το μισθό.
- * Αυξήσεις που ν' ανταποκρίνονται στο κόστος ζωής.
- * Δημοκρατία - Συλλογικότητα στο Σχολείο.

Μόνο κάτω από ένα τέτοιο πρίσμα, που θα βλέπει ταυτόχρονα τη μαθητική αξιολόγηση - απόρριψη και θ' αποκαλύπτει τα «ευκόλως» εννοούμενα» των εκπαιδευτικών μηχανισμών, θα δημιουργεί όρους κινήματος παιδείας.

Ταυτόχρονα, ένα τέτοιο κριτήριο, που θ' αρνείται στον κρατικό μηχανισμό το δικαίωμα να επεκτείνει το ζωτικό του χώρο, οφείλει να συμπεριλάβει και όλους τους αγώνες των εργαζομένων ενάντια στη λιτότητα και την πειθαρχηση. Τους αγώνες ενάντια στην ανεργία και το ρήγμα κάθε ζωντανής κοινωνικής δράσης.

Είναι βέβαιο, ότι ο δυσμενής περίγυρος έχει δημιουργήσει αέρα ευφορίας στα υπουργικά επιτελεία. Αλλά είναι εξίσου βέβαιο ότι η πολιτική της πυγμής άρχισε να ραγίζει. Η υπηρεσιακή κρίση και ο νέος αυταρχισμός, που σύντομα θα λανσάρει το υπουργείο, μπορούν να πυροδοτήσουν δυσάρεστες γι' αυτό καταστάσεις.

Έως τότε κάθε γνώση γύρω από το θέμα είναι δύναμη. Κυρίως μάλιστα αυτή που θα συνδυαστεί με την πράξη και τη συλλογικότητα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ Ή ΑΛΛΟΘΙ ΓΙΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑΞΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ;

1. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ... ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στα περισσότερα εγχειρίδια της παιδαγωγικής και στις εισηγήσεις «επισήμων» φορέων υπάρχουν ποικίλοι ορισμοί της «αξιολόγησης» των μαθητών. Ωστόσο, οι περισσότεροι δε διαφέρουν ουσιαστικά μεταξύ τους και αναφέρονται σε δύο βασικά χαρακτηριστικά της:

α) ότι «αξιολόγηση γενικά είναι τρόπος αναγνώρισης κάποιας αξίας»,²

β) ότι αναφέρεται στη σχέση μεταξύ στόχων διδασκαλίας και επίδοσης των μαθητών: «Αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης είναι η συστηματική διαδικασία που καθορίζει την έκταση κατά την οποία οι στόχοι διδασκαλίας έχουν επιτευχθεί από τους μαθητές».¹

Όμως, κάθε ορισμός της αξιολόγησης που βασίζεται στα παραπάνω χαρακτηριστικά αποτελεί **ευφημισμό**, που δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές λειτουργίες που επιτελεί η αξιολόγηση στα πλαίσια του αστικού σχολείου.

Στην πραγματικότητα, δύο είναι οι βασικές της λειτουργίες:

α) Η κατάταξη και επιλογή των μαθητών, όχι σύμφωνα με τα προσόντα και τις πραγματικές ικανότητές τους, αλλά σύμφωνα με την ταξική τους προέλευση.

β) Η πειθάρχηση των μαθητών στην ιδεολογία της κυρίαρχης τάξης, όπως αυτή μεταβιβάζεται από το σχολείο.

Όλη η διαδικασία ελέγχου των μαθητών –μέτρηση της επίδοσης (βαθμολογία), εξετάσεις, άτυπες μορφές «αξιολόγησης», ποινές κ.ά.– είναι αυστηρά προσδιορισμένη και εναρμονίζεται απόλυτα με τη δομή και τη λειτουργία του αστικού σχολείου. Συγκεκριμένα, νόμοι, διατάξεις, εγκύκλιοι, αναλυτικά προγράμματα, περιεχόμενο σχολικών βιβλίων, που είναι κατασκευάσματα εξωσχολικών - κρατικών φορέων, οριοθετούν τη σχέση εκπαιδευτικού («αξιολογητή») - εκπαιδευόμενου («αξιολογούμενου») στο επίπεδο της «αξιολόγησης», ως σχέση εξουσιαστή - εξουσιαζόμενου, όπως είναι προσδιορισμένη συνολικά στο επίπεδο του σχολείου. Επιπλέον, καθορίζουν τα μέσα, τις μεθόδους, τα κριτήρια μέτρησης, το αντικείμενο της «αξιολόγησης» (εξεταστέα ύλη), ακόμη και τα θέματα –σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. Γενικές Εξετάσεις)– σύμφωνα με τους στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Οι στόχοι που υπηρετούνται με την «αξιολόγηση» βρίσκονται σε απόλυτη συμφωνία με τους εκπαιδευτικούς στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων και γενικότερα με τους στόχους της εκάστοτε ακολουθούμενης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Οι παραπάνω επισημάνσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία, στην προσπάθειά μας να αποδείξουμε τα σοβαρά μεθοδολογικά και επιστημονικά σφάλματα των υποστηρικτών των εξετάσεων και της βαθμολογίας. Προς το παρόν είναι απαραίτητες δύο βασικές παρατηρήσεις.

Η πρώτη αφορά όσους από τη μια «αμφισβητούν» το σημερινό σχολείο, ενώ από την άλλη υπερασπίζονται τη διαδικασία της «αξιολόγησης» ως «αναγκαίο συστατικό στοιχείο της διδακτικής διαδικασίας».³ Μάλιστα, απομονώνοντας αυθαίρετα το μηχανισμό των εξετάσεων και της βαθμολογίας από το πλαίσιο λειτουργίας του σχολείου, υποστηρίζουν, χωρίς ενδοιασμό και συστολή, ότι: «**οι βαθμοί ούτε δημιουργούν, αλλά ούτε και επιτελούν οποιαδήποτε μορφή κοινωνικής κατηγοριοποίησης**» κι ακόμα ότι είναι σημαντικός ο παιδαγωγικός ρόλος τους, «όταν αυτοί χρησιμοποιούνται ορθά από τους εκπαιδευτικούς».⁴

Η δεύτερη αφορά ιδιαίτερα την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, αλλά και όσους αδυνατούν να κατανοήσουν τις ταξικές και πολιτικοϊδεολογικές σκοπιμότητες που προσδιορίζουν τη λειτουργία του σχολείου, που έχουν την ψευδαισθηση ότι οι μαθητές ελέγχονται για τις επιδόσεις τους «αξιοκρατικά» και επομένως οι «καλοί» προοδεύουν και οι «κακοί» μένουν στάσιμοι. Αυτές οι απόψεις παραγνωρίζουν τους κοινωνικούς και σχολικούς παράγοντες που καθορίζουν και τις επιδόσεις των μαθητών.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΤΑΞΙΚΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ;

1. Αξιολόγηση του μαθητή ή «αξιολόγηση» ορισμένων στοιχείων της προσωπικότητας των μαθητών;

Παράλληλα με το σύστημα της βαθμολογίας και των άλλων μορφών ελέγχου επιβραβεύονται ορισμένες ικανότητες και ιδιότητες των μαθητών, προκειμένου να διαμορφωθεί η πορεία ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους, σύμφωνα με τις ανάγκες και τα κριτήρια της καπιταλιστικής κοινωνίας. Γι' αυτό και ο έλεγχος αφορά, κυρίως:

- α) Την ικανότητα απομνημόνευσης της παρεχόμενης γνώσης.
- β) Την ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που προσιδιάζουν στις αξίες του αστικού σχολείου και της κοινωνίας. (ατομική επιτυχία - ατομικισμός, αδιαφορία για τους άλλους, απέχθεια απέναντι στην ουσιαστική κριτική γνώση, υπακοή και υποταγή στους ιεραρχικά ανωτέρους κ.α.).

Έτσι, λοιπόν, η βαθμολογία δεν αντιπροσωπεύει το σύνολο των ικανοτήτων και ιδιοτήτων της προσωπικότητας κάθε μαθητή. Πολύ περισσότερο, το άκαμπτο πλαίσιο λειτουργίας του σχολείου εμποδίζει την ανάπτυξη των ιδιαίτερων κλίσεων και ενδιαφερόντων, καθώς και την ικανοποίηση των προσωπικών αναγκών του καθένα.

2. «Αξιολόγηση του μαθητή». Ποιου μαθητή;

Τα παραπάνω βέβαια φαίνονται ακατανόητα για τους εκπροσώπους και υποστηρικτές της αστικής και της δήθεν μαρξιστικής παιδαγωγικής και ψυχολογίας. Άλλωστε, είναι χαρακτηριστική η χρήση του όρου «αξιολόγηση του μαθητή». Όμως, η έννοια μαθητής, που χρησιμοποιείται για το σύνολο των μαθητών, είναι **εγκεφαλικό κατασκευάσμα, που δεν έχει καμιά σχέση με την πραγματικότητα**. Μια τέτοια άποψη έχει τις αφετηρίες της στις «θεωρίες» εκείνες που εξετάζουν τον άνθρωπο ως βιολογική φύση, αγνοώντας την **κοινωνική του φύση**. Συγκεκριμένα, θεωρούν τον άνθρωπο ως έννοια εξωιστορική και εξωκοινωνική, στην οποία συμπεριλαμβάνονται όλοι οι άνθρωποι, έξω από τα πλαίσια των συγκεκριμένων κοινωνικών τους σχέσεων.

Όμως ο άνθρωπος υπάρχει και ενεργεί μέσα σε **ιστορικούς και κοινωνικούς καθορισμούς**. Σύμφωνα με το Μαρξ «...η ουσία του ανθρώπου δεν είναι μια αφάιρεση που ενυπάρχει στο απομονωμένο άτομο. Στην πραγματικότητα, είναι το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων».

Κατ' αναλογία, δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τους μαθητές ως ομοιογενές σύνολο. **Η κοινωνική τους προέλευση τους διαφοροποιεί, και ως προς τις ιδιαίτερες ανάγκες και συμφέροντά τους και ως προς τις ευκαιρίες στη «μόρφωση» και τη ζωή**. Εξάλλου, ο ομοιογενής τρόπος με τον οποίο παρέχονται οι σχολικές γνώσεις, σε καμιά περίπτωση δε διασφαλίζει και ομοιογενή αποτελέσματα, αφού οι δέκτες αυτών των γνώσεων -στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι μαθητές- διαφοροποιούνται μεταξύ τους σημαντικά, αφού ξεκινούν από διαφορετικές κοινωνικές αφετηρίες.

3. Παράγοντες που επηρεάζουν την επίδοση των μαθητών.

Όλο και περισσότερο αμφισβητείται η επικρατούσα αντίληψη, που ερμηνεύει τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία με βάση τα φυσικά χαρίσματα, που κουβαλάει το κάθε παιδί από τη στιγμή της γέννησής του. Σύμφωνα με την παραπάνω άποψη, η εξυπνάδα είναι θεϊκό δώρο ή δώρο της φύσης και γι' αυτό το προκείμενο παιδί θα βρει -ανεξάρτητα από το στενό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον- το δρόμο για την επιτυχία.

Όμως, η αλήθεια είναι ότι η κοινωνική ανισότητα είναι υπεύθυνη για την άνιση κατανόηση της «ικανότητας» στα άτομα και η εξέλιξη και βελτίωση των οικονομικών, κοινωνικών και μορφωτικών συνθηκών, αναπτύσσει το σύνολο των επιδόσεων των ατόμων, σύνολο που αποκαλείται «ευφύια». Πάρα πολλές αναλύσεις και μελέτες, που βασίζονται στην επιστημονική έρευνα, αποδεικνύουν ότι η σχολική επιτυχία είναι συνάρτηση της ευφύιας του μαθητή, όπως είναι και συνάρτηση του τύπου του σχολείου, της επαγγελματικής κατάστασης, του επιπέδου σπουδών των γονέων, της οικογενειακής κατάστασης και των συνθηκών ζωής στην οικογένεια, κ.λπ. Επίσης, **όλα τα παραπάνω είναι μεταβλητές μιας σταθερής: της ταξικής προέλευσης...**⁵

Πέρα από τους κοινωνικούς, και σε στενή πάντοτε σχέση με αυτούς, σημαντικό ρόλο στην επίδοση των μαθητών παίζουν οι «σχολικοί» παράγοντες. Ποικίλοι φανεροί και καλυμμένοι μηχανισμοί λειτουργούν για να «κατευθύνουν τους νέους, ακόμη από τότε που κάθονται στα μαθητικά θρανία, προς την κοινωνική θέση και την εργασία που τους προορίζει η κοινωνική τους προέλευση». Από τα μονοθέσια δημοτικά σχολεία, τα σχολεία με την άθλια κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή, τα σχολεία διπλής βάρδιας, στα οποία ως επί το πλείστον φοιτούν τα παιδιά που προέρχονται από τις φτωχές τάξεις και στρώματα, μέχρι τα ιδιωτικά και δημόσια (συνήθως πρότυπα) σχολεία, με τον πλήρη υλικοτεχνικό εξοπλισμό σε αίθουσες, εποπτικά μέσα διδασκαλίας κ.ά., η απόσταση είναι μεγάλη.

Αν σκεφτούμε, ακόμα, τις ελλείψεις σε διδακτικό προσωπικό ή τις μακρινές αποστάσεις των τόπων κατοικίας των παιδιών από τα σχολεία των αγροτικών περιοχών, σε αντίθεση με την επάρκεια εξειδικευμένου μάλιστα προσωπικού των ιδιωτικών ή ορισμένων δημοσίων σχολείων των μεγάλων αστικών κέντρων. Επιπλέον, το «ντοπάρισμα» των παιδιών από τους γονείς των οικονομικά ισχυρών τάξεων, για καλές επιδόσεις και για μια καλή σταδιοδρομία, σε αντιδιαστολή με τους περισσότερους γονείς των μαθητών των φτωχότερων τάξεων και στρωμάτων, που θεωρούν «φυσιολογικό» να μην πάει το παιδί σχολείο ή να μη σπουδάσει γιατί «δεν παίρνει τα γράμματα». Πολύ περισσότερο: το είδος των παρεχόμενων γνώσεων και την κουλτούρα του σχολείου που είναι πιο οικεία για τα παιδιά των προνομιούχων τάξεων, σε αντίθεση με τα παιδιά των μη προνομιούχων, μέχρι και τις προκαταλήψεις –ανάλογα με το επάγγελμα και την κοινωνική θέση των γονιών– που κατευθύνουν (έστω και ασυνείδητα τις περισσότερες φορές) τη συμπεριφορά και τη στάση των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές...

...Τότε θα συνειδητοποιήσουμε ότι, στο σχολείο, η κοινωνική ανισότητα μετατρέπεται πια σε εκπαιδευτική ανισότητα.

3. Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με το μύθο της αξιοκρατικής επιλογής, σ' όλους τους μαθητές παρέχονται «ίσες ευκαιρίες» στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, προκειμένου να προχωρήσουν από την υποχρεωτική βαθμίδα προς τη μέση και την ανώτατη, αρκεί να το αξίζουν. Εξάλλου, όλοι διδάσκονται την ίδια ύλη, εξετάζονται σε κοινά θέματα και αξιολογούνται με κοινά κριτήρια. Με λίγα λόγια, με βάση το αξιοκρατικό σύστημα επιλογής (άτυπες μορφές ελέγχου - εξετάσεις - βαθμολογία), διαπιστώνεται το επίπεδο γνώσεων, καθώς και οι ικανότητες των μαθητών, έτσι ώστε να κατατάσσονται ανάλογα με τις «φυσικές τους ικανότητες».

Μια άλλη «προοδευτική» παραλλαγή αυτού του μύθου αναφέρει, ότι «οι σχολικές επιτυχίες - αποτυχίες στα αστικά κράτη **αντανακλούν** στο πεδίο του σχολείου τις ταξικές ανισότητες της κοινωνίας. Συνεπώς, **το αστικό σχολείο δεν ευθύνεται για τις κοινωνικές ανισότητες**, οι οποίες μέσα στις αίθουσές του παίρνουν κυρίως τη μορφή της ανισότητας ως προς την κατάκτηση της προσφερόμενης γνώσης από τους μαθητές των διαφορετικών κοινωνικών κατηγοριών». Κι ακόμα ότι: «οι βαθμοί αποτελούν το πολύ, **ένα μέσο καταγραφής** των επιτυχιών που έχουν κατά κανόνα τα προνομιούχα από κοινωνική προέλευση παιδιά και των δυσκολιών που συναντούν στο σχολείο τα παιδιά από τα λαϊκά στρώματα» (οι υπογραμμίσεις είναι δικές μου).⁷

Σύμφωνα με την παραπάνω παραλλαγή του αστικού μύθου περί αξιοκρατίας, οι μηχανισμοί ελέγχου της επίδοσης των μαθητών είναι «**αθώοι**» και απλά καταγράφουν τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες στο επίπεδο των γνώσεων, τις διαφορετικές ικανότητες και τους ταξινομούν ανάλογα μ' αυτές. Οι υποστηρικτές των παραπάνω απόψεων «βλέπουν μόνο το δέντρο και χάνουν το δάσος», γιατί **δεν αμφισβητούν ουσιαστικά τη δομή και το ρόλο των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην αναπαραγωγή των κοινωνικών ανισοτήτων και την ισχυροποίηση της καπιταλιστικής κοινωνίας**, αλλά αρκούνται σε οριακές κριτικές, είτε για το περιεχόμενο των γνώσεων και τις εν γένει δυσλειτουργίες του εκπ/κού συστήματος, είτε κυρίως για την ανικανότητα του εκπαιδευτικού συστήματος στα πλαίσια της καπιταλιστικής κοινωνίας να εξασφαλίσει ευκαιρίες, ώστε να εξαλειφθούν οι εκπαιδευτικές ανισότητες.

- ΑΠΟΜΥΘΟΠΟΙΗΣΗ:

1. «Δεν είναι τίποτα πιο άδικο από το να μεταχειρίζεσαι ίσα άνισους».

Αναφερθήκαμε και προηγούμενα στο ότι ο μηχανισμός ελέγχου της επίδοσης των μαθητών δεν αποβλέπει απλά στον έλεγχο γνώσεων, ικανοτήτων, κ.ά., αλλά παίζει καθοριστικό ρόλο **στην αναπαραγωγή των κοινωνικών τάξεων και ανισοτήτων**.

Συγκεκριμένα, αποσκοπεί στον ταξικό διαχωρισμό, ανάμεσα σ' εκείνους που –προερχόμενοι από τις «ανώτερες» κοινωνικές τάξεις– «πρέπει» να έχουν βαθιά επιστημονική κατάρτιση και θα ενταχτούν αύριο στην ελίτ της καπιταλιστικής κοινωνίας, από όσους –προερχόμενοι από τα μεσαία και κατώτερα στρώματα– θα αποτελέσουν το «επιστημονικό προλεταριάτο» και θα στελεχώσουν τον κρατικό μηχανισμό ή άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ακόμα, όσοι από τις φτωχότερες τάξεις δεν μπόρεσαν να επιλεγούν για τις παραπάνω θέσεις, είναι «ελεύθεροι και ικανοί» να ασκήσουν διάφορα τεχνικά επαγγέλματα ή να γίνουν ανειδίκευτοι εργάτες ή αγρότες.

α) Η ταξική θέση της οικογένειας και οι σχολικές επιδόσεις.

Κάθε οικογένεια μεταδίδει στους γόνους της ένα ορισμένο **μορφωτικό κεφάλαιο** κι **ένα σύστημα αξιών** που παίζουν καθοριστικό ρόλο στη στάση και συμπεριφορά των παι-

διών απέναντι στο σχολείο. Η καλλιέργεια των γονέων που ανήκουν στα προνομιούχα στρώματα είναι κοντινή με τη σχολική παιδεία. **Οι συνήθειες, η κουλτούρα τους βρίσκονται σε αντιστοιχία με την κουλτούρα του σχολείου.** Τα μορφωτικά εφόδια των παιδιών που προέρχονται απ' αυτά τα στρώματα τους δίνουν περισσότερες δυνατότητες, ώστε μέσα από τις εξετάσεις να επιτύχουν υψηλή βαθμολογία και να ενταχθούν στην κατηγορία των «καλών» μαθητών. Σ' αυτό άλλωστε συντείνουν και οι προσδοκίες των γονιών τους, οι οποίες είναι υψηλές, αφού οι καλές επιδόσεις και αργότερα μια καλή σταδιοδρομία είναι σημαντικά για την ένταξη των παιδιών τους σ' ένα περιβάλλον με άτομα που κατέχουν υψηλές κοινωνικές θέσεις. Στην αντίθετη όχθη βρίσκονται τα παιδιά που προέρχονται από τις ασθενέστερες οικονομικά τάξεις. Αυτά «κληρονομούν» τη στέρηση των μορφωτικών αγαθών, που συνοδεύει την οικονομική στέρηση. Παράλληλα αναγκάζονται **να προσαρμοστούν και ν' αναμορφωθούν σύμφωνα με τις απαιτήσεις του σχολείου.** Ακόμα, «**μαθαίνουν**» από την πρώτη επαφή ότι «δεν ξέρουν να μιλούν», ότι «δεν έχουν τρόπους», ότι «δεν παίρνουν τα γράμματα». Γι' αυτά τα παιδιά, η σχολική επιτυχία είναι «**μια κατάκτηση ακριβοπληρωμένη**», ενώ η αποτυχία θεωρείται ότι είναι «**φυσιολογική**».⁸

β) «Τίποτα δεν είναι πιο άνισο, από ένα σχολείο «ίσο» για παιδιά άνισα.

Ύστερα απ' αυτά, γίνεται κατανοητό ότι η κοινωνικά καθορισμένη άνιση επίδοση στο σχολείο επιβιώνει και μετά τις οποιεσδήποτε εκπαιδευτικές παροχές στα πλαίσια της τυπικής ισότητας ευκαιριών στη μόρφωση (δωρεάν παιδεία, κτίρια, βιβλία κ.ά.). Κι όχι μόνο επιβιώνει, αλλά οι διάφορες παροχές συμβάλλουν στην απόκρυψη της πραγματικότητας: «**Το σχολείο ευνοεί εκείνους που είναι ήδη ευνοημένοι, αποκλείει, απωθεί, απαξιώνει τους άλλους**» στους κληρονόμους προνομιούχων καταστάσεων λαχαιίνει επίσης η σχολική κληρονομιά. Οι σχολικές επιτυχίες, η δυνατότητα μιας προχωρημένης σχολικής παιδείας, η προσέλευση στο Πανεπιστήμιο (...) ανήκουν ολοκληρωτικά σε εκείνους των οποίων η οικογένεια βρίσκεται ήδη σε κυρίαρχη θέση».⁹

Αξίζει στο σημείο αυτό να τονίσουμε, ότι ο ταξικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης και των μηχανισμών επιλογής δε σχετίζεται απλώς με το πρόβλημα της ισότητας των ευκαιριών, όσο και κυρίως στη διασφάλιση των συμφερόντων των κυρίαρχων τάξεων σ' όλα τα επίπεδα.

γ) «Η αγνόηση της γλωσσικής διαφοράς από το σχολείο, προκαθορίζει τη σχολική αποτυχία των συγκεκριμένων μαθητών» (Μπ. Μπερνστάιν).

Ένας άλλος παράγοντας, που έχει ιδιαίτερη σημασία στη σχέση της σχολικής επιτυχίας με την κοινωνική προέλευση των μαθητών, είναι η γλώσσα. Το εκπαιδευτικό σύστημα επιβάλλει ένα **συγκεκριμένο γλωσσικό κώδικα** και έναν τύπο ελέγχου της γλώσσας. Η γλώσσα του σχολείου έχει άμεση σχέση με το γλωσσικό κώδικα των προνομιούχων στρωμάτων, ενώ απέχει πολύ από αυτόν που χρησιμοποιούν τα λαϊκά στρώματα. Έτσι, οι μαθητές από τα προνομιούχα στρώματα ευνοούνται από το γλωσσικό περιβάλλον του σχολείου στην κατανόηση και αναμετάδοση των σχολικών γνώσεων, κάτι που λανθασμένα αξιολογείται ως «**φυσικό χάρισμα**». Αντίθετα, οι μαθητές των λαϊκών τάξεων και στρωμάτων εμπλέκονται σε μια διαδικασία αλλαγής του γλωσσικού κώδικα, που είναι στην ουσία **διαδικασία πολιτιστικής ρήξης με το οικείο τους περιβάλλον.** Απ' αυτήν την άποψη, η γλωσσική εκπαίδευση παίρνει τη μορφή της **γλωσσικής λογοκρισίας**, καθώς το σχολείο υποβιβάζει στην κατηγορία του «**λάθους**» όλες τις άλλες παραλλαγές της σχολικής γλώσσας (τις γεωγραφικές και τις λαϊκές κοινωνικές διαλέκτους) που χρησιμοποιούνται. Καθώς και ο εκπαιδευτικός έχει μάθει ή αναγκάζεται να θεωρεί τη σχολική γλώσσα ως τη μόνη ορθή εκδοχή του λόγου, αντιλαμβάνεται τη δυσκολία των μαθητών των λαϊκών στρωμάτων να επικοινωνήσουν, να προσαρμοστούν στο γλωσσικό περιβάλλον του σχολείου, ως ανικανότητα. Άλλωστε, είναι αλήθεια ότι πολλές φορές η γλωσσική αποτυχία στο σχολείο, οδηγεί και στην **καθολική αποτυχία.**

2. Το εκπαιδευτικό σύστημα οργανώνεται ως ενιαίος μηχανισμός με κρατική διεύθυνση.

Οι μηχανισμοί ελέγχου της επίδοσης αποτελούν δομικό στοιχείο του εκπαιδευτικού συστήματος και παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ιδεολογική χειραγώγηση των μαθητών και στον προσανατολισμό τους –σύμφωνα με την ταξική τους προέλευση– στις θέσεις του καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας.

Η λειτουργία των μηχανισμών ελέγχου οργανώνεται και ενοποιείται με τους υπόλοιπους μηχανισμούς του εκπαιδευτικού συστήματος από το ίδιο το κράτος. Έτσι, οι μέθοδοι, οι εξετάσεις και τα κριτήρια με τα οποία «**αξιολογούνται**» οι μαθητές εφαρμόζονται **χωρίς την άμεση συμμετοχή των εκπαιδευτικών αλλά με την αναγκαστική τους μεσολάβηση.** Κι αυτό γιατί η «**αξιολόγηση**» των μαθητών συνδέεται απόλυτα με τους στόχους, το περιεχόμενο και τις μεθόδους διδασκαλίας, όπως καθορίζονται από τους κρατικούς φορείς.

στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πολιτικής που προσδιορίζεται από τις απαιτήσεις για κοινή διδακτέα ύλη - ενιαία και ομοιόμορφη μέθοδο διδασκαλίας και αξιολόγησης.

Απ' αυτήν την οπτική γωνία εξετάζοντας το ρόλο του εκπ/κού μπορούμε να πούμε ότι: **«ούτε ολοκληρωτικά αθώος είναι, ούτε κύριος ή μοναδικός υπεύθυνος».** Άλλωστε ο έλεγχος των μαθητών **συνδέεται στενά με τον έλεγχο - την κατ' ευφημισμό αξιολόγηση - του εκπαιδευτικού.** Σ' αυτό αρκεί να αναφερθούμε στις προσπάθειες που έγιναν και γίνονται με στόχο τη θεσμοθέτηση ενός «εξωτερικού» ελέγχου της επίδοσης των μαθητών με εξετάσεις, είτε σε πανελλήνιο - δεν αναφερόμαστε στις γενικές εξετάσεις - είτε σε περιφερειακό επίπεδο. Αναφερόμαστε στα αρχικά σχέδια των Προεδρικών Διαταγμάτων που δημοσιοποιήθηκαν στη διάρκεια της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ (Απρίλιος 1988) στα οποία προβλέπονταν «πανελλήνιες εξετάσεις» τριμήνων και στα Π.Δ. επί κυβερνήσεως της Ν.Δ. (Σεπτέμβρης 1990) που - παρ' ότι προσωρινά αποσύρθηκαν - προέβλεπαν εξετάσεις κατά περιφέρεια. Ένας από τους κύριους σκοπούς της «εξωτερικής αξιολόγησης» είναι και η συμμόρφωση του εκπαιδευτικού στους στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων και γενικότερα στους στόχους της εκάστοτε κυβερνητικής πολιτικής στην εκπαίδευση.

3. Οι βαθμοί δεν είναι «αθώοι». Αποτυπώνουν την ταξική επιλογή των μαθητών και νομιμοποιούν τη σχολική λειτουργία και ιεραρχία.

Οι εξετάσεις και η βαθμολογία δεν είναι -όπως πολλοί ισχυρίζονται- απλά ένα «αθώο μέσο» καταγραφής των όποιων ικανοτήτων και των επιδόσεων των μαθητών. Πρόκειται για **αποτελεσματικούς μηχανισμούς, που νομιμοποιούν στις συνειδήσεις των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των γονιών την κατάταξη των μαθητών κατά κατηγορίες («άριστοι» - «καλοί» - «μέτριοι» κ.ά.) και κατ' επέκταση την κοινωνική ιεραρχία.** Γι' αυτό είναι σωστή η άποψη: **«Ό,τι καταμετρείται και συγκρίνεται ποσοτικά, σημασιοδοτείται σαν «αντικειμενικό» και κοινωνικά ουδέτερο».**¹⁰ Αυτό σημαίνει και την αποδοχή τόσο της διαδικασίας της «αξιολόγησης», όσο και της σχολικής λειτουργίας και ιεραρχίας συνολικά. Το παραπάνω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται και από τις καθημερινές μας εμπειρίες, όπου η βαθμοθηρία και ο ανταγωνισμός για την ατομική επιτυχία παίρνουν επικίνδυνες διαστάσεις, παρά τις ανούσιες παρατηρήσεις του τύπου «δε μετράει ο βαθμός, αλλά η προσπάθεια» και κυρίως τις ανώδυνες τάσεις αμφισβήτησης της βαθμολογίας που προβάλλονται από τα Μ.Μ.Ε.

4. ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ» ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ιδιαίτερα έντονα προβάλλεται από τους ποικίλους υποστηρικτές της «αξιολόγησης της επίδοσης» των μαθητών ο μύθος του παιδαγωγικού της ρόλου. Τα βασικά τους επιχειρήματα μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες:

1) Η «σημασία της αξιολόγησης» αναφορικά με την κατάκτηση γνώσεων.

α) Σύμφωνα με την «προοδευτική» ανάλυση της κ. Αβδάλη: «Ο έλεγχος των επιδόσεων των μαθητών από παιδαγωγική και ψυχολογική άποψη επιδιώκει να κατανοήσουν οι μαθητές πως **το σχολείο¹¹ είναι μια σοβαρή υπόθεση.** Οι γνώσεις που προσφέρονται στο σχολείο πρέπει να κατακτηθούν από την πλευρά των μαθητών. Κι αυτό θα γίνει με την εργασία, τη συγκέντρωση της προσοχής, **την υπευθυνότητα και τη συνέπεια, αρετές που αναπτύσσονται σιγά - σιγά στα παιδιά από τις πολύ μικρές τάξεις του δημοτικού σχολείου».**

β) Στην... ίδια συχνότητα συντονισμένοι, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι σήμερα: «Η λειτουργία της επιλογής παραμερίζεται - χωρίς να παύει να υπάρχει - και προβάλλεται η παιδαγωγική λειτουργία, το πώς δηλαδή η αξιολόγηση μπορεί να συντελέσει στην προώθηση της μάθησης και στην επίτευξη των στόχων διδασκαλίας».¹²

γ) Κι ακόμα ότι: «πρέπει να γίνεται έλεγχος και αξιολόγηση προκειμένου ν' αποκτηθούν γνώσεις και ικανότητες».¹³

δ) Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφωθούν στους «σύγχρονους τρόπους αξιολόγησης», γιατί «συντελούν στην **αναβάθμιση της διδασκαλίας** και στην ενίσχυση της προσπάθειας **όλων των μαθητών - και ιδιαίτερα των αδύνατων - να κατακτήσουν τα μορφωτικά αγαθά** που προσφέρει ή που πρέπει να προσφέρει το σχολείο».¹⁴ (Οι υπογραμμίσεις στα προηγούμενα αποσπάσματα είναι δικές μου).

2. «Η σημασία της αξιολόγησης στην προετοιμασία για τη ζωή».

α) Οι μηχανισμοί ελέγχου της επίδοσης των μαθητών - σύμφωνα πάντα με τους θιασώτες της αξιολόγησης - βοηθούν στη συνεχή προσπάθεια και πρόοδο. Άλλωστε, η κοινωνία έχει ανάγκη από άτομα που επιτυγχάνουν υψηλές επιδόσεις. Γι' αυτό τονίζουν χαρακτηριστικά: «Ο έλεγχος και η αξιολόγηση βοηθούν στην προετοιμασία για τη ζωή».¹⁵

3. «Η αξιολόγηση ως κίνητρο μάθησης».

Οι περισσότεροι από τους υποστηρικτές της αξιολόγησης με απόλυτο τρόπο υποστηρίζουν ότι οι μηχανισμοί ελέγχου κινητοποιούν τους μαθητές προκειμένου να μάθουν. Κι αυτή η απόλυτη άποψη έχει γίνει αποδεκτή από την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, παρότι η καθημερινή εμπειρία διδάσκει ότι ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών είτε διακόπτει τη φοίτηση είτε δεν προάγεται στις επόμενες τάξεις.

Παράλληλα, θεωρούν ότι διαμορφώνεται –μέσω της «αξιολόγησης»– κατάλληλο παιδαγωγικό κλίμα. «Η αξιολόγηση εξ άλλου είναι κι ένας **τρόπος αμοιβής** του μαθητή για τους κόπους που κατέβαλε μελετώντας, **ένα μάθημα αυτογνωσίας...**».¹⁶ Κι ακόμα ότι: «Με τη σύγκριση των αποτελεσμάτων –εννοείται της αξιολόγησης– δημιουργείται μια **ατμόσφαιρα συναγωνισμού** μεταξύ των μαθητών».¹⁷

- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

1) Η μόρφωση που προσφέρει το σχολείο είναι εκείνη των ανώτερων κοινωνικών τάξεων

Όλοι οι υποστηρικτές των εξετάσεων και της βαθμολογίας, συνειδητά ή ασυνείδητα, αποδέχονται τις θεωρίες για τον κοινωνικά ουδέτερο χαρακτήρα των γνώσεων και της επιστήμης. Αρνούνται, όμως, να εξετάσουν κατά πόσο οι παρεχόμενες από τον εκπ/κό μηχανισμό γνώσεις αντιστοιχούν στις ανάγκες των λαϊκών τάξεων και στρωμάτων. Η αλήθεια είναι ότι, αν και «**εμφανίζονται σαν ένα ενιαίο σώμα από γενικές αλήθειες καθολικού κύρους, πέρα από τις οποίες υπάρχει το παράλογο, η ουτοπία, ή έστω το χάος**»¹⁸, εξυπηρετούν συγκεκριμένες ταξικές σκοπιμότητες. Με άλλα λόγια, σε μια κοινωνία με αντίθετες κοινωνικές τάξεις και συμφέροντα, οι γνώσεις που παρέχει το εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι «**ούτε εξίσου αναγκαίες για όλους, ούτε αυτονόητες και ούτε βέβαια κοινωνικά ουδέτερες**».¹⁹ Χωρίς να χρειάζεται να αναλύσουμε επιπλέον τον ταξικό χαρακτήρα των σχολικών γνώσεων πρέπει ωστόσο να επισημάνουμε, ότι αυτές:

α) **Καλλιεργούν τη διάκριση πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας.** Σ' αυτήν τη διάκριση - περιφρόνηση των εργαζομένων, που πρέπει να υποταχθούν στο ρόλο του «αμόρφωτου», εντοπίζεται κυρίως και ο ταξικός χαρακτήρας του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά.

β) Παρέχονται στους μαθητές ανάλογα με τις θέσεις που θα πάρουν αργότερα στα πλαίσια του καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας. Σωστά ο Ζ. Σουντέρ, τονίζει ότι: «**Όλοι οι σχολικοί μηχανισμοί διευθύνονται από την αρχή απ' αυτό που θα αποτελέσει την κατάληξη, απ' αυτό που φαίνεται ότι είναι το αποτέλεσμα: την κοινωνική διαίρεση της εργασίας, που πρέπει να αποκαλυφθεί ότι πρόκειται για διαίρεση της κοινωνίας σε ανταγωνιζόμενες τάξεις**».

γ) **Δίνουν μια διαστρεβλωμένη εικόνα της ιστορικής και κοινωνικής πραγματικότητας**, προβάλλοντας το σημερινό κοινωνικό σύστημα ως αναγκαίο και ωφέλιμο για το σύνολο της κοινωνίας.

Έτσι, λοιπόν, οι μηχανισμοί ελέγχου της επίδοσης ελέγχουν και επικρίνουν τη διαδικασία παροχής εκείνων των γνώσεων που εξυπηρετούν τα συμφέροντα των κυρίαρχων τάξεων.

Επιπλέον, έχει ιδιαίτερη σημασία να επιμεινουμε στη σχέση: «αξιολόγηση» - αναλυτικό πρόγραμμα. Σε όλους είναι φανερό ότι η «αξιολόγηση» προσδιορίζεται - προσανατολίζεται με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα (Α.Π.). Η κατάρτιση των Α.Π. ανατίθεται από το κράτος στους «**ιδεολόγους της άρχουσας τάξης**» ή αλλιώς στους «**τεχνολόγους της διδασκαλίας**». Τα Α.Π. προβλέπουν με κάθε λεπτομέρεια όχι μόνο τους στόχους της διδασκαλίας κάθε μαθήματος, αλλά και τις μεθόδους. Συνεπώς, οι άμεσα ενδιαφερόμενοι για το «τί και πώς» θα διδαχθεί δε «δικαιούνται δια να ομιλούν». Οφείλουν μόνο να υπακούουν.

Ειδικότερα, οι εξετάσεις και η βαθμολογία περιχαράκωνουν καθηγητές και μαθητές στο πλαίσιο των Α.Π., αφού η αποδοχή –και μάλιστα άκριτη– των παρεχόμενων γνώσεων εγγυάται την «επιτυχία». Εξάλλοι οι εξετάσεις αναγορεύονται σε υπέρτατο σκοπό της εκπαίδευσης και δημιουργούν την αίσθηση στους μαθητές ότι διαβάζουν όχι για να μάθουν, αλλά για να εξετάζονται. Πολύ περισσότερο ο τύπος των εξετάσεων καθορίζει το «τί και το πώς» θα διαβάσουν (απομνημόνευση, θέματα SOS κ.ά.).

Παράλληλα, οι διάφορες ποινές συμπληρώνουν τη λειτουργία των μηχανισμών ελέγχου της επίδοσης. Γι' αυτό και η στάση - συμπεριφορά των μαθητών προς τη μάθηση και το σχολείο γενικότερα έχει αποφασιστική σημασία στην επίδοση. Μόνο που «αξιολογούνται» με βάση τις αξίες και τα πρότυπα συμπεριφοράς που εναρμονίζονται με την αστική ιδεολογία, όπως αυτή εκφράζεται –κυρίως– μέσα από τα Α.Π. Οι στόχοι είναι εμφανείς. Ν' αποδεχθούν οι μαθητές τη σχολική ιεραρχία και πειθαρχία, που αντιστοιχεί με την κοινωνική και κρατική. Όπως δηλ. η ταξική προέλευση των μαθητών παίζει σημαντικό ρόλο στις επιδόσεις τους, που εκφράζονται με τη βαθμολογία στην κατηγοριοποίησή τους («άριστοι» - «καλοί» κ.ά.), έτσι **κι αύριο πρέπει να δεχτούν ως «αντικειμενική» την ιεραρχία της κοινωνίας**. Ιδιαίτερα στους μαθητές των λαϊκών τάξεων και στρωμάτων πρέπει να τους γίνει βίω-

μα ότι αυτή η ανισότητα στις επιδόσεις είναι «φυσική», όπως και η κοινωνική.

2. «Η γνώση δεν είναι προϊόν της αξιολόγησης»

Είναι τουλάχιστον αφελής η άποψη που θεωρεί την «αξιολόγηση» ως κίνητρο μάθησης. Κι αυτό γιατί πρόκειται για **εξωτερικό καταναγκασμό**, που κι αν ακόμα κινητοποιεί τις δυνάμεις των μαθητών για «καλύτερες επιδόσεις», **δημιουργεί αρνητικές προϋποθέσεις** (άγχος, αγωνία κ.ά.), που μειώνουν τις δυνατότητες για ουσιαστικά αποτελέσματα. Ακόμα, η σχολική εμπειρία δείχνει, ότι ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών εξακολουθεί να μη διαβάζει, παρά τις συνέπειες. Άλλωστε **ο λειτουργικός αναλφαβητισμός** είναι ένα φαινόμενο που συνεχώς **διογκώνεται**, ακόμα και στις «αναπτυγμένες» χώρες της Δύσης. Παράλληλα οι συνεχείς αποτυχίες των μαθητών λειτουργούν αποθαρρυντικά, ελαχιστοποιούν την αυτοπεποίθησή τους και τους οδηγούν στο **περιθώριο** της σχολικής και μετέπειτα της κοινωνικής ζωής.

Επιπρόσθετα, καλλιεργείται ο χωρισμός και ο ανταγωνισμός των μαθητών, με αποτέλεσμα να μη δημιουργούνται οι κατάλληλες παιδαγωγικές συνθήκες για συνεργασία και συλλογική προσπάθεια.

Δεν είναι, λοιπόν, η γνώση αποτέλεσμα της αξιολόγησης. **Η κατάκτηση των γνώσεων είναι αποτέλεσμα μιας «άλλης» παιδαγωγικής σχέσης, κι ενός προγράμματος που βασίζεται στις ανάγκες των μαθητών.**

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να επισημάνουμε την ανάγκη που υπάρχει σήμερα να μελετηθεί και να ερευνηθεί ακόμα περισσότερο ο ρόλος και η λειτουργία των μηχανισμών ελέγχου της επίδοσης των μαθητών, συνειδητοποιώντας, όμως, ότι **αποτελούν δομικό στοιχείο του εκπαιδευτικού συστήματος.**

Παράλληλα, ότι η κατάργηση των εξετάσεων, αν και ανέφικτη, δεν μπορεί να συμβάλει -παρά τα όποια θετικά της- στην υπέρβαση των εκπαιδευτικών - κοινωνικών ανισοτήτων. Ωστόσο, ως εκπ/κοί **απαλλαγμένοι από την κυρίαρχη αντίληψη: «αξιολογώ - βαθμολογώ, άρα υπάρχω»**, υποστηρίζουμε την ανάγκη της **ελεύθερης πρόσβασης των μαθητών από τη μια βαθμίδα της εκπαίδευσης στην άλλη.**

Γιώργος Καβαδίας

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Gronlund N. (Z. Παπαναούμ - Τζίκα, «Η αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης: δυνατότητες και όρια». Εκδ. Αφών Κυριακίδη).
2. Πρακτικά Β' εκπαιδευτικού συνεδρίου ΟΛΜΕ, 26/27.3.83, με θέμα: αξιολόγηση του μαθητή.
3. Αθ. Αβδάλη: «Οι βαθμοί είναι αναγκαίοι», Εκδ. Σύγχρονη Εποχή.
4. Το ίδιο.
5. «αντιτετράδια της εκπαίδευσης».
6. Αθ. Αβδάλη: Το ίδιο.
7. Αθ. Αβδάλη: Το ίδιο.
8. «αντιτετράδια της εκπαίδευσης».
9. Ζ. Σύντερ «Σχολείο, τάξεις και πάλη των τάξεων», Εκδ. Σ. Ι. Ζαχαρόπουλος.
10. Γ. Δ. Μηλιός «Εκπαίδευση και εξουσία», Εκδ. Αγώνας.
11. Σημείωση: Στις προηγούμενες σελίδες του βιβλίου, προκειμένου να επικριθεί η κατάργηση της βαθμολογίας, το σχολείο προσδιοριζόταν ως αστικό. Εδώ όμως, προκειμένου να υποστηριχθεί η «αξιολόγηση», έγινε... αταξικό.
12. Ζ. Παπαναούμ - Τζίκα: Το ίδιο.
13. Χ. Βέκ: «Αξιολόγηση και βαθμολογία», Εκδ. Σύγχρονη Εποχή.
14. Αθ. Αβδάλη: Το ίδιο.
15. Χ. Λ. Κ.: Το ίδιο.
16. Ε. Μιλλεούνης: Σύγχρονες μορφές αξιολόγησης, Περ. «Λόγος και Πράξη», τ. 18 (Φθιν. '82).
17. Χ. Βέκ: Το ίδιο.
18. Γ. Δ. Μηλιός: Το ίδιο.
19. Χ. Νούτσος «Ιδεολογία και εκπαιδευτική πολιτική», Εκδ. Θεμέλιο.

ΤΑ ΠΑΙΡΝΕΙ ή ΔΕΝ ΤΑ ΠΑΙΡΝΕΙ; (...τα γράμματα)

Τα μέτρα του ΥΠΕΠΘ για την αξιολόγηση των μαθητών:

• **ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ** της αριθμητικής βαθμολογίας (Γ' - ΣΤ' τάξη) και τριμηνιαίες εξετάσεις (Ε' + ΣΤ' τάξη) στο Δημοτικό

• **ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ** ανακεφαλαιωτικές κάθε Φεβρουάριο και Ιούνιο στο Γυμνάσιο

Α. ΟΙ ΡΗΣΕΙΣ, ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΠΕΙΘΩ

ΑΞΙΟΛΟΓΕΙ...

καλύπτεται το τρομακτικό κενό (!) που υπήρχε στην αξιολόγηση των μαθητών κατά τη διάρκεια της 9χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΣ...

προφανώς αυτός ήταν ο λόγος που οι μαθητές δεν έγραφαν σωστά, βαριόνταν να διαβάσουν, έκαναν και κοπάνες!

ΑΞΙΟΛΟΓΩ...

διαψευδόμαστε όσοι νομίζαμε ότι τα παραπάνω είναι παθολογικά φαινόμενα του σχολικού συστήματος.

ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΑΣΤΕ...

Όντως θα γράφουν περισσότεροι μαθητές σωστά το όνομά τους (απ' αυτούς που θα εναπομείνουν στο σχολείο, δηλαδή...)

ΥΠΟΤΑΣΣΕΙ...

ο μύθος του ουδέτερου σχολείου, η σύνδεση της σχολικής αποτυχίας με την έλλειψη φυσικών χαρισμάτων, φαίνεται να βρίσκουν θερμούς υποστηρικτές, τόσο σε γονείς και μαθητές, όσο και σε εκπαιδευτικούς.

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΟΥΜΕ...

η προοδευτική πολιτική τοποθέτηση, η συμμετοχή στους μεγάλους αγώνες του εκπαιδευτικού συνδικαλιστικού κινήματος, δεν προχώρησε μέχρι την αμφισβήτηση του ρόλου του άστικού σχολείου.

Έτσι, το σύστημα επιλογής και απόρριψης, μέσω και των εξετάσεων, παρουσιάζεται σαν αξιокρατικό και αντικειμενικό. Η ύπαρξη ίδιων βιβλίων, προγραμμάτων και εκπαιδευτικών, θεωρείται σαν εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και ισότιμης πρόσβασης των μαθητών στην εκπαίδευση.

ΑΠΟΚΡΥΠΤΕΤΑΙ...

η διαφορετικότητα του κοινωνικού περιβάλλοντος, των οικονομικών προτεραιοτήτων, των πολιτισμικών ερεθισμάτων, τελικά, το ότι οι μαθητές από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις προσέρχονται σ' ένα σχολείο που ευνοεί την ιδεολογία, τη γλώσσα, τις πρακτικές μιας απ' αυτές.

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΟΜΑΣΤΕ...

κι όμως, εκπαιδευτικοί κυρίως υποβαθμισμένων περιοχών, εκεί όπου η κοινωνική ανισότητα είναι απτή και οι επιπτώσεις της στο σχολείο σαρωτικές, φαίνονται να ευνοούν περισσότερο τα εξεταστικά μέτρα. Σε μια κατάσταση που μπορεί να προσλάβει χαρακτηρισμό χιονοστιβάδας (βλέπε περυσινές μαθητικές καταλήψεις), απαντούν, αποστρέφοντας τα μάτια από την πραγματικότητα και προσδοκούν την επιστροφή στην «ευταξία» με μέτρα πειθαρχίας.

Άλλωστε, οι εκπαιδευτικοί είναι ένας κλάδος εργαζομένων πολλαπλά χτυπημένος από την κυβερνητική πολιτική: διώχθηκε, εξευτελίστηκε, και, παρόλους τους αγώνες του, παραμένει οικονομικά στα όρια της φτώχειας. Τα μέτρα του ΥΠΕΠΘ τον βοηθούν να επιβληθεί, να αγκιστρωθεί στις μικρές εξουσίες του. Σ' ένα σχολείο που οι μαθητές πειθαρχούν, και μέσω των εξετάσεων, που αντιδρούν λιγότερο, ανακτά το χαμένο κύρος του...

ΔΕΝ ΕΞΧΝΩ...

σαν το σταυρόλεξο που μαυρίζουν ένα - ένα τα τετράγωνα, τα μέτρα του ΥΠΕΠΘ έρχονται σταδιακά. Αρχίζει μ' αυτά που θεωρεί ότι θα τύχουν της ευρύτερης δυνατής συναίνεσης: η αξιολόγηση των μαθητών, η ρύθμιση για τους σχολικούς συμβούλους, οι φοιτητικές μεταγραφές.

Κι εγώ το ΥΠΕΠΘ αξιοποιεί την προηγούμενη εμπειρία του και αποφεύγει το άνοιγμα πολλών μαζί μετώπων, το εκπαιδευτικό κίνημα δείχνει να έχει χάσει την αποδεδειγμένη ικανότητά του να συλλαμβάνει ολικές εικόνες από αποσπασματικά μέτρα: παρακολουθεί —τουλάχιστον εξ αποστάσεως— τα τεκταινόμενα.

Όμως, στα επόμενα τετραγωνάκια αναγράφεται η υπηρεσιακή κρίση των εκπαιδευτικών. Κι αν ονομαστεί «αξιολόγηση», έ, μήπως έτσι δεν ονομάστηκαν και τα μέτρα εναντίον των μαθητών;

Β. ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΙΑΙΡΕΜΕΝΗ ΣΕ ΤΑΞΕΙΣ, ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΑΞΙΚΟ

1. Δεν θα μείνουμε στη σχέση των εξετάσεων με τη μάθηση. Είναι ένα ζήτημα που επαρκώς έχει απαντηθεί από τη σύγχρονη παιδαγωγική επιστήμη και την κοινωνιολογία της εκπαίδευσης. Να συνοψίσουμε μόνο στα εξής:

α. Η απομνημονευτική μέθοδος εξέτασης είναι μια διαδικασία αφερέγγυα ως προς την απόδοσή της στη μάθηση.

β. Οι εξετάσεις καλλιεργούν το άγχος, με νικητές τους ψυχραιμούς στην κούρσα της αγωνίας, ενώ παράλληλα η αποτυχία σ' αυτές σπάνια αποτελεί κέντρισμα και κίνητρο για περισσότερες προσπάθειες. Συνήθως η αποτυχία είναι «δημιουργός» μιας άλλης αποτυχίας.

II. Οι απανωτές εξετάσεις στην 9χρονη εκπαίδευση θα πλήξουν ή θα ωφελήσουν εξίσου τις διάφορες κοινωνικές κατηγορίες των εκπαιδευόμενων;

— Ολόκληροι πληθυσμοί παιδιών και εφήβων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά, καλούνται να αναμετρηθούν στη διάρκεια της σχολικής τους ζωής με συμμαθητές τους πολύ πιο ευνοημένους απ' αυτούς, σ' ένα σχολικό σύστημα που, υποβάλλοντας στα ίδια κριτήρια άνισα, στη βάση τους, υποκείμενα, καθαγιάζει και καθιστά οριστικές τις πρωταρχικές ανισότητες, απλά και μόνο με το να τις αγνοεί.

Παραλείποντας να δώσει σε όλους ό,τι μερικοί οφείλουν στο περιβάλλον τους, το σχολικό σύστημα διευρύνει τις κοινωνικές ανισότητες, προσθέτοντας και τις σχολικές, τις οποίες μάλιστα και διπλασιάζει: τα αποτελέσματα των απανωτών εξετάσεων και βαθμολογιών, καθόλου ευνοϊκά στο σύνολό τους για τα παιδιά των λαϊκών στρωμάτων, μεταβάλλονται πολύ σύντομα σε κριτήρια αυτοεκτίμησης του εκπαιδευόμενου.

Γ. Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΠΙΟΥ και το ΤΟΠΙΟ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (πού αποσκοπούν τα μέτρα)

1. Να θυμίσουμε κατ' αρχήν ότι στο παρελθόν, π.χ. στη δεκαετία του '70, οι απανωτές εξετάσεις υπήρξαν το φανερό τμήμα του μηχανισμού που επέτρεπε τον μαζικό αποκλεισμό των συγκεκριμένης κοινωνικής κατηγορίας μαθητών. Μιλάμε π.χ. για το 46% της «γενιάς» του 1975 που δεν έφτασε ποτέ στην Γ' τάξη του Λυκείου, και που η συντριπτική του πλειοψηφία ανήκε σε παιδιά εργατών, αγροτών και μικροϋπαλλήλων. Οι συνεχείς εξετάσεις στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο είναι φανερό πως θα οδηγήσουν όχι μόνο σε μια παρόμοια κατάσταση, αλλά και σε μια μεγαλύτερη όξυνσή της. Μαζική έξοδος από το σχολείο, από το Δημοτικό κίόλας, εγκατάλειψη του Γυμνασίου από την πρώτη του τάξη, θάνατα πρώτα αποτελέσματα της εφαρμογής αυτών των μέτρων.

Ορατά το ΥΠΕΠΘ προτιμά μια ολόκληρη κατηγορία παιδιών —και δεν είναι δύσκολο να πούμε ποιά— να παραμείνει όσο είναι δυνατόν λιγότερο χρόνο στο σχολείο.

Με αφετηρία αποτυχίες που θα μαζεύονται σιγά - σιγά, από το Δημοτικό κίόλας, με την επανάληψη της τάξης και την καθυστέρηση, οι ενδιαφερόμενοι θα πείθονται πως «το σχολείο και τα

γράμματα δεν είναι γι' αυτά», και παράλληλα θα εσωτερικεύουν τη νομιμότητα του αποκλεισμού τους που θα οργανώνεται σταδιακά και «αξιοκρατικά».

Και καθώς η στάση τους θα αποτελεί έκφραση της έμμεσης και άμεσης εμπειρίας τους, από την ενστικτώδη στατιστική των αποτυχιών των ίδιων αλλά και των παιδιών του κοινωνικού τους περιγύρου, θα γκρεμίζονται «εθελούσια» στην έξοδό τους από το σχολείο.

Έτσι, η υποεκπαίδευση θα μεταμορφωθεί σε επίσημη και μαζική αποφοίτηση από το σχολείο μαθητευόμενων ηλικίας 12, 14 ή 15 χρονών. Δεν πρέπει νάχει κανείς αμφιβολία ότι όλοι τους θα οριοθετούνται στην ίδια κοινωνική πλευρά.

II. Αλλά τα σχέδια έχουν και συνέχεια: ο υπουργός Παιδείας με ικανοποίηση αναγγέλλει την ίδρυση των Μονάδων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Μ.Ε.Κ.). Σ' αυτές μπορούν να ενταχθούν μαθητές που έχουν περατώσει την 9χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, αλλά και απόφοιτοι Λυκείου.

Δυο στοιχεία που πρέπει νάχουμε υπόψη μας:

α. Οι ιδιωτικές σχολές (κέντρα ελεύθερων σπουδών, «κολλέγια» κλπ.) μπορούν να ενταχθούν στις ΜΕΚ, αρκεί να ευθυγραμμίσουν το πρόγραμμά τους στις κατευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ.

β. Το πρόγραμμα PETRA της ΕΟΚ προβλέπει 460 δις δρχ. μέχρι το 1993 για την ανάπτυξη των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

Στη χώρα μας, οι διαφοροποιητικές κατευθύνσεις στο χώρο της εκπαίδευσης, δεν είναι παρά προβολή ή αντανάκλαση της διαίρεσης της κοινωνίας σε τάξεις. Πιστεύει κανείς, πραγματικά, πως τα ΤΕΛ αναπαράγουν την αστική τάξη, ή, ότι το Κολλέγιο Αθηνών αναπαράγει την εργατική τάξη;

Κι ενώ η εκπαίδευση στις όποιες της κατευθύνσεις εξυπηρετούσε και εξυπηρετεί την κοινωνική κατανομή στον κόσμο της εργασίας, η συγκυρία αλλάζει: αν στις 3 προηγούμενες δεκαετίες παρατηρήθηκε μια αυξημένη —σε αντιστοιχία με τα ισχύοντα στην Ευρώπη— κινητικότητα μέσω των σπουδών προς ανώτερες κοινωνικές τάξεις (αποτέλεσμα κοινωνικών πιέσεων, αλλά και συμμαχιών, ανάγκη του κράτους και της οικονομίας σε στελεχικό δυναμικό), η εποχή μας (οικονομική κρίση, μεγιστοποίηση του κέρδους, λιτότητα, περιορισμός κοινωνικών παροχών, καλπάζουσα ανεργία) επιβάλλει το κλείσιμο των «διόδων».

Κοινώς, όσοι μαθητευόμενοι από τα λαϊκά στρώματα δεν χτυπήθηκαν από τους μηχανισμούς διαγραφής, έντεχνα προσανατολίζονται εκεί που θάχουν κάποια πιθανότητα επιτυχίας, για άτομα της δικής τους καταγωγής. Πού; στα ΜΕΚ! Κι έτσι, εναρμονιζόμαστε και με τα ισχύοντα στις Ευρώπες.

Άλλωστε, το είπαμε: «δεν τα παίρνει!»

Χρήστος Κάτσικας
Μαργαρίτα Ντάβαρη

Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση και Ελληνική Κοινωνία

Η αλματώδης εξέλιξη της τεχνολογίας και η προσπάθεια εφαρμογής της στη σύγχρονη κοινωνία επηρεάζουν και το αποτέλεσμα των προσπαθειών ανάπτυξης των νεολαίων - μαθητών σε ενεργά άτομα αυτής της κοινωνίας (θετικά ή αρνητικά). Επομένως δεν μπορούν να μένουν ασυγκίνητα μπροστά σ' αυτό το θέμα τα μέλη μιας οργανωμένης κοινωνίας, πολύ περισσότερο οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση, κύρια στη δευτεροβάθμια, μιας και αυτοί έχουν σαν πρωταρχική τους απασχόληση τη μόρφωση και συνάμα τη σωστή κατάρτιση του αναπτυσσόμενου στο σχολείο ανθρώπου.

Από τα σημαντικότερα θέματα στη ζωή ενός νέου ανθρώπου σήμερα, είναι ο προσανατολισμός του. Δηλαδή η γνώση του τί σκέφτεται και τί αποφασίζει να κάνει στο μέλλον, μια απόφαση που είναι ζήτημα επιβίωσης για τον πολύ κόσμο. Δεν είναι τυχαίο ότι σήμερα είναι ανύπαρκτος ο ενεργητικός επαγγελματικός προσανατολισμός, αλλά εντάσσεται στο πλαίσιο μιας γενικότερης σκέψης από τη μεριά της κυβέρνησης για το ρόλο της Δημόσιας Τεχνικής - Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Το Υπουργείο Παιδείας, πιστό στην παράδοση που θέλει το καλοκαίρι περίοδο προώθησης ρυθμίσεων για τα ανοικτά θέματα της παιδείας, προχώρησε μέσω του αρμόδιου υπουργού σε γνωστοποίηση των προθέσεων του τους καλοκαιρινούς μήνες, βάζοντας ως ένα νέο στοιχείο τακτικής το περιβόητο ερωτηματολόγιο (που απαντήθηκε από την παράταξη της ΔΑΚΕ και μερικούς άλλους φίλους του κράτους).

Δεν πρέπει να γελιόμαστε. Ο υπουργός θέλει να κάνει νόμο του κράτους τις θέσεις της κυβέρνησης της Ν.Δ. και να επαναφέρει τις αρχικές θέσεις και προθέσεις του προκάτοχου του.

Από δίπλα έρχεται ο τεχνοκρατικός κόσμος του υπουργείου - που σήμερα ονομάζεται σχολικός σύμβουλος - και μέσα από τις εφημερίδες («Ελευθεροτυπία» 2.8.91) αναπτύσσει την άποψη ότι η συνάντηση της ελληνικής κοινωνίας με το 2000 θα γίνει αν εφαρμοστεί καλά ο Νόμος 1566/85. (Ο κλάδος είχε αντιδράσει από την αρχή για το περιεχόμενο και τον χρόνο ψήφισης αυτού του νόμου και πάντα μένει ανοικτό το θέμα της αλλαγής του).

Ας βάλουμε τα πράγματα στη σειρά (για να δείξουμε τί είναι εκείνο που διαφέρει στην άποψη τη δική μας από αυτήν του Υπουργείου, και πόσο σοβαρές είναι οι αντιθέσεις μας, πράγμα που κάνει τον «εθνικό διάλογο» έναν τεχνητό και παραπλανητικό όρο.

Πρώτον, η γνώση και η κατάρτιση είναι αγαθά. Εδώ διακρίνουμε δύο διαφορετικά ιδεολογικά ρεύματα: α) Οι μηχανισμοί της αγοράς προσπαθούν να αξιοποιήσουν τα αγαθά αυτά σαν προϊόντα οικονομικής συναλλαγής. β) Το εκπαιδευτικό κίνημα προβάλλει και απαιτεί μια δημόσια, πραγματική και δωρεάν παραχώρηση του αγαθού της γνώσης, στην προοπτική μιας λαϊκής παιδείας, που θα βοηθάει στη χειραφέτηση των μαζών. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι βλέπουμε ένα ανοικτό σχολείο σε όλα τα ρεύματα, όπου η κριτική και η σύγκριση ανάμεσα σ' αυτά να είναι το κυρίαρχο, μέσα σ' ένα γενικότερο σχεδιασμό, πάντα από τα κάτω.

Δεύτερον, η σημερινή κυβέρνηση, πέρα από το ότι εξ' αρχής δήλωσε τη συμπάραστασή της στους ιδιωτικούς κερδοφόρους μηχανισμούς εκπαίδευσης (προεκλογικό πρόγραμμα Ν.Δ. για την ιδιωτική παιδεία), προσφέρει υψηλές υπηρεσίες στο κεφάλαιο, συντελώντας στην αποτελμάτωση και παραπέρα διάλυση της δημόσιας εκπαίδευσης. Αυτό πετυχαίνεται και με τις πολλές μορφές σχολείων που λειτουργούν σήμερα. Έτσι, πολυκερματίζεται η γνώση, διαχωρίζεται αυστηρά η πνευματική από τη χειρωνακτική εργασία, με απώτερο στόχο να γίνεται υπερεκμετάλλευση της εργασίας (υπεραξίας) του εξουσιαζόμενου και ακόμη οι παραγωγικές σχέσεις να μετεξελισσονται προς όφελος του κεφαλαίου.

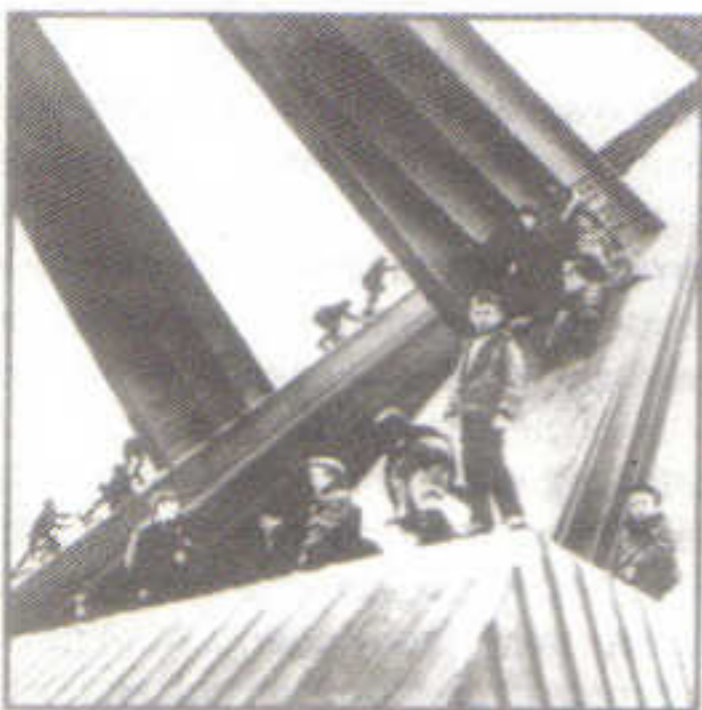
Τρίτον, οι ταξικοί φραγμοί στην παιδεία είναι ξεκάθαροι. Αν κανείς παρακολουθήσει τις στατιστικές θα διαπιστώσει, ότι τα παιδιά που φοιτούν στα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια, τις Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές και αυτές του ΟΑΕΔ, προέρχονται στη συντριπτική τους πλειοψηφία από τα κατώτερα οικονομικά στρώματα - και εκεί προορίζονται να καταλήξουν σαν ανειδίκευτοι εργάτες με μεγάλα χρονικά διαστήματα ανεργίας, φτηνό εργατικό δυναμικό στο περιθώριο.

Μπροστά στην τόση απόκρυψη και παραποίηση της πραγματικότητας και προσπαθώντας να δώσουμε μερικές σοβαρές απαντήσεις στο ζήτημα της Τεχνικής - Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, τα «αντιτετράδια» ξεκινούν τη δημοσίευση μιας σειράς σχετικών άρθρων και δέχονται τις απόψεις συναδέλφων για μια αντίστοιχη συζήτηση. Την επιμέλεια και την ευθύνη έχουν οι τεχνικοί εκπαιδευτικοί: **ΒΑΡΕΛΑ ΜΑΛΑΜΩ** (Ηλεκτρολόγος), **ΚΟΡΔΑΤΟΣ ΚΩΣΤΑΣ** (μηχανολόγος).

Ο υπουργός Παιδείας, πιστός στη δοκιμασμένη τακτική του αιφνιδιασμού στους καλοκαιρινούς μήνες, εξαγγείλε τις προθέσεις του για μια σειρά νέων μέτρων. Ανάμεσα σ' αυτά και οι αλλαγές στην Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Παράλληλα, διάφοροι, λιγότερο οι περισσότεροι επώνυμοι -βλέπε π.χ. άρθρα Πατεράκη στην Ελευθεροτυπία- προσπαθούν να πείσουν σε μια πλήρη εξειδικευμένη επαγγελματική εκπαίδευση, αποσιωπώντας το βασικό ερώτημα: από ποιόν και για ποιόν.

Όλη αυτή τη φιλολογία εκμεταλλεύονται οι διάφοροι σχολάρχες ιδιωτικών ΤΕΛ - ΤΕΣ και ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, και με την κάλυψη στην πραγματικότητα της πολιτείας, εξαπολύουν μια διαφημιστική επίθεση, με στόχο να απορροφήσουν τις χιλιάδες «αποτυχημένους» και απελπισμένους απόφοιτους λυκείων σε μια εντελώς απατηλή και υποβαθμισμένη εκπαίδευση.

Η προτιθέμενη στα πλαίσια του 1566/85 ίδρυση των ΜΕΚ (Μονάδες Επαγγελματικής Κατάρτισης) δεν είναι τίποτα παραπάνω από την προσπάθεια κατοχύρωσης των ιδιωτικών ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.

Τέταρτον, η ΕΟΚ επιδιώκει οι απόφοιτοι της Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευσης (άσχετα με το αν προέρχονται από τη δημόσια ή την ιδιωτική) να έχουν ενστερνιστεί την ιδεολογία των σεμιναρίων - προγραμμάτων κατάρτισης, χωρίς ουσιαστικά προσόντα, π.χ. πτυχίο, κύκλους σπουδών κ.λπ. Ο λόγος είναι απλός, η ευρωπαϊκή αγορά δεν χρειάζεται ολόκληρο το ειδικευμένο δυναμικό, όσο ημιμαθές και υποβαθμισμένο και αν είναι, που ανεξέλεγκτα παράγει ο τοπικός καπιταλισμός με διάφορες ονομασίες. Αντίθετα, ενδιαφέρεται να εξισορροπήσει τις τοπικές κοινωνίες με τις απαιτήσεις της παγκόσμιας αγοράς για ορδές εντελώς ακατοχύρωτου εργατικού δυναμικού.

Ποιά είναι η Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση στη χώρα μας ήταν φυσικό, μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού, να μην στηρίζεται στις ανάγκες της παραγωγικής ανάπτυξης της χώρας, από την ίδρυσή της.

Κάτω από τις πιέσεις ξένων διευθυντηρίων (και σήμερα της ΕΟΚ), που χρηματοδοτούσαν για δικούς τους σκοπούς τη στοιχειώδη μορφή Τεχνικής - Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, έμπαιναν σαφείς διαχωρισμοί ανάμεσα σε μια ελίτ που θα μπορούσε να αποτελέσει το ανώτερο διευθυντικό και διοικητικό δυναμικό και στα παιδιά των εργαζομένων, που προορίζονταν για ανειδίκευτο και ημιειδικευμένο δυναμικό.

Με το νόμο 580/70 έδιναν το «δικαίωμα» σε οποιοδήποτε παιδί εργαζομένου να παρακολουθεί Τεχνικές Σχολές (κατωτέρα ή εργοδηγών) χωρίς εισαγωγικές εξετάσεις, προορίζοντάς το κατ' ευθείαν για την παραγωγή, σαν ημιειδικευμένο δυναμικό, τη στιγμή που οι προοριζόμενοι για τα Πανεπιστήμια πέρναγαν από αυστηρές εξετάσεις στα Γυμνάσια και στα Λύκεια.

Δεν θέλουμε να δείξουμε την αναγκαιότητα των εξετάσεων - κάθε άλλο, είμαστε αντίθετοι σε οποιοδήποτε θεσμό λειτουργεί σαν κυματοθραύστης στη κατανόηση της γνώσης. Θέλουμε, όμως, να υπογραμμίσουμε, πως η εξουσία από τότε διοχέτευε απλόχερα τα παιδιά του λαού στα γιαπιά και στην αγορά φτηνού εργατικού δυναμικού.

Η ίδια πολιτική συνεχίστηκε και με το νόμο 576/77 (υπουργός Παιδείας τότε ο Ράλλης, με φιλοδοξίες να κάνει τη «γαλάζια μεταρρύθμιση») και μάλιστα έχοντας ένα σοβαρότερο στοιχείο: την κατάργηση των σχολών εργοδηγών και των κατώτερων σχολών. Οι σχολές αυτές, βάσει των προγραμμάτων τους, έδιναν πτυχία με καθορισμένα επαγγελματικά δικαιώματα, πράγμα που έβγαζε τους τεχνίτες στην αγορά εργασίας με συγκεκριμένους όρους διεκδίκησης και παροχών. Αυτό έπρεπε να σταματήσει. Το ζητούμενο ήταν, το κατώτερο ειδικευμένο και ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό να ζητά εργασία με όλο και περισσότερο ασαφείς και υποβαθμισμένους όρους, προς όφελος των εργοδοτών.

Ιδρύεται, λοιπόν, το γνωστό Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο, που κατ' αρχήν δεν δίνει σε καμιά ειδικότητα επαγγελματικά δικαιώματα, και οι Τεχνικές Σχολές, με κάποια επαγγελματικά δικαιώματα, που δεν ανταποκρίνονται όμως στις σημερινές ανάγκες.

Την κατάσταση αυτή όχι μόνο δε βελτίωσε ο 1566/85, αλλά -λειτουργώντας στην ίδια κατεύθυνση- επιδείνωσε το διαχωρισμό ανάμεσα στην τεχνική και γενική παιδεία, με τη θεσμοθέτηση της μονοετούς εξειδίκευσης μετά το Λύκειο, που παρ' όλο ότι δείχνει σαν ενοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων, στην πραγματικότητα είναι ο προπομπός της επαγγελματικής κατάρτισης του σημερινού Υπουργού Παιδείας, που προτίθεται να προβεί στην ίδρυση των ΜΕΚ (Μονάδες Επαγγελματικής Κατάρτισης).

Η υπάρχουσα σήμερα τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση δεν ανταποκρίνεται ούτε στις τεχνολογικές εξελίξεις, ούτε στην ανάγκη στήριξης προσπαθειών μιας άλλης πολιτικής, για ανάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας, προς όφελος των εργαζομένων και του περιβάλλοντος.

Ταυτόχρονα, η ανάγκη των παιδιών του λαού για επαγγελματική διέξοδο, οδηγεί χιλιάδες νέους στα νύχια της Ιδιωτικής Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και των Κέντρων Σπουδών, που όχι μόνο υστερούν κατά πολύ σε υποδομή και από αυτήν την ήδη ελλειπή δημόσια εκπαίδευση, αλλά με παραπλανητικές έως και ανύπαρκτες για την ελληνική πραγματικότητα ειδικότητες, εξασκούν παράλληλα σοβαρή οικονομική εκμετάλλευση της νεολαίας, με δύο τρόπους: με την είσπραξη πανάκριβων διδάκτρων και με τις μελλοντικές, πολύ κάτω του ορίου φτώχειας, αποδοχές ή την ανεργία που περιμένει τους αποφοίτους τους.

Όλα αυτά γίνονται με την κάλυψη του υπουργείου και την αγωνία του να βρει φόρμουλα κατοχύρωσης των ιδιωτών, παρ' όλους τους λεονταρισμούς του υπουργού προς εσωτε-

Στα πλαίσια του αποπροσανατολισμού της νεολαίας ή των εργαζομένων, ο υπουργός κ. Σουφλιάς εμφανίζεται υποψήφιο θύμα «κουκουλοφόρων» και ο τύπος έχει -υποτίθεται- εδώ και δύο χρόνια κηρύξει ανοιχτό πόλεμο στην ιδιωτική εκπαίδευση (εννοείται τη μετά-λυκειακή). Η προσεκτική μελέτη ωστόσο των δημοσιευμάτων αποδεικνύει, ότι ο μεν τύπος κόπτεται για τη συνταγματική κατοχύρωση και αξιοπιστία των ιδιωτικών σχολών, δημοσιεύοντας αφειδώς τις γυαλιστερές διαφημίσεις τους, ενώ ο «ήρωας» υπουργός αφήνει αναπάντητες κινήσεις ουσίας των σχολάρχων, όπως η έκθεση που διοργάνωσαν στο χώρο του Ζαππείου (με πολύχρωμα διαφημιστικά φυλλάδια και διαφημιστικά στυλό, αναπτήρες κ.λπ.), μια έκθεση που συγκέντρωσε πλήθος Αθηναίων και επαρχιωτών γονέων και μαθητών, που έρχονταν καθημερινά με ναυλωμένα λεωφορεία. Αισθητή η έλλειψη ενημέρωσης για τη δημόσια τεχν. επαγ. εκπαίδευση (όπως και από τα Μέσα Ενημέρωσης) και το μήνυμα δόθηκε: για οποιαδήποτε τεχν. - επαγ. εκπαίδευση πρέπει να πληρώσεις! (και μάλιστα ακριβά)!

Το ενδιαφέρον του υπουργείου για τη Μέση Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευση (δυστυχώς όμως, μόνο την ιδιωτική...) αποδεικνύεται περίτρανα με την αδρότατη επιδότηση κατά μαθητή (!), στο ύψος του ενός τρίτου των διδάκτρων περίπου, στις λεγόμενες αναγνωρισμένες από το κράτος τεχνικές - επαγγελματικές σχολές. Τη στιγμή που τα κονδύλια για τις ανάγκες της δημόσιας εκπαίδευσης και ο προϋπολογισμός διαρκώς μειώνονται.

ρική κατανάλωση. Χαρακτηριστικό είναι, ότι απέναντι στο διαφημιστικό βομβαρδισμό των σχολάρχων, μέσα από τηλεόραση και τύπο, και την έκθεση στο Ζαππείο, το Υπουργείο κρατά «κρυφή» την ύπαρξη δημόσιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Ο βασικός ιδεολογικός στόχος της εξουσίας, να διαχωριστεί η δεξιότητα από τη γνώση, δεν έγινε κατορθωτό να ολοκληρωθεί με τα προηγούμενα νομοθετήματα. Το εγχείρημα πέτυχε εν μέρει, αλλά οι διεθνείς δεσμεύσεις βάζουν επιτακτικό το πρόβλημα στη σημερινή κυβέρνηση.

Η εξειδικευμένη σημερινή τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα στους βιομήχανους - εργοδότες να κρατούν το εργατικό δυναμικό πολυδιασπασμένο και με αυστηρά καθορισμένες δεξιότητες.

Αυτό προσπαθεί να θεσμοθετήσει ο σημερινός υπουργός παιδείας, με την κατοχύρωση της κατάρτισης - εξειδίκευσης μέσα από τις Μονάδες Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΜΕΚ), για πρώτη φορά αποσπασμένης και οργανικά από το δημόσιο φορέα, το Υπουργείο Παιδείας, παραδομένη στα ασύδοτα χέρια των ιδιωτών - εργοδοτών. (Παρόμοιου τύπου κατάρτιση λειτουργεί στον ΟΑΕΔ, που βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με μια ανάπτυξη προς όφελος των εργαζόμενων. Αντίθετα, για τους βιομήχανους, μπορεί να θεωρηθεί επιτυχημένος θεσμός, με τις τόσες επιδοτήσεις, την εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης των μαθητών - εργαζόμενων, κ.λπ.).

Ποιά ελπίδα έχουν οι εργαζόμενοι;

Δυστυχώς, πολλοί από μας τους εκπαιδευτικούς έχουν δεχτεί το ιδεολόγημα, ότι η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση είναι έξω από την εκπαιδευτική διαδικασία, παρασύροντας έτσι και τους εργαζόμενους να αποδέχονται ότι η εξειδίκευση είναι το μέλλον της εργατικής τάξης, μέλλον ανεργίας, ημιμάθειας και ηεριθωρίου.

Οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, με όλα τα νέα στοιχεία που απαρτίζουν σήμερα την εργατική τάξη, δεν έχουν εκφράσει ακόμη τί είδους Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευση θέλουν, έτσι ώστε να σταματήσει η «αγαθοεργία» της εξουσίας προς αυτούς, π.χ. υποτυπώδεις Τεχνικές Σχολές, με απώτερο στόχο τον αποπροσανατολισμό της εργατικής τάξης και την άγρια εκμετάλλευσή της.

Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουμε ακόμη κατακτήσει μια συγκεκριμένη λογική αντισυναινετική προς τα μεγάλα συμφέροντα που ηγεμονεύουν στην Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευση χρόνια τώρα.

Για να ενισχύσουμε τα διαφορετικά χαρακτηριστικά της Παιδείας προς όφελος των εργαζόμενων πρέπει:

1. Να απαλλαγούμε από τις αποσπασματικές, συντεχνιακές, ενδοκλαδικές αντιλήψεις απέναντι στην εργατική τάξη.
2. Να αποδεχθούμε ότι η Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευση είναι τμήμα της διαδικασίας ανάπτυξης της κοινωνίας και της γνώσης.
3. Η ανάπτυξη της χώρας προς όφελος των εργαζόμενων πρέπει να στηρίζεται στο εκπαιδευτικό σύστημα, αφού θα παίρνει υπό όψη τις διαφοροποιημένες τοπικές συνθήκες και δυνατότητες.
4. Να απαλλαγούμε από τις αποτυχημένες και πολύπλοκες μορφές - τύπους σχολείων, που δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων.
5. Οι κλασικές και θετικές επιστήμες και οι τεχνικές εφαρμογές τους θα συνθέτουν ένα ισότιμο και αρμονικά συνεργαζόμενο πλαίσιο γνώσεων και δεξιοτήτων, με ελεύθερη πρόσβαση στην παραγωγή και στα πανεπιστήμια.

Το σχολείο που εμείς θέλουμε, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης των αναγκών των εργαζομένων και της ανάπτυξης της χώρας, δεν μπορεί να στηριχθεί στον ιδιώτη σχολάρχη, που βρίσκεται στην απέναντι όχθη, της εξυπηρέτησης των κεφαλαιοκρατών και των μονοπωλίων. Αυτό αποδεικνύεται από τη μέχρι τώρα πορεία της δημόσιας και ιδιωτικής Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευσης.

Τα παραπάνω αποτελούν μια πρώτη προσέγγιση ενός ευρύτατου και ανοιχτού θέματος. Με τη δέσμευση ότι θα επιχειρήσουμε ανάπτυξη πολλών πλευρών του, είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε την οποιαδήποτε άποψη θα θελήσει να φωτίσει και τη μικρότερη πλευρά, ενός ζητήματος που ο μεγάλος αριθμός των συναδέλφων αγνοεί ή έχει παρεξηγήσει.

Θεωρούμε, τέλος, υποχρέωσή μας να τονίσουμε, ότι η διεκδίκηση ενός άλλου σχολείου δεν μπορεί να γίνει με τη γραφίδα ενός, δύο ή περισσότερων συναδέλφων, αλλά από τη δυναμική ανάπτυξη και ιδεολογική ισχυροποίηση ενός ολόκληρου κινήματος.

Η διπλή φύση των μαθητευομένων από τα χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα

ΤΑ «ΚΑΚΑ» ΠΑΙΔΙΑ

«Τούβλα μαθητές για πέταμα...»

Χαρακτηριστικές όσο και κοινότατες εκφράσεις που ακούγονται καθημερινά από κείνους που δε βλέπουν στους μαθητευόμενους των χαμηλών κοινωνικο - οικονομικά στρωμάτων παρά ελλείψεις και ελαττώματα.

Διαισθανόμαστε ότι θα επαναλάβουμε σ' αυτό το κείμενο πολλά πράγματα που έχουμε ξαναπεί, όμως είναι τόσοι πολλοί κείνοι που σήμερα επαναλαμβάνουν τα αντίθετα...

Η αλήθεια...

«Οι μικροί θορυβοποιοί: άτακτοι, απρόσεκτοι, αδιάβαστοι»

Εμπειρικά, αλλά και από αρκετές μελέτες –των οποίων δεν μπορούμε ν' αρνηθούμε την αξιοπιστία– αποδεικνύεται ότι τα παιδιά που σημειώνονται σε ζητήματα πειθαρχίας σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, κυρίως στο Δημοτικό σχολείο αλλά και στη Μέση εκπαίδευση, σαν παιδιά που θέτουν προβλήματα προσαρμογής είναι κατά πλειοψηφία μαθητευόμενοι που ανήκουν στα χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα.

Ακόμη, είναι ολοφάνερο, το αποδεικνύουν κάθε χρόνο και οι λειψές στατιστικές του Υπουργείου Παιδείας, ότι οι σχολικές επιτυχίες, η δυνατότητα εισόδου στις Πανεπιστημιακές σχολές, ανήκουν ολοκληρωτικά σε κείνους των οποίων η οικογένεια βρίσκεται ήδη σε κυρίαρχη κοινωνικοοικονομική θέση.

Είναι περιττό βέβαια ν' αναφερθούμε διεξοδικά στις περιπτώσεις όλων εκείνων των μαθητευομένων που φαίνεται ότι εγκατέλειψαν με τη θέλησή τους τις σπουδές σε κάποια φάση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που ο κόσμος έλεγε ότι «δεν τάπαιρναν τα γράμματα», κι οι ίδιοι παραδέχονται ότι «τα γράμματα δεν είναι γι' αυτούς». Είναι η περίπτωση αυτή που ο ίδιος ο θεσμός των Γενικών εξετάσεων κρύβει, και μια άλλη πτυχή, άγνωστη - αθέατη όχι όμως χωρίς ενδιαφέρον. Η παρακολούθηση της εξέλιξης της ροής μιας γενιάς μαθητών από την Α' Δημοτικού μέχρι τη Γ' Λυκείου, η εκπαιδευτική τους δηλαδή ιστορία, αποδεικνύει με τον πιο σαφή τρόπο ότι: α) ένας μεγάλος αριθμός μαθητευομένων δε φτάνει ποτέ στις Γενικές εξετάσεις, αφού εγκαταλείπει το σχολείο σε κάποια φάση του, και β) μαθητές οικογενειών με χαμηλό εισόδημα, παιδιά από απομακρυσμένα χωριά, νά ποιοί εκπροσωπούνται στη στρατιά αυτών που εγκαταλείπουν το σχολείο.

...και το ψέμα (Η ιδεολογία του χαρίσματος - νομιμοποίηση της κοινωνικής ανισότητας)

«Οι φτωχοί είναι φτωχοί, επειδή είναι διανοητικά υποδεέστεροι και η ανικανότητά τους είναι αθεράπευτη επειδή κληρονομείται από τους φτωχούς και επίσης διανοητικά υποδεέστερους γονείς τους»

Όσοι δεν βλέπουν στα παιδιά των χαμηλών κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων, στον ίδιο τον τρόπο ύπαρξής τους, παρά μόνο ελλείψεις και μειονεκτήματα, όσοι ενδιαφέρονται για την απρόσκοπτη λειτουργία των μηχανισμών διατήρησης και αναπαραγωγής του ισχύοντος κοινωνικού συ-

στήματος, έχουν ήδη ανακοινώσει τα συμπεράσματά τους: «πρόκειται για έναν συρφετό τεμπέληδων και απροσάρμοστων· τί τα θέλετε; δεν υπάρχουν εδώ καταβολές της προκοπής· είναι όλα παιδιά σκαφτιάδων και μουτζούρηδων». Οι μη ευνοημένες καταστάσεις (μαθητές από λαϊκά στρώματα, υποβαθμισμένες περιοχές) μεταμορφώνονται σε ανεπιτηδειότητα, ασχετοσύνη, κατωτερότητα φυσική. Ο προνομιούχοι ούτε βλέπουν ούτε θέλουν να δουν τη σχέση ανάμεσα στην κοινωνική και τη σχολική ανισότητα.

Τα σχολεία των υποβαθμισμένων περιοχών: «Η εξορία»

«Μετάθεση, μετάθεση, μετάθεση...».

Ακόμα δεν είναι λίγοι εκείνοι οι εκπαιδευτικοί που θεωρούν εξορία το διορισμό ή τη μετάθεση σε σχολεία μιας υποβαθμισμένης περιοχής, ή σε τεχνικά - επαγγελματικά Λύκεια, όπου συσσωρεύονται κατά πλειοψηφία μαθητευόμενοι από τα χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα. Τα σχολεία π.χ. του Αγιάλεω ή της Αγίας Βαρβάρας, του Περιστερίου ή της Δραπετσώνας θεωρούνται από πολλούς κόλαση, κι όταν η αρχαιότητα δίνει το δικαίωμα να επλεχθεί η θέση, τότε σαφώς γίνεται φανερό η έλξη της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών προς τις κεντρικές και εύπορες συνοικίες, που διαθέτουν λίγα παιδιά από λαϊκά στρώματα. Οι «ανεπιθύμητες» θέσεις μένουν στους νεότερους, που με τη σειρά τους προσπαθούν να δημιουργήσουν τους όρους για μια «προνομιακή» μετάθεση.

Η προτίμηση ενός ορισμένου μαθητικού κοινού από τη μεριά αρκετών εκπαιδευτικών δεν συνδέεται πάντα με το γεγονός ότι στις ευνοημένες περιοχές απουσιάζει αυτό που πλεονάζει στα σχολεία των λαϊκών περιοχών, ένας «ενδημικός θόρυβος» και «αρκετές ελλείψεις στη γενική πειθαρχία των μαθητευομένων». Προϊόντα οι ίδιοι ενός σχολικού συστήματος που είναι αποτέλεσμα μιας ορισμένης πολιτικής, που με τη σειρά της είναι συνδεδεμένη με τη σχετική θέση των τάξεων στην κοινωνία, προσκολλημένοι στο μύθο του χαρίσματος, του ουδέτερου σχολείου, της ισότητας στη διανομή θέσεων ανάλογα με τους τίτλους –ιδεολογήματα πολύ διαδεδομένα– δρουν χωρίς να παρεμβαίνει στη σκέψη τους η σχέση ανάμεσα στη σχολική διαφορά και τη χθεσινή, σημερινή και αυριανή κοινωνική διαφορά. Έτσι, είναι «αυθόρμητη» η τάση να θεωρούν φυσικό τους χώρο τα σχολεία που πλειοψηφούν οι μαθητευόμενοι που «θέλουν και μπορούν να μάθουν», κολάζοντας έτσι και βραβεύοντας τις μορφωτικές ανισότητες, που δεν είναι παρά κοινωνικές.

Σε καλύτερη περίπτωση λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο, επιλέγοντας

τις ήδη ευνοημένες περιοχές, όταν η άγνοια ή η απογοήτευση τους πείσει, ότι είναι ακατόρθωτο να πολεμήσουν τον κοινωνικό προκαθορισμό στο σχολείο.

Υποτίμηση, περιφρόνηση, εγκατάλειψη

«Οι μαθητές αυτοί δεν θα πάρουν, απ' όλα τα χρόνια της σχολικής τους ζωής, τίποτε άλλο από την πεποίθηση της ακαταλληλότητάς τους, της αναξιότητάς τους»

Ποιά είναι η σχέση εκπαιδευόντων και εκπαιδευομένων σ' αυτά τα πλαίσια; Εμποτισμένοι, οι εκπαιδευτικοί αυτοί, από την ιδεολογία του χαρισματος, των «προικισμένων - εκλεκτών» ή μη μαθητών, αγνοώντας τις κοινωνικές προϋποθέσεις που παράγουν τις καλλιεργημένες ή όχι διαθέσεις, αντιμετωπίζοντας σαν ανισότητες φυσικών χαρισμάτων τις ικανότητες που είναι κοινωνικά καθορισμένες, από την πρώτη κιόλας επαφή με τους μαθητευόμενους από τα χαμηλά στρώματα των σχολείων των υποβαθμισμένων περιοχών, σχηματίζουν στο μυαλό τους μια γνώμη η οποία δεν εκδηλώνεται μόνο με την απορριπτική βαθμολογία, αλλά εξωτερικεύεται, φορτώνοντας τους μη ευνοημένους μαθητές με την περιφρόνηση και την υποτίμηση.

Αυτή η υποτίμηση, η περιφρόνηση, η εγκατάλειψη που εκδηλώνεται σε κάθε επαφή μαθητή και εκπαιδευτικού, μαζί με την αδυναμία του πρώτου να ανταποκριθεί στα μαθήματα και με τη διαδοχική σειρά των αποτυχιών θα θέσουν αυτόματα σ' εφαρμογή μηχανισμούς παθητικοποίησης ή αντίδρασης. Σ' αυτήν τη δεύτερη περίπτωση, η συσσωρευμένη μνησικακία απέναντι σ' αυτούς που συστηματικά εκθέτουν ανάγλυφα τις αδυναμίες τους, τους γελοιοποιούν και τους περιφρονούν, μεταβάλλεται σε μίσος. Δε θα αργήσει το ξέσπασμα πάνω στα αντικείμενα, στις καρέκλες, στα θρανία, στους τοίχους.

Παράλληλα, καθώς ο εκπαιδευτικός θα φαντάζει υπεύθυνος για τη λει-

τουργία του συστήματος επιλογής, για τη νομιμοποίηση - δικαίωση της κατανομής, των μαθητευομένων και της κοινωνικής διαίρεσης, τα πυρά θα στραφούν, σε κάθε ευκαιρία, εναντίον του.

Αδιαφορία, κατεργαριές, ταραχή, θόρυβος, είναι η αμυντική αρνητική στάση που κάνει τους διδάσκοντες να τα χάνουν και παράλληλα να νιώθουν ότι δικαιώνεται η άποψή τους.

Φαύλος κύκλος: έτσι δίνεται, δηλαδή, στους εκπαιδευτικούς μια απόδειξη που επιβεβαιώνει την κρίση τους και τους ενισχύει ταυτόχρονα στις υποτιμητικές τους διαθέσεις και ταυτόχρονα η ενίσχυση αυτή πυροδοτεί νέες αντιδράσεις από την πλευρά των εκπαιδευομένων. Ο χώρος του σχολείου και ό,τι έχει σχέση μ' αυτόν θα θεωρηθεί ξένος, αν όχι εχθρικός.

Προσπαθώντας να εργαστούμε προς όφελος αυτών των παιδιών

Δεν είναι, βέβαια, σε καμιά περίπτωση μικρότερο το πρόβλημα για εκείνους τους εκπαιδευτικούς που διαπνέονται από προοδευτικές αντιλήψεις για την κοινωνία, που έχουν σε γενικές γραμμές συνειδητοποιήσει τη συμβολή του αστικού σχολείου στην αναπαραγωγή των κοινωνικών ανισοτήτων και στη νομιμοποίησή τους, αυτών των εκπαιδευτικών που θέλουν και επιδιώκουν να έχουν μια «άλλη» στάση απέναντι στους μαθητευόμενους των χαμηλών κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων, που νιώθουν την κοινότητα των προβλημάτων αλλά και των συμφερόντων τους με αυτούς τους μαθητευόμενους, που είναι γνωστό σε ποια πλευρά της κοινωνίας επιστρατεύονται μαζικά.

Για να είμαστε σε θέση να προσεγγίσουμε τη μορφή των σχέσεων που πρέπει να διαμορφωθούν ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητευόμενους, είναι ανάγκη να αναλύσουμε σωστά, να ερμηνεύσουμε επιστημονικά τη στάση τους μέσα στη σχολική τάξη, απέναντι στο σχολείο, στη σχολική γνώση. Οφείλουμε πρώτα - πρώτα να καταλάβουμε το βασίμο

αυτής της συμπεριφοράς των μαθητευομένων, να την ερμηνεύσουμε και παράλληλα να την αξιολογήσουμε.

Το πρώτο βήμα είναι να απαντηθεί σωστά το ερώτημα: Είναι η κατάσταση εκμετάλλευσης των λαϊκών στρωμάτων που αντικατοπτρίζεται σ' ένα συγκεκριμένο αριθμό αρνητικών στοιχείων στη ζωή και στη σχολική λειτουργία των γόνων τους, είναι δηλαδή η κοινωνική ανισότητα που δημιουργεί μορφωτικό μειονέκτημα, τέτοιο που μόνο σαν εξαίρεση του κανόνα να τα βγάζουν πέρα στο σχολείο ή το σχολικό σύστημα, με την οργάνωση και τους μηχανισμούς του, δρα απορριπτικά ενάντια στους μαθητευομένους των συγκεκριμένων στρωμάτων;

Ας το πούμε ξεκάθαρα: το να ενεργούμε σαν οι διάφορες κουλτούρες των διαφόρων κοινωνικών τάξεων να μπορούν να τεθούν σε ίδια βάση, σημαίνει πως σφραγίζουμε τα μάτια και τα αυτιά μας μπροστά στα μειονεκτήματα και στις δυσκολίες που χαρακτηρίζουν τα παιδιά από τα λαϊκά στρώματα, κοντολογής σημαίνει πως αρνούμαστε την εκμετάλλευση και ακόμη περισσότερο τις συνέπειές της.

Παράλληλα, ας αποκαλύψουμε με σαφήνεια ότι: μιλάμε για ένα σχολείο που αγνοεί τις μορφωτικές ανισότητες, βραβεύει τη μορφωτική κληρονομιά, συγκαλύπτει την κοινωνική επιλογή κάτω από τη σχολική επιλογή και νομιμοποιεί την αναπαραγωγή των κοινωνικών ιεραρχιών. Μιλάμε για ένα σχολείο που η κυρίαρχη ιδεολογία έχει τον κύριο λόγο μέσα στην όλη διαδικασία, για ένα σχολείο που αναπαράγει στους κόλπους του τη διαίρεση χειρωνακτικής - πνευματικής εργασίας, επειδή ακριβώς είναι συνολικά τοποθετημένο σε σχέση μ' αυτήν τη διαίρεση, η οποία το ξεπερνά και του καθορίζει το ρόλο.

Δυο κόσμοι διαφορετικοί:

Άλλοι κληρονομούν τα μορφωτικά αγαθά...

«Ένας χαμάλης διαφέρει λιγότερο από ένα φιλόσοφο απ' όσο διαφέρει ένα μαντρόσκυλο από ένα λαγωνικό· και κυρίως, αυτή η διαφορά δε συνιστά την αιτία, αλλά το αποτέλεσμα της διαίρεσης της εργασίας».

Πώς παρουσιάζεται κατά κανόνα ο μαθητευόμενος από τα προνομιούχα στρώματα: Στην πιο χονδροειδή έκφρασή τους τα προνόμια που φέρνει μαζί του εντοπίζονται στο πλεονέκτημα της διαμονής σε αστικό κέντρο, σε καλό προάστιο, σε μεγάλο σπίτι, έχοντας παρακολουθήσει νηπιαγωγείο, ξένη γλώσσα, πιθανώς μουσικό όργανο, ερχόμενος σε επαφή με την οικογενειακή βιβλιοθήκη, κάνοντας «πλούσιες» διακοπές, έχοντας εξωσχολικές δραστηριότητες, βοήθεια στο διάβασμα, ιδιωτικό δάσκαλο, πληροφόρηση για τα εκπαιδευτικά πράγματα και τις δυνατότητες εργασιακής αξιοποίησης των σπουδών. Η καλλιέργειά του είναι κοντινή με τη σχολική παιδεία, είναι ήδη εφοδιασμένος με μια γενική προδιάθεση στη μάθηση. Οι μη «σχολικές» γνώσεις -με άμεση όμως σχολική χρησιμότητα- που ο μαθητευόμενος αυτός αντλεί από το άμεσο οικογενειακό του περιβάλλον (π.χ. στον πολιτιστικό τομέα, η καλαισθησία, το πνεύμα, η επαφή με το θέατρο, μουσική, ζωγραφική, το μουσείο), σε συνδυασμό και με το εκτεταμένο πλέγμα των κοινωνικών διασυνδέσεων που του εξασφαλίζει η καταγωγή του, του δίνει τη δυνατότητα να έρχεται στο σχολείο για να μάθει, περισσότερο για να νομιμοποιήσει σχολικά ό,τι ήδη έχει εμπέδωσε από τη γέννησή του.

...κι άλλοι τη στέρησή τους

«παίρνουν για όνειρά τους την πραγματικότητα»

Είναι γνωστό τι «κληρονομούν» τα «άλλα» παιδιά: πρώτα και κύρια τη στέρηση των μορφωτικών αγαθών που συνοδεύει την οικονομική στέρηση. Ζώντας σ' ένα στενό σπίτι και με πολλά συνήθως μέλη, όπου τα παιχνίδια είναι λίγα και στοιχειώδη, λείπει ο χώρος ξεκούρασης ο μαθητευόμενος των λαϊκών στρωμάτων βρίσκει πάντα λιγότερες ευκαιρίες πρακτικής εξάσκησης, ανάπτυξης της κινητικής του ικανότητας και της συλληπτικής του διάκρισης. Ανοίγει τα μάτια του σ' έναν κόσμο γεμάτο από ακατάστατα αντικείμενα, δεν έχει σταθερή ώρα για το φαγητό ή τον ύπνο, ούτε μεθοδικό τρόπο.

Μαθαίνει να υπολογίζει στις μικροπρόθεσμες χρονικές προοπτικές, ό-

που κυριαρχεί το παρόν. Λίγες προβλέψεις, λιγότερα μακρόπνοα σχέδια. Σε μια εποχή που για τους προνομιούχους μαθητευομένους είναι περιόδος άγχους, προετοιμασίας, διαγωνισμάτων με στόχο το μέλλον, αυτοικυριαρχούνται από τον πειρασμό να επωφεληθούν από το παρόν, καθώς έχουν εσωτερικεύσει σαν μελλοντική τους πορεία το στατιστικό πεπρωμένο των παιδιών του κοινωνικού τους περίγυρου, το δρόμο προς το εργοστάσιο ή κάποιου άλλου είδους χειρωνακτική εργασία.

Προσαρμόζοντας συνειδητά ή ασυνειδητά τις φιλοδοξίες τους αυστηρά στις αντικειμενικές πιθανότητες, αυτοκαθορίζονται σε σχέση με τους καταναγκασμούς που τους καθορίζουν, κι όταν μιλούν για τα σχέδιά τους, τα όνειρά τους, εκεί, χωρίς να τα καταλαβαίνουν, αφήνουν να φανεί η δράση των αντικειμενικών συνθηκών, έτσι όπως τις έχουν προσδευτικά εσωτερικεύσει.

Κάποια πρώτα συμπεράσματα

«για να διατηρήσουμε το δικαίωμα στο όνειρο, πρέπει να αντικρύσουμε κατάματα τον εφιάλητη»

Οι μαθητευόμενοι από τα λαϊκά στρώματα μεταφέρουν μαζί τους πριν ακόμη πατήσουν το πόδι τους στο σχολείο το μορφωτικό μειονέκτημα. Μπορεί κανείς να το αρνηθεί αυτό; Όσο τα στρώματα αυτά βρίσκονται υπό καθεστώς εκμετάλλευσης δεν μπορούν να δημιουργήσουν μια κουλτούρα συγκρίσιμη με την κουλτούρα της κυρίαρχης τάξης.

Από την άλλη μεριά, το σχολικό σύστημα, αντιμετωπίζοντας όλους τους μαθητευομένους, όσο άνισοι κι αν είναι μεταξύ τους, σαν ίσους ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, ουσιαστικά, στην πράξη, επικυρώνει με το βάρος της εγκυρότητάς του τις αρχικές ανισότητες. Τις μεγαλώνει και παράλληλα τις νομιμοποιεί. Οι μαθητευόμενοι από τα χαμηλά στρώματα δεν είναι καθόλου προετοιμασμένοι να πάρουν μέρος σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα στο οποίο η κουλτούρα που προσφέρεται είναι συγγενική στην κουλτούρα των προνομιούχων στρωμάτων.

Όμως...

Μπορεί αυτό το γεγονός να δικαιολογήσει την άρνηση και την αδιαφορία, την απειθαρχία και την αναταραχή των μαθητευομένων από τα χαμηλά στρώματα; Αυτή η συμπεριφορά, που φέρνει τη σφραγίδα της εκμετάλλευσης, συνιστά άραγε κάτι το αντίθετο από την εκμετάλλευση; Σίγουρα η στάση τους αυτή δεν προσαρμόζεται απλά στην κατάσταση τους, που είναι κατάσταση αδιεξόδου, αλλά ακριβώς στο αδιέξοδο της κατάστασής τους.

Οι εμπειρίες από τη σχολική τάξη αποδεικνύουν, πως αρκετές φορές η πιο ιδιότυπη φαινομενικά και έξω από τους κανόνες του αστικού σχολείου συμπεριφορά μαθητευομένων από τα χαμηλά στρώματα δεν είναι παρά υπακοή σε πρότυπα παραδοσιακά, έξω από το παραδοσιακό πλαίσιο εφαρμογής τους. Αναφερόμαστε βέβαια στις περιπτώσεις εκείνες -όχι λίγες- που η αντίδραση ενάντια στους καταναγκασμούς του σχολείου δεν είναι εκδήλωση του ταξικού ενστίκτου, αλλά ένας από τους τρόπους με τους οποίους πραγματοποιείται η εσωτερικεύση των αξιών που επιβάλλει το σχολικό σύστημα.

Η διπλή όψη των φαινομένων

«ούτε φορέας σωτηρίας, ούτε φορέας απώλειας»

Το να θεωρούμε το σχολείο, τη σχολική γνώση, τους εκπαιδευτικούς, σαν μια -με κάθε λεπτομέρεια φτιαγμένη- μηχανή στην υπηρεσία της κυρίαρχης τάξης, που οδηγεί με καθολική επιτυχία στην αποτυχία των κοινωνικά μη προνομιούχων και στον ιδεολογικό τους ευνουχισμό σημαίνει, μεταφυσική. Το να αντιλαμβανόμαστε όμως το σχολείο σαν φορέα σωτηρίας και δύναμη ανανέωσης, που λειτουργεί στην υπηρεσία της κοινωνίας στο σύνολό της, πάνω από τάξεις και έξω από την πάλη των τάξεων, που προσφέρει σ' όλους ίσες δυνατότητες κοινωνικής προαγωγής και προσωπικής ανάπτυξης, είναι άγνοια ή απάτη.

Μεταφυσική, άγνοια, απάτη ή υποκρισία, σημασία έχει ότι σε καμιά περίπτωση το σχολείο δεν παρουσιάζεται αυτό που τελικά είναι.

Το σχολείο είναι μέρος του κόσμου. Σε μια κοινωνία διηρημένη σε τά-

Ξεις, το σχολείο δε μπορεί παρά να είναι ταξικό. Ό,τι συμβαίνει στο σχολείο αντανακλάει τόσο την εκμετάλλευση όσο και τον αγώνα ενάντια στην εκμετάλλευση.

Το να το ντύνουμε με μια θαυματουργική δύναμη, άλλοτε θεία και άλλοτε διαβολική, το να το θεωρούμε άλλοτε σαν φορέα απώλειας και άλλοτε σαν φορέα σωτηρίας για τους μαθητευόμενους, δεν κάνουμε τίποτε άλλο παρά μια βαθιά υπόκλιση στην απάτη και τη μεταφυσική.

Έτσι...

«Η κυρίαρχη τάξη έχει πολλά να ελπίζει και πολλά να φοβηθεί από τη μαζική είσοδο μη ευνοημένων κοινωνικά παιδιών στο σχολείο»

Σ' αυτά που διδάσκει το αστικό σχολείο υπάρχει ένα μείγμα πλανών και ψευδών, παραλείπονται αλήθειες, περιφρονούνται αξίες. Είναι βέβαια αυταπάτη να πιστεύει κανείς ότι το σχολείο αυτό θα παρουσιάσει στο χώρο του μαθήματα –λογοτεχνία, ιστορία ή άλλα– ξεκαθαρισμένα από τις αστικές απάτες, τις προκαταλήψεις και την ιδεολογία της κυρίαρχης τάξης. Είναι όμως παράλληλα εξίσου λαθεμένο να απορρίπτουμε συνολικά τη σχολική γνώση, να κατατάσσουμε το σύνολο των γνώσεων που συγκέντρωσε η ανθρωπότητα κάτω από την κυριαρχία του καπιταλισμού στην αστική ιδεολογία· αυτό σημαίνει μια επικίνδυνη πτώχευση. Κάθε άσκηση των μαθηματικών δεν αναπτύσσει το κριτικό πνεύμα, κάθε εμπειρία στη φυσική δεν απαλλάσσει από τη δεισιδαιμονία· αυτό είναι αλήθεια. Παράλληλα όμως δεν είναι ψέμμα ότι δεν υπάρχουν λαϊκά μαθηματικά διαφορετικά από τα μαθηματικά της κυρίαρχης τάξης, γιατί αυτή, επωφελούμενη από τις περιστάσεις, προσέγγισε σ' αυτό το πεδίο όλη την αλήθεια.

Ό,τι το εξαπατητικό παρουσιάζει η σχολική γνώση δεν μπορεί νάχει νόημα παρά σαν πρόσκληση για αληθινή εκπαίδευση. Η συνολική άρνηση και η απόρριψη της σχολικής γνώσης κρύβει ένα σοβαρό κίνδυνο που τον διακρίνουμε συχνά: μια κατάσταση αδιαφορίας και περιφρόνησης απέναντι σ' ό,τι έχει σχέση με την κουλτούρα.

Όμως, πώς αλήθεια οι μαθητευόμενοι από τις λαϊκές τάξεις θα ξεσκεπάσουν τις απάτες της κουλτούρας που διαδίδει το σχολείο αν δεν την αφομοιώσουν; Πώς θα αντιπαχθούν στις εξαπατήσεις της αν δεν έχουν τη δυνατότητα να οικειοποιηθούν τα στοιχεία αλήθειας που περιέχει; Μόνο η τέλεια γνώση της κουλτούρας που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια ανάπτυξης της ανθρωπότητας και παράλληλα η μεταμόρφωσή της, ανοίγει δρόμους στη δυνατότητα μιας κουλτούρας που θα αναπτύσσει τον αγώνα του κόσμου της εργασίας.

Ξανά, ξανά, ξανά...

Να το ξαναπούμε: το σχολείο εξυπηρετεί αποτελεσματικά τα συμφέροντα του κέρδους, βοηθάει στη νομιμοποίηση της νομιμότητας, στην αναπαραγωγή των δομών της κοινωνίας, παράλληλα όμως αποτελεί πεδίο δράσης, όπου αναπτύσσεται μια ψηλή πολιτικοποιημένη συνείδηση. Προορισμένο να μεταδίδει ιδεολογία γίνεται ξαφνικά και ο χώρος όπου οι αμφισβητήσεις εμφανίζονται στον τομέα της ιδεολογίας. Είναι λάθος να συγχωρεθεί ολοκληρωτικά στα πλαίσια μιας πλαστής αναγκαιότητας, όμως είναι λάθος και να εγκαταλειφθεί ολοκληρωτικά.

Κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει, πως οι μαθητευόμενοι από τα λαϊκά στρώματα μπορούν να ανατρέψουν ή και ακόμα να μπλοκάρουν την κυρίαρχη ιδεολογία, την ταξική σχολική γνώση, με την άρνηση, την παθητικότητα, το βρώμικο λεξιλόγιο ή το θόρυβο. Οι πράξεις βανδαλισμού μπορεί ν' αποτελούν μια ενστικτώδη απάντηση στην περιφρόνηση που τους δείχνουν, στην απόρριψη. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν μπορούμε να την ιεροποιήσουμε, να την εκτιμήσουμε θετικά. Γιατί όταν σπάζουν θράνα ή αρνούνται να μάθουν οτιδήποτε δεν προάγουν περισσότερο τα συμφέροντα της τάξης τους απ' ότι μαρτυρούν την κατάπτωσή τους. Είναι σίγουρο ότι η συμπεριφορά αυτή, το ξανάπαμε, φανερώνει τα στοιχεία εκμετάλλευσης που η κυρίαρχη τάξη εντυπώνει στα θύματά της.

Αυτή είναι η μια πλευρά. Ας δούμε όμως και την άλλη.

Αυτή η ασυνεπής διαγωγή τους έχει μια ουσιαστική αξία: αρνούνται το σχολείο που επιλέγει, που τους περιφρονεί, που τους υποτιμά, αδιαφορούν για μια κουλτούρα που καμουφλάρει επίμονα την ύπαρξή τους, που δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την υπαγωγή τους στα μέσα παραγω-

γής, καθώς τους υποτάσσει στο ρόλο του «αμόρφωτου», του «ακαλλιέργητου», του «ατόμου με περιορισμένες ικανότητες».

Αν κρατήσουμε αυτήν τη διπλή πλευρά, που φαίνεται ότι αποτελεί μια αντίφαση, δε θα θεωρήσουμε τα παιδιά αυτά ούτε ελαττωματικούς απόκληρους, αλλά ούτε και θεματοφύλακες μιας λαϊκής κουλτούρας που βρίσκεται ήδη σε καλή κατάσταση.

Στην καπιταλιστική κοινωνία, τα κοινωνικά αυτά στρώματα είναι αυτά που υφίστανται την εκμετάλλευση και παράλληλα τα ίδια που μπορούν να αγωνιστούν ενάντια σ' αυτήν την εκμετάλλευση.

Αυτή η παρατήρηση, όπως και η προηγούμενη, δείχνει την ταυτόχρονη παρουσία του αρνητικού και του θετικού, την ενότητά τους και ταυτόχρονα την πάλη τους. Αυτό μπορεί να φαίνεται δύσκολο να γίνει κατανοητό, γιατί είμαστε συνηθισμένοι στον τρόπο του μεταφυσικού συλλογισμού. Ας το δούμε λοιπόν πάλι, ακόμη μια φορά.

Στα ενδότερα κάθε πράγματος βρίσκονται μαζί αντίθετες δυνάμεις, ανταγωνισμοί. Τι συμβαίνει ανάμεσα σ' αυτές τις δυνάμεις; Μάχονται. Επομένως τίποτε δεν κινείται από μια δύναμη που έχει δράση σε μια κατεύθυνση μονάχα, αλλά κάθε τι κινείται από δυο δυνάμεις με αντίθετες κατευθύνσεις.

Βρίσκουμε στα παιδιά από τα χαμηλά στρώματα όχι μόνο μια έλλειψη μαζί με μια θετικότητα, αλλά τη συνένωσή τους: η έλλειψη περιέχει τη θετικότητα και η θετικότητα προσβάλλεται από την έλλειψη. Η κατάσταση αυτών των στρωμάτων δημιουργεί μειονεκτήματα, ελαττώματα, κοντολογής μια έλλειψη που φέρνει την πυρωμένη σφραγίδα της εκμετάλλευσης και είναι συνέπεια της και παράλληλα η ίδια κατάσταση δημιουργεί στα στρώματα αυτά δυνάμεις καθοριστικές για την αλλαγή, το ξεπέρασμα αυτής της κατάστασης, κοντολογής δηλαδή περιέχει μια θετικότητα. Η διαλεκτική μας διδάσκει, πως κάθε τι υπαρκτό περιέχει παράλληλα τους όρους άρνησης του προηγούμενου τρόπου ύπαρξής του.

Σ' αυτήν την εσωτερική αντίφαση, στην αντίθεση της θετικότητας και του μειονεκτήματος σαν χαρακτηριστική αλήθεια των παιδιών των λαϊκών στρωμάτων, μπορούν και πρέπει να επιδράσουν οι προσδευτικοί εκπαιδευτικοί, στην προσπάθεια να τη λύσουν σε όφελος των παιδιών αυτών.

Γάνω σ' αυτήν την πραγματικότητα μπορεί να βασιστεί κάθε προσδευτική παιδαγωγική δραστηριότητα, μπορεί να πατήσει η συνεργασία του ζωντανού στοιχείου της εκπαίδευσης. Υποτιμημένος, κάποτε συντετριμμένος ο μαθητευόμενος των λαϊκών στρωμάτων, μπορεί να μεταμορφωθεί σε μαχητή. Πότε; Όταν κατορθώσει ν' ανακαλύψει τα κοινωνικά αίτια που διαμορφώσανε την προηγούμενη δική του ιστορία. Την ώρα που η ιδέα της συνεργασίας αναπτύσσεται ανάμεσα σ' αυτούς τους μαθητευόμενους, την ώρα που προβάλλονται τα κοινά σημεία των προσωπικών εμπειριών, που αναγνωρίζουν τον εαυτό τους μέσα στην ιστορία του διπλανού τους, τότε, την ώρα αυτή, οικοδομείται και ο πρώτος σταθμός στην απόκτηση κοινωνικής συνείδησης.

Χρήστος Κάτσικας

Τα συνέδρια των ΟΛΜΕ - ΔΟΕ

(Ο σταθμός ήταν ασήμαντος,
το τραίνο δεν σταμάτησε)

Κάθε δύο χρόνια τα συνέδρια των εκπαιδευτικών ομοσπονδιών συγκέντρωναν προς το τέλος του Ιουνίου τα φώτα μιας σχετικής δημοσιότητας. Οι πάνω από εκατό χιλιάδες εργαζόμενοι που τυπικά εκπροσωπούνται από τις μεγαλύτερες ομοσπονδίες σ' όλο τον χώρο των εργαζόμενων της χώρας, είναι αρκετός όγκος για ν' αποτελέσουν την αφορμή της δημοσιότητας.

Φέτος, όμως, τα πράγματα ήσαν διαφορετικά. Τα εκπαιδευτικά σώματα πέρα από το ότι θα σηματοδοτούσαν μια πορεία προς τα δεξιότερα, βρήκαν μπροστά τους και τη σκόπιμη συνωμοσία της σιωπής του «ανεξάρτητου τύπου» και των ΜΜΕ. Ο κόσμος είχε φύγει για διακοπές, αφού η γραφειοκρατία φρόντισε να διεξάγει τις κορυφαιές συζητήσεις του κλάδου όχι στην αρχή ή στη μέση της χρονιάς, αλλά στην «τούρλα του Σαββάτου». Το κλίμα ήταν στραβό...

Η γλώσσα των αριθμών

Εν αρχή ην ο 1264/82. Για όσους δεν γνωρίζουν, είναι ο νόμος του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος καθιερώνει για όλες τις εκλογές στα σωματεία ένα συγκεκριμένο και νόμιμο τρόπο ληστείας. Ληστεία που αποφέρει κέρδη στις μεγάλες παρατάξεις σε βάρος των μικρών. Ας μην νομίζουν, λοιπόν, οι καλοί συνάδελφοι, ότι μπροστά στην κάλπη είμαστε όλοι ίσοι. Και να γιατί. Η παράταξη που συγκεντρώνει από την πρώτη κατανομή τη βάση για μία έδρα μπαίνει στη δεύτερη και τρίτη κατανομή. Αν μάλιστα έχει την τύχη, την οποία βεβαίως θέσπισε ο νομοθέτης, να πιάσει και το 1/3 του εκλογικού μέτρου, τότε παίρνει την αδιάθετη έδρα από την γ' κατανομή από κάθε μικρή παράταξη, η οποία μπορεί να έχει διπλάσιες ψήφους από αυτήν στη γ' κατανομή. Άλλο, λοιπόν, απλή αναλογική - την οποία τόσο έχουν ερωτευθεί ορισμένοι στις βουλευτικές εκλογές - και άλλο 1264/82 και ενισχυμένη αναλογική την οποία εφαρμόζουν στα σωματεία. Σ' αυτόν τον τόπο μερικοί είναι πιο ίσοι από τους άλλους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, τα αποτελέσματα στην ΟΛΜΕ, όπου η «Αγωνιστική Παρέμβαση» με 18 ψήφους μένει «εκτός νυμφώνος» και η ΠΑΣΚ, με 12 μόνο ψήφους καταλαμβάνει την 5η έδρα της στο Δ.Σ. (Ήταν η καταραμένη ψήφος για την οποία μίλησαν και την οποία μίσησαν πολλοί).

Αυτός, λοιπόν, ο εκλογικός γιγαντισμός της ΔΑΚΕ και της ΠΑΣΚ εν μέρει μόνο οφείλεται στην αντανάκλαση της πολιτικής σκηνής και στη σοσιαλδημοκρατική παλινόρθωση. Σε μεγάλο βαθμό η γραφειοκρατία χρωστάει την αναπαραγωγή της, στο εκλογικό σύστημα. Η μαγεία των αριθμών είναι και αποτέλεσμα μιας αξιοπρεπούς νόμιμα θεσμοθετημένης κλοπής.

Συμπέρασμα πρώτον: Τα συνέδρια να γίνονται εντός του εκπαιδευτικού έτους.

Συμπέρασμα δεύτερον: Να καταργηθεί ο 1264/82 - Απλή αναλογική.

Συνέδριο Ν. Τεμπονέρα

Το Ε' συνέδριο της ΟΛΜΕ ονομάστηκε, με πρόταση του απερχόμενου Δ.Σ. και την κατά πλειοψηφία απόφαση του σώματος, «συνέδριο Ν. Τεμπονέρα». Ήταν η ελάχιστη προσφορά στο δολοφονημένο αγωνιστή, του οποίου το αίμα ήταν ακόμα νωπό. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι τέτοια θα παραμένει η δράση του στους μελλοντικούς αγώνες. (Αξίζει να σημειώσουμε ότι αυτή η πρόταση «έπεσε» στις συσπειρώσεις της Δυτ. Αττικής και γρήγορα έγινε αποδεκτή).

Ίσως δεν είναι γνωστό, αλλά ο υπουργός Παιδείας, στις πανηγυρικές του αντιφωνήσεις, βρήκε απέναντί του, εκτός από την παθητική ανοχή ή την ενεργητική στήριξη των συνέδρων και ένα ευάριθμο αγωνιστικό πλήθος, που σήκωσε τις φωτογραφίες του Ν. Τεμπονέρα, αξιώνοντας να τιμωρηθούν οι ένοχοι.

... Εκσυγχρονισμός - Ευρωπαϊσμός

Το κύριο χαρακτηριστικό των σωμάτων ήταν η πορεία προς τον «εκσυγχρονισμό». Οι βασικές τάσεις στη ΔΑΚΕ - ΠΑΣΚ - Συνασπισμό ήταν αυτές που καθιέρωναν τους χαμηλούς τόνους, επικέντρωναν την προσοχή τους στις ρεαλιστικές προτάσεις, στην αντίληψη μιας «Εθνικής Παιδείας». Όχι πως δεν υπήρξαν «εξτρεμισμοί» και από τις τρεις συνιστώσες.

Ένα τμήμα της ΔΑΚΕ, με τον αέρα της εξουσίας, και την κατά την άποψή τους ιδεολογική υπεροχή που τους έδινε η κατάρρευση του ανύπαρκτου σοσιαλισμού, πινελιές έθετε τις ενός παρωχημένου «επαρχιώτικου» αντικομμουνισμού. Ο γενικός όμως συντονιστής (Ζαχόπουλος) αξίωνε ένα ήπιο προφίλ.

Η ΠΑΣΚ κινήθηκε στη γραμμή της ήρεμης δύναμης. Μοναδική της εξαιρεση ένα ευάριθμο τμήμα με αντιδεξιά αντανάκλαστικά που όμως τα καύσιμά του εξαντλούνται στα στενά όρια ενός δικομματικού καυγά, χωρίς προοπτική και στόχο. Οι ΠΑΣΚίτες, με πλεονέκτημα τη συμμετοχής στην απεργία του '90, που περιόριζε τις ενοχές του παρελθόντος, και με αναβαθμισμένη ποσοτική την παρουσία τους, παλινόρθωσαν -έστω και για μία ψήφο- τη σοσιαλδημοκρατία στο Δ.Σ. Τα βασικά τους «ατού» ήταν «το κράτος

πρόνοιας», «η υπεράσπιση των κατακτήσεων» και η «δωρεάν παιδεία». Σ' αυτήν την κατεύθυνση προσπάθησαν να πατρонаρουν κάθε αγωνιστική φωνή και να δημιουργήσουν ένα ευρύτερο υποστεγο αντιδεξιάς στέγασης. Παρ' όλα αυτά, το βασικό υπόστρωμα της σκέψης των συνδικαλιστών του ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στα όρια της εκσυγχρονιστικής συναινετικής λογικής, που πολιτικής και παίρνει άλλοτε σοβαρά και άλλοτε όχι τις αριστερές φωνές, τις ανάγκες του κλάδου. Από αυτήν την άποψη, ένα τμήμα είναι δυνατόν, κάτω από τη δυναμική του κινήματος, να εγκλωβιστεί σε αγωνιστική κατεύθυνση και ν' απεξαρτηθεί από την «εφικτολογία».

Πάλη αρχηγών ή πάλη αρχών;

Σκηνές άγριας δύσης σ' όλη την έκταση των δυνάμεων του ΣΥΝασπισμού. Είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν η πολύχρωμη κουρελού των απόψεων, που συνυπάρχουν σήμερα μετά την αποχώρηση του ΚΚΕ, θα εξακολουθεί να υπάρχει ύστερα από λίγο καιρό. Όπως και νάχει το πράγμα, το συνέδριο της ΟΛΜΕ έγινε ακριβώς στην κόψη του ξυραφιού: όταν δηλαδή το ΚΚΕ αποφάσισε το διαζυγίο του από τον πάλαι ποτέ πολλά υποσχόμενο ΣΥΝ.

Η επικείμενη διάσπαση υποβάθμισε κάθε λόγο των δυνάμεων του ΚΚΕ κυρίως, που μετέφεραν τον προβληματισμό, τα συντροφικά μαχαιρώματα και τις αναζητήσεις στο... φουαγιέ του ξενοδοχείου. Εκεί, άλλωστε, γράφτηκε, από την ηγεσία των κυρίαρχων συνδικαλιστικών δυνάμεων, το μέλλον του κλάδου.

Αυτή η αναμονή των εξελίξεων στο ΣΥΝασπισμό, με όλες τις πολιτικές της παρενέργειες, πυροδότησε αλυσιδωτές αναβολές, στην όποια δυνατή δράση αξιόλογων και αξιόμαχων δυνάμεων.

Η εξέλιξη στο ΣΥΝ είναι λίγο πολύ γνωστή. Το πάνω χέρι το πήραν οι λεγόμενοι «εκσυγχρονιστές», οι οποίοι με λίστα και συμφωνίες κυρίων και κυριών τσαλάκωσαν τους εκπρόσωπους του ΚΚΕ. Πάντα στ' όνομα της αυτονομίας... Είναι η πρώτη φορά στη μεταπολίτευση που το ΚΚΕ δεν εκπροσωπείται στο Δ.Σ. της ΟΛΜΕ. Και είναι φυσικά γραμμένο στις αδυναμίες, τις ανασφάλειες και τον οππορτουνισμό των συνδικαλιστών του ΚΚΕ, που δεν τόλμησαν να διαφοροποιηθούν ανοιχτά και παστρικά, αλλά προτίμησαν μια ενότητα διάρκειας τριών... ωρών. Δικαίωμά τους.

Η άλλη όχθη

Με διαφορετικές ιδεολογικές και πολιτικές αφετηρίες. Ακολουθώντας πολλαπλούς δρόμους πολιτικής δράσης, άλλοτε εμπένοντας στενά σε ιδεολογικές μάχες και άλλοτε ρέποντας στον πρακτικισμό. Αγωνιώντας ένα τμήμα του να διατηρήσει τις προσωπικές γέφυρες με τους χτεσινούς συντρόφους και ένα άλλο να ανιχνεύσει νέους δρόμους ανάπτυξης. Με την «Εκπαιδευτική Πρόταση» σαν μια βασική, αλλά όχι μοναδική αφετηρία δράσης. Μ' ένα αξιόλογο ανθρώπινο δυναμικό και συσσωρευμένη εμπειρία.

Αν κάτι έλειπε ήταν η αποφασιστικότητα να πάρει, όχι μια, αλλά όλες τις πρωτοβουλίες για πολιτική παρέμβαση. Να τοποθετηθούν οι σύνεδροι των Παρεμβάσεων - Συσπειρώσεων, παίρνοντας την ευθύνη της συνολικής εκπροσώπησης της αριστεράς, αποφεύγοντας την αναμονή και την αναβλητικότητα που γεννούσαν οι διεργασίες στα περίχωρά τους.

Από ό,τι φάνηκε, αυτό το κομμάτι, πολλαπλά συνδεδεμένο με τους εργασιακούς χώρους και έχοντας «χωνέψει» ένα σημαντικό τμήμα της πολιτικής και εκπαιδευτικής θεωρίας και πράξης, είναι σε θέση να δημιουργήσει όρους για μία νέα συσπείρωση. Είναι στο χέρι της αγωνιστικής του πτέρυγας ν' αποβάλει τα χρόνια ή εφήμερα παραλυτικά συμπτώματα, τις στενοκεφαλιές και τις «υπονομεύσεις» και να προβάλει ανοιχτά και θαρρετά στον κόσμο της εκπαίδευσης το «εναλλακτικό» της πρόγραμμα πάλης.

Το συνέδριο ανήκει στο παρελθόν. Η κυρίαρχη γραμμή που επικράτησε, του «εκσυγχρονισμού», της «εθνικής παιδείας», γρή-

Απριλίου - Μαΐου - Ιουνίου 1991
Έτος 48, τόμος 621-622-623

ΟΛΜΕ

5ου Συνεδρίου ΟΛΜΕ
(Συνέδριο Νίκου Τζιμπούρα)

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΒΗΜΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' • ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 1339-1346 • ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1991 • ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 1

ΕΜΠΙΡΟΣ ΓΙΑ ΑΓΩΝΕΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥΣ

60ή Γ.Σ. του ΚΛΑΔΟΥ

ΜΕ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

γορα θα βρεθεί αντιμέτωπη με το νεοφιλελευθερισμό, τη λιτότητα, την εργασιακή πειθάρχηση.

Η ανάγκη για μια ταξική ανασυγκρότηση, με τη δημιουργία μιας ισχυρής αντιπολίτευσης, στο σχολείο, στο σωματείο, στην ομοσπονδία, με πολιτικούς προγραμματικούς όρους, θα τίθεται ξανά και ξανά.

Οι αποφάσεις του Συνεδρίου είναι από τώρα γράμμα νεκρό, δεν μπορούν να συνεγείρουν τον εκπαιδευτικό κόσμο και ν' αποτελέσουν ένα «μανιφέστο της συγκυρίας».

Η σημερινή σύνθεση του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ θ' αποδειχθεί αδύναμη να σηκώσει, λίγο πριν την ευρωπαϊκή θύελλα και τις ανάγκες της ολιγαρχίας, το βάρος μιας «επιτελικής απάντησης». Τα πρώτα σήματα υποβαθμίζουν και τις δύο ομοσπονδίες στον άχαρο και παραπληρωματικό ρόλο του συνομιλητή του ΥΠΕΠΘ. Το πρόβλημα βρίσκεται στους άλλους.

Όπως παρατηρήθηκε εύστοχα στο τέλος των συνεδρίων, όλοι οι «Κ», αλλά και όλο το ζωντανό στοιχείο του εκπαιδευτικού κόσμου, βρίσκεται «εκτός των τειχών».

Οι κλασικοί «εκφραστής της σύγκρουσης» ηττήθηκαν μέσα στις ίδιες τις παρατάξεις τους πριν εκτεθούν στο σώμα. Είναι αρκετά ενδιαφέρον να ερμηνεύσει κανείς τη μη υποψηφιότητα γνωστών συνδικαλιστών που σφράγισαν με τη δράση τους την προηγούμενη συνδικαλιστική περίοδο. Και να δει, ότι το πνεύμα της συναίνεσης είναι πλειοψηφικό, με όλες τις αποχρώσεις του, σ' όλες τις κυρίαρχες δυνάμεις.

Έτσι ο Χ. Μιχαλός (ΠΑΣΚ), εκφραστής της αντιδεξιάς σύγκρουσης, μαχαιρώθηκε, στ' όνομα της ηλικιακής ανανέωσης. Η γνωστή Η. Βαλοσαμάκη, επίσης δηλωμένων πεποιθήσεων και γνωστής πρακτικής, ήταν έξω από το ψηφοδέλτιο της ΔΑΚΕ. Πολύ δε περισσότερο φανερή ήταν η υπονόμηση του Δ. Μπαλωμένου από το χώρο του ΚΚΕ - ΣΥΝ, που αντικειμενικά σφράγισε σαν πρόεδρος τη διετία που πέρασε. Ο Δ. Μπαλωμένος, εκφράζοντας τα παλιά γραφειοκρατικά στρώματα στον κλάδο, ένα τμήμα του σοσιαλδημοκρατικού αμυντισμού και τον αγωνιστικό ρεφορμισμό, έφτασε τα όρια του τελευταίου στ' άκρα του, με μία αξιοπρεπή άμυνα την περίοδο που ο νεοφιλελευθερισμός τα «ήθελε όλα».

Η απόσυρση των «3» που αποτελούσαν τις ορατές και πιο καθαρές όψεις των παρατάξεών τους - ανεξάρτητα από τη γνώμη που μπορεί να έχει κανείς για τα πρόσωπά τους - αποτελεί και την ένδειξη για το τέλος ενός είδους συνδικαλισμού. Η σκυτάλη πέρασε σ' εκσυγχρονιστικά αλλά αδύναμα χέρια.

Η υπέρβαση της νέας γραφειοκρατίας και η δημιουργία νέου αγωνιστικού κλίματος, με την παράλληλη προβολή μιας ολικής πλατφόρμας, είναι όρος «εκ των ουκ άνευ».

Το αιώνιο ερώτημα: Τί να κάνουμε;

Μια νέα σχολική χρονιά άρχισε. Ένας καινούργιος εκπαιδευτικός χρόνος, με τα προβλήματα της εκπαίδευσης στις πρώτες κοινωνικές προτεραιότητες. Μια χρονιά, όμως, που βαρύνεται τόσο απ' τις μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις του περασμένου χρόνου, όσο και από τις σοβαρότατες εξελίξεις και ανακατατάξεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Μέσα στη δίνη των εξελίξεων αυτών, επιβάλλεται να αντιμετωπιστεί με σοβαρότητα η πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος και να χαραχθεί μια μακροπρόθεσμη τακτική. Ήδη οι εμπειρίες που έχουν συσσωρευθεί τα τελευταία χρόνια είναι τόσο μεγάλες, που δίνουν τη δυνατότητα μιας στρατηγικής προσέγγισης των προβλημάτων της εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών. Θα επιχειρήσουμε μια τέτοια προσέγγιση στο παρακάτω σημείωμα.

Η σημερινή κατάσταση προσδιορίζεται από δύο χαρακτηριστικά. Τις σοβαρότατες ιδεολογικές ανακατατάξεις και τις οξυμένο-νες πολιτικές αντιπαράθεσεις στη χώρα μας. Τα ζητήματα αυτά επηρεάζουν αποφασιστικά και τα ζητήματα της εκπαίδευσης.

Τα τελευταία γεγονότα στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η τυπική καπιταλιστική ολοκλήρωση της πορείας της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και γενικότερα η υποχώρηση της μαρξιστικής ιδεολογίας απέναντι στην αστική, έχουν δημιουργήσει μια σοβαρή σύγχυση στους εργαζόμενους, για την αναγκαιότητα των αγώνων, για τα οράματα και τις προοπτικές των δυνάμεων της εργασίας και της προόδου. Η ξεφρενή αντικομμουνιστική επίθεση, απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις δήθεν προοδευτικές εφημερίδες, και από πρώην «αριστερούς» διανοητές, έχει προκαλέσει ένα γενικό μούδιασμα στους εργαζόμενους. Ταυτόχρονα, όμως, η κατάσταση αυτή ξεκαθαρίζει τις δυνάμεις που αποτελούν πραγματικά την αριστερή και προοδευτική προοπτική στη χώρα μας, απ' τις δυνάμεις εκείνες που, κρυμμένες πίσω από ψεύτικες αριστερές διακηρύξεις, κάλυπταν την πολιτική τους, που ουσιαστικά ήταν ενσωματωμένη στην αστική λογική.

Σίγουρα είναι μια εποχή ιδεολογικής σύγχυσης, ήττας και παλιννόρθωσης, που όμως ταυτόχρονα γεννάει και την αντίθεσή της, την εμφάνιση των πραγματικά αριστερών δυνάμεων.

Στο εσωτερικό της χώρας μας, η πολιτική κατάσταση είναι ιδιαίτερα οξυμένη. Τα αδιέξοδα της κυβερνητικής πολιτικής, οι εσωτερικές συγκρούσεις στην κυβέρνηση, είτε απ' τα αδιέξοδα της πολιτικής της, είτε απ' την εξυπηρέτηση διαφορετικών αντικρουόμενων οικονομικών συμφερόντων, έχουν δημιουργήσει μια σοβαρή πολιτική κρίση.

Όμως αυτό που αποτελεί ιδιαίτερο συστατικό της σημερινής πολιτικής κατάστασης είναι το γεγονός ότι υπάρχει μια σοβαρή όξυνση των ενδοαστικών αντιθέσεων, με ταυτόχρονη απουσία του μαζικού κινήματος (προσωρινά τουλάχιστον).

Έτσι, προβάλλει σαν προοπτική επίλυσης των οξυμένων προβλημάτων, της λιτότητας, της ανεργίας και της τρομοκρατίας, η

προοπτική των εκλογών και η ανάδειξη μιας νέας κυβερνητικής λύσης, που —χωρίς να αναιρεί την ουσία των μέτρων της σημερινής κυβέρνησης— θα επιχειρήσει να αποκτήσει και τη συναίνεση των εργαζομένων, με προοπτική το ξεπέρασμα της σημερινής κρίσης, σε βάρος πάντα των εργαζομένων.

Στο χώρο της εκπαίδευσης, δύο είναι οι βασικές κατευθύνσεις της κυβερνητικής πολιτικής. Η ανασυγκρότηση στο χώρο της εκπαίδευσης, με βασικό πυρήνα την αναδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων και η ταξική της μορφοποίηση, με στόχο ένα Δημόσιο Σχολείο φτηνό και πειθαρχημένο, θα επιχειρήσει να ανατρέψει τις υπάρχουσες εργασιακές σχέσεις, σε μια κατεύθυνση νεοφιλελεύθερη, αμφισβητώντας κάθε κατάκτηση του κλάδου. Ταυτόχρονα θα επιχειρήσει να δημιουργήσει ένα ακόμη πιο συντηρητικό ιδεολογικό υπόβαθρο μέσα τις αλλαγές των αναλυτικών προγραμμάτων, αλλά και να ελέγξει τη ροή του μαθητικού δυναμικού προς τις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης, ενισχύοντας τους ταξικούς φραγμούς, όπως φαίνεται και από την επαναφορά των εξετάσεων στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο.

Αυτή είναι η στρατηγική της Ν.Δ., προσαρμοσμένη στις ΕΟΚικές ντιρεκτίβες. Εκείνο όμως που αλλάζει σήμερα, είναι η τακτική που ακολουθεί η κυβέρνηση για να προωθήσει τις αλλαγές αυτές. Μετά την ολομέτωπη επίθεση του περασμένου χειμώνα με επικεφαλής τον τότε υπουργό Κοντογιαννόπουλο, που οδηγήθηκε σε αδιέξοδο εξ' αιτίας των μαθητικών κινητοποιήσεων, ο νέος υπουργός Παιδείας εμφανίζεται με νέο προφίλ, πιο φιλολαϊκό, συναινετικό, και —με βασικό άξονα το σχήμα «παιδεία = εθνική υπόθεση»— επιχειρεί να εφαρμόσει την ίδια πολιτική μέσα όμως απ' το διάλογο και τη συναίνεση.

Είναι χαρακτηριστικές οι κινήσεις του Σουφλιά προς την κατεύθυνση αυτή, ο οποίος προσπαθεί να αποκτήσει κοινωνικά στηρίγματα τόσο μέσα στην κοινωνία, όσο και στους εκπαιδευτικούς, ανοίγοντας μέτωπα με τους ιδιοκτήτες των ιδιωτικών σχολών, επαναφέροντας τις εξετάσεις και με τις αλλαγές που επιφέρει στους σχολικούς συμβούλους.

Η τακτική αυτή του Σουφλιά φαίνεται προσωρινά ότι προχωράει ευνοϊκά για την κυβέρνηση. Με την ανάδειξη των νέων Δ.Σ. στις εκπαιδευτικές Ομοσπονδίες και με δεδομένο ότι οι συσχετισμοί που έχουν προκύψει ενισχύουν τις συναινετικές λύσεις, φαίνεται ότι —τουλάχιστον σε επίπεδο συνδικαλιστικής ηγεσίας— ο Σουφλιάς έχει αποκτήσει κάποιους ανέλπιστους συμμάχους, που μπορεί μεν να διαμαρτύρονται, όμως είναι πρόθυμοι συνομιλητές στο δρόμο που ο ίδιος χαράζει, και οι οποίοι δεν θέλουν ή δεν μπορούν να αναπτύξουν μια σύγκρουση με τον υπουργό, για όλα εκείνα τα ζητήματα που είναι κυρίαρχα για τους εκπαιδευτικούς. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην ουσία έχουν αποδεχθεί τη μηδενική βάση συζήτησης, κάτι που επεδίωξε από την πρώτη στιγμή ο Σουφλιάς και που τόσο είχε αμφισβητηθεί όλη την προηγούμενη περίοδο ιδιαίτερα απ' το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ.

Προγραμματική αμηχανία - «προγραμματισμός» ή Ανασυγκρότηση - Αντιπολίτευση

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, όπου η όποια επένδυση στα καθεστώτα του «υπαρκτού σοσιαλισμού», η αποφασιστικότητα της νεοσυντηρητικής βαρβαρότητας και η προγραμματική αμηχανία της γραφειοκρατίας γεννούν ταλαντεύσεις, αναβλητικότητες και σκεπτικισμό, που ακουμπούν την πλάτη των αριστερών - ριζοσπαστικών δυνάμεων, είναι εξαιρετικής σημασίας η σύνταξη μιας «νέας» πορείας.

Το αναμφισβήτητο γεγονός, ότι η εποχή μας όχι μόνο δεν περιόρισε αλλά αντίθετα αύξησε και εμβέλεια των **ΙΔΕΟΛΟΓΙΩΝ**, γεννάει νέες αναζητήσεις και επιβάλλει «καθολικές» σκέψεις.

Οι μάχες διεξάγονται ακριβώς στην καρδιά των «ιδεολογικών επιτελείων» και ο νεοσυντηρητισμός αμφισβητεί όχι απλά τα «κεκτημένα», αλλά την ίδια τη δυνατότητα αυτοδύναμης πάλης των εργαζομένων. Η αναδιάρθρωση στο εργασιακό επίπεδο, που ξεκίνησε από τον ιδιωτικό τομέα και εξαπλώνεται ραγδαία στο δημόσιο (μετατάξεις, απολύσεις, σύνδεση μισθού-βαθμού, μεταφορά ευθυνών στον απλό υπάλληλο κ.λπ.), δημιουργεί πανικό, άρα και τις προϋποθέσεις για μια στρατηγική νίκη της άρχουσας τάξης. Άλλωστε, από ό,τι φαίνεται στην κούρσα του ανταγωνισμού με τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν έχει άλλο «ατού» από τη μείωση της τιμής της εργατικής δύναμης.

Σ' αυτές ακριβώς τις συνθήκες ο «λόγος» της ταξικής πτέρυγας του σ.κ. πρέπει να είναι αυξητικός και όχι πτωτικός, μ' άλλα λόγια να συμπεριλάβει το σύνολο μιας κίνησης που να υπερασπίζεται τις κατακτήσεις και ταυτόχρονα να προκαλεί μια διπλή αμφισβήτηση. Από τη μία πλευρά να συγκρούεται σ' όλα τα επίπεδα με το σύνολο της νεο-συντηρητικής επίθεσης σ' όλες τις παραλλαγές της και από την άλλη να υπερβαίνει τον ασφυκτικό εναγκαλισμό της πολύχρωμης συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας που ετοιμάζεται να ενσωματώσει τους αγώνες ή «να τους αναπτύξει στο θερμοκήπιο».

Ο πρώτος στόχος, ο οποίος είναι ζήτημα «οργανικής επιβίωσης» του εκπαιδευτικού κινήματος, δεν μπορεί να επιτευχθεί με την απλή φωτογραφική καταγραφή της συντηρητικής επέλασης, ούτε ακόμα και με την επισήμανση των «εθνικών» ή «ταξικών» αδιεξόδων της. Το ζωντανό τμήμα του κινήματος δεν μπορεί να λειτουργήσει σαν το πετρωμένο χέρι του Γέρου του Μωριά στη Σταδίου. Να δείχνει... Σε μία τέτοια περίπτωση, στην περίπτωση των ευφών προτάσεων, άμεσα θα μεταβληθεί σε καταθέτη στα γκισέ της σοσιαλδημοκρατίας, η οποία ετοιμάζει την παλινόρθωσή της.

Το αγωνιστικό ρεύμα μπορεί να υπάρξει και να δυναμώσει σαν τέτοιο, στο βαθμό που καθημερινά αποδεικνύεται και κατοχυρώνεται σαν ο «συλλογικός νους» των εκπαιδευτικών, ο οργάνωτης και ο εμπνευστής μιας νικηφόρας πορείας. Αν στην πράξη είναι σε θέση να «δέσει», να εμψυχώσει, να προτείνει, περιληπτικά να κερδίσει στα σωματεία, στο σχολείο, στις ομοσπονδίες «την ηγεμονική του θέση».

Γι' αυτό, ούτε η αμηχανία, που μεταφράζεται σε «βλέποντας και κάνοντας» και η οποία αρχίζει και τελειώνει σ' ένα διασκεδαστικό αλλά αδιέξοδο πρακτικισμό, ούτε ο ακαδημαϊκός προγραμματισμός οδηγούν στην ανάκαμψη.

Αντίθετα, η στήριξη από όλες τις ζωντανές δυνάμεις του εκπαιδευτικού κινήματος της ταξικής ανασυγκρότησης και της αριστερής αντιπολίτευσης, ανατρέπουν τα στοιχεία του τοπίου και δημιουργούν νέους όρους.

Η ταξική ανασυγκρότηση είναι απότοκος της Αριστερής Αντιπολίτευσης· μιλώντας για τη δεύτερη αναφερόμαστε στο σύνολο ενός προγραμματικού λόγου (βασικά στοιχεία περιέχει η Εκπαιδευτική Πρόταση - που κυκλοφόρησε σε φυλλάδιο από τις εκπαι-

δευτικές κινήσεις), ο οποίος αγκαλιάζει τις σφαίρες δράσης μας (σχολείο, οικονομία, συνδικαλισμός, παιδαγωγικές αρχές, τακτική ΕΟΚ κ.λπ.) και είναι το βασικό αλλά όχι το μοναδικό όπλο στην ανάπτυξη των αγώνων.

Είναι γνωστή η «Βαβυλωνία των απόψεων» στο κίνημα των εκπαιδευτικών, αποτέλεσμα και ενός υπερτροφικού ιδεολογισμού, αλλά και της διαφορετικής αφετηρίας «των υποκειμένων».

Κυρίως, όμως, είναι αποτέλεσμα μιας εσωστρέφειας, η οποία καταδικάζει τον «αγωνιστικό λόγο» σε μια ανακύκλωση, χωρίς να τον βγάζει στο «πεδίο της μάχης». Η αριστερή αντιπολίτευση προϋποθέτει και αναπτύσσει μια γόνιμη και εσωτερική πολυφωνία, στη βάση της αρχής «100 λουλούδια ν' ανθίζουν», που όμως δεν έχει τίποτα το κοινό με έναν αέναο και φαύλο λιμπεραλισμό απόψεων, με την άγονη γραμμή της κλειστής αναπαραγωγής.

Αριστερή Αντιπολίτευση σημαίνει, πάνω απ' όλα, συγκρότηση ενός ικανού «πολύπλευρου» πόλου μέσα στο κίνημα και σ' όλες τις βαθμίδες, έξω αλλά και ενάντια σ' όλα τα γνωστά συναινετικά, αγράμματα και συμπληρωματικά της εξουσίας υπόστεγα. Σημαίνει τη συγκρότηση της αριστερής πτέρυγας μάχης. Τα παραπάνω συνδέονται διαλεκτικά και υπηρετούν το στόχο της ταξικής Ανασυγκρότησης του σ.κ.

Ανασυγκρότηση, δηλαδή αλλαγή συσχετισμών

Οι εκπαιδευτικοί, σαν κοινωνικό στρώμα των εργαζομένων στη δημόσια διοίκηση (κράτος) έχουν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία σχετίζονται με την αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας, τη διπλότητα του ρόλου τους σαν κριτές και κρινόμενοι και τελευταία την αυξανόμενη οικονομική και κοινωνική τους περιθωριοποίηση.

Η αυξητική προϊούσα περιθωριοποίηση του ρόλου του σχολείου, η «υποκλοπή» αρμοδιοτήτων του και από άλλους φορείς (ΜΜΕ, ιδιωτικά κ.λπ.), η ανατροπή των κοινωνικών status, ο αυξανόμενος «διοικητικός εκφασισμός» και κυρίως η οικονομική ανταμοιβή του εκπαιδευτικού, τσαλάκωσαν το κύρος που, κάποτε, λόγω θέσης, κατείχε. Μαζί με τις μεγάλες στρατιές των ανέργων δασκάλων - καθηγητών, τα παραπάνω αποτελούν τη βάση για μια «γενικευμένη προλεταριοποίηση» του εκπαιδευτικού δυναμικού.

Αν εξαιρέσει κανείς ορισμένα λεπτά στρώματα, τα οποία βρίσκονται στις κορυφές της πυραμίδας (διευθυντές γραφείων σχολικοί σύμβουλοι, ανώτεροι διοικητικοί), η μεγάλη μάζα έχει πλήρη αδυναμία να δει — «εντός ή εκτός» — στρώματος οποιαδήποτε ανοδική κοινωνική κινητικότητα. Έτσι, βρίσκουν μέσα σε καθεστώς κοινωνικής αφαίσης και πολιτικής οπισθοδρόμησης έδαφος για ανάπτυξη όλες οι θεωρίες περί «λειτουργιών», οι οποίες συνδέουν την τύχη των εκπαιδευτικών με τις «ιδιαιτερότητές» τους και τη σκλήρυνση των σχολικών όρων (εξετάσεις)-ποινολόγιο-απουσίες). Ο πυρήνας αυτής της αντίληψης βρίσκεται στο μικροαστικό φόβο για το χάσιμο «των προνομίων», που όμως ταυτίζει την τύχη του εκπαιδευτικού όχι με την ανάπτυξη κινήματος, αλλά στον αντίποδά του, στη συναίνεση και τη συνοδοιπορία με την άρχουσα τάξη.

Διπλό λάθος. Αφ' ενός γιατί μειώνει τη διαπραγματευτική αξία της δουλειάς του (σε μια φάση που όλα διατιμούνται), αφ' ετέρου γιατί στρέφεται σε λάθος αποδέκτη, μιας και η άρχουσα τάξη έχει κλείσει τους οικονομικούς και κοινωνικούς ισολογισμούς. Το Δημόσιο Σχολείο είναι γι' αυτήν επιπρόσθετο βάρος. Επιπλέον, γιατί στρέφεται ανοιχτά ενάντια στο μαθητικό δυναμικό, οι περισσότερες διαδρομές του οποίου έκαναν την κυβέρνηση να ηττηθεί κατά κράτος για πρώτη φορά.

Ταξική, λοιπόν, ανασυγκρότηση με την «ευθύνη» της Αριστερής Αντιπολίτευσης, σημαίνει την ανασύνθεση του εκπαιδευτι-

κού τοπίου από κοινωνική σκοπιά. Τη «μεταφορά φορτίου» από τις θέσεις του συντηρητισμού και της απάθειας στην κοινωνική σκηνή. Σημαίνει ακόμα το πολιτικό κέρδισμα δυνάμεων που βρίσκονται εγκλωβισμένες σε σχήματα εκλογικού χαρακτήρα, φιλοαστικής ή μισοαστικής κατεύθυνσης. Η ταξική ανασυγκρότηση, αν δεν γίνει με το πρόγραμμα που περιγράψαμε και στο οποίο διεξοδικότερα θ' αναφερθούμε, είναι δυνατόν να σημαίνει «δεξιότερη» μετατόπιση των δυνάμεων του σ.κ.

Από αυτήν την άποψη, η Τ.Α. είναι στόχος της Α.Α. και ταυτόχρονα όρος επιβίωσης και μαζικοποίησης της δεύτερης.

Η οργανωτική και πολιτική αντιπολίτευση προϋποθέτει μια πολιτική και «κοινωνική» διάσπαση. Πολιτική διάσπαση για το αποφρακάρισμα ζωντανών δυνάμεων από τις γνωστές ηγεσίες και την αποτίναξη της τυραννίας της κυρίαρχης ιδεολογίας και της γραφειοκρατίας.

Ταυτόχρονα όμως χρειάζεται να τινάξει και την «αβάσταχτη βαρύτητα» όλου εκείνου του πλέγματος, που θεσμοθετημένα αποτελεί την «προϊσταμένη αρχή» και επιβάλλει - με τον ένα ή τον άλλο τρόπο - την πειθάρχηση και την υποταγή.

Ανασυγκρότηση - Αντιπολίτευση

Οι προγραμματικές αρχές της Αριστερής Αντιπολίτευσης συνοψίζουν την πείρα των μαζικών αγώνων, για να τεθούν στην πράξη ξανά σ' ένα ανώτερο επίπεδο θεωρίας, σύμφωνα με τη

διαλεκτική του σχήματος «πράξη - θεωρία - νέα πράξη».

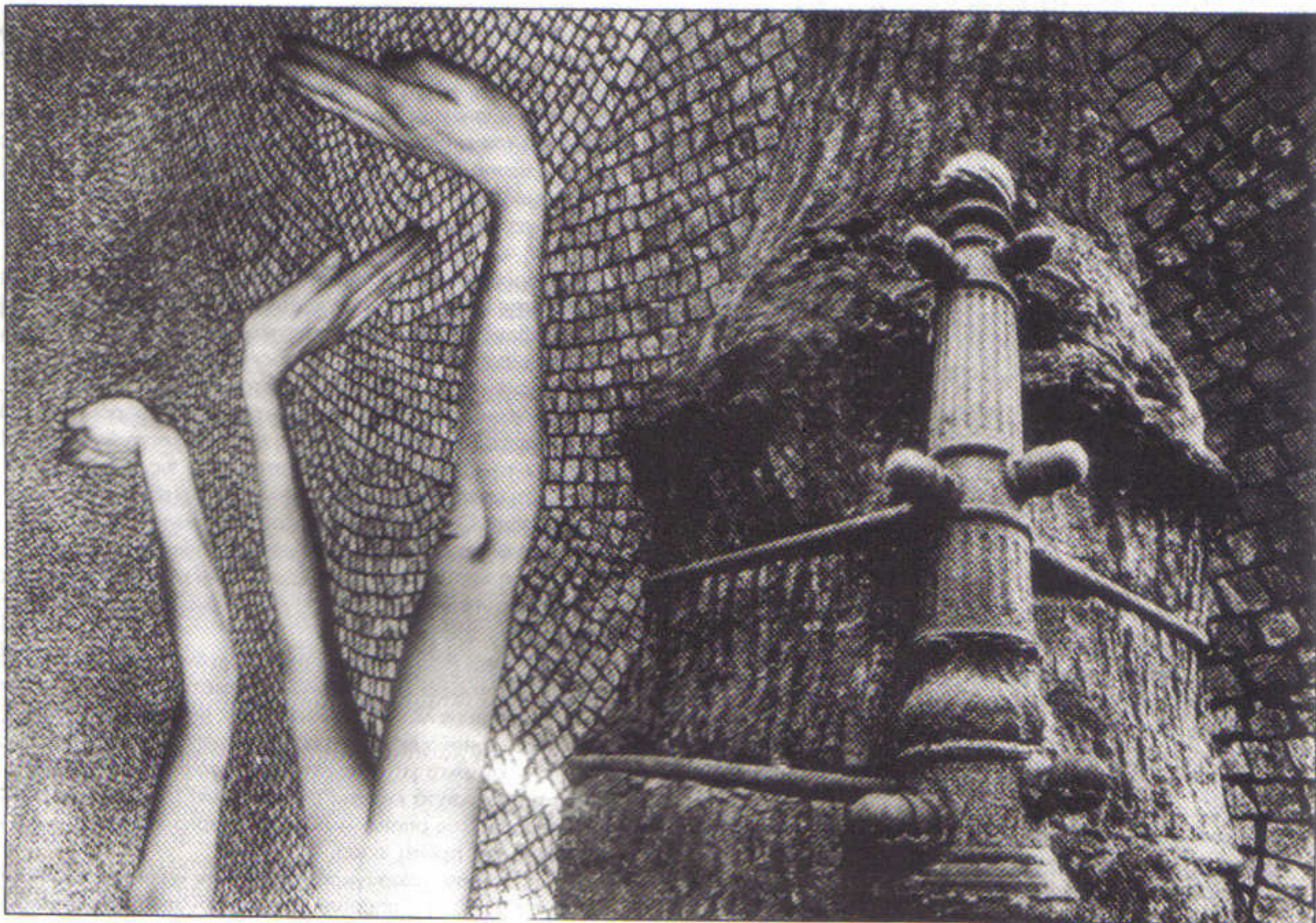
Για ν' απαντήσει, όμως, ουσιαστικά στα προβλήματα, μια τέτοια πλατφόρμα, επιβάλλεται να συνδέσει όλα εκείνα τα αμυντικά επιθετικά και αποκαλυπτικά «συνθήματα» ενός ζωντανού αντικεφαλαιοκρατικού - αντιϊμπεριαλιστικού κινήματος.

Γι' αυτό, οι αγώνες ενάντια στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, απορρίπτοντας κάθε πρόσχημα εθνικής οικονομίας, ανάπτυξη της πιο πλατειάς δημοκρατίας στο σχολείο και στο σ.κ., ενάντια στην πειθάρχηση και τη γραφειοκρατία, η αντίσταση στην πολιτική τρομοκρατία και τη συναίνεση, η αποκάλυψη όλων των μηχανισμών του σχολείου και η σύνδεση των παραπάνω με όλες τις μορφές της εξάρτησης από την ΕΟΚ, τις ΗΠΑ κ.λπ., αλλά και ο αγώνας για ένα άλλο σχολείο σε μια κοινωνία μη εκμεταλλευτική, είναι βασική ύλη ενός τέτοιου προγράμματος.

Είναι φυσιολογικό, ότι οι κοινοί βηματισμοί όλων των δυνάμεων, που έχουν την αρετή και την τόλμη να αγωνιστούν για τα παραπάνω, πάνε μαζί με το κατά πόσον στην «κεντρική» πολιτική σκηνή θα παίρνονται αντίστοιχες πρωτοβουλίες. Αλλά το πρόβλημα της συγκρότησης μιας αξιόμαχης και αξιόπιστης αγωνιστικής πτέρυγας του εκπαιδευτικού κινήματος παραμένει για να επιλυθεί.

Δεν πρόκειται βέβαια γι' απλή αριθμητική. Αλλά οι άνθρωποι της Εκπαιδευτικής Αριστεράς υποστηρίζουν ότι είναι καλοί και σ' ανώτερα μαθηματικά. Ας το αποδείξουν κιόλας!

Γιώργος Σόφης
Γιάννης Μακρίδης

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΑΥΞΗΣΕΩΝ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΣΤΙΣ ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Δημοσιεύουμε την πρόταση του Ν. Κακαγιάννη (Αγων. Παρέμβαση-ΕΛΜΕ Λάρισας), η οποία έθεσε με οξύτερο τρόπο στο Ε' συνέδριο της ΟΛΜΕ το ζήτημα της Συλλογικής Σύμβασης. Στη συνέχεια, για διαδικαστικούς λόγους, η συζήτησή της αναβλήθηκε για την Οργανωτική Ι. Στην τοποθέτηση αυτή υπήρξαν ενστάσεις και ερωτήματα από όλες τις πτέρυγες, όπως επίσης και ταυτόχρονη υποστήριξη. Δημοσιεύουμε την εισήγηση τόσο για λόγους ουσίας, όσο και για να προκληθεί ο απαιτούμενος διάλογος.

«Εμείς συνάδελφοι, εκεί στη Λάρισα προσπαθήσαμε να εξειδικεύσουμε τη γενική αρχή ψήφιση της 151 Διεθνούς Σύμβασης και Κλαδικής Σύμβασης, μέσα από την πρόταση την οποία έχετε. Αυτή λοιπόν, θα προσπαθήσω να αναπτύξω.

Θα την θάλουμε στη συνέχεια για ψήφιση, όχι γιατί πρέπει να ψηφιστεί, άλλωστε δεν την ξέρετε, αλλά να αποτελέσει μια κατεύθυνση για το νέο διοικητικό συμβούλιο της ΟΛΜΕ, ούτως ώστε αφού την επεξεργαστεί πάρα πέρα στην Οργανωτική 1, Οργανωτική 2, εάν κρίνει το ίδιο να αποτελέσει θέση του κλάδου.

Εμείς συνάδελφοι, κάναμε μια εκτίμηση των μέχρι τώρα μισθολογίων από την μεταπολίτευση και μετά. Είδαμε πώς πληρώνονταν οι καθηγητές μέσα από τον 309, όπου υπήρχαν οι βαθμοί και τα γνωστά. Πώς πληρώνονταν μέσα από τον 754 και πώς πληρώνονταν και πληρωνόμαστε βέβαια μέσα από τον 1505 και τις τροποποιήσεις αυτού.

Τι διαπιστώσαμε;

1. Όλα τα μισθολόγια από την μεταπολίτευση και μετά, δεν προέβλεπαν μηχανισμούς αύξησης των βασικών μισθών, αλλά, αντίθετα, καθήλωναν τους βασικούς μισθούς, με τις συνέπειες που έχει αυτό στα κοινωνικά επιδόματα, στην σύνταξη κ.λ.π.
2. Δεύτερη διαπίστωση. Κανένα μισθολόγιο δεν ολοκληρώθηκε. Γιατί; Γιατί δεν συνοδεύονταν από τα απαραίτητα κονδύλια. Μετά από την ψήφισή τους συνεχίζονταν πάντα η ίδια επιδοματική πολιτική, την οποία υποτίθεται, ότι ήθελαν να καταργήσουν.
3. Τρίτον, το λεγόμενο ενιαίο, ο 1505 του 85, απετέλεσε ανασχετικό παράγοντα στις διεκδικήσεις των οικονομικών μας αιτημάτων. Αφού μόνιμα επιχειρήματα των κυβερνήσεων και του ΠΑΣΟΚ και σήμερα της Νέας Δημοκρατίας ήταν και είναι εάν δώσω σε σας, όταν κινητοποιούμασταν στους καθηγητές, θα χαλάσει το ενιαίο. Η θέλετε προνομιακή μεταχείριση; Και τα γνωστά. Και ξέρουμε τι σημαίνει αυτό.
4. Εκτιμούμε ότι το «ενιαίο μισθολόγιο», ο 1505 δηλαδή, εξυπηρετούσε έξυπνα τον στρατηγικό στόχο της άρχουσας τάξης και των τότε κυβερνήσεων και της σημερινής, για συμπίεση των μισθών με το κλείσιμο της ψαλίδας από 1 προς 2,5 που ήταν στο 1 προς 1,5 περίπου σήμερα. Αυ-

Για τους τακτικούς αναγνώστες των «αντιτετραδίων» μπορεί να φαίνεται κουραστική η επανάληψη ορισμένων θεμάτων. Είναι, όμως, μερικές φορές απαραίτητο να επανερχόμαστε σε ορισμένα απ' αυτά, τόσο γιατί έχουν επίκαιρο χαρακτήρα, όσο και από το γεγονός ότι νέα δεδομένα προκύπτουν και γι' αυτό είναι απαραίτητο να διευκρινισθούν. Ένα τέτοιο ζήτημα είναι και το μισθολογικό πρόβλημα, που σύμφωνα με τις αποφάσεις (;) του Ε' συνεδρίου της ΟΛΜΕ θα πρέπει να παρουσιαστεί στη φετεινή χρονιά σαν ολοκληρωμένη πρόταση του κλάδου. Θα επιχειρήσουμε στο παρακάτω σημείωμα να επαναπροσδιορίσουμε τα βασικά σημεία της πρότασής μας, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί σε παλιότερα τεύχη των «α», σύμφωνα αλλά και με τα νέα δεδομένα.

Πριν αναφερθούμε στις συγκεκριμένες προτάσεις, θα περιγράψουμε την οικονομική κατάσταση των εκπαιδευτικών, καθώς και τις διαδικασίες που καθορίστηκαν κατά κάποιο τρόπο απ' το τελευταίο Συνέδριο.

Η σκληρή πολιτική λιτότητας που εφαρμόζει η κυβέρνηση μέσα από το λεγόμενο σταθεροποιητικό πρόγραμμα, έχει καθηλώσει τις αποδοχές των εργαζομένων σε απαράδεκτα χαμηλά επίπεδα, κάτω και από το όριο φτώχειας. Οι αυξήσεις του 4 + 4% για το 1991 και οι πιθανολογούμενες του 3 + 3% για το 1992, σε συνδυασμό με τις τρομακτικές αυξήσεις στα είδη πρώτης ανάγκης, προκαλούν απώλειες που, μόνο για το 1991, υπολογίζονται στο ύψος των 25% της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων.

Βέβαια, σύμφωνα με τις εξαγγελίες του πρωθυπουργού στη Δ.Ε.Θ., από την πολιτική της λιτότητας για το 1992 εξαιρείται η Παιδεία, όμως αυτό καθόλου δεν σημαίνει αυξήσεις για τους εκπαιδευτικούς στη νέα χρονιά. Η κυβέρνηση, εφαρμόζοντας μια πολιτική στρουθοκαμηλισμού, αφού πρώτα έφτασε το ποσοστό του προϋπολογισμού για την Παιδεία στο χαμηλότερο της τελευταίας εικοσαετίας, πιθανόν να αυξήσει στο νέο προϋπολογισμό τις δαπάνες κατά μια ή δυο ποσοστιαίες μονάδες, όταν οι ανάγκες δεν καλύπτονται ούτε με το διπλασιασμό των δαπανών αυτών. Ταυτόχρονα, στις συζητήσεις του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ με τον υπουργό Παιδείας, έγινε απόλυτα σαφές ότι ο υπουργός κατανοεί τα προβλήματά μας, αλλά —όπως τόνισε— η σημερινή οικονομική στενότητα είναι απαγορευτική για παροχές στους εκπαιδευτικούς! Και όλα αυτά συμβαίνουν, τη στιγμή που οι παροχές σε ορισμένες προνομιακές ομάδες του δημόσιου τομέα (π.χ. δικαστικοί), αποτελούν πρόκληση για το δημόσιο αίσθημα.

Ενώ, λοιπόν, αυτή είναι η κατάσταση, για μια ακόμα φορά το συνδικαλιστικό κίνημα εμφανίζεται αδύναμο να διεκδικήσει άμεσα την οικονομική βελτίωση της θέσης των εργαζομένων, όσο και να ξεκαθαρίσει τις απαραίτητες σήμερα αλλαγές στο μισθολόγιο των εκπαιδευτικών.

Συγκεκριμένα, δεν είναι καθορισμένο αν παραμένουμε στο Ενιαίο Μισθολόγιο ή όχι, και, αν όχι, τί ακριβώς διεκδικούμε. Στο Ε' Συνέδριο της ΟΛΜΕ υπερψηφίστηκε μια πρόταση - ευχή, στην οποία εμφανίζεται προοπτικά η ανάγκη της προώθησης των συλλογικών συμβάσεων, όμως το πλαίσιο είναι τόσο ασαφές, αλλά και αβέβαιο αν θα προωθηθεί απ' το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ, με δεδο-

τός είναι και ο λόγος που η σημερινή κυβέρνηση δεν φαίνεται διατεθειμένη να αλλάξει άμεσα αυτό το νόμο.

5. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ που τον ψήφισε τότε, συγκάλυψε την αντεργατική πολιτική που εφάρμοσε μέσα από το ενιαίο, με ψευτοσοσιαλιστικά οράματα και επιχειρήματα και συγχρόνως προωθούσε τις επικίνδυνες, για το κίνημα, θεωρίες, του ρετιρέ, των υψηλόμισθων, χαμηλόμισθων, του κοινωνικού μισθού, της ισότητας κ.λ.π.

Δεύτερον, εμείς εκτιμούμε, ότι πρέπει να απαντήσουμε σ' αυτό που υπάρχει σήμερα.

Πως;

1. Εκτιμούμε ότι υπάρχει ένα τέλμα, άλλωστε όλοι το διαπιστώνουμε στο συνδικαλιστικό κίνημα και απαιτείται: Να αντιπαραθέσουμε στο εφικτό, που από πολλές μεριές προωθείται, το κοινωνικά αναγκαίο. Απαιτείται διεκδίκηση αυξήσεων που να ανταποκρίνονται τουλάχιστον στο κόστος ζωής μέσα από ένα ανεκτό μισθό διαβίωσης. Για μας αποτελεί ζήτημα αρχής η διεκδίκηση μισθολογικών αυξήσεων για ευπρεπή διαβίωση, όχι όμως και το μέσο, που θα κατακτηθούν αυτές οι αυξήσεις, που είναι θέμα συσχετισμού δυνάμεων και αυτό αποτελεί μια απάντηση στον συνάδελφο Κίτσο, που έκανε μια νύξη προηγούμενα το τι σημαίνει 151 Διεθνής Σύμβαση. Γι' αυτό προτείνουμε διεκδίκηση μισθολογίου για τους καθηγητές. Το υπογραμμίζω, όχι για τους εκπαιδευτικούς.
2. Πρέπει να υπερασπιστούμε τις κατακτήσεις του συνδικαλιστικού μας κινήματος, γιατί σήμερα κινδυνεύουν από την νεοσυντηρητική λαίλαπα. Αυτές είναι:
 - Διατήρηση της ακώλυτης μισθολογικής εξέλιξης.
 - Αποδέσμευση του βαθμού από τον μισθό.
 - Άρνηση της αξιολόγησης που θα συνδέεται με την μισθολογική μας εξέλιξη.
 - Διατήρηση των διευθυντών με θητεία.
 - Άρνηση των μόνιμων διευθυντών.
 - Διατήρηση του Ταμείου Αρωγής και πολλά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε.
3. Σήμερα πρέπει να ανατρέψουμε τις ρυθμίσεις, που επιδείνωσαν την θέση μας τα τελευταία χρόνια, όπως:
 - Κατάργηση των πεντηκοστών στις συντάξεις 50/50 για όσους διορίστηκαν μετά το 1983.
 - Κατάργηση της εισφοράς του 5% για σύνταξη όσων διορίστηκαν από την 1.11.90 και μετά.
 - Κατάργηση όλων των αρνητικών ρυθμίσεων του συνταξιοδοτικού νόμου.
 - Μείωση των ορίων συνταξιοδότησης για τους καθηγητές.
 - Πλήρη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
 - Όχι στην ενοποίηση του Ταμείου Αρωγής.
4. Να πάρουμε υπόψη μας τις εμπειρίες των αγώνων του '88 και του '90, για να πετύχουμε τους στόχους μας. Να δούμε πώς θα συνδυάσουμε αρμονικά την ενιαία πολιτική μισθών, για όλους τους δημόσιους υπάλληλους, που αυτός πρέπει να είναι ο στρατηγικός μας στόχος, αλλά και την ιδιαιτερότητα του έργου μας. Να μην πάθουμε δηλαδή, αυτό που πάθαμε μέσα από το ενιαίο, που ενώ ήταν σωστός στρατηγικός στόχος που βάλαμε το 1981 - 83,

μένη τη θέση της ΔΑΚΕ για εκπαιδευτικό μισθολόγιο, ενώ η ΠΑΣΚ παραμένει ακόμα στη πλειοψηφία της οπαδός του Ενιαίου.

Ταυτόχρονα, στις ατέρμονες συζητήσεις της ΟΛΜΕ με το ΥΠΕΠΘ, δεν κατάφερε να αναδείξει το οικονομικό σε κεντρικό ζήτημα, παρακολουθώντας παθητικά τις εξελίξεις και αφήνοντας τις πρωτοβουλίες του διαλόγου στο Σουφλιά, με όλα τα γνωστά συνεπακόλουθα. Επειδή όμως μέσα στη χρονιά που έρχεται αναμένεται να συζητηθεί στη βάση η προοπτική της αλλαγής του μισθολογίου, οφείλουμε να προσδιορίσουμε ξανά τις βασικές κατευθύνσεις που πρέπει να ακολουθήσει το μάχιμο κομμάτι της εκπαίδευσης στο ζήτημα αυτό. Είναι γνωστό ότι υπάρχουν διάφορες τάσεις και απόψεις στην κατεύθυνση αυτή. Πιστεύουμε, όμως, ότι μέσα από ένα γόνιμο διάλογο μπορεί να προσδιοριστεί μια κατάλληλη φόρμουλα, που αφ' ενός μεν θα μας αποδεσμεύει από το σημερινό τέλμα και αφ' ετέρου θα αποφεύγει τα λάθη του παρελθόντος, που οδήγησαν στα σημερινά αδιέξοδα.

Μια βασική κατεύθυνση που πρέπει να προσδιοριστεί απ' την αρχή είναι ότι το μισθολόγιο οποιασδήποτε μορφής δεν μπορεί να αποτελεί ζήτημα αρχής για τους εργαζόμενους. Εκείνο όμως που αποτελεί ζήτημα αρχής είναι, ότι η καθημερινή πάλη του σ.κ. πρέπει να έχει σαν στόχο όχι μόνο να περιφρουρεί το εισόδημα των εργαζομένων, αλλά και να βελτιώνει την οικονομική τους κατάσταση.

Μια άλλη, βασική επίσης, κατεύθυνση, πρέπει να είναι η αποδέσμευση του μισθού από πολύπλοκες και πολύμορφες θεσμικές ή νομικές δεσμεύσεις, έτσι ώστε να είναι εύκολη η αλλαγή του ίδιου του μισθολογίου, στο βαθμό που στην πορεία διαπιστωθεί η ανάγκη αυτή. Εδώ πρέπει να τονίσουμε, ότι οι εμπειρίες που έχουν αποκτηθεί από το Ενιαίο Μισθολόγιο είναι ιδιαίτερα αρνητικές και είχαν σαν αποτέλεσμα την αδυναμία ουσιαστικών διεκδικήσεων για αυξήσεις στους βασικούς μισθούς, όπως αυτό φάνηκε ιδιαίτερα στην απεργία του 1988.

Ένας τρίτος άξονας αναφοράς πρέπει να είναι η ανάγκη της επαναδιαπραγμάτευσης συνολικά του εργασιακού καθεστώτος, με αφετηρία τις σημερινές κατακτήσεις, για παραπέρα βελτίωση της θέσης του εκπαιδευτικού. Στο ζήτημα αυτό απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή. Είναι γνωστό ότι και η κυβέρνηση επιδιώκει εκ νέου ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων σε συντηρητικότερες κατευθύνσεις, μέσα απ' το νέο βαθμολόγιο και τη σύνδεση μισθού - βαθμού. Γι' αυτό απαιτείται ιδιαίτερη ετοιμότητα για την απόρριψη της κυβερνητικής πολιτικής.

Μια τελευταία παράμετρος, που όμως έχει καθοριστική σημασία για κάθε εξέλιξη, είναι η κατάσταση του σ.κ., η δυναμική του και η σχέση του κλάδου με τους άλλους εργαζομένους στο δημόσιο τομέα. Είναι δεδομένο, ότι η όποια κατάκτηση έχει κερδηθεί μέσα από μικρούς ή μεγάλους αγώνες. Έτσι, δεν θα πρέπει να δημιουργηθούν αυταπάτες, ότι με την απόρριψη π.χ. του ενιαίου μισθολογίου αυτόματα θα ανοίξει και ο δρόμος για αυξήσεις, μια αντίληψη που έντεχνα δισχετεύεται από ορισμένες πλευρές που συσκοτίζουν την αλήθεια. Ακόμα, πρέπει να επιδιώξουμε να αναδείξουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κλάδου, χωρίς όμως να αποκοπούμε και απ' τους άλλους δημόσιους υπαλλήλους. Στο σημείο αυτό πρέπει να απορρίψουμε τόσο την αντίληψη της αντιπαράθεσης με την ΑΔΕΔΥ και τους άλλους εργαζόμενους στο δημόσιο, αφού σοβαρά κοινά προβλήματα υπάρχουν (Δημοσιούπαλληλικός κώδικας, βαθμολόγιο, συνταξιοδοτικό, ασφαλιστικό κ.λ.π.), όσο και την αντίληψη της ταύτισης των κλαδικών αγώνων με το ευρύτερο δημοσιούπαλληλικό κίνημα, αφού και ιδιαιτερότητες στον εργασιακό χώρο υπάρχουν, αλλά και διαφορετική ταχύτητα αντίδρασης των επιμέρους τμημάτων του σ.κ. υπάρχει.

στο τέλος κατάντησε εκεί που κατάντησε τους καθηγητές και τους δημόσιους υπάλληλους. Να δούμε πώς θα εντάξουμε το ατομικό στο συλλογικό, το κλαδικό στο γενικό δημοσιούπαλληλικό, αλλά και πώς δεν θα εγκλωβιστούμε στις λογικές του παρελθόντος. Να δούμε πώς θα ενώσουμε τον κλάδο, τους δημόσιους υπάλληλους, το εργατικό κίνημα γενικότερα και πώς αυτή η ενότητα θα είναι σε βάση αρχών και όχι μια ενότητα κορυφών που θα εξυπηρετεί μικροκομματικές σκοπιμότητες. Να μην υποταχτούμε σε ελιτίστικες -υπάρχει και αυτός ο κίνδυνος- αντιλήψεις, που απομονώνουν τους καθηγητές από τους άλλους εργαζόμενους.

Τρίτο κεφάλαιο, τί διεκδικούμε. Πιστεύουμε, ότι πρέπει να αλλάξουμε ριζικά τον προσανατολισμό μας. Να εγκαταλείψουμε αιτήματα του τύπου 18.000 κ.λπ. σ' αυτό αναφέρθηκαν και άλλοι συνάδελφοι. Τέσσερα ιδιαίτερα, λέει ο άλλος συνάδελφος, είναι τέσσερις ώρες. Δεν ξέρω, γιατί δεν έκανα ποτέ. Αλλά όμως δυστυχώς μένουμε πάρα πολύ λίγοι ιεραπόστολοι και στο τέλος... να μην συνεχίσω, τα ξέρετε.

Λοιπόν, να εγκαταλείψουμε αυτό τον προσανατολισμό και εδώ είναι μια διαφοροποίηση προς την ΟΛΜΕ. Να εγκαταλείψουμε τις 18.000 και τα υπόλοιπα οικονομικά αιτήματα και να διεκδικήσουμε ένα μισθολόγιο για αξιοπρεπή διαβίωση των καθηγητών.

Εάν η κυβέρνηση έχει την πολιτική βούληση να δημιουργήσει μισθολόγιο εκπαιδευτικών ή δημοσίων υπαλλήλων πρέπει να υπάρξουν οι απαραίτητες κλιμακώσεις στην ένταξη.

Οι βασικές αρχές του μισθολογίου που διεκδικούμε είναι:

1. Το μισθολόγιο θα περιλαμβάνει μόνο -και το υπογραμμίζω αυτό- το βασικό μισθό, το χρονοεπίδομα και τα κοινωνικά επιδόματα. Όλες οι αυξήσεις θα δίνονται στους βασικούς μισθούς.
2. Οι καθαρές αποδοχές του νεοδιοριζόμενου άγαμου καθηγητή πρέπει να είναι τουλάχιστον 120.000. Βάλαμε τουλάχιστον, γιατί εκεί άλλοι υπολογισμοί τους ανεβάζανε στις 150.000. Και του καθηγητή που βρίσκεται στο καταληκτικό κλιμακοστάσιο περίπου 300.000.
3. Η σχέση μισθού εισαγωγικού βαθμού και καταληκτικού να προσεγγίζει το 1 προς 2,5 όπως ήταν πριν την εφαρμογή του λεγόμενου ενιαίου.
4. Να συνδεθεί το μισθολόγιό μας με τις αποδοχές των βουλευτών, οι οποίες συνδέονται με τις αποδοχές των δικαστικών. Η εάν θέλετε κατ' ευθείαν με τις αποδοχές των δικαστικών.
5. Η ένταξη στα ΜΚ να γίνεται με τα πραγματικά χρόνια σπουδών.
6. Να υπάρχει επιστημονικό επίδομα 5% για κάθε πραγματικό πανεπιστημιακό έτος σπουδών.
7. Να υπάρχει διευθυντικό επίδομα 30% για το διευθυντή και 20% για τον υποδιευθυντή.
8. Οικογενειακό επίδομα 5% για τους έγγαμους και 5% για κάθε παιδί με κλιμάκωση από το τρίτο και στην συνέχεια.
9. Να υπάρχει χρονοεπίδομα -προσέξτε το καινούργιο- που θα εξαρτάται από δυο παράγοντες. Πρώτον από την πραγματική φυσική ηλικία των καθηγητών. Δίνει μια απάντηση στο ζήτημα της αδιοριστίας. Και δεύτερον από τα χρόνια υπηρεσίας στο δημόσιο. Με την πρόταση αυτή αμβλύνονται οι επιπτώσεις από την αδιοριστία».

ΜΙΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΦΥΓΗ

Με γνώμονα τους τέσσερις παραπάνω άξονες, μπορούμε να προσδιορίσουμε σήμερα τη μορφή των μισθολογικών διεκδικήσεων. Η ιστορική πείρα έχει καταδικάσει στη συνείδηση του κλάδου το ενιαίο μισθολόγιο. Συνοπτικά μπορούμε να υπενθυμίσουμε ότι η εφαρμογή του από το ΠΑΣΟΚ πέρα απ' τις ψευτοσοσιαλιστικές διακηρύξεις, στόχευε στη συμπίεση της ψαλίδας ανάμεσα στον εισαγωγικό και καταληκτικό μισθό, με τη συμπίεση όμως των υψηλών μισθών και όχι με την αύξηση των κατώτερων.

Προσωρινά, βέβαια, δημιουργήθηκε μια ψεύτικη εικόνα με τις αυξήσεις που δόθηκαν το 1983, όμως στη διάρκεια των επόμενων χρόνων αποδείχτηκε η πραγματικότητα. Αυτό έγινε ιδιαίτερα φανερό στην απεργία του 1988, όπου το Ε.Μ. αποτέλεσε ένα βασικό ατού της κυβέρνησης για να χτυπήσει τη διεκδίκηση για αύξηση στους βασικούς μισθούς. Ακόμα, πρέπει να τονίσουμε, ότι κάθε άλλο παρα ενιαίο ήταν, αφού βασικούς τομείς του δημόσιου τομέα τους άφηνε απ' έξω, ή ακόμα καταστρατηγήθηκε με διάφορα επιδόματα που πήραν κλάδοι εργαζομένων, είτε μέσα από σκληρούς αγώνες (π.χ. τα περίφημα τρίμηνα), είτε απ' τις ίδιες τις ανάγκες της κρατικής μηχανής (το γνωστό επίδομα των 18.000). Πρέπει επομένως σήμερα ν' απορρίψουμε το ενιαίο μισθολόγιο.

Με την απόρριψή του ανοίγονται δυο δρόμοι: το εκπαιδευτικό μισθολόγιο και οι συλλογικές συμβάσεις. Οι υποστηρικτές του εκπαιδευτικού μισθολογίου στηρίζουν τη θέση τους σε δυο κυρίως ζητήματα. Στον ιδιαίτερο ρόλο του εκπαιδευτικού και στις αδυναμίες των τελευταίων κινητοποιήσεων. Ανάπτυσσαν, έτσι, μια ελιτίστικη αντίληψη για τον εκπαιδευτικό, παρουσιάζοντάς τον όχι σαν τμήμα των εργαζομένων, αλλά κάτω από την ταμπέλα του «λειτουργού», επιχειρώντας να αποκόψουν τους εκπαιδευτικούς από τα ευρύτερα στρώματα των εργαζομένων. Μια τέτοια αντίληψη μπορεί όμως να χαρακτηριστεί επιεικώς σαν ουτοπία, ταυτόχρονα όμως είναι και επικίνδυνη, γιατί παραγνωρίζει τη σημερινή πραγματικότητα και τον υποβαθμισμένο ρόλο του εκπαιδευτικού, σαν επιλογή της άρχουσας τάξης, απομονώνει τους εκπαιδευτικούς από τους υπόλοιπους εργαζομένους, ενώ ταυτόχρονα ανοίγει επικίνδυνους δρόμους για τη σύνδεση μισθού -βαθμού, που είναι στις άμεσες κυβερνητικές προτεραιότητες, αλλά και στις ΕΟΚικές επιλογές. Πρέπει, ακόμα, να τονίσουμε, ότι και ο βαθμός σύνδεσης των τριών βαθμίδων της εκπαίδευσης, αλλά και η συνδικαλιστική δυναμική κάθε χώρου, καθιστούν μάλλον απαγορευτική μια τέτοια προοπτική.

Απορρίπτοντας επομένως και την προοπτική του εκπαιδευτικού μισθολογίου καταλήγουμε, στη σημερινή φάση, στις συλλογικές συμβάσεις. Περιγράφοντας σε γενικές γραμμές το χαρακτήρα των συλλογικών συμβάσεων, πιστεύουμε ότι πρέπει να υπάρχει μια γενική συλλογική σύμβαση που θα υπογράφεται μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και του κράτους, η οποία θα καθορίζει τον κατώτατο μισθό, και στη συνέχεια κάθε κλάδος του δημόσιου τομέα να υπογράφει την κλαδική του σύμβαση εργασίας.

Μια τέτοια τακτική ούτε απομονώνει τους επιμέρους κλάδους, αλλά και ούτε επιτρέπει τις παρενέργειες του ενιαίου, όπου μια διεκδίκηση ενός κλάδου θα εμποδίζεται από τα ευρύτερα τμήματα των δημοσίων υπαλλήλων.

Επειδή γίνεται, επίσης, μεγάλος λόγος για το πώς θα καθοριστεί ο μισθός του εκπαιδευτικού (π.χ. σύνδεση με το μισθό των δικαστικών, βουλευτών κ.λπ.), νομίζουμε ότι αυτές οι αντιλή-

ψεις δεν είναι σωστές. Βασικό κριτήριο αποτελεί ένα: οι οικονομικές απολαβές να καλύπτουν τις ανάγκες μιας αξιοπρεπούς διαβίωσης. Άλλωστε, είναι και ψευδαίσθηση να περιμένει κανείς μια τέτοια σύνδεση, όχι μόνο από τη σημερινή κυβέρνηση, αλλά και από οποιαδήποτε άλλη που θα προκύψει στο μέλλον.

Κλείνοντας την αναφορά μας αυτή θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο δρόμος των συλλογικών συμβάσεων δεν είναι εύκολος. Με τη διαδικασία αυτή δεν θα καθοριστεί μόνο ο μισθός, αλλά και το σύνολο των εργασιακών σχέσεων. Εκείνο, όμως, το στοιχείο που θα βαρύνει αποφασιστικά στη βελτίωση της θέσης των εκπαιδευτικών, είναι το επίπεδο ανάπτυξης του συνδικαλιστικού κινήματος. Κανένα μισθολόγιο δεν μπορεί να δώσει από μόνο του λύσεις και καμιά κατάκτηση δεν είναι κατοχυρωμένη, αν δεν υπάρχει η δύναμη του μαζικού κινήματος.

Λάμπρος Μπαλάσκας
Γιώργος Σόφης

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ζητήματα της μαρξιστικής θεωρίας

Της Σύνταξης: «Χάος»: Η γέννησης μιας νέας πολιτικής

Ηλίας Ιωακείμογλου και Γιάννης Μηλιός: Η έννοια της κρίσης υπερασσώρευσης στο «Κεφάλαιο» του Καρλ Μαρξ

Παρασκευάς Παρασκευαΐδης: Οι συνθήκες πραγματοποίησης της παραγωγής στην απλή αναπαραγωγή του κοινωνικού κεφαλαίου

Τόλης Μαλάκος: Σχετικά με τον «αναλυτικό μαρξισμό»

Γιάννης Μηλιός και Ηλίας Ιωακείμογλου: Το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο (Η θέση και ο ρόλος του στην ελληνική και τη διεθνή οικονομία). Μέρος Β΄

Ανέστης Ταρπάγκος: Αντικαπιταλιστική Αριστερά και εργατικό κίνημα. Μέρος Β΄

Νικήτας Πατινώτης: Η γεωγραφική διάσταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Βιβλιοκρισίες

ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ '91

36

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΙ ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΕΔΕ

Συνέβη μετά από συνεδρίαση του συλλόγου του 4ου Λυκείου Νέας Σμύρνης. Λίγες μέρες μετά τη λήξη των καταλήψεων των σχολείων και τη δολοφονία του συναδέλφου Νίκου Τεμπονέρα, βρέθηκαν οι καθηγητές του σχολείου, για να συζητήσουν πώς θα εξομαλυνθούν οι αντιθέσεις και οι αντιπαραθέσεις που είχαν προκύψει στο διάστημα που είχε προηγηθεί.

Μέσα εκεί εντάχθηκε και το γεγονός της αναφοράς που είχε συνταχθεί εναντίον της καθηγήτριας Ε. Γαλανοπούλου από καθηγήτρια του ίδιου σχολείου, γιατί δήθεν την εξύβρισε τη μέρα της δολοφονίας του Ν. Τεμπονέρα, επειδή ήταν η μοναδική απ' όλο το σύλλογο των καθηγητών που θέλησε να «πάρει απουσίες» έξω από το σχολείο.

Μετά από παρότρυνση κάποιων συναδέλφων να επέλθει κλίμα συμφιλίωσης, η Ε. Γαλανοπούλου πήρε το λόγο και —χρησιμοποιώντας κάποιους ψυχολογικούς όρους και ταυτόχρονα ίσως κάποιες συμβολικές εκφράσεις— μίλησε για «την αποκλίνουσα συμπεριφορά του σύγχρονου ανθρώπου, ο οποίος καταπιέζει συναισθήματα και αισθήματα όπως την οργή η οποία είναι φυσιολογική αντίδραση του υγιούς ατόμου όταν προσβάλλεται η ακεραιότητά του, η τιμή του κ.λ.π. και καταφεύγει στην επίλυση των διαφορών του με τη χαρτοσήμανση χαρτιών και την ελπίδα ότι κάποιος άλλος ανώτερος θα αναλάβει να αποκαταστήσει τη χαμένη του αξιοπρέπεια», μίλησε για «τα παιδιά που λύνουν τις διαφορές μόνα τους, ακόμα και με ξύλο αν χρειαστεί και μετά τα βρίσκουν και ξαναπαίζουν... Κάποια όμως παιδιά που δεν τα καταφέρνουν μόνα τους ή που ξέρουν ότι έχουν μπαμπά που μπορεί να φοβερήσει λέγοντας φοβερά παραμύθια με λύκους, φωνάζουν εκείνους για να λύσουν τις διαφορές».

Επικαλέστηκε, λοιπόν, η συνάδελφος «τη χαμένη παιδικότητα που τόσο έχουμε ανάγκη στην εποχή που ζούμε καθώς και την αποφυγή κακών παραμυθιών». Έτσι το έβλεπε και είχε κάθε διάθεση να εξομαλυνθεί η αντίθεση.

Αποτέλεσμα; ΕΔΕ εναντίον της και πόρισμα με το οποίο κατηγορείται και παραπέμπεται στο ΠΥΣΔΕ, εκτός από «εξύβριση», και για ανάρμοστη συμπεριφορά προς τον προϊστάμενο του Γραφείου όπου ανήκει και το σχολείο, γιατί —όπως αναφέρεται στο πόρισμα της ΕΔΕ— τον αποκάλεσε «λύκο» και «μπαμπά».

Αυτά βέβαια δεν μπορούν παρά να προκαλέσουν γέλιο αλλά και αποτροπιασμό και απέχθεια.

Καταγγέλλουμε τη φίμωση, την τρομοκρατία και το διασυρμό του λόγου, η οποία επιχειρείται και μάλιστα με παραβίαση των κανόνων δικαίου τους οποίους κατά κόρον επικαλούνται.

(Πήραμε αυτό το γράμμα από συναδέλφους της ΕΛΜΕ Νέας Σμύρνης - Καλλιθέας - Μοσχάτου.

Στο επόμενο τεύχος θα επανέλθουμε με περισσότερα στοιχεία).

Αποκαθλώσεις και βεβηλώσεις...

Καρλ Μαρξ: Θεωρείται «ηθικός αυτοοργός του εγκλήματος», πάνω από εκατό χρόνια μετά το θάνατό του...

Β. Ι. Λένιν: Οι συστάσεις περιτταίνουν...

ΕΣΣΔ

«Η αυτοκρατορία απέθανε. Ζήτω οι νέοι αυτοκράτορες!»

Τί καταρρέει;

Σοβαρές οι εξελίξεις στην πάλαι ποτέ σοβιετική αυτοκρατορία. Το λένε όλοι. Όπως και αν τις ερμηνεύουν. Σοβαρές και για τα διεθνή και για τα εσωτερικά πράγματα.

Υπάρχουν, είναι αλήθεια, πολλές σκοπιές απ' όπου μπορείς να εκτιμήσεις τα εκεί τεκταινόμενα. Οι επικρατέστερες –όχι από άποψη ιστορικής αλήθειας– είναι αυτές που καταλήγουν, έτσι ή αλλιώς, στο: «Ο κομμουνισμός απέτυχε, κατέρρευσε, πέθανε». Επικρατέστερες στην προπαγάνδα, στον Τύπο, στα πολιτικά κόμματα.

Έτσι, φαίνεται «παλιομοδίτικο», να υπάρχουν σήμερα φωνές που επιμένουν κομμουνιστικά, επιμένουν αντικαπιταλιστικά και αντιιμπεριαλιστικά.

Φαίνεται, αλλά είναι κιόλας;

Από γενική φιλοσοφική άποψη, κατ' αρχήν, το να πηγαίνει κανείς **κόντρα στο ρεύμα** μιας εποχής, αν πρόκειται βέβαια για ρεύμα οπισθοδρόμησης, είναι όχι μόνο σωστό από ηθική άποψη, αλλά και ιστορικά αναγκαίο. Και, νομίζω, ότι σήμερα πραγματικά ζούμε μια τέτοια ακριβώς περίοδο - περίοδο νέας βαρβαρότητας, νέου μεσαίωνα από μια άποψη - που πρέπει μ' όλες μας τις δυνάμεις να πάμε κόντρα στο ρεύμα.

Γιατί, όμως, νέα βαρβαρότητα;

Ας οριοθετήσουμε εξ' αρχής τη σκοπιά μας. Αυτό που τόσο βαρύγδουπα καταρρέει στη Σ.Ε. (προσφάτως και σ' όλη την Ανατ. Ευρώπη), απειλώντας να συμπαράσχει πολύ περισσότερες χώρες και λαούς στη δίνη άδικων πολέμων και αιματοχυσιών, δεν είναι σε καμιά περίπτωση καθεστώς – μοντέλο σοσιαλιστικής ανάπτυξης και κοινωνικής δικαιοσύνης. Πρόκειται για χώρες - καθεστώτα του - παλινорθωμένου ιδιόμορφου κρατικού καπιταλισμού, που - δυστυχώς στο όνομα και με τη «φόρμα» του σοσιαλισμού - βαρύνονται με άγρια καταπίεση των λαών τους, με κοινωνική ανισότητα, με οικονομική στασιμότητα, με ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, με ποικίλες αθλιότητες και πλήθος εκφυλιστικών φαινομένων.

Δεν πρωτοτυπούμε στην ερμηνεία. Ήδη από τη δεκαετία του '60, όλα αυτά και πολλά άλλα, είχαν ήδη ειπωθεί από το Μάο Τσετούνγκ και το ΚΚΚίνας, στη μεγάλη τότε διαμάχη που ξέσπασε στους κόλπους του κομμουνιστικού κινήματος.

Το «αντίβαρο»

Αλλά αν για κάποιους –λίγους– αυτό ήταν δεδομένο, για τους πολλούς η ΣΕ παρέμενε η «μεγάλη σοσιαλιστική πατρίδα», με κάποια ίσως προβλήματα, κάποιες ακρότητες ή κάποιες δυσκολίες, αλλά πάντως το αντίπαλο ακόμα δέος του καπιταλισμού και του ιμπεριαλισμού.

Είναι, λοιπόν, σήμερα πολύ εύκολο για την αστική προπαγάνδα να πείθει τους πολλούς, ότι είναι ο «φάρος» που καταρρέει, ότι είναι το σοσιαλιστικό κοινωνικό καθεστώς που δεν άντεξε την «άμιλλα» με το καπιταλιστικό, είναι ο κομμουνισμός που πνέει τα λοίσθια, είναι η «δημοκρατία» που θριαμβεύει πάνω στα συντρίμια της «δικτατορίας» (έστω και αυτής του προλεταριάτου).

Ο διεθνής καπιταλισμός και ιμπεριαλισμός, λοιπόν, δείχνει «εκεί» για να πείσει: γιατί αν δείξει «εδώ» δεν θα τα καταφέρει... Πρέπει να δικαιολογήσει τα εκατομμύρια στο Γ' κόσμο που λιμοκτονούν, τους εκατομμύρια άστεγους, εξαθλιωμένους, άνεργους και περιθωριοποιημένους της μητρόπολης του και των άλλων δυτικών καπιταλιστικών χωρών. Πρέπει να δικαιολογήσει την πανούκλα, τις επιδημίες, τη βαρβαρότητα, τους πολέμους, το δίκαιο του ισχυρού, τη «νέα τάξη» που επιβάλλεται πάνω σε πτώματα. Το «εδώ» πρέπει να το ξεχάσουμε –όσοι και όσο μπορούμε να το ξεχάσουμε– γιατί «εκεί» είναι χειρότερα... Θα πεθάνουν απ' την πείνα το χειμώνα, θα αλληλοσφαγούνε για τα νέα σύνορα, θα βγάλουν τα μαχαίρια για το ποιός θα πάρει τα πυρηνικά...

Και, πραγματικά, του έπεσε «λαχείο» του διεθνούς ιμπεριαλισμού η κατάρρευση των

Φελίξ Νιζερζίνσκι: Σπουδαία επαναστατική φυσιογνωμία, με 16 χρόνια φυλακής και εξορίες. Ιδρυτής της Τσι Κε κατ' εντολήν του Λένιν. Πέθανε το 1926. Τώρα, θανών το '26, πώς κατάφερε να ιδρύσει την ΚΓΒ, που είναι κατασκευασμα της δεκαετίας του '50, μόνο οι ανιστόρητοι δημοσιογράφοι του σήμερα θα μπορούσαν να το ερμηνεύσουν...

Ένας ήρωας του καιρού μας...

Στέλεχος του ΚΚΣΕ. Γραμματέας της Κ.Ο. Μόσχας του ΚΚΣΕ. Μέλος του Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΣΕ. Περιόδεύει έκθαμβος ανά τον κόσμο και δηλώνει ότι πουθενά δεν εινε εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Εκστασιάζεται μπροστά στα δυτικά Super - Markets. Αποχωρεί από το ΚΚΣΕ. Εκλέγεται πρόεδρος της Ρωσίας. Βγάζει εκτός νόμου το ΚΚΡ και δημεύει την περιουσία του. Προειδοποιεί τις Δημοκρατίες που σκέφτονται να αποχωρήσουν, ότι η Ρωσία θα επαναδιαπραγματευθεί τα σύνορα. Ξαναδηλώνει... σοσιαλιστής που θέλει να εγκαθιδρύσει οικονομία της «σοσιαλιστικής» αγοράς, ενώ καταρτίζει τη λίστα των μελών της νέας κυβέρνησης με τη βοήθεια του Μπους...

Ένας ατέλειωτος καταλογος ανδραγαθημάτων ενός γελοίου ανθρώπου, που έχει ανακηρυχθεί σε «ήρωα του καιρού μας»

Δικαία, γιατί και οι καιροι έχουν τους ηρωες που τους ταιριαζουν.

χωρών αυτών, που η παρουσία τους αποτελούσε επί της ουσίας, την πιο βάνουση προσβολή των κομμουνιστικών ιδεών τόσα χρόνια.

Σε μια εποχή οικονομικής κρίσης, που φουντώνει ο ρατσισμός στις κοινωνίες των «δύο τρίτων», που μεγαλώνει η ανισότητα και η απόλυτη εξαθλίωση απειλεί το μισό πλανήτη, έπρεπε να υπάρξει ένα μεγάλο ιδεολογικό αντίβαρο, που θα πείθει ότι, παρ' όλ' αυτά, «ο καπιταλισμός είναι το τελευταίο κοινωνικό σύστημα» του ανθρώπινου πολιτισμού (με περισσότερο ή λιγότερο ανθρώπινο πρόσωπο, κατά πως οι περιστάσεις απαιτούν).

Ιδού, λοιπόν, το «αντίβαρο» των Γιέλτσιν - Γκορμπατσώφ, που ανέλαβε, τυπικά και ουσιαστικά, να εξωραΐσει τη νέα βαρβαρότητα...

Μετά τη μπρεζνιεφική στασιμότητα και την περεστρόικα, τί;

Αλλά τί συμβαίνει στις χώρες της παλαι ποτέ αυτοκρατορίας, που εξακολουθούσε να φέρει τον τίτλο της ΕΣΣΔ;

Κατ' αρχήν και με εντελώς μετρημένες μεθόδους, είναι εύκολο να καταλήξει κανείς στο συμπέρασμα ότι η «νέα» πολιτική ηγεσία είναι, κατά βάση, η «παλιά». Η μεγάλη πλειοψηφία της κομματικής, κρατικής, στρατιωτικοβιομηχανικής νομενκλατούρας, που ξαφνικά η σταδιακά «φωτίστηκε» και απέβαλε το «κομμουνιστικό της παρελθόν», είναι που ηγείται της νέας πορείας της ανοιχτής και τυπικής καπιταλιστικοποίησης. Με τις αντιθέσεις και τις αντιπαραθέσεις της βεβαίως, με τα ιδιαίτερα συμφέροντα και την αντίστοιχη πολιτική που απ' αυτά απορρέει, με τις διαφωνίες για τους ρυθμούς και την έκταση της πορείας αυτής, με διαπάλη για τον έλεγχο των παλιών και -κυρίως- των νέων κέντρων εξουσίας κλπ., κλπ. Σ' αυτήν την ηγεσία ανήκαν και οι εφήμεροι Γιανάγιεφ, που με την παρέλαση των τανκς στους δρόμους της Μόσχας - επιτάχυναν ραγδαία τις εξελίξεις και έδρασαν καταλυτικά στο ξεκαθάρισμα των προαναφερθέντων αντιθέσεων.

Μετά το πραξικόπημα - οπερέτα των «8», το -πρόσκαιρο, όπως όλα δείχνουν, μόλις ένα μήνα μετά - μεσουράνημα του άστρου του Γιέλτσιν, τη νέα συνθήκη Ένωσης Κυρίαρχων Κρατών και την ανεξαρτησία των Βαλτικών Δημοκρατιών, τίποτε δεν φαίνεται να προδιαγράφεται θετικό για τους επιδοξους νέους ηγέτες των 11 (:) δημοκρατιών που υπέγραψαν τη νέα συνθήκη Ένωσης, πολύ περισσότερο για τους λαούς τους.

Η οικονομική κατάρρευση, η επαπειλούμενη πείνα, το φάσμα της ανεργίας για πολλά εκατομμύρια εργαζομένων (μόλις το πρόγραμμα για την οικονομία της αγοράς ολοκληρωθεί), οι εθνικιστικές διαμάχες, οι αποσχιστικές τάσεις περιοχών μέσα στις δημοκρατίες, η σημαντική διαφορά ανάπτυξης - οικονομικής και πολιτισμικής - ανάμεσα στις δημοκρατίες, η διεκδίκηση των «περιουσιακών στοιχείων» της ΕΣΣΔ, των στρατιωτικών συμπεριλαμβανομένων, η ήδη διαφαινόμενη τάση επικυριαρχίας του μεγαλωρώσικου σωβινισμού και η επαναδιαπραγματευση των συνόρων, μόνο αισιοδοξία δεν μπορεί να γεννούν στους επικυριαρχους της νέας Συνομοσπονδίας. Ήδη, δυο βδομάδες μετά την υπογραφή της νέας Ένωσης, οι υποβόσκουσες αντιθέσεις αρχίζουν να ξεσπούν, ο Γιέλτσιν σφυροκοπάται στο ρώσικο κοινοβουλίο, ο πρωθυπουργός παραιτείται, ο Σεβερνάντζε μιλάει για καινούργιο πραξικόπημα, το οικονομικό πρόγραμμα καταψηφίζεται, την ίδια στιγμή που οι συγκρούσεις Αρμενίας - Αζερμπαϊτζάν κλιμακώνονται για το Ναγκόρνο Καραμπάγ, οι Οσσετοί εξεγείρονται εναντίον των Γεωργιανών, οι Ρώσοι και οι Ουκρανοί της Μολδαβίας κηρύσσουν την ανεξαρτησία τους από τη Μολδαβία που θέλει Ένωση με τη Ρουμανία, κλπ. Όλα είναι ρευστά - σύνορα, συστήματα πολιτικής διακυβέρνησης, συμμαχίες, μελλοντικά στρατιωτικοοικονομικά μπλοκ με ιμπεριαλιστικές χώρες κυρίως της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης (οι οποίες έχουν επίσης «ανοιχτά» ζητήματα εδαφικών διεκδικήσεων και μεταξύ τους και με την πρώην ΕΣΣΔ, βλ. Πολωνία, Γερμανία με την Ανατολικά Πρωσία κλπ.).

Και ο λαϊκός παράγοντας, Βουβός κι ασάλευτος, προς το παρόν, έρμαιο των ψευδεπιγραφων διλημάτων που τίθενται κατά κόρον. Αλλά για πόσο. Όταν η «δημοκρατία» θα πάψει να αποτελεί το αντίβαρο της στέρησης και της ανεργίας, όταν το κυνήγι των μαγισσών καταλαγιάσει, όταν θάχει πέσει και το τελευταίο άγαλμα του Λένιν, που υποτίθεται ότι ευθύνεται για την μπρεζνιεφική αθλιότητα και τη διάδοχη περεστρόικα, τότε σιγά - σιγά οι πραγματικές ταξικές αντιθέσεις θα κατανοηθούν, οι έννοιες θα αποκατασταθούν, έστω κι αν χρειαστεί να βρεθούν νέες λέξεις για να τις εκφράσουν... Και τότε, θα γίνουμε μάρτυρες τυφλών ίσως στην αρχή και ακαθοδήγητων εξεγέρσεων των κολασμένων της πρώην χώρας των Σοβιετ, ενάντια στη **βοναπαρτιστική εξουσία** που οικοδομείται και για πολλά νηπιω - χρόνια θα υπάρχει στη νέα κρατική οντιότητα που προκύπτει.

Επειδή έτυχε να είμαι στην Ουκρανία και τη Ρωσία, τόσο τις ημέρες του πραξικοπήματος των «8», όσο και αυτές της επανόδου του Γκορμπατσώφ και των ραγδαίων αλλαγών και αποφάσεων περί της «αποκομμουνιστικοποίησης», θάθελα να σχολιάσω και ορισμένα πράγματα που έζησα.

Κατ' αρχήν να τονίσω, ότι εκτός της Μόσχας το πραξικόπημα ήταν ανύπαρκτο. Τόσο στο Κίεβο, όπου πραγματοποιήθηκε μια ολιγομελής και χλιαρή συγκέντρωση διαμαρτυρίας στην κεντρική πλατεία Ανεξαρτησίας, όσο και στο Λένινγκραντ (τώρα πλέον Αγία Πετρούπολη!) δεν υπήρχε ίχνος όχι μόνον στρατιωτικής αλλά ούτε αστυνομικής παρουσίας. Ας σημειωθεί δε ότι το Λένινγκραντ υποτίθεται ότι ήταν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Εκτός όμως απ' αυτό και εκτός από το ότι τα πάντα δούλευαν ρολόι, λες και δεν συνέβαινε τίποτα, το κανάλι της τηλεόρασης, ελεγχόμενο από τους «8», έδειξε το βράδυ της πρώτης ημέρας (19.8) τον Γιέλτσιν να μιλά σε οπαδούς του κατά του πραξικοπήματος! Στο δε Λένινγκραντ, ο δήμαρχος Σόπτσακ έβγαζε διάγγελμα από τον πύργο της τηλεόρασης τη νύχτα των αιματηρών συμπλοκών στη Μόσχα, υπό την προστασία μερικών εκατοντάδων οπαδών του, που βρίσκονταν μπροστά και μέσα στο Δημαρχείο και στο κτίριο της τηλεόρασης, χωρίς να τους ενοχλεί κανείς, έχοντας στήσει και οδοφράγματα στις εξόδους των καναλιών του Νέβα προς την πλατεία του Δημαρχείου.

Στη Μόσχα, όπου βρέθηκα μετά την επάνοδο Γκορμπατσώφ, κυριαρχούσαν αφ' ενός οι προετοιμασίες για την κηδεία των 3 και αφ' ετέρου η υλοποίηση της προτροπής Γιέλτσιν «να μη μείνει τίποτε στη Μόσχα που να θυμίζει τον κομμουνισμό». Οι δημοτικοί γερανοί του Ποπώφ, με καμμιά τετρακοσιαριά άτομα κάθε φορά, γκρέμιζαν αγάλματα και τα μετέφεραν μακριά. Είναι χαρακτηριστικό, νομίζω, ότι το πρώτο άγαλμα που έπεσε ήταν του Σβερντλόφ, ο οποίος - πρώτος πρόεδρος, μετά την επανάσταση, της Π.Κ.Ε.Ε. (8.11.1917) - πέθανε ήδη από το 1919. Αμφιβάλλω, βάσιμα, αν ήξεραν ποιός είναι και με τι «βαρύνεται». Τα αγάλματα του Λένιν και του Μαρξ, τις μέρες που ήμουν εκεί δηλ. μέχρι 26.8, στη Μόσχα δεν καταστράφηκαν, αλλά γέμισαν με υβριστικά συνθήματα. «Ντροπή σου» ήταν το πιο συνηθισμένο. Το άγαλμα του Ένγκελς δεν είχε πειραχθεί (μάλλον δεν τον ήξεραν, ίσως τον μπέρδεψαν με κανένα μουσικοσυνθέτη ή κάτι άλλο...)

Σε όλα αυτά οι πολλοί ήσαν αμέτοχοι και σιωπηλοί. Φάνταζαν κομπάρσοι μιας παράστασης που δεν τους αφορούσε ή δεν τους ενδιέφερε.

Εντύπωση, επίσης, μου προκάλεσε και το πολύ χαμηλό πολιτικό επίπεδο (πιο χαμηλό απ' ότι περιμένα) όσων συμμετείχαν σε όλα αυτά, υποστηρικτών του Γιέλτσιν στη συντριπτική τους πλειοψηφία. Πέρα από τη «δημοκρατία» δεν είχαν να προσθέσουν τίποτα άλλο, θεωρώντας μάλιστα ότι αυτό είναι πλήρης απάντηση για έναν δυτικό...

Περιττό ίσως, αλλά ας το επιβεβαιώσω, ότι όταν ρωτούσες που είναι το μουσείο της Οκτωβριανής Επανάστασης (στο Λένινγκραντ) ή

πότε θα ανοίξει το μουσείο Λένιν (στη Μόσχα, δίπλα στην Κόκκινη Πλατεία) ή αγοράζες κάποιο άλμπουμ του Λένιν ή κάτι συναφές, σε κύτταζαν είτε με απορία στην καλύτερη περίπτωση, είτε με μίσος στην χειρότερη. Αυτό δεν αφορούσε την αγορά σημάτων, τα οποία είναι τουριστικά φολκλόρ και πωλούνται σωρηδόν σ' όλα τα τουριστικά μέρη και στην οδό Αρμπάτ (που είναι κανονικός «οίκος εμπορίου»).

Να πω, επίσης, ότι η προτροπή του Γιέλτσιν για γενική πολιτική απεργία τις ημέρες του πραξικοπήματος δεν είχε καμμιά επιτυχία, ούτε καν στο Λένινγκραντ όπου το ποσοστό του στις πρόσφατες εκλογές ήταν της τάξης του 87%.

Αλλοτρίωση (ουρές στο Μακ Ντόναλντ και στο ιταλικό παγωτατζίδικο την ίδια ώρα της κηδείας των 3, όταν μάλιστα ένα χάμπουργκερ κοστίζει το 1/30 του μισθού ενός επιστήμονα και το 1/15 του μισθού ενός εργάτη), απελπισμένη βουβή ανησυχία για το άμεσο μέλλον («θέλουμε δημοκρατία, αλλά και να μην ακριβήνει το νοίκι, τ'ο γκάζι, οι συγκοινωνίες»), μαύρη αγορά στα πιο πολλά προϊόντα (όχι στο χρήμα, αφού οι τράπεζες δίνουν περισσότερα ρούβλια στο δολλάριο απ' ότι οι μαυραγορίτες), πλήθος πιστών στις εκκλησίες και στα μοναστήρια, μια νεολαία που λατρεύει κάθε τι δυτικό... Αυτές είναι οι ορατές πλευρές που ένας επισκέπτης λίγων ημερών ξεχωρίζει.

Τις άλλες, τις βαθύτερες, τα υπόγεια ρεύματα της σοβιετικής κοινωνίας, δεν μπορείς ακόμα να τα δεις, έστω και αν τα αισθάνεσαι. Ελπίζω ότι και αυτά σύντομα θα μπορέσουμε να τα αφουγκραστούμε...

Α.Φ.

Τούμπες...

Ο πατριάρχης Μόσχας Αλέξιος ο Β' ήταν στα οδοφράγματα δίπλα στο Γιέλτσιν τις μέρες του πραξικοπήματος των «8». Καλώς, θα πείτε. Πήρε θέση ο άνθρωπος...

Έλα, όμως, που 9 μήνες νωρίτερα, το Δεκέμβριο του '90, είχε συνυπογράψει την «έκκληση των 53» που απαιτούσαν από το Μ. Γκορ-

μπατσώφ την κήρυξη της ΕΣΣΔ σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, δηλαδή την επιβολή λογοκρισίας, απαγόρευση απεργιών, διάλυση όλων των κομμάτων κλπ.

Σιγά, τώρα, μην απολογηθεί... Άλλωστε, αυτός δίνει λόγο μόνο στον «ύψιστο»!

(Η επισήμανση από τη «Μοντ Ντιπλωματίκ», την οποία αναδημοσίευσε και «ο Ιός» της «Ε».)

ΕΟΚ και εκπαιδευτικές επιλογές

Είναι σχεδόν κοινός τόπος ότι απέναντι στα ζητήματα της ΕΟΚ, είτε από άγνοια, είτε από σκοπιμότητα, οικοδομήθηκε ένας πέπλος σιωπής, γεγονός που αδυνατίζει σοβαρά τη διερεύνηση και ανάπτυξη ενός αριστερού ριζοσπαστικού λόγου και τη σφυρηλάτηση ενός αντίστοιχου μετώπου.

Με τη μελέτη που ακολουθεί, του αρθρογράφου των «αντιτετραδίων» Γιώργου Ηρακλέους, παρου-

σιάζεται με ολοκληρωμένο και αποκαλυπτικό τρόπο η κατεύθυνση των ΕΟΚικών προγραμμάτων.

Εκθέτοντας το σοβαρό αυτό πόνημα απευθυνόμαστε πάλι σ' όλους τους εκπαιδευτικούς της πρώτης γραμμής, καλώντας τους να το μελετήσουν, να το αναπτύξουν, να αναδείξουν τις πλευρές των προγραμμάτων οι οποίες σκόπιμα συσκοτίζονται.

Η σύνταξη

α) Η εκπαιδευτική παρέμβαση της ΕΟΚ, μύθος ή πραγματικότητα;

Η πολιτική εκτίμηση ότι, με την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και μέσα από την ΕΟΚ, τα κράτη μέλη της αναλαμβάνουν έναν ιστορικό ρόλο, να καταφέρουν δηλαδή ουσιαστικά ρήγματα στο διπολικό ανταγωνιστικό παιχνίδι ΗΠΑ και ΕΣΣΔ και να ανοίξουν νέες προοπτικές για την εδραίωση και διασφάλιση της ειρήνης στην Ευρώπη - και «κατ' επέκταση» σ' ολόκληρο τον κόσμο, αποτελεί σήμερα ουτοπία.

Με την αποδυνάμωση της Σοβιετικής Ένωσης, την κατάρρευση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού» στην Ανατολική Ευρώπη, τις προσπάθειες παγκόσμιας παλινόρθωσης του καπιταλισμού, τον πόλεμο στον Περσικό κόλπο και την εξαγγελία της επιβολής της Νέας Τάξης πραγμάτων, σε μίαν εποχή καθολικής βαρβαρότητας και εκφασισμού, ολοένα καταδεικνύεται η εξάρτηση, των ΕΟΚικών κρατών από τις ΗΠΑ. Μια πολυδιάστατη εξάρτηση, στρατιωτική, πολιτική και τεχνικοοικονομική, ιδιαίτερα στον τομέα των προϊόντων υψηλής τεχνολογίας.

Μετά από όλες αυτές τις εξελίξεις και τα συγκλονιστικά γεγονότα, πολλοί εργαζόμενοι στη χώρα μας εξακολουθούν να πιστεύουν ότι η ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αποτελεί θετικό μονόδρομο και ακόμη συνάδελφοι εκπαιδευτικοί να υποστηρίζουν, ότι η ΕΟΚ ελάχιστα παρεμβαίνει στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα ή αν κάποια προγράμματα καταρτίζονται και προβάλλονται, αυτά συμβάλλουν στην αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης στη χώρα μας. Άλλοι δηλώνουν επιφύλαξη, από άγνοια ή και έλλειψη πληροφόρησης.

Σε όλους αυτούς πρέπει να απευθυνθεί κανείς και να απαντήσει με πειστικά επιχειρήματα και με μίαν ολοκληρωμένη ενημέρωση, που να τεκμηριώνει τη θέση, ότι ο δρόμος για την κόλαση που ονομάζεται ΕΟΚική ολοκλήρωση είναι στρωμένος με λουλούδια, με εξωραϊστικά, παραπλανητικά ιδεολογήματα μιας εγκλωβιστικής προπαγάνδας, ότι δήθεν η ολοκλήρωση αποτελεί παράδεισο για την οικονομική μας ανάπτυξη και την πορεία των επιμέρους κοινωνικών δομών στην Ελλάδα.

Εδώ, αμείλικτα εγείρονται τα ερωτηματικά και καθηλωτικές οι απαντήσεις.

Είναι δυνατόν κανείς να πιστεύει και μετά τους δυσβάσταχτους όρους του πρόσφατα εγκριθέντος για χορήγηση Κοινοτικού δανείου, ότι το διευθυντήριο των Βρυξελλών, ελέγχοντας την οικονομική μας βάση, δεν απαιτεί αλλαγές στο εποικοδόμημα και μάλιστα στην Εκπαίδευση, στον πολιτισμό κλπ; Μεταβολές που να προσαρμόζονται στο διεθνή καπιταλιστικό καταμερισμό εργασίας, στην αναδιάρθρωση της αγοράς, στη συγκέντρωση αλλά και τη διεθνοποίηση του κεφαλαίου;

Αυτήν ακριβώς την αναγκαιότητα εκφράζει η ΕΟΚική ολοκλήρωση και όχι μόνον αυτή. Για ένα κράτος - μέλος της όπως η Ελλάδα, χώρα της τρίτης ταχύτητας, τα αποτελέσματα θα είναι πάρα πολύ αρνητικά. Είναι αυτονόητο, όπως συχνά παραδέχονται και οι εταίροι μας, ότι στην Ευρώπη του 1993 η Ελλάδα θα βρεθεί με χειρότερους όρους, από ό,τι είναι σήμερα. Ήδη, οι εμπνευστές αυτής της υπόθεσης και οι συνήγοροι της ολοκλήρωσης αρχίζουν πρόσφατα να υποστηρίζουν την ανάγκη αποτροπής των αρνητικών στοιχείων της ένταξης και ολοκλήρωσης.

Είναι γεγονός ότι, όπου επιδιώχθηκε εκπαιδευτική παρέμβαση για εφαρμογή των επιλογών της Κοινότητας (Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία κλπ.), δημιουργήθηκαν σημαντικές αναταραχές στο χώρο της εκπαίδευσης και εξεγέρσεις, εκφράστηκε μια συνολική αντίσταση στην απόπειρα υλοποίησης αυτών των προγραμμάτων.

Στην προοπτική της ολοκλήρωσης, βέβαια, είναι ενταγμένη και η εκπαιδευτική πολιτική της Κοινότητας, που θα χειροτερέψει άμεσα τους όρους παρέμβασης των εργαζομένων, θα οδηγήσει

σταδιακά στην κοινωνία των δύο τρίτων και στην πλήρη εξαθλίωσή τους. Τα οράματα του έλληνα εκπαιδευτικού δεν χωράνε σ' αυτές τις εντολές. Ο εκπρόσωπος της ΕΟΚ στην ημερίδα της ΟΛΜΕ στο Ζάππειο Μέγαρο της Αθήνας (23.3.90) με θέμα: «Εκπαίδευση και 1992: Προοπτικές και επιπτώσεις» Dom Lenarduzzi δήλωσε απερίφραστα ότι το 90% των αποφάσεων θα παίρνονται από όργανα της Κοινότητας και όχι από Εθνικές κυβερνήσεις. Για τους έλληνες εκπαιδευτικούς σε αναφορά του υπόμνησε ότι θα είναι κι αυτοί, όπως όλοι οι εργαζόμενοι, «Έλληνες» υπήκοοι της Κοινότητας.

Β. Συνοπτική ιστορική αναδρομή στη θεσμοθέτηση και το ρόλο οργάνων για την Κοινοτική Εκπαιδευτική πολιτική και οι πρώτες επιπτώσεις στη χώρα μας.

Η επίσημη πολιτική βούληση για μια Κοινοτική Εκπαιδευτική πολιτική εκδηλώνεται το 1969 στη διάσκεψη Υπουργών Παιδείας της ΕΟΚ της 1ης και 2ας Δεκεμβρίου. Στο σημείο 4 του ανακοινωθέντος αυτής της διάσκεψης, διατυπώνεται η κοινή αντίληψη να διαφυλαχτεί στην Ευρώπη «μια εξαιρετική εστία ανάπτυξης, προόδου και πολιτισμού». Το ανακοινωθέν προβάλλει την ΕΟΚική ιδέα για πρώτη φορά στην Παιδεία, αποκρύπτοντας τους πραγματικούς στόχους της αναγκαιότητας να προσαρμοστούν τα Εκπ/κα συστήματα των χωρών - μελών στα οικονομικά συμφέροντα και τους σχεδιασμούς των βιομηχανικά αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών της Δύσης. Μετά τη σύσταση ενός αρχικού, εμβρυακού φορέα εκπ/κής πολιτικής, που τον συνιστούσαν οι Υπουργοί Παιδείας των κρατών μελών στο Συμβούλιο της Κοινότητας, που συνέρχονταν στα πλαίσια τακτών ή έκτακτων συνόδων, οι Υπουργοί Παιδείας αποφάσισαν τη σύσταση της «Επιτροπής Εκπαίδευσης» για το συντονισμό, τον έλεγχο και την παρακολούθηση εφαρμογής των εκπαιδευτικών αποφάσεων.

Έτσι, ιδρύεται το 1978 το «Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής Ένωσης», από το 1981 - 82 το Ινστιτούτο αυτό μετονομάζεται σε «Γραφείο Εκπαιδευτικής Συνεργασίας» (office for Cooperation in Education) με σκοπό την προώθηση εφαρμογής κοινών και διαφόρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την αξιολόγηση εξέλιξης των εκπαιδευτικών σχεδίων και ενώ διακηρύσσεται ότι η κοινοτική εκπαιδευτική πολιτική θα σέβεται τις παραδόσεις και την ποικιλομορφία των πολιτικών συστημάτων, στην ουσία αναζητούνται λύσεις για εφαρμογή ιδίων ή και διαφορετικών προγραμμάτων, ανάλογα με τις οικονομικές ανάγκες της Κοινότητας και τη δυνατότητα εκμετάλλευσης των φτωχών κρατών - μελών, ιδιαίτερα του Ευρωπαϊκού Νότου. Αυτήν την κυνικά πραγματιστική αντίληψη εκφράζουν και οι συχνές αντιπαραθέσεις απόψεων μεταξύ των υπευθύνων της Εκπαιδευτικής Πολιτικής στις συναντήσεις Εκπαιδευτικών υπευθύνων στην Ολλανδία το 1977 και στη Γαλλία το Μάιο του 1979, γύρω από τη δυνατότητα εφαρμογής των ιδίων προγραμμάτων στις μη προηγμένες περιοχές της κοινότητας, καθώς και οι συχνές παράλληλα εκπαιδευτικές επισκέψεις των περιφερειακών υπευθύνων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που μελετούν πώς οργανώνεται και παρέχεται η Γενική ή η Τεχνική εκπαίδευση στους νέους 11 ως 19 ετών στα διάφορα κράτη - μέλη και οι αντίστοιχες προτάσεις τους για αλλαγές εκπαιδευτικών συστημάτων σε διάφορες χώρες, με γνώμονα δήθεν το συλλογικό κοινοτικό και εθνικό συμφέρον των χωρών.

Η Επιτροπή Εκπαίδευσης συντάσσει στα 1979 σχετική έκθεση για μια «τριετή περίοδο δοκιμής» ειδικών, για τις ανάγκες της Κοινότητας, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που θα εφαρμόζονταν σε διάφορες χώρες, μαζί με την καθιέρωση προοπτικά σχολικού βιβλιαρίου που θα διευκόλυνε τη συνέχιση σπουδών σ' άλ-

λο κράτος. Αυτό όμως το βιβλιάριο θα αποτελούσε στην ουσία κάρτα ανεργίας για τις φτωχές χώρες και το νεανικό μαθητικό υλικό τους, νομιμοποίηση των ταχυτήτων στην οικονομία και εκπαίδευση, των ταξικών ανισοτήτων στην κοινωνία και την εκπαίδευση των χωρών την κοινότητας.

Στα 1979, πρώτο έτος ένταξής μας, ιδρύεται δίκτυο πληροφοριών για θέματα στατιστικής της Εκπαίδευσης, με σκοπό την καλύτερη συγκρότηση και προώθηση των επιλογών της Κοινότητας στην εκπ/κή πολιτική των χωρών μελών της, τον ευκολότερο δρόμο επιβολής τους.

Εδώ καλείται και το Ευρωκοινοβούλιο να συμβάλει στη διαμόρφωση της Κοινοτικής Εκπαιδευτικής πολιτικής και αποκτάει σιγά-σιγά πέρα από συμβουλευτικές και εποπτικές, στα ζητήματα Εκπαίδευσης αρμοδιότητες. Το κίβδηλο ιδεολογικό υπόβαθρο της Κοινοτικής Εκπαιδευτικής πολιτικής, εκφράζεται στις **ΕΙΚΟΣΙΟΚΤΩ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥΣ** του ψηφίσματος του Ευρωκοινοβουλίου (11 Μαρτίου 1982), Σ' αυτό:

* Ζητείται υποκριτικά -ενώ παρουσιάζονται ανισότητες και διαβαθμίσεις- κοινή, ισότιμη, κοινωνική, περιφερειακή, ενεργειακή και γεωργική πολιτική στον τομέα της εκπαίδευσης. Θέση που αναιρείται απ' τις πραγματικότητες και τον αγώνα δρόμου για τοποθέτηση στη λίστα «οικονομικής ανάπτυξης» της κοινότητας, των κρατών - μελών.

* Το ψήφισμα, ενώ αναφέρεται στο σεβασμό των εθνικών πολιτισμών, αντιφατικά στην παρ. 21 θεωρεί πρωτεύον ζήτημα την παροχή διδασκαλίας για την Κοινότητα και την Ευρώπη σαν ουσιαστικές τμήμα γνώσεων και συνειδητοποίησης των πολιτών της κοινότητας. Ακόμα στην παράγραφο 8 του ίδιου ψηφίσματος τονίζεται η δυσκολία αντιστοιχίας των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών - μελών και η ανάγκη αναπροσαρμογής των εκπ/κών πραγματικοτήτων για να μην απομείνουν απρόσφορες και μεμονωμένες, άχρηστες για την Κοινότητα και τα συμφέροντά της.

* Ακόμα, με το άνοιγμα της αυλαίας στη δεκαετία του '80 διακηρύχτηκε ότι προτεραιότητες δίνονται μέσα από το πρόγραμμα δράσης της Κοινοτικής Εκπ/κής πολιτικής: α) στην καταπολέμηση της ανεργίας, β) στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην Εκπ/ση, γ) στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, δ) στην καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού, ε) στην πολιτισμική αναβάθμιση. Με αγανάκτηση διαπιστώνουμε ότι κανένας από τους παραπάνω στόχους δεν υλοποιήθηκε στη χώρα μας και στις άλλες ισόμοιρες φτωχές χώρες του Νότου (Ισπανία - Πορτογαλία) και Ιρλανδία στο Βορρά.

Αντίθετα, η ανεργία αυξήθηκε στο σύνολο των χωρών της ΕΟΚ με συνέπεια την βίαιη έξαρση της κοινωνικής παθογένειας.

Οι νέες τεχνολογίες ούτε κατά διάνοια προσεγγίστηκαν, έστω και σαν τηλεοπτική ενημέρωση. Οι ξένες γλώσσες εξακολουθούν να διδάσκονται στα Ινστιτούτα ιδιωτικού πλουτισμού και υποβαθμίζονται ολοένα στο δημόσιο σχολείο ή εντάσσονται στο εοικικό πρόγραμμα LINGUA στα Γυμνάσια, που δεν αποτελεί διδασκαλία γλώσσας, αλλά εκμάθηση όρων διοικητικών και λεξιλογίου, απαραίτητου για πλαισίωση από κάποιους των μελλοντικών ΕΟΚικών μονάδων στη χώρα μας. Ο αναλφαριθμητισμός παραμένει στα ίδια επίπεδα και η πολιτισμική εξαθλίωση αποτελεί σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα στη χώρα μας.

Οι διακηρύξεις αυτές ήταν υποκριτικές, γιατί δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι υπήρξε αδυναμία προώθησης και υλοποίησης κάποιων από τους στόχους αυτούς στη χώρα μας. Απλά η αποικία Ελλάδα πρέπει να κρατηθεί στο περιθώριο τέτοιων στόχων, γιατί την αναμένει μια άλλη προκαθορισμένη μοίρα στα ζητήματα εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, και εργασίας, εφ' όσον είναι μια χώρα με πολίτες τρίτης ίσως κατηγορίας για την Ευρωπαϊκή κοινότητα.

Καταλήγοντας θα πρέπει να αποκαλυφθεί η σειρά «**ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ**» που επεξεργάστηκε και πρότεινε η Επιτροπή Εκπαίδευσης και εφαρμόστηκαν στη Δανία, Γαλλία και το Ενωμένο Βασίλειο, για να εξακολουθούν να διογκώνουν τις ανισότητες ανάμεσα στις αναπτυγμένες και υποανάπτυκτες χώρες της κοινότητας και να διαιωνίζουν την εξάρτηση των δεύτερων από τις πρώτες, έτσι ώστε να αποτελούν μόνιμα προτεκτοράτα της επιχειρούμενης διεθνοποίησης του κεφαλαίου μέσα και από την ολοκλήρωση, και προτεκτοράτα αγοράς, καθυποταγής, φτηνού εργατικού δυναμικού που δεν θα αφομοιώνεται, παρά θα υποασχολείται τοπικά ή θα αυξάνει τη μεγάλη στρατιά των ανέργων της ΕΟΚ, που μάλλον δείχνει αδύνατο να μετατραπεί σε Κοινότητα των εργαζομένων και παραμένει ανυποχώρητα Κοινότητα συμπερόντων των μονοπωλίων.

Ο θεσμός των τοπικών συντονιστών στην Ελλάδα λειτούργησε μόνο σαν μοχλός καθοδήγησης στο θέμα της έκδοσης βιβλίων σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού και προώθησης οδηγών σπουδών και επαγγελμάτων στα σχολεία. Ενίσχυσε το μάθημα του ΣΕΠ, που με πρόσχημα την ουσιαστική ενημέρωση και την παροχή συμβουλών για την προετοιμασία των νέων σχετικά με τις επαγγελματικές και εκπαιδευτικές τους επιλογές, νομιμοποίησε ύπουλα τις ταξικές διακρίσεις στην επιλογή και ενδυνάμωσε τους ταξικούς φραγμούς στην εκπαίδευση και την κοινωνία, στρέφοντας πολλούς νέους σε τουριστικά επαγγέλματα και ανεύθυνες επιλογές αποτυχίας. Έτσι, κάθε άλλο παρά επαγγελματική ενημέρωση και ένταξη των νέων είχαμε, αντίθετα επιχειρήθηκε μια ενσωμάτωση σε μια κοινωνία ταξική, όπου εγκλωβίζονται σε μια διαδικασία αναμονής ενός σκοτεινού και αβέβαιου μέλλοντος.

Από τα πρότυπα σχέδια, στην Ελλάδα προωθήθηκε το GR 13, δηλαδή η εισαγωγή μαθημάτων προσανατολισμού -προετοιμασίας για τη μετάβαση στη ζωή των ενηλίκων που ποτέ δεν εφαρμόστηκαν, εκτός από το ΣΕΠ, αφού η επίδοση των ελλήνων μαθητών χαρακτηρίζεται εξαιρετικά «χαμηλή» και οι δυνατότητες ανάπτυξης των περιοχών, χωρίς καμιά οικονομική και κοινωνική λειτουργία για θεωρητική γνώση και πρακτική εμπειρία, σύμφωνα με τις γνωματεύσεις των τοπικών φορέων συντονισμού των Εκπ/κών προγραμμάτων της Κοινότητας στη χώρα μας. Ο Θεσμός αυτός των τοπικών συντονιστών στην Ελλάδα, αποτελεί θεσμό φάντασμα, αφού ούτε στηρίζουν, ούτε βοηθούν, παρά μόνον τους εκπαιδευτικούς εντολοδόχους στον τομέα καθοδήγησης στα Παιδαγωγικά Ινστιτούτα (ΚΕΜΕ), υποχείρια των εκπαιδευτικών αυταρχισμών και των αυθαιρεσιών των εκάστοτε κυβερνητικών αντιλαϊκών επιλογών και «πολιτικών» αλλαγών στο σύνολο των βαθμιδών στα Ελληνικά εκπαιδευτικά συστήματα: (Νομοσχέδια για Κοινωνικά σχολεία, ιδιωτικοποίηση, παραρτήματα ξένων Πανεπιστημίων, αντισυνταγματικές παρεμβάσεις στις εργασιακές σχέσεις των εκπαιδευτικών, ΠΔ Κοντογιαννόπουλου, μέτρα Σουφλιά, αλλοπρόσαλλες αλλαγές βιβλίων, εξεταστικών μέτρων κλπ). Πειραματισμοί στην κατεύθυνση υποταγής μας στις ΕΟΚικές εκπαιδευτικές επιλογές για τη χώρα μας, επιλογές ανάλογες με τις ανάγκες της Κοινότητας, με στόχο την ενίσχυση της αναπροσαρμογής της αγοράς στη χώρα μας.

Όλα αυτά οδηγούν σε μιαν αντιφατικότητα διακηρύξεων, λόγων και πραγμάτων. Είναι πια γνωστό, ότι με την έναρξη κάθε νέου σχολικού έτους κυριαρχεί το εξής «παράδοξο», ενώ η πολιτεία διατείνεται ότι τα σχολικά κτίρια γίνονται περισσότερα, κάθε χρόνο, αντίθετα, οι ανάγκες στέγασης των μαθητών παρουσιάζονται πιο αυξημένες, οι συνθήκες μάθησης πιο εξαθλιωμένες, ενώ δεν έχουμε καμιά βεβαιωμένη αύξηση του μαθητικού πληθυσμού. Σύμφωνα, ακόμα, με επίσημα στοιχεία, ο μαθητικός πληθυσμός στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση μειώνεται σταδιακά από 55,8% το 1981 σε 45,4% στα 1989, ενώ η μείωση αυτή είναι πολύ

εντυπωσιακή και σε άλλα κράτη της Κοινότητας (π.χ. Δ. Γερμανία από 36,3% σε 23,1%).

Έτσι, αιτιολογείται και η «ελάφρυνση» των κυβερνήσεων για νέες δαπάνες στον τομέα της Παιδείας και η κατάρτιση προϋπολογισμών περικοπής των κοινωνικών δαπανών.

Εξάλλου, κάθε χρόνο έχουμε μια «σοδειά» από 40 έως 45 χιλιάδες Ελληνόπουλα, που κλείνουν το 16ο έτος της ηλικίας τους, χωρίς να έχουν δεχτεί πλήρη 9ετή εκπαίδευση. Έτσι, κάθε 10 χρόνια μπαίνουν στη διαδικασία παραγωγής και στην ενεργό κοινωνική δράση 500 χιλιάδες πολίτες με ελλιπέστατη βασική εκπαίδευση.

Διαμορφώνεται ένα καθεστώς σταθερής αναπαραγωγής αγραμματοσύνης και ημιμάθειας. Η μεγάλη διαρροή δεν παρατηρείται στο στάδιο από Γυμνάσιο στο Λύκειο, αλλά στα χρόνια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (βλ. ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ τευχ. 44, Αθήνα 1987).

Απέναντι σ' αυτήν την απελπιστική κατάσταση αδιαφορούν κυνικά, κυβερνήσεις και αντιπολιτεύσεις, ΕΟΚικοί συντονιστές και σκόπιμα οι εκάστοτε εκπαιδευτικές μεταρρυθμιστικές μεταβολές. Οι διακηρυγμένοι στόχοι των Κοινοτικών Εκπαιδευτικών θεσμών και οργάνων μένουν μακριά από οποιαδήποτε «ευεργετική» εφαρμογή στη χώρα μας.

Ανάγκη και χρέος μας η αξιοποίηση του θεσμού της «Δωρεάν Δημόσιας Εκπαίδευσης» σε μια πορεία που το κοινωνικό αγαθό δικαίωμα στη γνώση και μόρφωση θα παρέχεται ισότιμα για όλα τα Ελληνόπουλα. Καλό θα ήταν να αναλογιζόμαστε ότι σήμερα, σε κράτη της Ευρώπης με πολύ ισχυρότερη οικονομία από τη δική μας, οι φοιτητές καταβάλλουν διδάκτρα εγγραφής και φοίτησης. Σ' ορισμένα μάλιστα κράτη, αυτά κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα και, όχι σπάνια, με μια τάση θεαματικής αύξησης, αντί μιας αναμενόμενης μείωσής τους (Βέλγιο το 1986 αύξηση 60% - 30% Ιρλανδία αύξηση 10%, μέσο κόστος διδασκτρών 1.000 ιρλανδικές λίρες). [Εφημερίδα: De Standaard 2.7.1986].

Ο θεσμός της δωρεάν Παιδείας είναι αδιαμφισβήτητο στην παρούσα συγκυρία κάτι πολύ σημαντικό για την εκπαίδευση των φτωχότερων λαϊκών στρωμάτων και θα πρέπει να διαφυλαχθεί και να αξιοποιηθεί αγωνιστικά στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Από όλους τους φορείς της σχολικής ζωής και πράξης, αλλά και με την ανάδειξη του ζητήματος σε ευρύτερα στρώματα λαού και εργαζομένων, έτσι ώστε τα θέματα της Ελληνικής Εκπ/σης να αποτελέσουν κομμάτι του λαϊκού και εργατικού κινήματος, με υιοθετημένα τα κατεπείγοντα τουλάχιστον εκπ/κα αιτήματα του κλάδου, για την οικοδόμηση μιας παιδείας και μιας κοινωνίας αντίστοιχης των οραμάτων μας.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ της Εκπαιδευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μπροστά στην Ενοποίηση

Καθως προχωράμε προς το τέλος της δεκαετίας του '80, βλέπουμε μian εξέλιξη της εκπαιδευτικής πολιτικής της κοινότητας, τόσο στις κατευθύνσεις, όσο και στους τρόπους μελέτης και προπαρασκευής αυτής της πολιτικής. Υιοθετείται η άποψη εφαρμογής μιας κοινής πολιτικής στην επαγγελματική και μόνο εκπαίδευση, στην προπαρασκευή των μαθητών για τη μετακίνησή τους από το σχολείο στην εργασία. Στη χώρα μας, όμως, καμιά τέτοια προπαρασκευή δεν έγινε κατορθωτή, ούτε κατά συνέπεια πρόκειται να γίνει και μετακίνηση σε ανύπαρκτες θέσεις εργασίας, εφόσον αυτές διαρκώς μειώνονται και ξεθεμελιώνεται κάθε παραγωγική βάση, με το ξεπούλημα των προβληματικών επιχειρήσεων και τον αφορισμό οποιουδήποτε προγράμματος βιομηχανικής ή τεχνικής και επαγγελματικής ανάπτυξης.

Η εκπαιδευτική πολιτική της Κοινότητας διακηρύσσεται μέσα από διατάξεις συνθηκών της ΕΟΚ για την Εκπαίδευση (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΚΑΕ κλπ) που επιχειρούν μόνο τη διαμόρφωση κοινής πολιτικής στην επαγγελματική εκπαίδευση, αγνοώντας οτιδήποτε αφορά στις ιδιαιτερότητες των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών - μελών.

Οι σκοποί των τριών συνθηκών στην ουσία στοχεύουν στην οικονομική ανάπτυξη των ισχυρών βιομηχανικών χωρών της ΕΟΚ και όχι στην εγκαθίδρυση κοινών βάσεων οικονομικής ανάπτυξης για όλους και αγνοούν προκλητικά τις χώρες του Νότου, χωρίς να αναφέρονται πουθενά και καθόλου στην τύχη των αγροτών ή την επαγγελματική τους εκπαίδευση.

Οι Υπουργοί Παιδείας, στη σύσκεψη της 9ης Ιουνίου 1986, προτείνουν μέτρα για την εκπαίδευση του καταναλωτή. Ο μαθητής κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής φοίτησης στο Δημοτικό σχολείο και στο Γυμνάσιο, πρέπει να εκπαιδεύεται για να γίνεται ικανός ως καταναλωτής, να διακρίνει με επιτηδειότητα και δυνατότητα επιλογής τα αγαθά που πρέπει να καταναλώνει και να κατανοεί τη λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς και το ρόλο του

ως καταναλωτή στην οικονομία. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών - μελών καλούνται να προωθήσουν την εκπαίδευση του καταναλωτή στο σχολικό πρόγραμμα, ακόμα και με περιορισμούς στις εθνικές νομοθεσίες, στο Σύνταγμα και τους κανονισμούς, αν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Όπως διαφαίνεται, η εφαρμογή μιας τέτοιας εκπαίδευσης οδηγεί στην υιοθέτηση τρόπων συμπεριφοράς του καταναλωτή, που θα τον εθίζουν από μαθητή στην καλλιέργεια μιας πρόσφορης για την αγορά νοοτροπίας, ενώ είναι σχεδόν βέβαιο, ότι στις χώρες των εισαγομένων προϊόντων δεν θα μειωθεί η καταναλωτική μανία, αντίθετα θα προσαρμοστεί στα καταναλωτικά είδη και αγαθά, που θα προσφέρει η αναδιάρθρωση της αγοράς σε κάθε κράτος - μέλος.

Καλούνται, μέσα από τη διακήρυξη της Σύσκεψης, οι παραγωγοί και οι υπηρεσίες προμηθειών να συνεργαστούν στην Εκπαίδευση του καταναλωτή, παρέχοντας πληροφορίες, ιδιαίτερα στον τομέα εφαρμογής. Είναι αυτονόητο, πως οι παραγωγοί και οι υπηρεσίες προμηθειών καταναλωτικών αγαθών είναι ξένες μονοπωλιακές και oligοπωλιακές επιχειρήσεις και παραπάνω από βέβαιο, ότι η πληροφόρηση που θα παρέχουν θα εξυπηρετεί αποκλειστικά και μόνο την καλύτερη διακίνηση και αγορά των προϊόντων τους και την προστασία και διεύρυνση των οικονομικών τους συμφερόντων.

Στα σημεία 3 και 6 της ίδιας διακήρυξης δίνεται έμφαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό, έναν προσανατολισμό που θα διαχωρίζει τους μαθητές με ευρύτερες δυνατότητες στην εκπαίδευση και θα υπακούει τυφλά στον καπιταλιστικό καταμερισμό εργασίας για κάθε χώρα - μέλος. Όσο για τη θέσπιση των γενικών αρχών για μια ενιαία περιβαλλοντική εκπαίδευση, αυτή δεν διερευνά τα αίτια της ρύπανσης και μόλυνσης σε βάθος, αποκρύπτει τη ληστρική εκμετάλλευση από τις βιομηχανίες και παρουσιάζει το φαινόμενο σαν διαταξικό, ενώ αναθέτει την προστασία

του στον τρόπο με τον οποίο κάθε άτομο μπορεί να συνεισφέρει σ' αυτήν με τη δική του συμπεριφορά.

Προτείνεται, δηλαδή, η ατομική λύση, σαν λύση ενός ταξικού - πανανθρώπινου προβλήματος, παρακάμπτοντας τα βαθύτερα αίτια και αγνοώντας μέσα απ' τις παραμέτρους αυτής της εκπαίδευσης για το περιβάλλον, ότι το πρόβλημα είναι πολιτικό και οικονομικό και ότι τουλάχιστον πρέπει συλλογικά να αντιμετωπισθεί με ανάλογα μέτρα. Κάτι τέτοιο, άλλωστε, προϋποθέτει μια σειρά πολιτικών και οικονομικών αλλαγών στις χώρες - μέλη της Κοινότητας, που αντικειμενικά δε θα εξυπηρετούν τους νόμους της αγοράς ή το κόστος των επιχειρήσεων.

Τέτοιου είδους περιβαλλοντική αγωγή δεν οδηγεί στην επίλυση του οικολογικού προβλήματος, αλλά έχει αμυντικά χαρακτηριστικά, που δεν διασφαλίζουν τις πιθανότητες επιδείνωσής του.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 1ης Δεκεμβρίου 1987 κατάρτισε ένα πρόγραμμα δράσης στην εκπαιδευτική πολιτική για μια περίοδο πέντε ετών, προετοιμασίας για την Ευρωπαϊκή οικονομική και πολιτική ενοποίηση και μέτρων για την Εκπαίδευση.

Εδώ καλούνται οι χώρες - μέλη να εξασφαλίσουν σε όλους τους νέους της κοινότητας ενός έτους ή, εάν είναι δυνατόν, δυο και περισσότερων ετών επαγγελματική εκπαίδευση, πέραν και αμέσως μετά την υποχρεωτική ή γενική εκπαίδευση.

Εδώ υπάρχει ακριβώς και η αρχική έμπνευση της ιδέας για ίδρυση περιφερειακών τεχνικών ή διοικητικών σχολείων στις χώρες του Νότου και στην Ιρλανδία, που δεν διαθέτουν παραγωγική βάση ή προϋποθέσεις βιομηχανικής εξέλιξης.

Η εγκύκλιος Κοντογιαννόπουλου για δυνητική επήρεια φοίτησης των αποφοίτων Γυμνασίων ή Γενικού Λυκείου σε ΤΕΛ και ΤΕΣ, με χορήγηση πιστοποιητικών ειδίκευσης, αποτελεί εφαρμογή αυτής

της απόφασης και έναρξη υλοποίησης των προγραμμάτων PE-TRA και EUROTECNET, αφορά στις χώρες του Νότου και για τα οποία θα γίνει ειδική μνεία και ανάλυση.

Είναι αδύνατον να αυξηθούν τα στάνταρτς και η ποιότητα της επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης σε χώρες με ανύπαρκτες υποδομές, ενώ η κατάρρευση των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού», το πολυπληθές ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, οι έτοιμες παραγωγικές μονάδες και η πολιτική που θα ακολουθηθεί η Κοινότητα απέναντι σ' αυτές, αναζητώντας φτηνό εργατικό δυναμικό και διεύρυνση του γεωγραφικού και οικονομικού χώρου παραγωγής και αγοράς, καθιστά προβληματικό το μέλλον και την τύχη των ήδη ενταγμένων φτωχών χωρών - μελών της εξαρτημένης καπιταλιστικής περιφέρειας. Όλα δείχνουν ρευστά ή προαναγγέλλουν μίαν ακόμα χειρότερη μεταχείριση της χώρας μας απ' τους ευρωπαίους εταίρους.

Αξιοσημείωτο είναι, όπως τονίζεται στο άρθρο 1 (β) ότι η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση των νέων δεν θα πρέπει να αποφεύγει ή να υπερβαίνει «ad hoc» τη σύγχρονη δομή των χωρών και επιβάλλεται σε καμιά περίπτωση να μην προχωρεί σε χορήγηση αναγνωρισμένων επαγγελματικών πιστοποιητικών, παρά μόνον κάποιων άτυπων εκπαιδευτικών βεβαιωτικών σημειωμάτων παρακολούθησης.

Κύριος στόχος της τεχνικο - επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι να κινητοποιηθούν οι διαθέσιμες πηγές κάθε χώρας στον τομέα αυτό και όχι η ενθάρρυνση ή βοήθεια για την ανάπτυξή της, η προώθηση «βελτιωμένων» γνώσεων στην αγορά εργασίας, η καλύτερη χρήση των ευκαιριών εκμετάλλευσης των ανίσχυρων από τους ισχυρούς του Κοινοτικού ενιαίου φαύλου κύκλου.

ΕΟΚικά εκπαιδευτικά Προγράμματα &

Το χρέος του εκπαιδευτικού συνδικαλιστικού κινήματος και των πολιτικών φορέων

Τα κοινά Εκπαιδευτικά προγράμματα (ΚΕΠ), τα οποία στοιχειοθετούν την εκπαιδευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκπονούνται από ειδικές επιτροπές και εγκρίνονται από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων. Η ανάθεση διερεύνησης των τρόπων και όρων εφαρμογής τους, καθώς και το ζήτημα της οικονομικής τους ενίσχυσης, είναι υπόθεση του Γραφείου Εκπαιδευτικής συνεργασίας, για το οποίο έχει γίνει λεπτομερής αναφορά. Είναι γεγονός πως η χώρα μας, παρ' όλες τις επίμονες αιτήσεις συμμετοχής στα Κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα, μέχρι το 1984 είχε τις λιγότερες συμμετοχές, μόλις 21.

Πλήρης αδιαφάνεια καλύπτει τις συμμετοχές αυτές, καθώς και τις οικονομικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στις ελληνικές κυβερνήσεις της προηγούμενης δεκαετίας για ζητήματα εκπαίδευσης, οι οποίες άλλοτε συμβαδίζουν και εναρμονίζονται με τις εγκριθείσες συμμετοχές και άλλοτε ταυτίζονται από τη διάθεση της Επιτροπής να ενισχύει οικονομικά ορισμένα σχέδια και προγράμματα περισσότερο με ανεξάρτητα από τον αριθμό συμμετοχής των χωρών - μελών σ' αυτά.

Από μια σύντομη σύγκριση στοιχείων, αξιοσημείωτη είναι η μεγάλη ανισότητα συμμετοχής στα ΚΕΠ, οι σημαντικές διακρίσεις που εμφανίζονται ανάμεσα στα κράτη - μέλη, τόσο στους όρους συμμετοχής, όσο και τις οικονομικές επιχορηγήσεις. Για παράδειγμα, το Ενωμένο Βασίλειο με 553.000 φοιτητές και η Ιταλία με 1.020.089, το έτος 1982 - 83, συμμετείχαν αντίστοιχα το πρώτο

σε 272 Κοινά προγράμματα και η δεύτερη σε 74 μόνο, με ανάλογες σε ύψος οικονομικές επιχορηγήσεις. Βλέπουμε λοιπόν και εδώ, ότι ενισχύονται κράτη - μέλη που διαθέτουν υψηλής στάθμης υλικοτεχνική και εκπαιδευτική πολιτική, ενώ αφήνονται στην τύχη τους οι χώρες εκείνες με τα υποβαθμισμένα από κάθε άποψη εκπαιδευτικά συστήματα. Οι ανισότητες αυτές εξυπηρετούν απερίφραστα τους οικονομικούς στόχους των αναπτυγμένων βιομηχανικά ΕΟΚικών κρατών σε βάρος των αδύναμων, που ολοένα εξαρτώνται απ' την Κοινότητα και οικονομικά και πολιτικά, μέσα από δανειοδοτημένες, απόλυτα ελεγχόμενες, οικονομίες, που διαμορφώνουν την εσωτερική και εξωτερική τους πολιτική, μια πολιτική υποταγής και αποικιοκρατικής ταπείνωσης.

ERASUS

Στις 15.6.1987 αποφασίστηκε η θέσπιση του γνωστού στο όνομα προγράμματος ERASMUS και ορίστηκε η 1η Ιουλίου 1987 ως ημερομηνία εφαρμογής του. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα εξαιρετικά ενδιαφέρον και επικίνδυνο. Στόχοι του είναι: η έρευνα της κινητικότητας των φοιτητών Πανεπιστημίων και η βασική κατάρτιση ολοένα και μεγαλύτερου αριθμού στις ευρωπαϊκές πραγματικότητες, η εμπέδωση της αντίληψης για την «Ευρώπη των πολιτών», κύρια γίνονται βήματα εκτίμησης της ισοτιμίας των πτυχιών - διπλωμάτων που χορηγούνται από Πανεπιστήμια των κρατών - μελών. Η αντίσταση μεγάλου μέρους φοιτητών της χώρας μας στην εφαρμογή του ERASMUS δεν ήταν ούτε αναίτια, ούτε απερίσκεπτη.

Οι επιτροπές εμπειρογνομώνων της ΕΟΚ εξακολουθούν να μην αναγνωρίζουν ως ισότιμα τα πτυχία που χορηγούν τα περισσότερα Α.Ε.Ι. της χώρας μας, η δε προβλεπόμενη από το πρόγραμμα αυτό λειτουργία πανευρωπαϊκού πανεπιστημιακού δικτύου, θα απέκλειε από την ισότιμη αναγνώριση πτυχίων σχεδόν

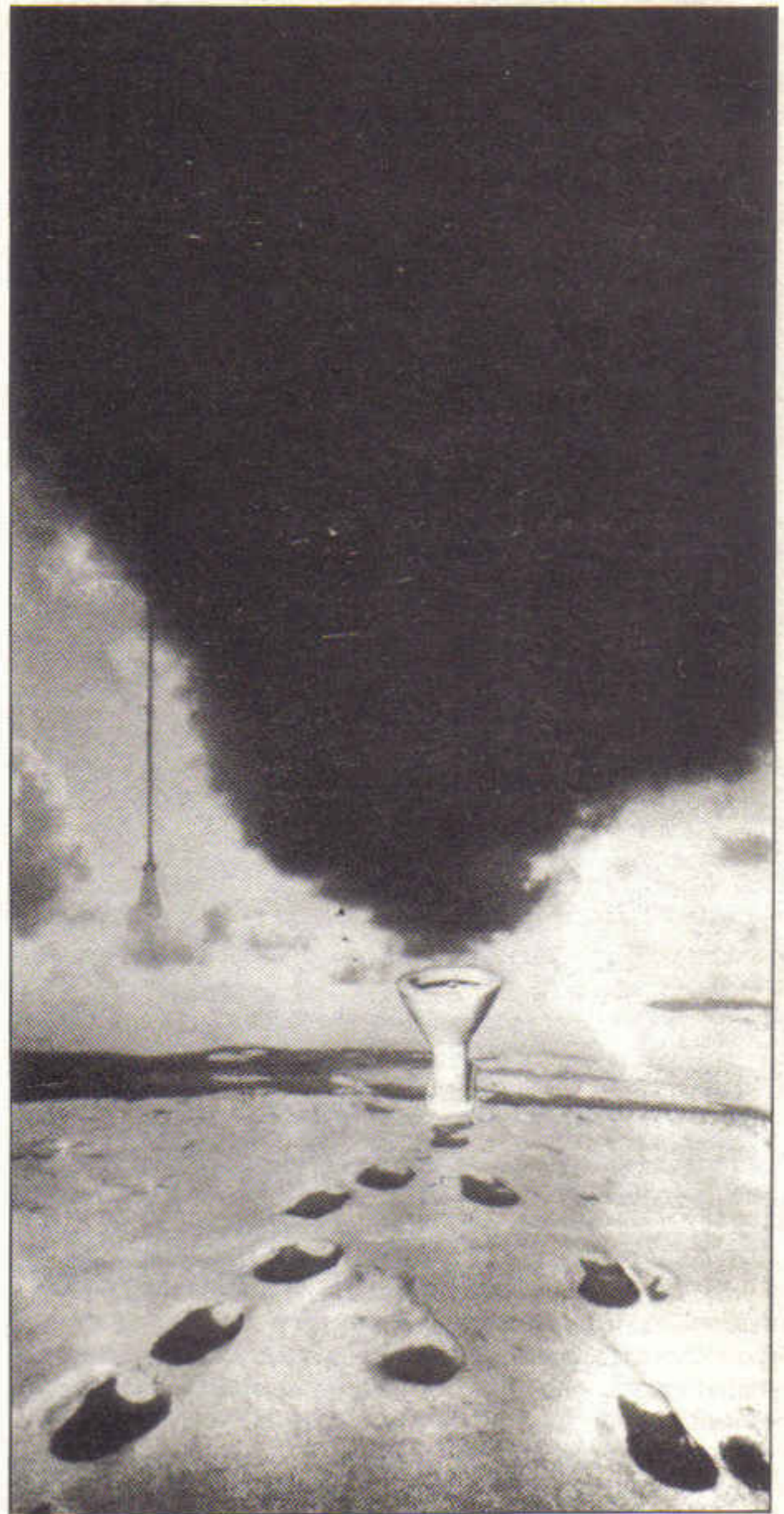
το σύνολο των Α.Ε.Ι. της χώρας μας, θα κονιορτοποιούσε τις δυνατότητες αναβάθμισης των υπολοίπων και θα μείωνε την ανοδική εκπαιδευτική κινητικότητα, αφήνοντας τη μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών εκτός αντικειμένου μόρφωσης, αφού τα Α.Ε.Ι. φοιτητές τους δεν θα ήταν βιώσιμα και θεωρούνται κάτι παραπάνω από άχρηστα, γιατί η Κοινότητα δεν χρειάζεται έλληνες «επιστήμονες» αμαθείς σε κατάρτιση και ανίκανους να προσφέρουν οτιδήποτε στην Κοινότητα και την επιστημονική έρευνα και συνολική ανάπτυξη της χώρας μας, η οποία δεν φαίνεται να έχει τις προδιαγραφές να συμβάλει με αυτό τον τρόπο στην οικονομική ανάπτυξη και τα συμφέροντα των κυρίαρχων κρατών της Κοινότητας. Στο πρόγραμμα ERASMUS έχουν ενσωματωθεί όλα τα εκπ/κα προγράμματα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση η παραπέρα υποβάθμιση, μέχρι και διάλυση, των ΑΕΙ της χώρας μας, με ελάχιστες εξαιρέσεις ιδρυμάτων και προνομιούχων φοιτητών, είναι κίνδυνος ορατός, υπαρκτός με απρόβλεπτες και οπωσδήποτε αρνητικές συνέπειες για το μέλλον της φοιτητικής και σπουδάζουσας νεολαίας μας.

COMMET

Η πρόκληση της νέας τεχνολογίας προβλημάτισε τα τελευταία χρόνια την Ευρωπαϊκή κοινότητα. Η ανάγκη των καπιταλιστικών διευθυντικών κύκλων της ΕΟΚ να ανταποκριθούν στον ανταγωνισμό της παγκόσμιας αγοράς, έστρεψαν το ενδιαφέρον τους στην κατάρτιση του προγράμματος αυτού για τη νέα τεχνολογία, την υψηλή, στην οποία η Ευρώπη σημαντικά και συστηματικά υστερεί απέναντι στις Η.Π.Α. και την Ιαπωνία, τους άλλους πόλους της παγκόσμιας καπιταλιστικής ομάδας, που ανταγωνίζονται για την πλανητική οικονομική κυριαρχία και εκμετάλλευση. Δεν πρέπει όμως κανείς να εκτιμήσει το πρόγραμμα COMMET, ούτε με αφέλεια αλλά ούτε χωρίς να διακρίνει τους βαθύτερους στόχους του. Είναι πασιδηλο πως δεν είναι αρκετή η τεχνογνωσία που να δημιουργήσει ικανά στελέχη των επιχειρήσεων που θα ανταποκριθούν στον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Κι ενώ διακηρύσσεται ότι στόχος είναι η προώθηση και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αναπτυχτεί η συνεχής κατάρτιση στον τομέα των τεχνολογιών και να καλυφθούν οι ανάγκες των επιχειρήσεων, κυρίως των μικρομεσαίων, σε εξειδικευμένο προσωπικό σε διακρατικό επίπεδο (Άρθρο 3 της απόφασης συγκρότησης του προγράμματος COMMET, 24.7.86). Στο επίπεδο Α, προβλέπεται η δημιουργία μεγάλων Ενώσεων επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για την ενίσχυση και κατάρτιση στις τεχνολογίες και ιδιαίτερα στις προηγμένες, κατά συνέπεια ό,τι διακηρύσσεται στο άρθρο 3 της διακήρυξης του Ευρωπαϊκού συμβουλίου (24.7.1986) για ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, εντάσσεται στον ευρύτερο στόχο της εξαφάνισής τους και της συγχώνευσής τους σε μεγάλες ενώσεις για την ανάπτυξη της υψηλής τεχνολογίας στην ΕΟΚ, που θα εξυπηρετεί και πάλι τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ενιαίας αγοράς και τη δυναμική της παρουσία στο στίβο ανταγωνισμού με τις άλλες καπιταλιστικές δυνάμεις στην πορεία διεθνοποίησης του Κεφαλαίου.

Ένα τέτοιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι αδύνατον να οδηγήσει στην ισομερή οικονομική ανάπτυξη των κρατών - μελών της Κοινότητας, αλλά θα οδηγήσει στην εκμετάλλευση σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο από το ισχυρό κέντρο, ενώ και πάλι αρνητικές θα είναι οι συνέπειες της επίδρασης των τεχνολογικών αλλαγών πάνω στις κοινωνικές αλλαγές και σχέσεις των κρατών - μελών, αφού ορίζονται προτεραιότητες στη στάθμη ανάπτυξης ανάμεσα στα κράτη - μέλη που ονομάζονται «συμπληρωματική δράση». Εδώ προετοιμάζεται η διαιώνιση της υποβάθμισης και της υποτέλειας των φτωχότερων ΕΟΚικών «Εταίρων».

Παράλληλα, η επεξεργασία συστημάτων πολύπλευρης κατάρτισης στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ενημέρωσης, στοχεύει τον έλεγχο της εξουσίας μέσα από αυτά, ανάλογα με τις προτιμήσεις και τα εκάστοτε συμφέροντα των καπιταλιστικών και βιομηχανικά αναπτυγμένων χωρών της ΕΟΚ. Αυτός ο τρόπος ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των Πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων δεν πρόκειται να μειώσει τις ανισότητες ανάμεσα στις χώρες - μέλη, στο δρόμο ανάπτυξης και εφαρμογής των νέων τεχνολογιών.

Θα ενισχύσει τις πολύπλοκες εξαρτήσεις και κάθε άλλο παρά θα ευνοηθεί η βιομηχανική και τεχνολογική άνθηση αλληλεγγύης στην Ευρώπη. Το πρόγραμμα COMMET συμμετέχει, με τον τρόπο αυτό, άμεσα στην πραγματοποίηση της μεγάλης εσωτερικής αγοράς, που προβλέπεται ότι θα αποτελεί πραγματικότητα το 1992, και υποτάσσεται στους νόμους της, που απαιτούν στελέχωση των επιχειρήσεων με εκείνο το ανθρώπινο δυναμικό που

μέσα απ' την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, θα εφαρμόζει τις νέες μεθόδους μάνατζμεντ του Ευρωπαϊκού καπιταλισμού.

DELTA

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, επιθυμώντας να προσδώσει «Ευρωπαϊκή διάσταση» στην παραγωγή των μέσων και συσκευών της πληροφορικής και της τηλεπικοινωνίας, υιοθέτησε το πρόγραμμα DELTA. Το πεδίο εφαρμογής και δράσης του υποστηρίζει τη νέα τεχνολογία (ως εργαλείο κοινής μάθησης) και την πληροφορική και επιδιώκει να χειραγωγήσει ευρύτερες μάζες μαθητών και εκπαιδευτικών ως προς τη διάπλαση μιας προσωπικότητας ευπροσάρμοστης στις νέες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που η ΕΟΚ θέλει να επιβάλει. Επιδιώκει την εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων της πληροφορικής και της τηλεπικοινωνίας στο άνοιγμα των καινοτομιών της αγοράς και πάλι στους τομείς αυτούς.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΝΕΩΝ

Το πρόγραμμα ανταλλαγών εργαζόμενων νέων απευθύνεται σε νέες και νέους ηλικίας 18 έως 25 ετών που εργάζονται ή ψάχνουν για δουλειά. Προτεραιότητα όμως δίνεται σε όσους δεν έχουν κατάρτιση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ - ΤΕΙ). Η διάρκεια των ανταλλαγών ποικίλλει από τρεις εβδομάδες έως 16 μήνες. Κύριος στόχος του προγράμματος μέσα από την επιμόρφωση, που θα είναι ελλιπής και ταχύρρυθμη, είναι η εξεύρεση φτηνού εργατικού δυναμικού για την υπαγωγή του στην βιομηχανία, την παροχή υπηρεσιών κλπ. Το πρόγραμμα κατηγοριοποιεί ταξικά τους εργαζόμενους νέους και τους καθλώνει σε συνθήκες υποαπασχόλησης, το γεγονός ότι το πρόγραμμα καλύπτει μόνο μέρος των εξόδων για επιμόρφωση και ανταλλαγές, αποδεικνύει πως πάλι, ακόμα και τους άθλιους εργασιακούς ρόλους που θα καταμερίσει ο παγκόσμιος καπιταλισμός, τους προορίζει για νέους «περισσότερο ευκατάστατους», ενώ καταδικάζει τους άνεργους και φτωχούς, τους οποίους προφασίζεται ότι επιδιώκει να βοηθήσει.

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΥΡΙΔΙΚΗ

Το Ευρυδική αποτελεί επικουρικό δίκτυο της ΕΟΚικής εκπ/κης πολιτικής και εκτείνεται σε όλο το φάσμα των κρατών - μελών της ΕΟΚ. Το δίκτυο αυτό μπήκε σε λειτουργία από τον Ιανουάριο του 1980. Συντονίζεται από διοικούσα επιτροπή με επικεφαλής τις Εθνικές μονάδες Ευριδικής, εκπροσώπων δηλαδή κρατών - μελών, υπό την Προεδρία ενός εκπροσώπου της «Γενικής Διεύθυνσης για την απασχόληση, τις κοινωνικές σχέσεις και την εκπαίδευση» της επιτροπής της ΕΟΚ. Δικτυώνεται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.

Στην πρώτη φάση της λειτουργίας του, το Ευρυδική ασχολήθηκε με τη συλλογή και παροχή πληροφοριών, κυρίως πάνω στα θέματα: α) μετάβαση από τη ζωή του σχολείου στη ζωή της εργασίας, β) εκπαιδευτική πολιτική και όροι εισαγωγής φοιτητών στην ανώτατη εκπαίδευση, γ) διδασκαλία, εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Με τις ακριβείς πληροφορίες που έχει και της ζητούνται γύρω από τις εξελίξεις στα εκπαιδευτικά θέματα και με την άμεση συνεργασία της με εθνικά κέντρα και με το CEDEFOP (ευρωπαϊκό κέντρο για την επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση στο Δυτ. Βερολίνο), σιγά - σιγά εξελίχθηκε στη δεύτερη φάση του σε φορέα προτάσεων κατάρτισης εκπαιδευτικών ΕΟΚικών προγραμμάτων, είτε με την προσωνυμία ΕΥΡΙΔΙΚΗ είτε ως ΑΡΙΩΝ και σήμερα συντάσσει ειδικές μελέτες πληροφόρησης και κατεύθυνσης της ΕΟΚ στα επίκαιρα θέματα Εκπαιδευτικής πολιτικής. Αντί, δηλαδή, να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών εκπαιδευτικού χαρακτήρα, αποτελεί ένα δίκτυο οργάνωσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που καθορίζονται ανάλογα με το πληροφοριακό δυναμικό, τις εκτιμήσεις για την κάθε χώρα, με μοναδικό και πάλι

κριτήριο να επωφεληθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οικονομικά και πολιτικά μέσα απ' την ΕΟΚική εκπ/κη πολιτική οι κυρίαρχοι κύκλοι της Κοινότητας. Ειδική εισήγηση του επικουρικού δικτύου Ευριδική αναφέρει και προτείνει μελλοντικά την ίδρυση και λειτουργία στη χώρα μας ολιγάριθμων ανθρωπιστικών Λυκείων, με αποκλειστικό γνωστικό αντικείμενο τα Αρχαία Ελληνικά, τα Λατινικά, την Αρχαία Ιστορία και Τέχνη, τη λεγόμενη δηλαδή Ευρωπαϊκή Ανθρωπιστική Γνώση, για να μπορεί να προβάλλεται η Ελλάδα αξιοθρήνητα στην ΕΟΚική βιτρίνα ως η κοιτίδα του πολιτισμού των τεχνών και των γραμμάτων, που η «Ευρωπαϊκή ιδέα» της ενοποίησης έρχεται να υλοποιήσει σε ένα σύγχρονο κόσμο, που θα συνδεθεί δήθεν δημιουργικά και ανθρωπιστικά μ' αυτό το μακρινό πολιτισμικό παρελθόν.

Η Ελλάδα, τονίζεται σε συγκεκριμένη παράγραφο της εισήγησης, δεν έχει τίποτα άλλο να επιδείξει από το σημαντικό, ιστορικό, πολιτιστικό παρελθόν της. Δεν έχει τίποτ' άλλο να «πουλήσει» στους Ευρωπαϊκούς εταίρους, φαίνεται. Κατανοούμε λοιπόν ολοένα και πληρέστερα, το πώς το δίκτυο Ευριδική καθορίζει σύμφωνα με τα κεντρικά ΕΟΚικά συμφέροντα την εκπαιδευτική περιφερειακή και εθνική εκπαιδευτική πολιτική της Κοινότητας, που επιβάλλεται χωρίς όρους στα κράτη - μέλη.

ESPRIT

Το κοινοτικό πρόγραμμα ESPRIT, με θεματικό άξονα την «τεχνολογική αλλαγή και τις κοινωνικές μεταβολές», έχει σαν στόχο κύρια την αλληλοσύνδεση συστημάτων για απ' ευθείας ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές και τηλεοπτικές συνεδριάσεις μέσω δορυφόρου, εν όψει της Ενοποίησης. Έτσι, στα πλαίσια του ESPRIT, επιχειρείται η τυφλή πορεία σε μια κοινωνία μονομερούς πληροφόρησης, ακόμα το θόλωμα μιας βαθιάς γνώσης των σχέσεων και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ κοινωνίας και τεχνολογίας και επιδιώκεται μεθοδικά να διατηρηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις σε κρίσιμους τομείς όπως: αγορά, συνθήκες εργασίας, ψυχαγωγία, περιβάλλον. Επιχειρείται η διαμόρφωση ενιαίας νοοτροπίας και συνείδησης των πολιτών της Ευρώπης του 1992, που θα διαμορφώνεται αδιάκοπα στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών απαντήσεων, μέσα από μια συστηματική πλύση εγκεφάλου, μέσα από τα ΜΜΕ, μιας πληροφόρησης ολοκληρωτικής, Οργουελικής έμπνευσης. Ενώ, παράλληλα με μια σειρά πρωτοβουλιών, θα επιβάλλεται η ΕΟΚική πλεύση στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής, της παιδείας και της επιμόρφωσης. Τα αντίθετα βέβαια υποστηρίζουν, όσοι υπερασπίζονται το κοινοτικό πρόγραμμα ESPRIT, αλλά αυτοί θα πρέπει πρώτα να απαντήσουν, στο ποιος θα ελέγχει τα ανοικτά συστήματα (OSI open - system interconnection) στις ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές και τι είδους πρότυπα και πληροφόρηση αυτές θα παρέχουν στους πολίτες της Ευρώπης. Ας μην ξεχνάμε ότι κατέχουν την εξουσία αυτοί που ελέγχουν και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κατά τον Umberto Eco, και οι κάτοχοι και οι σύμμαχοι των εξουσιαστών εταίρων της Ενωμένης Ευρώπης μας είναι πολύ γνωστοί.

ΠΕΤΡΑ

Το πρόγραμμα PETRA κινείται στα πλαίσια της υλοποίησης της εκπαιδευτικής πολιτικής που υιοθέτησε και διακήρυξε το Ευρωπαϊκό συμβούλιο της 1ης Δεκεμβρίου 1987, για μια περίοδο πενταετούς προετοιμασίας, μέχρι την πλήρη οικονομική πολιτική ενοποίηση των χωρών της ΕΟΚ το 1992. Το πρόγραμμα PETRA έχει στόχους την επαγγελματική εξασφάλιση δυο ή και περισσότερων ετών επαγγελματικής κατάρτισης για όλους τους νέους που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική σχολική τους φοίτηση, ώστε να ενταχθούν ευκολότερα στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται η διαφοροποίηση της κατάρτισης, ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο των νέων και η εξασφάλιση αναγνωρισμένων τίτλων σπουδών προσαρμοσμένων στις σύγ-

χρονες οικονομικές, κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές. Εδώ εισάγονται ζητήματα κατάρτισης του εκπαιδευτικού προσωπικού και ανταλλαγής του.

Κατά συνέπεια το πρόγραμμα δεν αφορά σε όλους τους νέους, αφού επιλέγει και κατηγοριοποιεί, με μια πρωτοφανή αντίφαση στις διακηρύξεις του, τη διαφοροποίηση της κατάρτισης σε ανώτερη γι' αυτούς, που έχουν τίτλους σπουδών και κατώτατη έως ανύπαρκτη για τους άνεργους και αυτούς που δε διαθέτουν το απαιτούμενο μορφωτικό επίπεδο, επιδιώκεται η παγίωση και πάλη των ταξικών διακρίσεων σε πανευρωπαϊκή κλίμακα και η νομιμοφανής αξιοκρατική αιτιολόγηση της μεγάλης πανστρατιάς των μελλοντικών ανέργων της Ενωμένης Ευρώπης.

Το πρόγραμμα PETRA μας αφορά άμεσα, γιατί χορηγεί και επιδοτήσεις τεχνικής βοήθειας για την εφαρμογή των σχεδίων κατάρτισης, στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στην Ιρλανδία και Πορτογαλία, τις λιγότερο δηλαδή αναπτυγμένες περιοχές της κοινότητας.

Σύμφωνα με τις προδιαγραφές και των προγραμμάτων ΗΛΙΟΣ II, το PETRA, σύμφωνα με εκτιμήσεις αναλυτών του, προβλέπει τη θέση των Γενικών και Τεχνικών Λυκείων στις παραπάνω χώρες να καταλάβουν τα Ειδικά Περιφερειακά σχολεία σε ευρείες χωροταξικές περιφέρειες, που θα λειτουργήσουν ταχύρρυθμα σε δυο ομάδες σπουδών, με δυο κατευθύνσεις, την τεχνική και την διοικητική κατάρτιση. Σχολεία ευέλικτα που θα προετοιμάζουν διοικητικούς «σαχίμπ» των μονάδων της πλήρους ΕΟΚικής διοικητικής και πολυεθνικής εγκατάστασης στη χώρα μας, που θα επέρχεται σταδιακά.

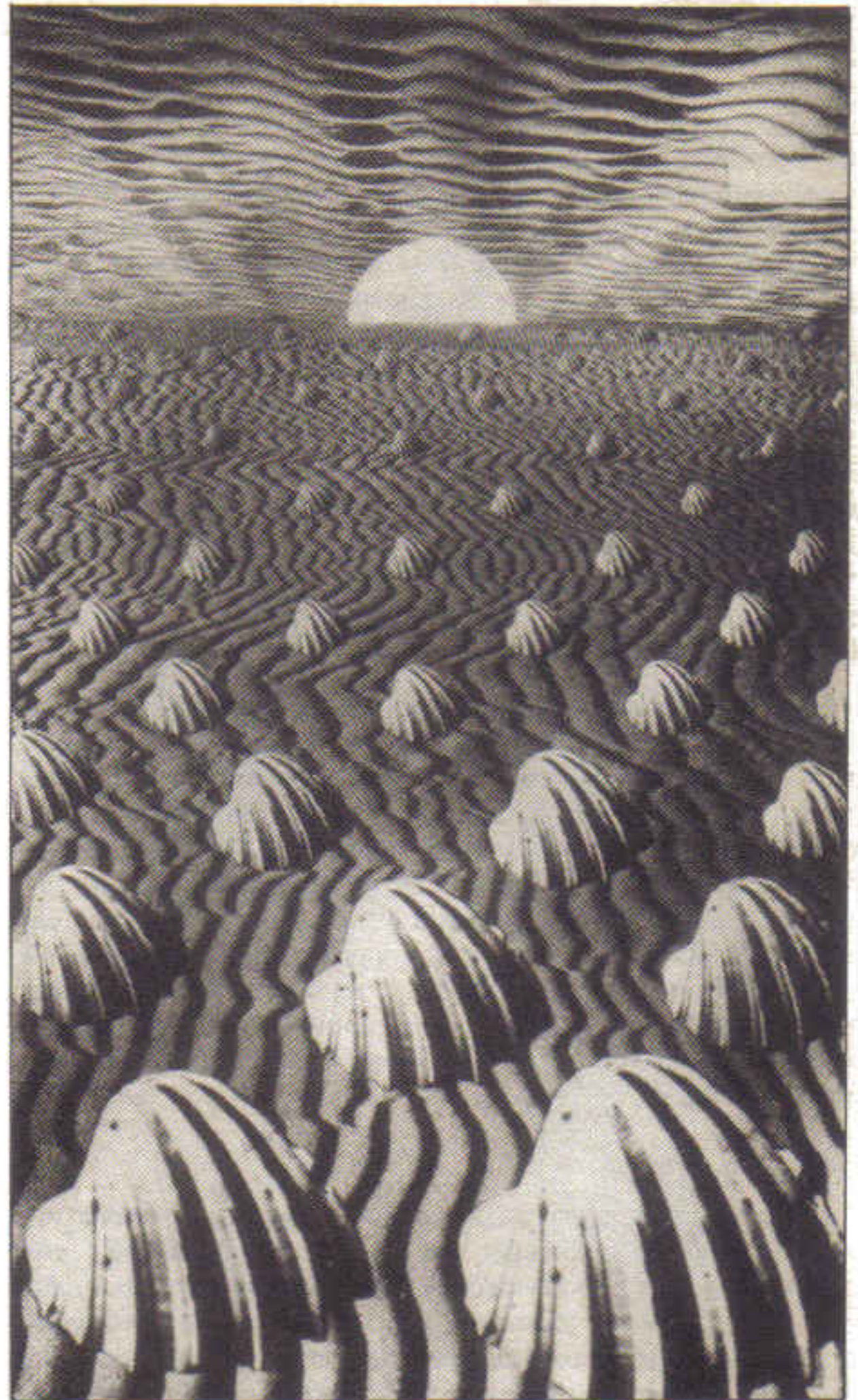
Εφαρμογή του προγράμματος PETRA αποτελεί και η εξαγγελία του Υπουργού Παιδείας για την ίδρυση και λειτουργία των ΜΕΚ (Μονάδες Επαγγελματικής Κατάρτισης) μέχρι το 1995.

Η επιλογή και κατεύθυνση σ' αυτές ενισχύει τον καταναμητικό τους ρόλο και τη μεγαλύτερη και πιο εύκολη προσαρμογή της εκπαίδευσης γενικά και των ΜΕΚ ειδικότερα στην κεφαλαιοκρατική αναπαραγωγή και ανασυγκρότηση στη χώρα μας, που διέρχεται κρίση και περίοδο αναγκαίας αναδιάρθρωσης.

Προβλεπόμενο ύψος επιχορήγησης: 350 δισ. μέχρι το 1993, και άλλα 250 δισεκατομμύρια μέχρι το 1995.

Στα τεχνικά περιφερειακά σχολεία, πιθανά ΜΕΚ (Μονάδες Επαγγελματικής Κατάρτισης), θα αναπαράγονται απόφοιτοι με στοιχειώδεις τεχνικές γνώσεις, που δε θα ξεπερνούν τη δυνατότητα συναρμολόγησης και επισκευής των εισαγόμενων στη χώρα μας ξένων τεχνολογικών προϊόντων και συσκευών. Ήδη αναφέραμε πως οι προτάσεις Κοντογιαννοπούλου και ΥΠΕΠΘ για δυναμική παρακολούθηση κάθε αποφοίτου Γενικού Λυκείου κάποιων μαθημάτων των ΤΕΛ - ΤΕΣ κατά ομάδες εργασίας και η χορήγηση πιστοποιητικού σχετικής ειδικότητας, αποτελούν το πρώτο βήμα για την έναρξη και πειραματική λειτουργία αυτών των περιφερειακών τεχνικών σχολείων, που θα διαιωνίζουν την υποδούλωση και υποαπασχόληση μικροτεχνιτών στη χώρα μας, μια χώρα χωρίς καμιά παραγωγική προοπτική και υπόσταση. Ταυτόχρονα με τη μείωση των εισακτέων στα ΑΕΙ - ΤΕΙ και τη συρροή των αποφοίτων των Γενικών Λυκείων στα ΤΕΛ - ΤΕΣ, αν αυτά τα σχέδια επιτύχουν, θα δοθεί η χαριστική βολή στην ύπαρξη και λειτουργία των Γενικών Λυκείων, που θα τα αντικαταστήσουν τα ολιγάριθμα ανθρωπιστικά Λύκεια του σχεδίου Ευρυδίκη και θα αυξηθούν οι ημιμαθείς υπόδουλοι μικροτεχνίτες απόφοιτοι των τεχνικών Περιφερειακών σχολείων του εκπαιδευτικού και εργασιακού χάους του μέλλοντος στη χώρα μας.

Είναι αυτονόητο, πως θα μειωθεί ο αριθμός του εκπαιδευτικού προσωπικού που θα αναζητάει εργασία, θα αιτιολογηθούν έτσι οι περικοπές στο κονδύλι των προϋπολογισμών για την Παιδεία - Υγεία - Ασφάλιση, ενώ θα επιλυθεί σε βάρος των πάντων και το κτιριακό πρόβλημα των δημόσιων σχολείων στη Μέση Εκπαίδευση

και κάποιοι σίγουρα μέσα σ' αυτή την εξαθλίωση θα θριαμβολογούν με τη διάλυση της ήδη υποβαθμισμένης δημόσιας εκπαίδευσης και θα διακηρύττουν ακόμα και την επίτευξη της πρωινής βάρδιας, αφού είναι παραπάνω από βέβαιο, πως η πορεία αυτή θα μειώσει αυτοδύναμα και τα χρόνια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης περιορίζοντάς την στη στοιχειώδη και μόνο βαθμίδα της*.

Με το πρόγραμμα PETRA επιπλέον χρηματοδοτούνται μελέτες που θα εξετάζουν το βαθμό ανταπόκρισης της επαγγελματικής κατάρτισης των νέων και της παρεχόμενης τεχνικής εκπαίδευσης: αν ο βαθμός δεν ανταποκρίνεται στην εξέλιξη των αναγκών, παρέχεται και η δυνατότητα διακοπής χρηματοδότησης των χωρών - μελών που απέτυχαν στις προϋποθέσεις εφαρμογής του προγράμματος και αυτές θα αφήνονται στο έλεος της βαρβαρότητας και της υπανάπτυξης ή πιθανόν να εγκαταλείπονται και από την Κοινότητα στη μοίρα τους, ένα κομμάτι, μερίδιο ζωής τριτοκοσμικού τύπου, μέσα στη γεωγραφική περιοχή της «σύγχρονης δημοκρατικής, ανθρωπιστικής Ενωμένης Ευρώπης των λαών».

EUROTECNET

Το πρόγραμμα EUROTECNET αποτελεί συμπλήρωμα του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού προγράμματος PETRA. Η σημαντικότερη παράγραφος της εφαρμογής και δράσης του είναι αυτή που

θεσμοθετεί συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, στις οποίες συμμετέχουν αφ' ενός ανώτερα επαγγελματικά στελέχη και στελέχη βιομηχανίας και αφετέρου «**συνδικαλιστές**» που θα είναι συναρμόδιοι για τη δραστηριότητα εφαρμογής του προγράμματος στις δραστηριότητες κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες. Από τις ομάδες αυτές που αποτελούν ομάδες - στόχους θα καταρτίζονται ενέργειες ενίσχυσης του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρώπη. Εκπρόσωποι, δηλαδή, του βιομηχανικού κατεστημένου και εξαγορασμένοι συνδικαλιστές θα συμβάλλουν στην υλοποίηση των προγραμμάτων και στην ύπουλη, μέσα από διαλόγους, επιβολή της πανευρωπαϊκής κοινωνικής συναίνεσης, εργασιακής ειρήνης, προβάλλοντας κινδυνολογικά τα προβλήματα μέσα από την αντίληψη μιας Ευρώπης ενιαίας αγοράς - ενιαίας κοινωνίας, που θα ξεπερνάει αντιξοότητες και θα επιλύει προβλήματα ειρηνικά, αποφεύγοντας έτσι εξεγέρσεις και συγκρούσεις· ματαιοπονούν όμως όσοι πιστεύουν ότι με τέτοια μέσα είναι δυνατόν κανείς να αντιπαλέψει και να αμβλύνει την αντίθεση κεφαλαίου και εργασίας ή να αποκοιμίσει και να καταργήσει την πάλη των τάξεων.

ΗΛΙΟΣ I, II - EUROFORM

Τα προγράμματα αυτά, εκπορευόμενα από τις κατευθύνσεις και εισηγήσεις του δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ, κινούνται στα ίδια πλαίσια με το EUROTECNET και το PETRA, αναφέρονται στα υπάρχοντα ποσά και τις δυνατότητες επιχορηγήσεως. Ειδικότερα, προτείνουν αναπτυξιακά προγράμματα σε δήμους και μεγάλες κοινότητες και οριοθετούν την ελαχιστοποίηση της παρέμβασης της τοπικής αυτοδιοίκησης στα ζητήματα εκπαίδευσης. Στόχος της να υπαχθεί η τοπική αυτοδιοίκηση στα συμφέροντα της ΕΟΚικής ολοκλήρωσης και της τεχνικής και επαγγελματικής ανεπαρκούς κατάρτισης των μικρομεσαίων, για να ενσωματωθούν στα επιχειρησιακά μεγαθήρια των Δυτικοευρωπαϊκών εγκαταστάσεων και μονοπωλίων.

HORIZON I, II

Καθορίζουν ζητήματα σχετικά με την «Ειδική Αγωγή», τα άστεγα άτομα, και την εκπαίδευση των νέων με ειδικές ανάγκες, χορηγώντας χρήματα που ενισχύουν επιλογές παράδοσης των ειδικών σχολείων στους ιδιωτικούς φορείς πλουτισμού. Είναι γνωστός ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στο αστικοκοινωνικό και πολιτικό σύστημα, με τα συγκεκριμένα προγράμματα και τις κατ' ευφημισμό αναπτυξιακές προτάσεις τους· η οποία λαϊκή αντιπολίτευση και αντίσταση στους δήμους και τις κοινότητες καταργείται και επιδιώκεται να μετατραπεί η τοπική αυτοδιοίκηση σε εντολοδόχο θεραπευίδα των ΕΟΚικών εκπαιδευτικών, πολιτικών και οικονομικών επιλογών.

IRIS

Αποτελεί ένα κοινοτικό δίκτυο προγραμμάτων, με στόχο την ενίσχυση και προώθηση των γυναικών σε όλους τους τύπους και τα επίπεδα επαγγελματικής κατάρτισης. Στα πλαίσια αυτά επιδιώκεται η δημιουργία μιας μεθοδολογίας κατάρτισης ειδικά προσαρμοσμένης στις ανάγκες των γυναικών, χωρίς να διακηρύσσεται όμως η ισότητα συμμετοχής στην εργασία, τις ώρες απασχόλησης και την αμοιβή των γυναικών. Επιδιώκεται η αύξηση συμμετοχής των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων στα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για τις γυναίκες. Έχει ήδη εκδοθεί περιοδικό ενημερωτικό δελτίο για την εξέλιξη και διαμόρφωση του IRIS και σε συγκεκριμένο άρθρο του υποστηρίζεται ότι η συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων σ' αυτό, θα διασφαλίσει την ισοτιμία της Γυναίκας της Ευρώπης στην επαγγελματική της απασχόληση απέναντι στον άντρα.

Με τις δυσκολίες ένταξης, κατάρτισης και πρόσληψης των γυναικών στη δουλειά, την κατάργηση του κράτους Πρόνοιας σε

πολλές Δυτικοευρωπαϊκές χώρες, τη φοβία των εργοδοτών, για τη μητρότητα σε περίπτωση που καλύπτουν έξοδα κύησης, τοκετών και λοχείας, χωρίς νομοθετική κατοχύρωση των κατακτήσεων του γυναικείου κινήματος αρχικά και την αλλαγή των κοινωνικοπολιτικών συστημάτων, με το IRIS θα εξακολουθεί η γυναίκα να αποτελεί εξειδικευμένο ή ραφιναρισμένο αντικείμενο εκμετάλλευσης, όπως ακριβώς συμβαίνει σε όλους τους κοινωνικούς ρόλους που καλείται να παίξει στην αστική κοινωνία. Στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού των ΕΟΚικών επιχειρήσεων η εργαζόμενη γυναίκα θα εξακολουθεί να κατέχει υποδεέστερη και ανασφαλή θέση.

ΝΕΟΛΑΙΑ για την ΕΥΡΩΠΗ

Το πρόγραμμα «Νεολαία για την Ευρώπη» απευθύνεται σε νέες και νέους ηλικίας 15 έως και 25 ετών και έχει στόχους: α) την προώθηση πολιτιστικών και κοινωνικών ανταλλαγών μεταξύ των νέων της Κοινότητας, β) τη βαθύτερη και πιο ουσιαστική γνώση της Ευρωπαϊκής κοινωνίας και του πολιτισμού, που βρίσκονται σε μια συνεχή ροή διάπλασης και εξέλιξης. Στον τομέα αυτό αποτελεί το πρώτο αποκεντρωμένο πρόγραμμα, το δε μεγαλύτερο τμήμα ενεργειών του το έχουν αναλάβει οι Εθνικές υπηρεσίες των

κρατών μελών. Στην Ελλάδα αρμόδιο είναι το Υπουργείο Παιδείας. Ακόμα, όπως δηλώνει το Γραφείο ανταλλαγών των νέων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το εκπαιδευτικό αυτό πρόγραμμα στοχεύει στη διαμόρφωση μιας ενιαίας κοινωνικής και πολιτισμικής συνείδησης των νέων της Ευρώπης, στην ουσία δηλαδή επιδιώκει τη διάπλαση ερεισμάτων για την επιβολή ενός πολιτιστικού ιμπεριαλισμού στα φτωχά κράτη - μέλη της κοινότητας, εφ' όσον τα πολιτιστικά και έθνηκα χαρακτηριστικά τους δημιουργούν προβλήματα στην ένταξη, αφομοίωση και εκμετάλλευσή τους.

Η δημιουργία και λειτουργία του Ευρωπαϊκού πατριωτισμού και της Ευρωλατρίας ανάμεσα στους νέους θα εξυπηρετήσει ευκολότερα άλλες, οικονομικού τύπου, επιδιώξεις και στόχους. Συχνά και από τους υποστηρικτές της κοινοτικής πολιτικής εκφράζονται υποκριτικά φόβοι για κινδύνους εξάλειψης εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας των λαών.

Μια κοινή, ενιαία πολιτιστική έκφραση των λαών, όχι μόνον της Ευρώπης, αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο, που θα οδηγούσε στην ενίσχυση της απελευθέρωσης των εργαζομένων και στην διασφάλιση μιας ισότιμης συνεργασίας των λαών, με αίτημα μια δικαιότερη παγκόσμια κοινωνία ισότητας και ανθρωπιάς, η οποία και θα προωθούσε τα μεγάλα πανανθρώπινα οράματα για την κατάρτιση της εκμετάλλευσης και την οικοδόμηση ενός νέου κόσμου, θα αποτελούσε θετικό βήμα στην πορεία των λαών προς ένα καλύτερο αύριο. Το πρόγραμμα όμως αυτό, κάθε άλλο παρά σε κάτι τέτοιο αποβλέπει, γι' αυτό πρέπει να ιδωθεί με πολλές αντήρησεις κι επιφυλάξεις.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό και πολιτικό κίνημα, μπροστά και στις ΕΟΚικές εκπαιδευτικές επιλογές

Καταλήγοντας, πρέπει να γνωρίζουμε ότι τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται από το κοινωνικό ταμείο της Κοινότητας. Πλήρης όμως συσκότιση και αδιαφάνεια επικρατεί στον τομέα της ενημέρωσης και πληροφόρησης από τους αρμόδιους κυβερνητικούς και πολιτικούς φορείς σχετικά με τη συμμετοχή σ' αυτά της χώρας μας. Είναι γεγονός, ότι σε ορισμένα από αυτά η Ελλάδα δε συμμετέχει, λόγω οικονομικής αδυναμίας, κατά το αιτιολογικό της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή του Υπουργείου Παιδείας.

Το εκπαιδευτικό συνδικαλιστικό κίνημα δεν έχει υιοθετήσει μια σαφή αντιεκοκική γραμμή πλεύσης στα εκπαιδευτικά ζητήματα, εικόνα και ομοίωση της «αντιπολιτευόμενης» κομματικής χαρτογράφησης, παραμένει σε μια στάση παθητικής έγκρισης της ΕΟΚικής πολιτικής τόσο στην εκπαίδευση, όσο και ευρύτερα στον πολιτικό και οικονομικό τομέα. Το σκοτάδι της άγνοιας και της συνειδητής διαιωνίζει τον κίνδυνο μιας σκόπιμης απόκρυψης και αιφνιδιαστικής εφαρμογής νέων αντιεκπαιδευτικών αντιλαϊκών μέτρων σε βάρος της ήδη υποβαθμισμένης δημόσιας εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Οι ευθύνες των κυρίαρχων συνδικαλιστικών παρατάξεων και των πολιτικών ηγεσιών είναι τεράστιες, γιατί αποσιωπούνται οι μελλοντικές προδιαγραφές της υπόστασης της οικονομίας και της δημόσιας εκπαίδευσης. Ήδη, οι όροι 8 και 15 του πρόσφατα εγκριθέντος για χορήγηση κοινοτικού δανείου, προβλέπουν μείωση των κοινωνικών δαπανών, με απρόβλεπτες συνέπειες για την Παιδεία, την Υγεία, τις εργασιακές σχέσεις και τα ασφαλιστικά ταμεία, την Πρόνοια.

Σήμερα, με το πρόσχημα του λιγότερου κράτους, εξυφάνεται ένα συνολικότερο χτύπημα των κοινωνικών παροχών, που πέρα από την αφαίρεση κεκτημένων κοινωνικών δικαιωμάτων θα οδηγήσει στην πλήρη εξαθλίωση των εργαζομένων ανάμεσά τους και των εκπαιδευτικών, σ' ένα σχολείο που οδηγείται σιγά - σιγά σε συρρίκνωση, λειτουργική και ψυχοπαιδαγωγική διάλυση, σ' ένα σχολείο που θα παρέχει τη μόρφωση που θα επιβάλλουν οι κυρίαρχες οικονομικά τάξεις και κύκλοι και θα καλλιεργεί ανεμπόδιστα τη διάδοση και την αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας, που θα χειραγωγεί προσωπικότητες υποτακτικών εκπαιδευτικών και μαθητών, που θα οδηγεί στο άδειασμα της δυναμικής των όποιων αγώνων, που θα διατυπώνει ολοένα στόχους αμυντικούς, ενώ ταυτόχρονα θα προωθείται η ιδιωτικοποίηση, η παραπαιδεία, η εμπορευματοποίηση μιας φτηνής και αποδοτικής, για τα συμφέροντά των ισχυρών, γνώσης.

Στην ημερίδα που διοργάνωσε η ΟΛΜΕ στις 23 Μαρτίου 1990 στο Ζάππειο Μέγαρο της Αθήνας με θέμα: «Εκπαίδευση και 1992. Οι εισηγήσεις των Lenarduzzi ως εκπρόσωπου της Διεύθυνσης Παιδείας της ΕΟΚ και του Luis Weber ως εκπροσώπου της Διεθνούς Ομοσπονδίας Εκπαιδευτικών αντίστοιχα, στάθηκαν σε επαινούς και εγκώμια για την ελληνική γλώσσα, ενώ υπερθεμάτισαν την αναγκαιότητα - πραγματικότητα της πολιτικής δημιουργίας των Ενωμένων Πολιτειών Ευρώπης και της κοινής αγοράς, αναφέρθηκαν σε μια Ευρώπη από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια, στην πιθανή και άμεση ένταξη της Αυστρίας και στη δημιουργία μιας μεγάλης Γερμανίας, που θα συμβάλει αποφασιστικά στην Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Υπερτόνισαν την ανάγκη καταπολέμησης της σχολικής αποτυχίας με την εφαρμογή του προγράμματος Αρίων, ενώ μίλησαν για διαφορετικά επίπεδα φιλοσοφίας για την εκπαίδευση, τις φιλοσοφίες των χωρών του Βορρά και του Νότου. Τόνισαν την ανάγκη εφαρμογής του προγράμματος LINGUA στη χώρα μας, για να βοηθηθεί η επαφή και επικοινωνία των νέων μας με τους νέους των άλλων χωρών της Κοινότητας.

Ο Luis Weber πρότεινε να συμβουλευούνται οι συνδικαλιστικές μας οργανώσεις το δίκτυο EΥΡΙΔΙΚΗ για να έχουν πλήρη εικόνα των προβλημάτων. Η εύλογη απορία όμως είναι: πώς είναι δυνα-

τόν το δίκτυο Ευριδίκη να ενημερώνει αντικειμενικά τις Ομοσπονδίες και τις συνδικαλιστικές εκπαιδευτικές οργανώσεις, αφού κύρια αυτό εισηγείται την εκπαιδευτική πολιτική της ΕΟΚ, έχοντας σαν πληροφοριοδότες και επίκουρους τις κυβερνήσεις των κρατών - μελών, κυβερνήσεις που έχουν αποδεχθεί ήδη την υποταγή στις κοινοτικές πολιτικές, οικονομικές και εκπαιδευτικές επιλογές;

Από τις τοποθετήσεις μελών του Δ.Σ της ΟΛΜΕ και άλλων εκπροσώπων των ΕΛΜΕ διαπιστώθηκε η άγνοια, η προχειρότητα προτάσεων, η συναίνεση και έγκριση της ΕΟΚικής εκπαιδευτικής παρέμβασης στη χώρα μας. Λίγες υπήρξαν οι σθεναρές φωνές αντίστασης στην ΕΟΚική υποτέλεια κι αυτές με ανεπαρκή επιχειρήματα. Άλλοι σκιαγράφησαν την άθλια οικονομική κατάσταση των εκπαιδευτικών. Άλλοι στάθηκαν στις εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη και εκτίμησαν την αδυναμία συγκρότησης μιας Ενωμένης Ευρώπης, που θα την ανταγωνίζεται ο καπιταλισμός των Η.Π.Α. και της Ιαπωνίας. Ανεξάρτητα από τις διάφορες εκτιμήσεις για τη μορφή και το περιεχόμενο που θα προσλάβει η ενοποίηση του 1992, το βέβαιο είναι: α) πως θα υπάρξουν ζώνες οικονομικής ανισοτιμίας και υπανάπτυξης χωρών, β) ότι η ΕΟΚική εκπαιδευτική πολιτική συνδέονται άμεσα με τα τεχνοκρατικά στρώματα που μέσα απ' την Κοινότητα θα επιδιώκουν τη δική τους κοινωνική και οικονομική ανέλιξη, γ) Θα οδηγήσει στην πολυτυπία των σχολείων και στη συστοίχιση των εκπαιδευτικών συστημάτων με την ίδια την ανάπτυξη της αγοράς και στη χώρα μας.

Το συνδικαλιστικό και πολιτικό κίνημα στη χώρα μας εξακολουθεί να υπερασπίζει χωρίς ενδοιασμούς την ΕΟΚική πλεύση και ένταξη ή προβάλλοντας κατά διαστήματα την ανάγκη αντίστασης με στόχο την καλύτερη διαπραγμάτευση των όρων και προϋποθέσεων συνύπαρξης της χώρας μας στην Κοινότητα. Πρέπει εδώ να τονιστεί ότι οι ΕΟΚικές εκπαιδευτικές επιλογές: α) θα ενισχύσουν την αναπροσαρμογή της αγοράς στη χώρα μας, ανάλογα με τα συμφέροντα των ισχυρών της ΕΟΚ, β) θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στην κατάρτιση των σχολείων, στην πολυτυπία και πολυδιαβάθμιση, στις αποσπασματικές εργασιακές σχέσεις των εκπαιδευτικών, σε ένα φτηνό, πειθαρχημένο, «αποδοτικό» σχολείο που θα οδηγεί τον μαθητή και απόφοιτο στην πλήρη αλλοτρίωση και υποταγή, σε εντεινόμενα ατομικά και κοινωνικά αδιέξοδα.

Χρέος μας να ενημερώσουμε, να αντισταθούμε, να αναπτύξουμε ένα πλατύ μέτωπο που θα ακυρώσει στην πράξη, τα οποία ΕΟΚικά εκπαιδευτικά προγράμματα αφορούν στη χώρα μας. Χρέος μας η ανατροπή της άθλιας σημερινής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, με το ξεκίνημα της οικοδόμησης του σχολείου και της κοινωνίας των οραμάτων μας.

Να αξιοποιήσουμε μέσα απ' αυτό το μέτωπο όλες τις γόνιμες πρωτοπόρες δυνάμεις της εκπαιδευτικής κοινότητας, της εργατικής τάξης και των εργαζομένων ευρύτερα, που επιθυμούν ν' αλλάξουν την κοινωνία, την εκπαίδευση και τις αντιδραστικές, ταξικές ιεραρχήσεις της.

Γιώργος Ηρακλέους

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σταύρος Ζήγος: α) Ευρωπαϊκά εκπ/κα συστήματα και Ενιαίο σχολείο (1990), β) Η Εκπ/κη πολιτική της ΕΟΚ, εκδ. Δίπτυχο, Αθήνα 1988.
- 2) Απόστολος Μαρκόπουλος: Η εκπαιδευτική πολιτική των κοινοτήτων (ΕΟΚ) και τα εκπ/κα συστήματα των κρατών - μελών, Θεσσαλονίκη 1990
- 3) Εφημερίδες: α) Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία 8.7.91 και 30.6.91, β) Le Monde 9.2.91 4.9.90 - 27.6.90 - Nouvelle objervateur (8.12.89).
- 4) ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΕΚ (Βασ. Σοφ. 1) Ευρωπαϊκά Προγράμματα.
- 5) Εκπαίδευση και 1992, προοπτικές και επιπτώσεις, εκδόσεις ΟΛΜΕ.
- 6) Cellule d' appui PETRA, IFAPLAN, square Ambiorgy 32, B - 1040 - Bruxelles.

Υ.Γ. Μεγάλη αδιαφάνεια και πέπλος μυστηρίου καλύπτει την πληροφόρηση σχετικά με το ποια προγράμματα αφορούν στην εκπαιδευτική πραγματικότητα της χώρας μας. Είναι σίγουρο πως θα υπάρξουν αποκλίσεις και άλλα προγράμματα θα εφαρμοστούν αυστηρά, άλλα τμηματικά και άλλα καθόλου. Νεοσύστατες ιδιωτικές εταιρείες έχουν ήδη αναλάβει, με συμμετοχή στα ποσοστά των επιχορηγήσεων, την πληροφόρηση και εφαρμογή προγραμμάτων για διάφορους φορείς, όπως η τοπική αυτοδιοίκηση, βιομηχανικό κεφάλαιο κ.λ.π.

Ανοιχτό Γράμμα στο Ν. Τεμπονέρα

Αγαπημένε Νικο,

Παίρνω το θάρρος να σου γράψω, γνωρίζοντας το βάρος μιας τέτοιας ενέργειας. Οι εξελίξεις είναι τόσο πυκνές και πολλές, τόσο δραματικές, που η επίκλησή σου κάνει το δρόμο λιγότερο αφηγορικό και τις δυσκολίες περισσότερο υποφερτές.

Διάβασα στις εφημερίδες ότι ο Ανδρεουλάκος, βουλευτής της Ν.Δ. και μέλος της εξεταστικής επιτροπής της βουλής για την υπόθεση (έτσι την ονομάζουν τώρα) του Ν. Τεμπονέρα δήλωσε τα παρακάτω:

«Εάν ο δήμαρχος της Πάτρας είχε αποτρέψει, όπως όφειλε, την επίθεση των 300 ομοϊδεατών του εναντίον της ολιγομελούς αντίπαλης ομάδας και είχε αναμεινεί την έλευση της αστυνομίας, δεν θα εχάνετο ο Ν. Τεμπονέρας».

Η μελέτη της δικογραφίας, και η δικηγορική μου πείρα μου επιτρέπουν την πρόγνωση ότι είναι πολύ πιθανή η αθώωση τελικά των κατηγορουμένων. Η κατηγορία στηρίζεται μόνο στις ετοιμόρροπες καταθέσεις δύο φερομένων ως αυτοπτών μαρτύρων. Το πιθανότερο είναι ότι ο μακαρίτης Ν. Τεμπονέρας χάθηκε κάτω από αντικειμενικά αδιευκρινιστές συνθήκες σε νυκτερινή συμπλοκή πολυάριθμων ατόμων, που κανείς δεν είδε ποιοι χτυπούσαν ποιους. Η πρόσφατη αποφυλάκιση του Α. Μαραγκού με το σκεπτικό ότι δεν προκύπτουν αποχρώσεις ενδείξεων ενοχής ενδυναμώνει την παραπάνω πρόγνωση.

Οι ενορχηστρωμένες και αήθεις επιθέσεις εναντίον της δικαιοσύνης για την αποφυλάκιση Μαραγκού είναι ενδεικτικές του εκφοβιστικού κλίματος μέσα στο οποίο λειτουργεί η δικαιοσύνη, προκαλούν δε το σκεπτικισμό μήπως οι προφυλακισείς Καλαμπόκα και Μαραγκού επηρεάστηκαν από το παραπάνω κλίμα που καλλιέργησαν όσοι ήθελαν να δρέψουν κομματικά οφέλη από ένα θάνατο που επήλθε σε νυκτερινή συμπλοκή δύο ομάδων και που κάλλιστα το θύμα θα μπορούσε να ήταν και από την άλλη πλευρά».

Είναι φανερό ότι ετοιμάζουν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, να αθώωσουν τους Μαραγκό - Καλαμπόκα και με απροσημάτιστο τρόπο να ξαναγράψουν την ιστορία στα μέτρα τους. Η δικαιοσύνη άλλωστε αποδεικνύεται όλο και περισσότερο σαν εξουσία με ειδικές ανάγκες, αφού τυφλώνεται εκεί που πρέπει να δει και το αντίθετο.

Δεν ξέρω ακριβώς τι θάλεγες σ' αυτό το δικαστήριο αν σου το επέτρεπαν οι συνθήκες νομίζω ότι τα λόγια του Γράκχου Μπαμπέφ, αρχηγού και εμψυχωτή των Ίσων στη Γαλλική Επανάσταση, που εκτελέστηκε στην πόλη Βαντόμ, υπερασπίζοντας μέχρι το τέλος την πλέον δημοκρατική έκφραση της Γαλλικής Επανάστασης, είναι λόγια που αξίζουν να ακουστούν.

«Αν έχει αποφασιστεί ο θάνατός μας, αν η τελευταία μου ώρα έχει οριστεί στο βιβλίο των πεπρωμένων, την περιμένω αυτή την ώρα από καιρό. Σαν έχω εξοικειωθεί με τη σκέψη του βίαιου θανάτου, τι γεγονός μπορεί να με εκπλήσσει;

Αφήνω πίσω τη μνήμη και τις πράξεις μου, για να θυμίζουν πως δεν έζησα και δεν ανάνηυσα, παρά για τη δικαιοσύνη και για την ευτυχία του λαού».

Αλλά εσείς παιδιά μου! Δεν έχω παρά μόνο βαθειά πικρή μεταμέλεια να σας εκφράσω πως, ενώ είχα ποθήσει δυνατά να συμβάλλω για να σας κληροδοτήσω τη Λευτεριά, πηγή κάθε αγαθού, βλέπω ύστερα από μένα τη σκλαβιά και σας αφήνω λεία κάθε κακού.

Θάθελα ακόμα να σας κληροδοτήσω το βαθύ μίσος μου κατά της τυραννίας, την αφοσίωση στην υπόθεση της ισότητας και της ελευθερίας, τη βαθειά αγάπη για το λαό. Αλλά ακόμα σας αφήνω σκλάβους και αυτό μου ξεσκίζει την καρδιά».

Τα πράγματα εδώ θα μπορούσαν να είναι καλύτερα. Όλοι παραπονιούνται για όλα. Για τον καιρό, για την κυβέρνηση, για το χειμώνα που έρχεται και ύστερα φυσικά για το ότι λίγα πράγματα τους έρχονται όπως θέλουν. Ίσως γιατί μόνο θέλουν.

Χτες βρήκα μια ξεθωριασμένη προκήρυξη. Στην προμετωπίδα

έγραφε «βαρβαρότητα ή...» η επόμενη λέξη είχε σβηστεί από τη βροχή ή από ανθρώπινο χέρι. Ποιός ξέρει; «Βαρβαρότητα ή...». Σκέφτηκα ότι θάθελες να συμπληρώσουμε αυτή τη φράση για την ακρίβεια σκέφτηκα ότι τη συμπλήρωσες. Οι καλύτερες λέξεις είναι αυτές που δεν γράφονται που γίνονται.

Στην πρώην χώρα των Σοβιέτ πολλά έγιναν πρώην. Το πρώην κόμμα, η πρώην ιστορία, η πρώην πλατεία το χειρότερο όμως είναι ότι πρώην κατάντησε και το μπιφτέκι τους. Λέγεται ότι θα περάσει πολύς καιρός για να ξαναβαφτίσουμε τα πράγματα με τ' όνομά τους. Για την ακρίβεια θα χρειαστεί καιρός για να ξαναβαφτίσουμε τα ονόματα στα πράγματα. Στην ίδια χώρα χορεύουν, φτύνοντας την προτομή του Βλαντιμίρ Ιλιτς, με το ίδιο πάθος που «ελπίζω» ότι θάχουν αύριο όταν θα ζητούν ψωμί από τον Μπόρις Νικολάγιεβιτς.

Εδώ πάλι πολλοί λένε, πως η επανάσταση τελείωσε και αν χρειαστεί θα τελειώσουν και με τους επαναστάτες, θεωρώντας - όπως και στην περίπτωση σου - ότι ο φυσικός θάνατος είναι ευκολότερη υπόθεση. Στ' αλήθεια προσπαθούν να χτίσουν μια νέα τυραννία, χρησιμοποιώντας την ανοχή των ψευδών πολιτικών και την ανημπόρια του λαού.

Έτσι, χρησιμοποιούν πολλούς πρώην διανοούμενους που θεωρούν πλέον την επανάσταση ένα είδος κοινωνικής ανορθογραφίας, κάτι σαν ταξική δυσλεξία, γι' αυτό και ζητούν να σβήσω τ' όνομά σου από όπου προλάβουμε να το γράψουμε. Βλέπεις, δεν σου συγχωρούν το γεγονός ότι, όταν ο λαός ενθουσιάζονταν με τον φιλελευθερισμό, εσύ εκδηλωνόσουν για τη δημοκρατία και όταν ο λαός έφτανε σ' αυτήν, εσύ έβλεπες παραπέρα την ισότητα και τη δικαιοσύνη. Ίσως ακόμα περισσότερο δεν σου συγχωρούν ότι ζητούσες από τους αδικημένους της ζωής να την ερωτεύτουν όσο τίποτε άλλο και πολύ περισσότερο αυτό το 'κανες έμπρακτα.

Γι' αυτό στην εξεταστική επιτροπή, οι εξεταστές ρωτούσαν τόσο επίμονα.

- Τι ήταν ο δικός σας, τι ήταν ο δικός σας; προσπαθώντας να σε κατατάξουν στα κοινωνικά και πολιτικά είδη που τα θεωρούν αμελητέα ή απόβλητα. Δεν ξέρω γιατί όταν τους απαντήσαμε «δάσκαλος ήταν» σιώπησαν. Ίσως είχαν ακούσει για τη δύναμη του παραδείγματος.

Πολλοί μιλάνε για την ανάγκη της αναδιοργάνωσης της χώρας και βαφτίζουν αυτή την ιδέα με πολλά ονόματα υπολογίζουν φαίνεται στην κακή μνήμη των ανθρώπων. Δεν γνωρίζω εάν θα επιτύχει αυτό το καινούργιο σχέδιο, εκείνο που σίγουρα φαίνεται είναι ότι υπάρχει έλλειψη από φυλακές και ταυτόχρονα πληθωρισμός από φύλακες.

Στα σχολεία αναρτήσαμε τις φωτογραφίες σου, όχι για να σε θυμόμαστε, αυτό θα γινόταν έτσι και αλλιώς, αλλά να, σαν μια πρόταση μιας νέας αισθητικής αντίληψης εράνους κάναμε, όπως έπρεπε, ετοιμάζουμε προμήθειες για τον χειμώνα, αισθανόμαστε προδομένοι που έφυγες, αλλά όχι ηττημένοι.

Τα παιδιά του μέλλοντος θα μάθουν να συλλαβίζουν τ' όνομά σου, θα τα μάθουμε να διασκεδάζουν, κάνοντας τους τυράννους να φοβούνται και να αγωνίζονται, κάνοντας τους τυράννους να ηττώνται. Θα τα μάθουμε να μείνουν γυμνά από ενοχές κι ελπίδες, γι' αυτό και επικίνδυνα. Μαζί με τους εργάτες, τους «προβληματικούς» και τους ανυπότακτους, Ραντεβού στους νέους αγώνες.

Όλοι εμείς

— Ένα αφιέρωμα στον πρωτοδιόριστο συνάδελφο είναι πάντα επίκαιρο.

— Εξ' άλλου, τρία χρόνια μετά το πρώτο αφιέρωμα, έχουν αλλάξει πολλά.

— Το σχολείο επηρεάζεται άμεσα και καταλυτικά από τις ραγδαίες αλλαγές του πολιτικού σκηνικού, που συντελούνται παγκόσμια αλλά και στη χώρα μας.

— Ο νέος συνάδελφος θα συναντήσει στο σχολείο την κοινωνική ιεραρχία, την επιβολή, τον αυταρχισμό και την καταστολή, την ταξικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ευρύτερης κοινωνίας, τις συγκρούσεις και τις διαφορές της. Υπάρχει, λοιπόν, σ' αυτήν τη μικρή κοινωνία και η κριτική και η διεκδίκηση και η εξέγερση. Εμείς οι καθηγητές παίζουμε διπλό ρόλο, γι' αυτό βρισκόμαστε και σε δύσκολη θέση: «εξουσιάζουμε και καταπιεζόμαστε, κρίνουμε και κρινόμαστε, διεκδικούμε και καταστρέφουμε, έχουμε ν' αντιμετωπίσουμε (και να εφαρμόσουμε) ένα εξ' ίσου αυστηρό και πιστικό νομικό πλαίσιο, μ' αυτό που ορίζει τους κανόνες όλης της κοινωνίας.

— Ανίδεος ίσως και ανυποψίαστος πολλές φορές, ο νέος καθηγητής αντιμετωπίζει τα πράγματα παθητικά και αμήχανα. Πολύ γρήγορα, όμως, η σχολική ζωή τον αναγκάζει να αντιδράσει.

— τότε, σημειώματα σαν και τούτο μπορεί να τα αξιοποιήσει πολλαπλά.

— Άλλωστε αυτό φανερώνει και η ανταπόκριση, η «ζητηση» που είχε το προηγούμενό μας αφιέρωμα από τους πρωτοδιόριστους, και όχι μόνον, συναδέλφους.

Γι' αυτό επανερχόμαστε...

Αφιέρωμα
στους πρωτοδιοριζόμενους
εκπαιδευτικούς
(και όχι μόνον)

Αναλάβαμε «υπηρεσία». Το νοίκι, πανάκριβο συνήθως, τρέχει, τα εισιτήρια για τα συχνά πηγαίνε - έλα στο Κέντρο (να μην χάσουμε τις συνήθειες και τις επαφές μας) κοντύλι ασήκωτο πλην όμως αναγκαίο, τα υπόλοιπα έξοδα πιέζουν και το ταμείο των «κοινωνικών παροχών» (γονείς, φίλοι, κάτι λίγες οικονομίες από τα φροντιστήρια) να αδιάζει. Η πρώτες αγωνίες, πότε θα πληρωθούμε, τί θα πάρουμε. Θα πάρετε, μην ανησυχείται, μόνο που θα έχετε τοποθετήσει πριν τα πάρετε.

Για τους νέους συναδέλφους αλλά και για τους παλιούς για να προσεγγίσουν τις μισθοδοτικές καταστάσεις, με τα ποσοστά, τα «ΜΤΠΥ και ΤΑΟΥ» και τα μπερδεμένα λογιστικά, τα «αντιτετράδια» σ' αυτό το τεύχος επιχειρούν μια κριτική ανάλυση των μισθοδοτικών καταστάσεων και όχι μόνο.

Καλώς ήλθατε, νέοι συνάδελφοι!

Καλώς ήλθατε στο «μαγικό» κόσμο της εκπαίδευσης!

Θ' ακούσατε ήδη πολλά καλωσορίσματα, λόγια παρηγοριάς ή αισιοδοξίας, αυτές τις πρώτες μέρες του Σεπτεμβρίου, από διευθυντές, σχολικούς συμβούλους και νομάρχες ίσως, σε κάποιους επαρχιακούς νομούς. Οι περισσότεροι από σας διοριστήκατε -δε θα ήταν παράλογο να λέγαμε ότι «πεταχτήκατε»- περίπου 500 χιλιόμετρα μακριά από το σπίτι σας. Το ΥΠΕΠΘ φρόντισε να γνωρίσετε και άλλες περιοχές της Ελλάδας, που ίσως δεν ξέρατε...

Το όνειρό σας έγινε πραγματικότητα, επιτυχήσατε να δείτε τον εαυτό σας διορισμένο στη Δημόσια Εκπαίδευση, μετά από αρκετά χρόνια αναμονής, επιμονής στο στόχο σας και υποαπασχόλησης. Τώρα πια έχετε πάρει θέση και αρχίζει ο μαραθώνιος.

Πρώτη επαφή με την πόλη και τους κατοίκους της, προσπάθεια προσαρμογής στην καινούργια ζωή, αναζήτηση σπιτιού, έκπληξη και απορία για τις τιμές των ενοικίων, κλείσιμο σπιτιού μ' όσο ενοίκιο ζητούν, μετακόμιση.

Έχετε περάσει κιόλας το πρώτο σεμινάριο των πρωτοδιοριζόμενων. Είναι σίγουρο ότι -σ' όσους ιδιαίτερα από σας έχετε δουλέψει σαν αναπληρωτές- σας φάνηκαν σα ν' ανήκουν στη σφαίρα του φανταστικού ή του γελοίου αυτά που λέγονται στο πρώτο επιμορφωτικό σεμινάριο. Όσο για τους συναδέλφους που έρχονται για πρώτη φορά σ' επαφή με την Δημόσια Εκπαίδευση, μη βιάζεστε συναδέλφοι, σε λίγες μέρες όλο και περισσότερο θα γνωρίζετε την πραγματικότητα, που απέχει έτη φωτός απ' αυτά που μας λένε ή μας δείχνουν σε βιντεοταινίες (σκηνοθετημένες, καλά προετοιμασμένες διδασκαλίες, που διαρκούν πάνω από μια ώρα, ενώ εμείς έχουμε στη διάθεσή μας 50', δηλαδή τη διδακτική ώρα. Η επιμόρφωση σ' όλο της το μεγαλείο!).

Διοριστήκατε μετά την καλοκαιρινή κόντρα του '90, που αποκάλυψε τα σχέδια της κυβέρνησης, και μετά τις μαθητικές καταλήψεις, που γκρέμισαν τα σχέδια Κοντογιαννόπουλου.

Μαζί με τις ευχές μας, σας καλούμε κοντά μας, πλάι - πλάι, με αποφασιστικότητα, να προχωρήσουμε ακόμα παραπέρα τις κατακτήσεις μας.

Α) Ο μισθός μας

Σήμερα η αμοιβή της εκπαιδευτικής εργασίας των Καθηγητών γίνεται με δυο τρόπους:

1ο. Με τις μηνιαίες τακτικές αποδοχές του μισθολογίου του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης του Ν. 1505/1984, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Ν. 1810/1988. Ως τακτικές αποδοχές θεωρούνται αθροιστικά όλα τα ποσά, ανεξάρτητα από το ύψος τους, που παίρνουν όλοι οι Καθηγητές και που είναι:

α) Ο Βασικός μισθός του Μισθολογικού Κλιμακίου (Μ.Κ.) που κατέχει ο καθηγητής. Όταν ο καθηγητής έχει κάνει 4 έτη σπουδές παίρνει το 16^ο Μ.Κ. το οποίο λέγεται και εισαγωγικό. Αν έχει κάνει 5 έτη σπουδές παίρνει το 15^ο Μ.Κ. Οι καθηγητές ανήκουν στην μισθολογική ΑΤ4 κατηγορία υπαλλήλων του Δημοσίου και εξελίσσονται στα Μ.Κ. από 16^ο έως 1^ο. Για τη μισθολογική εξέλιξη από Κλιμάκιο σε Κλιμάκιο απαιτείται υπηρεσία δυο χρόνων.

Ξεκινώντας το οδοιπορικό μας, φτάνουμε στο σχολείο. Η πρώτη οπτική επαφή μάλλον μας προκαλεί ισχυρό σοκ. Στην καλύτερη περίπτωση θα έχει τις στοιχειώδεις αίθουσες που χρειάζονται, ένα διάδρομο, υπόστεγο και μια αυλή όπου θα στοιβάζονται κυριολεκτικά τα παιδιά στο διάλειμα. Στη χειρότερη, το σχολείο θα είναι παλιές αποθήκες, κτίρια τουλάχιστον μιας 20ετίας ή λυόμενα. Κατά τ' άλλα «το 1992 πλησιάζει» και μεις είμαστε έτοιμοι «ν' ανταγωνιστούμε τις χώρες της ΕΟΚ!»

Είκοσι χιλιάδες αίθουσες λείπουν, για να λειτουργήσουν τα σχολεία αξιοπρεπώς και σε πρωινή βάρδια.

Μπαίνοντας στο γραφείο των καθηγητών, συνήθως υρχεται η δεύτερη έκπληξη. Ίσως ονειρευόμαστε ένα άνετο, μεγάλο δωμάτιο, όπου ο καθένας θα έχει το δικό του γραφείο, την πολυθρόνα του, τη μοκέτα στο πάτωμα. Αντί γι' αυτά, βλέπουμε ένα γραφείο 2 X 2, με ελάχιστα γραφεία και καρέκλες, όπου στριμώχνονται 10-15 καθηγητές στα διαλείματα και κάθονται με βάρδια.

Μετά τα πρώτα χαμογελωστά καλωσορίσματα από τους συναδέλφους, η πυραμίδα της ιεραρχίας σ' όλη της τη μεγαλοπρέπεια...

Ο Διευθυντής, οι παλιοί συναδέλφοι και οι νέοι (πρωτάρηδες με τα πρώτα άσπρα μαλλιά, λόγω ηλικίας από τη χρόνια αδιουρίστια).

Οι νέοι, οι πρωτοδιοριζόμενοι που τους περιμένουν για να πάρουν ό,τι μαθήματα -πολλά και διάφορα- έχουν περισσέψει και όποιες γραφικές δουλειές είναι πιο βαριές και περίπλοκες.

Ο Διευθυντής, καλυμμένος πίσω από την εξουσία του πάνω στους καθηγητές του σχολείου του, αλλά και με την εθνοφοβία του απέναντι στους ανωτέρους του, φροντίζει να μας ενημερώνει μόνο για γραφειοκρατικές διοικητικές -κίρια- υποχρεώσεις μας «απέναντι στο σχολείο και την πολιτεία». «Πρέπει να λειτουργούν όλα τέλεια» -άσχετα αν τίποτι άλλο δεν λειτουργεί σωστά- «το σχολείο μας πρέπει να είναι υπόδειγμα».

Αλήθεια, νέοι συναδέλφοι, μήπως όλα αυτά σας θημίζουν κάποιον άλλο μηχανισμό του κράτους, όπου όλοι εκτελούν τις υποχρεώσεις τους, χωρίς αντιρρήσεις και καθυστερήσεις, υπακούει στους ανωτέρους τους;

(Δηλ. κλείνοντας το 2ο, 4ο, 6ο κλπ. χρόνο υπηρεσίας). Ο Βασικός μισθός των μισθολογικών κλιμακίων είναι ο ίδιος από το 1984 και φαίνεται στην στήλη (α) του ΠΙΝΑΚΑ Ι.

β) Το Χρονοεπίδομα που καθορίζεται σε 4% ανα διετία επί του Βασικού Μισθού του κατεχόμενου κλιμακίου και μέχρι συνολικού ποσοστού 60%. Η εξέλιξη του χρονοεπιδόματος με το Χρόνο και κατά Μ.Κ., καθώς επίσης και στα ποσοστά και στα ποσά, φαίνεται στη στήλη (β) του ΠΙΝΑΚΑ Ι.

γ) Το Επίδομα εξομάλυνσης διαφορών μισθολογίου (Εξ) που είναι 16.000 δρχ. το μήνα στο εισαγωγικό Μισθολογικό κλιμάκιο 16^ο και αυξάνεται κατά 500 δρχ. από κλιμάκιο σε κλιμάκιο. Έχει καθοριστεί κατά αυθαίρετο τρόπο όπως φαίνεται στη στήλη (γ) του ΠΙΝΑΚΑ Ι.

δ) Η Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή (Α.Τ.Α.) μισθών και ημερομισθίων που καθιερώθηκε από το 1984. Η ΑΤΑ υπολογίζεται επί του συνόλου των τακτικών αποδοχών των καθηγητών (Βασικός μισθός + Χρονοεπίδομα + Επίδ. Εξομ. + Επίδ. Οικογ. βαρών + Α.Τ.Α.). Έτσι, κάθε φορά, διαμορφώνεται ένα νέο σύνολο αποδοχών που υπόκειται σε ποσοστιαία αύξηση με την χορήγηση της νέας ΑΤΑ. Η ΑΤΑ κάθε μισθολογικού κλιμακίου, όπως έχει διαμορφωθεί από 1.5.1984 μέχρι και 31.12.1991 φαίνεται στη στήλη (δ) του ΠΙΝΑΚΑ Ι.

Ο τρόπος που χορηγήθηκε στο παραπάνω χρονικό διάστημα η ΑΤΑ είχε ως αποτέλεσμα: Η σχέση της ΑΤΑ του Μ.Κ. 16^ο ως προς την ΑΤΑ του Μ.Κ. 1^ο να είναι 1 : 1,35 και η σχέση των τακτικών αποδοχών να είναι 1 : 1,5. Επομένως μπορούμε να πούμε ότι το μισθολόγιο αυτό δεν αμοίβει πια τον Καθηγητή ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας. Σημειώστε ότι σε όλα τα μισθολόγια των Ευρωπαϊκών χωρών η σχέση εισαγωγικού μισθού προς τον καταληκτικό μισθό είναι πάνω από 1 : 2,5.

Επίδομα οικογενειακών βαρών. Καθορίζεται επί του βασικού μισθού του Μ.Κ. 13^ο δηλ. επί των 40.000 δρχ. ως εξής:

- Για τον έγγαμο χωρίς παιδιά σε 10% = 4.000 δρχ.
- Για τα δυο πρώτα παιδιά σε 5% το καθένα = 2.000 δρχ.
- Για το τρίτο παιδί σε 10% = 4.000 δρχ.
- Για το τέταρτο παιδί σε 13% = 5.200 δρχ.
- Για το καθένα από τα πέντε παιδιά και πάνω σε 20% = 8.000 δρχ.

Επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών: Καθορίζεται ως εξής:

- 10% επί των 30.000 = 3.000 δρχ. το μήνα για τους κατόχους ειδικού μεταπτυχιακού διπλώματος ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης.
- 20% επί των 30.000 = 6.000 δρχ. το μήνα για τους κατόχους διδακτορικού διπλώματος.

Σημειώστε ότι το επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών χορηγείται εφ' όσον η απασχόληση του υπαλλήλου - κατόχου μεταπτυχιακού τίτλου, είναι συναφής με το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών του σπουδών.

Επιδόματα Εορτών και Αδειας: Επιδόματα Εορτών είναι τα λεγόμενα «δώρα» Χριστουγέννων και Πάσχα. Υπολογίζονται και χορηγούνται ως εξής:

- Το «δώρα» Χριστουγέννων είναι ολόκληρο το σύνολο του βασικού μισθού, του χρονοεπιδόματος, του επιδόματος εξομάλυνσης και της ΑΤΑ.
- Το «δώρα» Πάσχα και το «δώρα» Αδειας είναι το μισό του «δώρα» Χριστουγέννων.

2. Αποζημίωση στο τέλος κάθε διδακτικού τριμήνου.

Στους καθηγητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως από τη σχέση εργασίας τους και την υπηρεσιακή τους κατάσταση, καταβάλλεται αποζημίωση για πρόσθετη

Μπαίνοντας στην τάξη νιώθουμε το δεύτερο ισχυρό σοκ. Βρισκόμαστε απέναντι σε δεκάδες μάτια που μας κοιτούν εξεταστικά. Τα μικρά παιδιά του Γυμνασίου συνήθως με χαρά, με ενθουσιασμό, με αγωνία, ενώ στο λύκειο η εικόνα αλλάζει. Η χαρά είναι υποβαθμισμένη, το ενδιαφέρον μειωμένο και τα αισθήματα, αισθήματα αδιαφορίας, συχνά και αγανάκτησης.

Και μεις... «μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα».

Ο γκρεμός: το σχολείο αποτελεί ιδεολογικό μηχανισμό στα χέρια της άρχουσας τάξης. Ο καθηγητής πρέπει να περιορίζεται σε έτοιμες κονσερβοποιημένες γνώσεις και να κρατάει ερμητικά κλεισμένα μέσα του τα μεγάλα μηνύματα της εποχής του. Να καλοπιωθεί και να γίνει ένας άκριτος, άβουλος εντολοδόχος και υπάκουος μεσολαβητής της ιδεολογίας και πρακτικής της άρχουσας τάξης του καπιταλιστικού κράτους. Αν προσθέσουμε σ' αυτά, τη γνωστική μας ανεπάρκεια, τις ελάχιστες ψυχοπαιδαγωγικές μας γνώσεις, τα πιεστικά βιοτικά προβλήματα που μας σπρώχνουν να βλέπουμε το λειτούργημα του δασκάλου σαν καταναγκαστικό δημοσιούπαλληλίκι, φτιάξαμε το μοντέλο του δασκάλου που θέλουν.

Και το ρέμα: τα παιδιά στην πιο τριφερή ηλικία και μεις προσωπικότητες ελεύθερες, που θέλουμε να εκφράσουμε τις αντιλήψεις μας. Τα παιδιά θέλουν το δάσκαλό τους βοηθό, συνεργάτη, να τους καταλαβαίνει και να τους κρίνει με ειλικρίεια και όχι εξουσιαστή, «μπαμπούλα» και ανιστηρό δικαστή. Αλλά και μεις -σα δάσκαλοι- θα θέλαμε «κύρος» και εμπιστοσύνη, που θα πηγάει, όμως, από τον αλληλοσεβασμό και την αλληλοκατανόηση, την ειλικρίνεια, την καλή θέληση, τη σοβαρή και υπεύθινη προσπάθεια και δουλειά.

Σήμερα μπορούμε και πρέπει ν' «ακοιμηθούμε» τους θεσμούς, να μιλήσουμε «εφ' όλης της ύλης» για τα προβλήματα της Εκπαίδευσης, ν' αγωνιστούμε και να επιβάλλουμε τη δική μας αγωνιστική πραγματικότητα μέσα στο σχολείο.

απασχόληση στην εκπαιδευτική διαδικασία για κάθε ένα από τα τρία διδακτικά τρίμηνα του σχολικού έτους.

Η αποζημίωση αυτή είναι ίση με το 1/70 των κάθε είδους μηνιαίων αποδοχών του εισαγωγικού κλιμακίου του αντίστοιχου κλάδου χωρίς επίδομα οικογενειακών βαρών, για κάθε ώρα πρόσθετης απασχόλησης και παρέχεται για 42 ώρες απασχόλησης για κάθε τρίμηνο.

Αυτό σημαίνει ότι όλοι οι καθηγητές ανεξάρτητα από τα χρόνια υπηρεσίας στην εκπαίδευση παίρνουν την ίδια αποζημίωση που σε μηνιαία αναγωγή (14 μήνες) είναι σήμερα περίπου 17.000 δρχ. ακαθάριστα το μήνα. Από την παραπάνω αποζημίωση εξαιρούνται όσοι καθηγητές βρίσκονται σε εκπαιδευτική άδεια χωρίς αποδοχές. Η αποζημίωση αυτή λέγεται πρόσθετη αποδοχή και η είσπραξή της γίνεται με τις γνωστές «τοκογλυφικές» καθυστερήσεις του Δημοσίου. Ο τρόπος υπολογισμού της αποζημίωσης αυτής φαίνεται στον πίνακα II.

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Οι κρατήσεις που γίνονται από τις αποδοχές των εν ενεργεία καθηγητών χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

A. Κρατήσεις έκτακτες των Νεοδιοριστών Καθηγητών:

1. Υπέρ του Μ.Τ.Π.Υ. ως δικαίωμα εγγραφής καταβάλλεται στο Μ.Τ.Π.Υ. ποσό ίσο με τις αποδοχές του πρώτου μήνα μισθοδοσίας, που παρακρατείται από τις αποδοχές του καθηγητή σε 12 μήνες. Βλέπε στήλη του ΠΙΝΑΚΑ I.
2. Υπέρ του ΤΑΟΥ ως δικαίωμα εγγραφής καταβάλλεται στο Ταμείο Αρωγής Οκείου Υπουργείου ένα ολόκληρο δεκαπενθήμερο μισθού, που παρακρατείται από τις αποδοχές του Καθηγητή σε 12 μήνες. Το δεύτερο χρόνο υπηρεσίας οι «έκτακτες κρατήσεις νεοδιορισμού», όπως λέγονται, σταματάνε.

B. Κρατήσεις τακτικές για όλους τους Καθηγητές:

1. Φόρος Εισοδήματος που κυμαίνεται από 5% έως 10% επί του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών.
2. Υπέρ ΜΤΠΥ το 4% επί του Βασικού Μισθού, του Χρονοεπιδόματος και της ΑΤΑ και 1% επί των λοιπών αποδοχών.
3. Υπέρ ΤΑΟΥ το 5% επί του Βασικού Μισθού, του Χρονοεπιδόματος και της ΑΤΑ.
4. Υπέρ Τ.Π.Δ.Υ. το 4% επί του Βασικού Μισθού, του Χρονοεπιδόματος και της ΑΤΑ.
5. Υπέρ του Δημοσίου για Κύρια Σύνταξη (ΔΚΣ) το 5,75% επί του Βασικού Μισθού, του Χρονοεπιδόματος και της ΑΤΑ.

Σημειώστε ότι η κράτηση υπέρ ΔΚΣ είναι νέα κράτηση βάσει του νέου ασφαλιστικού νόμου 1902/17.10.90 που εισηγήθηκε ο κ. Σουφλιάς ως Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και επιβάλλεται στους Καθηγητές που διορίστηκαν στα Δημόσια Σχολεία από 1ης Οκτωβρίου 1990 και μετά.

6. Για Υγ. Περιθαλψη το 1% επί του συνόλου των αποδοχών. Αναλυτικά τα ποσά που αντιστοιχούν στις παραπάνω κρατήσεις φαίνονται στις στήλες του ΠΙΝΑΚΑ I.

Με τον ν. 1566/85 για την Παιδεία, τρεις ανώτεροι υπάλληλοι θα κρίνουν τον καθηγητή και το έργο του: ο Σχολικός σύμβουλος, ο διευθυντής του Γραφείου Μ.Ε. και ο Διευθυντής του σχολείου. Το τρίπτυχο της επιτυχίας!

Ο πρώτος διατυμπανίστηκε σαν ο προσδεδειγμένος εκείνος θεσμός, του συμβουλίου και συνεργάτη, που λειτουργεί σε πνεύμα αμοιβαίου σεβασμού και κατανόησης. Αλλά του δόθηκε ο ρόλος του ελεγκτή και του επιθεωρητή, αφού απ' αυτόν θα εξαρτάται η υπηρεσιακή μας εξέλιξη. Άλλαξε ο Μανωλιός κι έβαλε τα ρούχα του αλλιώς!

Ο Διευθυντής του σχολείου —συνήθως μεγάλης ηλικίας— ανατράφηκε κατά κανόνα σε κλίμα ανταγωνισμού και παιδαγωγικής ακαμψίας. Συνήθως μας αξιολογεί στις διοικητικές γραφειοκρατικές διαδικασίες, από τις οποίες εμείς βέβαια θέλουμε ν' απαλλαγούμε.

Ο Διευθυντής Μ.Ε., κατά κανόνα δεν έχει καμιά επαφή ούτε καν γνωριμία με τους καθηγητές. Επικοινωνεί μαζί τους, μέσω των... φακέλλων τους.

Αυτό που αξίζει και στους τρεις: «Τακτικός υπολογισμός - Στρατηγική περιφρόνηση».

Και ας μην ξεχνάμε: Κρατάμε τις αποστάσεις από την τρέλα της εξουσίας, ίσως για να σωθούμε...

Στις τελευταίες κινητοποιήσεις ακούγαμε πολύ συχνά «η κοινή γνώμη, οι γονείς τι θα πουν; τι θα κάνουν;» Οι γονείς, μια κοινωνική ομάδα απ' όλο το φάσμα της κοινωνίας (εργάτες, μικροαστοί, αγρότες, αστοί) έχουν έμμεση σχέση με την Παιδεία, στη βάση του ότι έχουν παιδί στο σχολείο. Έτσι, ο κάθε γονιός ενδιαφέρεται πρώτα και κύρια για το δικό του παιδί. Επιδιώκει την ατομική προσέγγιση και επαφή με τον δάσκαλο του παιδιού του. Η «αγωνιστικότητα» του γονιού για αλλαγές στην εκπαίδευση, φτάνει μέχρι εκεί που δεν θίγεται η καριέρα και το μέλλον του παιδιού του (μέλλον που συνήθως καθρεφτίζει τις δικές του φιλοδοξίες) και προσπαθεί, πολλές φορές, ν' ασκήσει πίεση στους καθηγητές, για να «προχωρήσει» το παιδί του.

Τι μπορούμε να κάνουμε; Να υποταχθούμε στη θέληση των γονιών ή να τους περιφρονήσουμε; Ούτε το ένα, ούτε το άλλο. Με άλλα κριτήρια θ' αναζητήσουμε τους συμμάχους μας και θα συνεργα-

Γ. Κρατήσεις πρόσθετων αποδοχών (τρίμηνα, επιτροπές, κλπ.)

1. Φόρος εισοδήματος το 20% επί του συνόλου των αποδοχών μείον τις υπόλοιπες κρατήσεις (8%).
2. Υπέρ ΤΑΟΥ το 5% του συνόλου των αποδοχών.
3. Υπέρ ΜΤΠΥ το 2% του συνόλου των αποδοχών.
4. Για ΥΓ.ΠΕΡ. το 1% του συνόλου των αποδοχών.

Αναλυτικά τα ποσά που αντιστοιχούν στις παραπάνω κρατήσεις, αλλά και το καθαρό ποσό που θα πάρουν οι καθηγητές στο τέλος του Νοεμβρίου 1991, για την αποζημίωση του α' διδακτικού τριμήνου του Σχολικού έτους 1991 - 92 φαίνονται στον ΠΙΝΑΚΑ II.

Κατηγορία	Αριθμός	Σύνολο	ΥΓ.ΠΕΡ. 1%	ΜΤΠΥ 2%	Τ.ΑΡ. 5%	ΦΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΗΣ.	ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ
Α-1	16	27000	2700	5400	13500	5400	14700	12300
Α-2	48	27000	2700	5400	13500	5400	14700	12300
Α-3	15	20000	2000	4000	10000	4000	10400	9600
Α-4	15	20000	2000	4000	10000	4000	10400	9600
Α-5	14	20000	2000	4000	10000	4000	10400	9600
Α-6	14	20000	2000	4000	10000	4000	10400	9600
Α-7	13	40000	4000	8000	20000	8000	20000	20000
Α-8	12	40000	4000	8000	20000	8000	20000	20000
Α-9	12	40000	4000	8000	20000	8000	20000	20000
Α-10	12	40000	4000	8000	20000	8000	20000	20000

ΠΙΝΑΚΑΣ II. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΤΡΙΜΗΝΟΥ

ΑΡΕΣ	Αριθμός Αποζ.	ΣΥΝΟΛΟ Αποζ.	Κ Ρ Α Τ Η Σ Ε Ι Σ			ΦΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΗΣ.	ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ
			ΥΓ.ΠΕΡ. 1%	ΜΤΠΥ 2%	Τ.ΑΡ. 5%			
42	1877	78830	790	1580	3940	14500	20800	58030

Β) Η Ιεραρχία της «εξουσίας»

Απόλυτο «άρχοντα» του σχολείου, ο 1566/85 ορίζει τον διευθυντή. Βέβαια, δίνει και σε μας τους καθηγητές, λίγη από τη χαρά της άσκησης «εξουσίας»! Όλα αυτά ορίζονται με τις διατάξεις για τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων.

Στο Σύλλογο συμμετέχουν όλοι οι καθηγητές —μόνιμοι και αναπληρωτές— που υπηρετούν σ' ένα σχολείο. Οι συνεδριάσεις του συλλόγου έχουν μόνιμα διορισμένο πρόεδρο το διευθυντή, σε απουσία του τον υποδιευθυντή και σε απουσία και αυτού, τον ανώτερο σε βαθμό εκπαιδευτικό (να μη ξεχνάμε και την ιεραρχία, έτσι γίνεται και στον στρατό!).

Τα περί λειτουργίας του σχολείου αποφασίζονται πλειοψηφικά, με διπλή ψήφο του προέδρου, σε περίπτωση ισοψηφίας.

Αυτό το «αποφασίζουν» είναι πολύ σχετικό. Γιατί μέσα από τις διατάξεις ορίζονται δέκα πέντε «προτείνει» και «εισηγείται» (ο σύλλογος), π.χ. προτείνει στη διεύθυνση το ωρολόγιο πρόγραμμα, προτείνει εκπαιδευτικά μέτρα, προτείνει πραγματοποίηση εκδρομών κ.λπ., και αποφασίζει για προαγωγές, απορρίψεις, απολύσεις, ποινές κ.λπ. των μαθητών. Με άλλα λόγια, αν οι προτάσεις δεν βρίσκουν σύμφωνη τη διεύθυνση, δεν ψηφίζονται.

Στις προθέσεις της σημερινής Κυβέρνησης, αλλά και της αντιπολίτευσης, είναι η ανακήρυξη του διευθυντή σε αξιολογητή μας. Να ενισχύσει, δηλαδή, τη θέση του στην ιεραρχία και να τον χρησιμοποιήσει σαν όργανο πειθάρχησης και υποταγής των καθηγητών.

Για την ιστορία θυμίζουμε, ότι ήταν παλαιότερα αίτημα του κλάδου, ο σύλλογος να είναι το αποφασιστικό όργανο του σχολείου (για μια περίοδο μάλιστα —όταν πέρναγε το ΠΑΣΟΚ την παιδική του αρρώστια— αυτό είχε κατοχυρωθεί) και ο διευθυ-

στούμε μαζί τους και όχι στη βάση: «περνάς το παιδί μου, είσαι καλός καθηγητής». «δεν λες αλήθεια για την κοινωνία που ζούμε, είσαι σωστός δάσκαλος», διαφορετικά είσαι το ανατρεπτικό στοιχείο, που θίγει τις «δοσμένες ηθικές αξίες».

1) Υπολόγισε τις δυσκολίες στο νέο σου περιβάλλον και ταυτόχρονα περιφρόνησέ τις.

2) Να συνεργάζεσαι με το σύλλογο εκπαιδευτικών και τους «εντάξει» συναδέλφους. Μακριά από τους ρουφιάνους και τη διείθιση («τ' άχρηστα βιβλία μπαίνουν στην κορυφή της βιβλιοθήκης»).

3) Κριτική στάση στην παρεχόμενη γνώση. Είμαστε βέβαια αναπαραγωγοί της αστικής γνώσης, ας μη γίνουμε και μαγνητόφωνα.

4) Η τάξη δεν είναι ενιαία. Μέσα βρίσκονται ατομικές προσωπικότητες, κοινωνικά ιστορικά και ιδιαιτερότητες. Αφουγκράσου τα χτυποκάρδια, τα φαινόμενα σχεδόν πάντα απατόν. Ψάξε την αθέατη πλευρά της σελήνης.

5) Κράτα αποστάσεις από τους σχολικούς συμβούλους, τα γραφεία μέσης, κ.λπ. Η ζωή είναι αλλού.

6) Θα σου πουν: «Παραγωγικότητα - Αποδοτικότητα».

Ρώτησέ τους: «Για ποιόν;»

7) Οι εξετάσεις, η απόρριψη, η πρόκριση είναι σοβαρά όπλα που σούβαλαν στο χέρι. Ενάντια σ' αυτά, λέμε ναι στην κοινωνική δικαιοκρασία. Σημάδευε, λοιπόν, σωστά.

8) Αυτογνωσία, κοινωνική γνώση, πολιτική δράση. Μην επιχειρήσεις να φέρεις την κοινωνία στο σχολείο. Πήγαινε το σχολείο σ' αυτήν. Είναι πιο βολικό.

ντής να εκλέγεται από τον σύλλογο.

Βέβαια, μας δίνονται πλήρη δικαιώματα «χωροφυλακής»: «ο σύλλογος επαγρυπνά για την τήρηση του κανονισμού λειτουργίας και εφαρμόζει τα αναγκαία παιδαγωγικά και πειθαρχικά μέτρα» (υπογραμμίσεις δικές μας).

Σε καμιά περίπτωση, δεν έχουμε πρόθεση να τρομοκρατήσουμε τους νέους συναδέλφους με τα όσα γράφουμε. Ο σύλλογος ίσα-ίσα μπορεί και πρέπει να είναι ένας ζωντανός χώρος συζήτησης, διεκδικήσεων και περιορισμού της εξουσίας του διευθυντή. Ο κάθε ένας μπορεί και πρέπει να συζητάει τις απόψεις του και να τις υπερασπίζεται. Δεν υποχωρούμε μπροστά στην «επίδειξη εξουσίας». Και προ παντός δε θεωρούμε τον εαυτό μας «δικαστή» και «χωροφύλακα» των παιδιών. Θάταν καλό να θυμόμαστε ένα αρθράκι των διατάξεων, που αναφέρει για «...τις συνθήκες ζωής στο οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον... που επηρεάζουν την ανάπτυξη των μαθητών». Της κοινωνίας ολόκληρης, καλύτερα και του πλαισίου που αυτή διαμορφώνει για τη νεολαία.

Στο διευθυντή, λοιπόν, δίνεται πλήρης αρμοδιότητα αποφάσεων για τη λειτουργία του σχολείου, τον έλεγχο μαθητών και εκπαιδευτικών και την ενημέρωση των ανώτερων οργάνων, δηλαδή του συμβούλου και του γραφείου εκπαίδευσης. Και απορεί κανείς, πώς —σύμφωνα με το άρθρο 4— μπορεί «να σέβεται την προσωπικότητα των διδασκόντων και να τους παρέχει συγκεκριμένα οδηγίες και όχι απλές υποδείξεις» (υπογρ. δική μας).

«Ο Διευθυντής (Αρ. Πρ. 6492/11.1.83): Εκπροσωπεί το σχολείο. Ενημερώνει το σύλλογο. Φροντίζει τα υπηρεσιακά βιβλία. Υπογράφει τίτλους σπουδών. Βεβαιώνει γνησιότητα τίτλων. Εγκρίνει μεταγραφές. Μεριμνά για το ωρολόγιο πρόγραμμα. Φροντίζει να τροποποιεί το ημερήσιο πρόγραμμα. Εισηγείται στην προϊσταμένη αρχή. Είναι υπεύθυνος για την κατοχύρωση βαθμολογίας. Συντάσσει λόγους απαλλαγής μαθητών. Έχει την ευθύνη της υγιεινής. Μεριμνά για τα διδακτήρια - έπιπλα. Μετέχει στις μισθώσεις. Είναι εκκαθαριστής των αποδοχών. Προτείνει διορισμό ή απόλυση. Εισηγείται στη Σχολική Εφορεία. Συγκροτεί Επιτροπές. Τηρεί φακέλλους. Μεριμνά για τις ανακοινώσεις. Ανακοινώνει εγκυκλίους».

Η αβάσταχτη βαρύτητα του να είσαι διευθυντής. Η κρυφή γοητεία της εξουσίας έχει και τα βάρη της...

Ανάλογες αρμοδιότητες έχει ο υποδιευθυντής όταν αναπληρώνει τον διευθυντή. Κατά τ' άλλα, είναι ένας καλός «επιμελητής» για το σχολείο (αρχαιοθετεί τα έγγραφα, κάνει την αλληλογραφία, ορίζει εφημερίες κ.λπ.).

Εμείς πάντως σεβόμαστε τον εαυτό μας και δεν «τρομάζουμε» μπροστά στην τόση συγκέντρωση εξουσίας.

Γ) Τι είναι οι Σύμβουλοι

Το άρθρο 1, του νόμου 1304/82, ορίζει ότι: «Έργο του Σχολικού Συμβούλου είναι η επιστημονική - παιδαγωγική καθοδήγηση και η συμμετοχή στην αξιολόγηση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών...».

Αυτό τα λέει όλα: ο παλιός επιθεωρητής άλλαξε όνομα, σήμερα ονομάζεται «σχολικός σύμβουλος...». Ο θεσμός τόσο του επιθεωρητή όσο και του σχολικού συμβούλου είναι δοκιμασμένος και «πετυχημένος»: ο κάθε εκπαιδευτικός κρίνεται από την υποκειμενική αντίληψη ενός οργάνου του κράτους, ελεύθερου να κρίνει με βάση τις προσωπικές πολιτικές του απόψεις, τις αντιθέσεις και τις συμπάθειές του και μάλιστα ενθαρρύνεται σ' αυτό, αφού π.χ. σαν συνιστώσα της αξιολόγησης θα είναι και «η συνεργασία με τους (εκάστοτε βέβαια) φορείς».

Βέβαια, ο θεσμός μέχρι τώρα —και εν αναμονή του νομοσχε-

9) Η μισή σου καρδιά βρίσκεται στην έδρα. Η άλλη μισή που βρίσκεται;

10) Η ενημέρωσή είναι δικαίωμά σου στο χώρο δουλειάς (τ' αντιτετράδια υπό μάλης, λοιπόν).

11) Προσπάθησε ν' αποκτήσεις συλλογικά όνειρα. Είναι πιο αξιολογήσιμα και λιγότερο κουραστικά.

12) Η αξιοκρατία και η αναβάθμιση είναι δύο μεγάλες απάτες. Ψάξε να βρεις τους απατιώτες.

13) Η οικείωση θα σου ζητήσει ν' αποζημιωθείς την «αξιοπρέπεια που χάνεις». Σκέψου ότι εσύ μπορείς να ζήσεις και να δουλέψεις χωρίς τη οικείωση, αυτή χωρίς εμένα, ποτέ!

14) Να ησιγάσεις όταν είσαι «ανήσιγος». Η ιστορία άλλωστε γράφτηκε κυρίως από τους «ψυλλιασμένους».

15) Αξιοποίησε κάθε ώρα, κάθε μέρα, κάθε διάλειμμα. Μην περιμένεις να βγεις στη σύνταξη...

16) Πολύ πιθανά ν' ακούσεις για ορισμένους «απειθαρχούς» και «ατίθασους» συναδέλφους. Σκέψου πριν αποφασίσεις με ποιούς θα πας και ποιούς θ' αφήσεις. Οι δεινόσαυροι δεν είναι αιώνιοι. Τα πάντα ρει.

17) Σκέψου ότι υπάρχει και το «γιατί» στην νεοελληνική γλώσσα. Χρησιμοποίησέ το...

δίου αξιολόγησης— έχει υπολειφθεί. Στο χέρι μας είναι, με την ανάπτυξη του κινήματος των καθηγητών, ν' αποτρέψουμε την επιβολή τέτοιων αυταρχικών και αναχρονιστικών θεσμών.

Σήμερα, ακόμα και οι Σχολικοί Σύμβουλοι «πρεσάρονται» από το υπουργείο για μεγαλύτερη παραγωγικότητα, που μεταφράζεται σε περισσότερο έλεγχο των συναδέλφων.

Ας το ξεκαθαρίσουμε. Εμείς δεν αρνούμαστε τον έλεγχο γενικά και αόριστα. Άλλωστε το έργο μας ελέγχεται καθημερινά από δεκάδες παιδικά μυαλά και μάτια. Όμως αρνούμαστε να συνδέεται η μισθολογική και βαθμολογική μας εξέλιξη, καθώς και η κοινωνική και επαγγελματική μας υπόσταση, από το σχολικό σύμβουλο, δηλαδή από το μακρύ χέρι του ΥΠΕΠΘ.

Ας μην μας πουν ότι σήμερα δεν τηρούν φακέλλους... Η αξιολόγησή μας θα στηριχτεί —παρ' όλο που «δεν υπάρχουν»— σ' αυτούς, κατά κύριο λόγο. Είθε δε θα δεχθούμε —για χίλιους λόγους— να κριθούμε από τους «κολλητούς» της εξουσίας! Οι ελάχιστες εξαιρέσεις, ακόμα και οι «φωτισμένες» δεν αλλάζουν τον κανόνα. Άλλωστε για μας «μετράει» ο θεσμός και όχι το «πρόσωπο».

Συναδέλφει! Αν ακούσεις χτύπημα στην πόρτα της τάξης που διδάσκεις και δεν είναι ο γαλατάς, αρνήσου ν' ανοίξεις, σε συνεργασία πάντα με το σύλλογο και τα συνδικαλιστικά σου όργανα. Όχι στη νεκρανάσταση του επιθεωρητή!

Δ) Αναπληρωτές

Ο αναπληρωτής, σύμφωνα με το άρθρο 197 του 1566/85, είναι προσωρινός, δηλαδή προσλαμβάνεται μόνο για ένα διάστημα (δύο - τρεις μήνες του σχολικού έτους ή για όλο το σχολικό έτος, με μειωμένο ωράριο, εφ' όσον οι ώρες δεν επαρκούν για να δικαιολογηθεί διορισμός μόνιμου εκπαιδευτικού).

Αυτό το τελευταίο έχει πλήρως παραβιαστεί από το Υπουργείο. Έχει γίνει, δηλαδή κανόνας στη λειτουργία των σχολείων, να προσλαμβάνουν κάθε χρόνο αρκετούς αναπληρωτές με πλήρες ωράριο. Προτιμά, δηλαδή, το Υπουργείο, αντί να διορίσει μόνιμους —ώστε να δουλέψουν και οι αδιόριστοι και τα σχολεία— να γλιτώνει από τη μια τις πληρωμές του καλοκαιριού και από την άλλη να χειρίζεται ένα θεσμό, είτε για να βολέψει «ημέτερους», είτε για να εξασθενήσει τις μάζες των αδιόριστων.

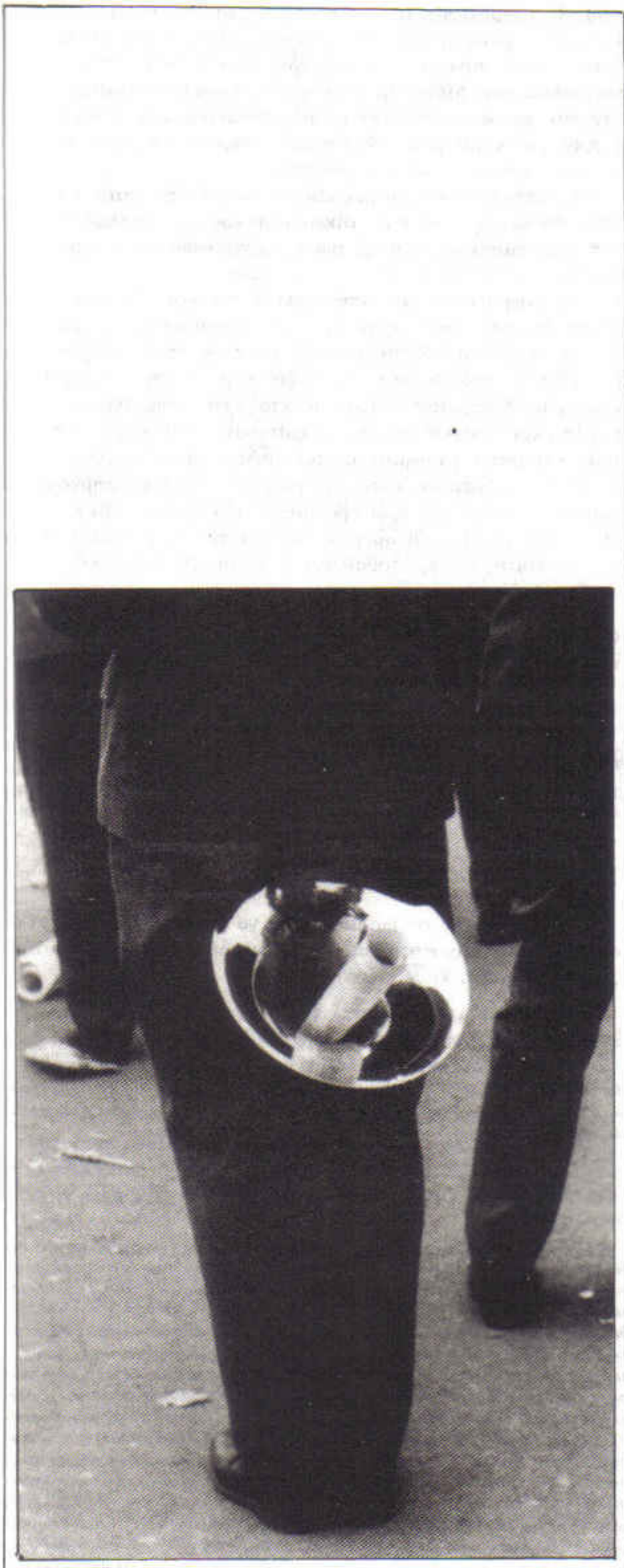
Η πλειοψηφία των αναπληρωτών είναι φτωχοί άνεργοι συναδέλφους, που αγωνίζονται για το μεροκάματο. Κι έτσι πρέπει να τους αντιμετωπίσουμε. Δηλαδή, να αποφεύγουμε να παίρνουμε υπερωρίες, ώστε να μένουν ώρες για τους αναπληρωτές.

Οι αναπληρωτές συμμετέχουν ισότιμα στο σύλλογο και έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους μόνιμους. Βέβαια, το πνεύμα της ιεραρχίας έχει θεσπίσει τον άγραφο νόμο να προηγείται σε όλα ο μόνιμος, όπως προηγείται και ο αρχαιότερος. Από μας λοιπόν εξαρτάται, αν θα γίνει ουσιαστική η ισότητα του αναπληρωτή.

Ας σημειωθεί, ότι σε περίπτωση αρρώστειας, κήσης κ.λπ., οι αναπληρωτές δικαιούνται ό,τι και όσα οι εργαζόμενοι που υπάγονται στο ΙΚΑ. Το ανώτερο που μπορεί —λόγω ασθένειας— να λείπει ο αναπληρωτής είναι 1 μήνας (αν έχει προϋπηρεσία μέχρι 4 χρόνια) και 3 μήνες (με προϋπηρεσία πάνω από 4 χρόνια).

Ε) Σχετικά με τις υπερωρίες

Οι υπερωρίες είναι και προαιρετικές και υποχρεωτικές! Προαιρετικές γιατί μπορείς να τις δεχτείς ή να τις απορρίψεις, υποχρε-

ωτικές γιατί μπορεί να στις επιβάλλει το ΠΥΣΔΕ! Αυτό το μπορεί κυφορεί την απειλή της αύξησης του ωραρίου μας κατά 5 - 10 ώρες.

Εφ' όσον, για την ώρα, μας δίνεται η δυνατότητα να διαλέξουμε και ν' αποφασίσει ο Σύλλογος, δεν παίρνουμε υπερωρίες, ώστε να φαίνονται οι πραγματικές ελλείψεις και τα κενά, να προσλαμβάνονται αναπληρωτές, να καθιερώνονται οι οργανικές θέσεις και φυσικά να αποφεύγουμε την αύξηση του ωραρίου μας.

Σημειώνουμε πάντως, ότι μέχρι 5 ώρες η ανάθεση γίνεται από το Σύλλογο, για 5 - 10 από το ΠΥΣΔΕ και η αμοιβή είναι γύρω στις 600 όρχ. την ώρα.

Στ) Μεταθέσεις

Αίτηση για μετάθεση μπορούν να υποβάλλουν όσοι έχουν κλείσει ένα (1) χρόνο στην οργανική τους θέση. Υπάρχουν επτά κατηγορίες μεταθέσεων: α) από περιοχή σε περιοχή (αφορούν τους περισσότερους), β) σε σχολεία ειδικής αγωγής (Σ.Μ.Ε.Α.), (Π.Δ. 115/89 αρθ. 11), γ) στα σχολεία Αποδήμων Ελληνοπαιδών (Π.Δ. 435/84 αρθ. 8) (Ελληνικού ή Βαρυμπόμπης), δ) στα Μουσικά Γυμνάσια (Π.Δ. 115/89 αρθ. 16), ε) στα πειραματικά σχολεία. Για τις περιπτώσεις β, γ, δ, ε, απαιτούνται ειδικά προσόντα ή «ειδικές» γνωριμίες. Ακόμη έχουμε τις Αμοιβαίες Μεταθέσεις (Π.Δ. 115/89 αρθ. 10) και τις ειδικές κατηγορίες μετάθεσης (εκπαιδευτικοί με 4 παιδιά και πάνω, με παιδιά που χρειάζονται ειδική θεραπευτική αγωγή κ.λπ.), (Π.Δ. 115/89 αρθ. 14).

Επαναλαμβάνουμε ότι για να έχει κάποιος τη δυνατότητα να υποβάλλει αίτηση για μετάθεση πρέπει να έχει κλείσει ένα χρόνο στην οργανική του θέση. Βέβαια, υπάρχουν και οι περιπτώσεις που κάποιοι πρωτοδιορίζονται, π.χ. στη Βέροια, αλλά δεν πατάνε ποτέ το πόδι τους εκεί, μιας και αποσπώνται αμέσως για το «συμφέρον της υπηρεσίας» στο ΥΠΕΠΘ. Αυτοί θεωρείται ότι υπηρέτησαν στην οργανική τους θέση...

Ενδεικτικά δίνουμε τα μόρια του τελευταίου που μετατέθηκε φέτος στις διάφορες περιοχές της Αττικής:

	ΑΘΗΝΑ	Α' ΠΕΙΡΑΙΑ	Α' ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ		
Φιλολόγοι	38,24	31,56	25,82		
Μαθηματικοί	50,25	43,89	41,47		
Φυσικοί	37,06	30,72	26,24		
<hr/>					
B' ΔΥΤ.	Γ' ΔΥΤ.	Δ' ΔΥΤΙΚΗΣ	Α' ΑΝΑΤ.	B' ΑΝΑΤ.	
28,98	24,56	24,9	47,48	25,06	
—	35,99	34,07	58,32	46,74	
39,99	23,65	—	47,49	32,46	

Ζ) Αποσπάσεις (από Νομό σε Νομό)

(Ν. 1566, άρθρο 16, Κεφ. Γ', παρ. 5)

Αν δείτε κόσμο πολύ στο Γραφείο των αιρετών στο Υπουργείο Παιδείας, τα τηλέφωνα να πέφτουν βροχή στην ΟΛΜΕ, τότε να ξέρετε ότι είναι ο καιρός των αποσπάσεων. Είναι το «προνομιακό πεδίο», όπου το δικαίωμα του εκπαιδευτικού να αποσπαστεί για κάποιο σοβαρό λόγο, μετατρέπεται σε εξυπηρέτηση και ρουσφέτι.

Βέβαια, ο νόμος προβλέπει κάποια κριτήρια, αλλά όταν οι θέσεις είναι λίγες και οι υποψήφιοι πολλοί...

Αποσπάσεις, λοιπόν, σύμφωνα με το νόμο γίνονται: «για την αντιμετώπιση σοβαρών αναγκών, όπως βαριές και δυσίατες ασθένειες, συνυπηρέτηση συζύγων και για σοβαρούς οικογενειακούς λόγους».

Πιο συγκεκριμένα λαμβάνονται υπόψη και τα εξής:

1. Πολύτεκνοι από τρία παιδιά και πάνω
2. Λόγοι υγείας σοβαροί (στοιχεία από νοσοκομείο)
3. Συνυπηρέτηση
4. Χρόνια υπηρεσίας
5. Μεγάλες αποστάσεις

(Τα στοιχεία για τις μεταθέσεις και τις αποσπάσεις μας παραχωρήθηκαν από τον αιρετό του ΚΥΣΔΕ Δ. Λαμιανίδης).

Η) Οι άδειες

Σχετικά με τις άδειες που δικαιούμαστε, υπάρχει συνέπεια ως προς την... ιεραρχία. Κατά ταύτα (από εγκύκλιο του ΥΠΕΠΘ, Δ2/6503/29.4.87):

«Οι εκπ/κοί που έχουν καθιερώσει τριετή πραγματική δημόσια υπηρεσία δικαιούνται κάθε ημερολογιακό έτος κανονική άδεια επτά (7) εργάσιμων ημερών για λόγους εξαιρετικής ανάγκης.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον οι ανάγκες της υπηρεσίας επιτρέπουν, μπορεί να χορηγείται σε κάθε εκπ/κό κατόπιν αιτήσεώς του για κάθε ημερολογιακό έτος, κανονική άδεια απουσίας άνευ αποδοχών μέχρι ένδεκα (11) εργάσιμες ημέρες και μετά σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου μέχρι εικοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες στο σύνολο (άρθρο 101, παρ. 4, Π. Δ. 611/77, 1157/81).

Οι εκπ/κοί που έχουν συμπληρώσει τριετή πραγματική υπηρεσία, δικαιούνται αναιρετική άδεια με αποδοχές τόσων μηνών, όσα τα έτη υπηρεσίας τους μέσα την αφαιρεση των αδειών που χορηγήθηκαν την τελευταία πενταετία (η τελευταία λογίζεται από την ημέρα που αρχίζει η ζητούμενη αναρρωτική άδεια)... Όταν εξαντλήσουν το όριο που δικαιούνται θέτονται σε διαθεσιμότητα «ελάττω νοση» για ένα (1) έτος που αρχίζει από τη λήξη της αναρρωτικής άδειας... η διαθεσιμότητα μπορεί να παρατείνεται μέχρι δύο (2) έτη (άρθρο 186 Π.Δ. 611/77).

Οι εκπ/κοί που δεν έχουν συμπληρώσει τριετή πραγματική υπηρεσία υποχρεωμένης και της προϋπηρεσίας, δικαιούνται αναρρωτική άδεια με αποδοχές ίση προς τόσους μήνες όσα τα έτη της υπηρεσίας τους και χωρίς αποδοχές μέχρι συμπλήρωσης διαστήματος έξι (6) μηνών, προκειμένου δε περί δυσίατων περιπτώσεων μέχρι δώδεκα (12) μηνών (χρόνος υπηρεσίας μεγαλύτερος των έξι (6) μηνών θεωρείται ως πλήρες έτος για τον υπολογισμό των αδειών).

Δεν χορηγούνται αναρρωτικές άδειες στους εκπ/κούς κατά τη διάρκεια του παιδαγωγικού έτους για νοσήματα που επιδέχονται κατά την κρίση της οικείας υγειονομικής επιτροπής αναβολή θεραπείας (άρθρο 113).

Σύμφωνα με το Ν. 1943/91 χορηγούνται αναρρωτικές:

α) Με απλή υπεύθυνη δήλωση του υπαλλήλου προς την υπηρεσία του. Μέχρι δύο ημέρες, κατά περίπτωση, και όχι περισσότερο από έξι ημέρες συνολικά κάθε χρόνο.

β) Με γνωμάτευση του θεράποντος γιατρού και ύστερα από έγκριση του υπηρεσιακού γιατρού, εφόσον υπάρχει. Μέχρι πέντε ημέρες, κατά περίπτωση, και όχι περισσότερο από 15 ημέρες συνολικά κάθε χρόνο.

γ) Με γνωμάτευση του υπηρεσιακού γιατρού, εφόσον υπάρχει. Μέχρι οκτώ ημέρες, κατά περίπτωση, και όχι περισσότερο από τριάντα ημέρες συνολικά κάθε χρόνο.

δ) Με γνωμάτευση του διευθυντή της οικείας κλινικής κρατικού νοσοκομείου ή ιδ. κλινικής, στην οποία ο υπάλληλος νοσηλεύθηκε. Μέχρι δέκα ημέρες, κατά περίπτωση, και όχι περισσότερο από τριάντα ημέρες συνολικά κάθε χρόνο.

ε) Με γνωμάτευση του διευθυντή της οικείας κλινικής κρατικού νοσοκομείου ή ιδιωτικής κλινικής, στην οποία ο υπάλληλος νοσηλεύθηκε πάνω από οκτώ ημέρες ή υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση. Μέχρι τριάντα ημέρες, κατά περίπτωση, και όχι περισσότερο από ενενήντα ημέρες συνολικά κάθε χρόνο.

Από τον Απρίλη του '91 θεσμοθετήθηκε ο υπηρεσιακός γιατρός (αν τον δείτε να μας γράψετε).

* Ως υπηρεσιακός γιατρός νοείται ο ελεγκτής γιατρός που ασκεί τον έλεγχο των κατ' οίκων ασθενούντων υπαλλήλων.

* Διαδικασία χορήγησης των βραχυχρόνιων αναρρωτικών αδειών.

* Η Γνωμάτευση του υπηρεσιακού γιατρού εκδίδεται αφού προηγηθεί κατ' οίκον εξέταση του ασθενούντος υπαλλήλου, η οποία διενεργείται από τον ίδιο είτε αυτεπαγγέλτως, είτε μετά από εντολή του προϊσταμένου της διεύθυνσης διοικητικού. Σε περίπτωση που εμφανισθεί διάσταση μεταξύ της γνωμάτευσης του υπηρεσιακού γιατρού και της γνωμάτευσης του θεράποντος γιατρού, επικρατεί η γνωμάτευση του πρώτου. Ο υπάλληλος μπορεί να ασκήσει ένσταση κατά της γνωμάτευσης του υπηρεσιακού γιατρού ενώπιον της πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής εντός προθεσμίας τριών ημερών από τότε που έλαβε γνώση. Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής δεν ασκείται ένσταση.

Θ) Με πράξη νομοθετικού περιεχομένου του '80, έχει ορισθεί το πενήντημερο, με επίσημες αργίες, πληρωτές στους ωρομίσθιους.

«α) Ημέρες αργίας: Η Εθνική εορτή η 28η Οκτωβρίου, η πρώτη του έτους, τα Θεοφάνεια, η των Τριών Ιεραρχών δια τους εκπαιδευτικούς λειτουργούς, η Καθαρά Δευτέρα, η Μεγάλη Παρασκευή, το Μεγά Σάββατον, η Δευτέρα του Πάσχα, η 1η Μαΐου, η του Αγίου Πνεύματος (Δευτέρα της Πεντηκοστής), η της Κοιμήσεως της Θεωτόκου, η 17η Νομβρίου δια τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τας Ανωτέρας Σχολάς, η πρώτη και δευτέρα ημέρα των Χριστουγέννων και άπασαι αι Κυριακαί».

Ι) Μαθήματα κατά ειδικότητα

Δεν υποχωρούμε σε καμιά πίεση να διδάξουμε μαθήματα άσχετα με την ειδικότητά μας. Ζήτησε να δεις τη διαταγή που ορίζει τα μαθήματα κάθε ειδικότητας.

Ια) Το ωράριο

«Εκπαιδευτικό προσωπικό των κλάδων ΑΤ1 μέχρι ΑΤ18 ώρες: είκοσι μία (21) αν έχουν έως έξι έτη υπηρεσίας, ώρες δεκαεννέα (19) αν έχουν από έξι μέχρι δώδεκα έτη υπηρεσίας και ώρες δεκαοχτώ (18) αν έχουν πάνω από δώδεκα έτη υπηρεσίας».

Απαιτούμε κλιμακωτή μείωση ωραρίου. Ως τότε, μη διώχνετε τους υπεράριθμους. Η αδιοριστία είναι μεγάλη. Μειώστε το ωράριό σας.

«14. Διδασκαλία με μειωμένο ωράριο δεν επιτρέπεται εκτός εάν η συμπλήρωσή του δεν είναι αντικειμενικά δυνατή. Αν οι διδάσκοντες δεν συμπληρώνουν το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας, στο σχολείο που υπηρετούν, διατίθενται, μερικά ή ολικά, σε άλλα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ή σε τμήματα πρόσθετης διδακτικής βοήθειας, καθώς και σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη διδασκαλία των μαθημάτων που προβλέπονται στην παράγραφο 12 του άρθρου 4, τα οποία λειτουργούν στον ίδιο ή γειτονικό δήμο ή κοινότητα, με απόφαση του νομάρχη, ύστερα από πρόταση του οικείου περιφερειακού υπηρεσιακού συμβουλίου. Σε περίπτωση που εκπαιδευτικός πλεονάζει εξ ολοκλήρου, μπορεί να αποσπασθεί σε άλλο σχολείο του ίδιου νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος, με απόφαση του νομάρχη, ύστερα από πρόταση του περιφερειακού υπηρεσιακού συμβουλίου ή στο σχολείο άλλου νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου. Οι εκπαιδευτικοί ενόχ, σχολείων που πλεονάζουν σε ορισμένο κλάδο, εξαιτίας μεταβολών στα προγράμματα διδασκαλίας ή για άλλους λόγους, είναι υποχρεωμένοι να διδάσκουν μαθήματα συγγενούς ειδικότητας, στην ίδια σχολική μονάδα».

Αν αυτή η διάταξη δεν καταργεί την οργανική θέση, μεταβά-

Συνάδελφοι Πρωτοδιόριστοι

Όλα αυτά (και πολλά άλλα, όπως οι υποχρεωτικές διοικητικές δουλειές είναι τα νομικά και τα νομικίστικα που μας δυσκολεύουν τη ζωή, αλλά δεν την καθορίζουν και δεν έχουν την πρώτη σημασία.

Παρενθετικά θυμίζουμε ότι κάποιες ΕΛΜΕ είχαν πάρει απόφαση να απέχουν από τις διοικητικές δουλειές. Δεν είμαστε γραμματείς - πολύ περισσότερο ... φαρισαίοι. Σημειώνουμε, ότι αν υπάρχει στο σχολείο γραμματεία, ζητάμε να εφαρμόζεται πλήρως ο νόμος για τις αρμοδιότητές της.

Ας κρατήσουμε ψηλά το κεφάλι, χωρίς να κρύβουμε τις απόψεις μας, αντιμετωπίζοντας με ειλικρίνεια τους συναδέλφους και τους μαθητές μας (τους μεγάλους χαμένους του εκπαιδευτικού συστήματος), αντιμετωπίζοντας τους τελευταίους με όσο σεβασμό αντιμετωπίζουμε τον καθένα.

Το να γνωρίσουμε τους μαθητές μας σαν άτομα κοινωνικά, το να έχουμε σαφή αντίληψη των οικογενειακών τους καταβολών και της κοινωνικής τους τάξης, το να δούμε τους γονείς τους (και έτσι να τους αντιμετωπίσουμε) σαν μέλη μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, είναι πιο σοβαρό από τις απουσίες και τους βαθμούς, που υποχρεωτικά θα καταχωρήσουμε.

Και είναι σωστό παιδαγωγικά, να μην κρύψουμε τη δική μας κοινωνική τοποθέτηση και προσωπικότητα. Οι τύποι της Φυσικής και οι κλίσεις των ρημάτων ξεχνιούνται εύκολα, η στάση μας απέναντι στη ζωή, απέναντι στους ίδιους, σημαδεύει τους μαθητές μας.

Ας δούμε το σχολείο ζωντανό και εξελίξιμο, ας συμπεριλάβουμε τους συναδέλφους και τους μαθητές στα όνειρά μας, για μόρφωση, πρόοδο και κοινωνική δικαιοσύνη.

Συνάδελφε, διορίστηκες μια χρονιά μετά τις μαθητικές καταλήψεις και τις μαχητικές διαδηλώσεις του χειμώνα, που σφραγίστηκε ανεξίτηλα από τη δολοφονία του συναγωνιστή Ν. Τεμπονέρα.

Φέτος είναι μια χρονιά που η κυβέρνηση δείχνει αποφασισμένη να προωθήσει την παραπέρα συρρίκνωση της δημόσιας εκπαίδευσης προς όφελος της ιδιωτικοποίησης, να προχωρήσει στην πειθάρχηση και την υποταγή του κινήματος καθηγητών - μαθητών.

Ενώ τα προβλήματα στο χώρο του σχολείου οξύνονται, στην ΟΛΜΕ (με τη συνδρομή του αντισυνδικαλιστικού νόμου του ΠΑΣΟΚ) κυριάρχησαν εκείνες οι δυνάμεις (ΠΑΣΚ - ΔΑΚΕ - ΣΥΝ) που —αντίθετα με τις προηγούμενες χρονιές— διάλεξαν το δρόμο της συνδιαλλαγής και το «διάλογο» με το υπουργείο, δρόμος που οδηγεί στην χωρίς όρους υποταγή του κινήματος.

Σ' αυτήν τη δύσκολη φάση η «πρωτοβουλία για τον Συντονισμό των εκπαιδευτικών κινήσεων» κινείται στο δρόμο της ανασυγκρότησης του αριστερού, αγωνιστικού, ριζοσπαστικού κινήματος των εκπαιδευτικών.

Έλα σε επαφή με τους αγωνιστές αριστερούς συνδικαλιστές. Ένωσε τη φωνή σου με τη δική τους.

λοντας τον εκπαιδευτικό σε κινητή μονάδα κάλυψης ωραρίων, τότε τί άλλο κάνει;

Και η ΟΛΜΕ; Διαφωνεί ησυχάζοντας... Ο νόμος 1566 θεωρήθηκε απ' αυτήν κατάκτηση!

-16. Σε περίπτωση που οι προβλεπόμενες ώρες διδασκαλίας για κάθε μάθημα δεν καλύπτονται με το υποχρεωτικό ωράριο των διδασκόντων και οι απομεινίσματα δεν δικαιολογούν θέση εκπαιδευτικού ή αν δικαιολογούν, μέχρι να προσληφθεί προσωρινός αναπληρωτής και εφόσον δεν υπάρχει προσφορά προαιρετικής υπερωριακής διδασκαλίας, ο σύλλογος των διδασκόντων αναθέτει την κάλυψη των ωρών αυτών σε εκπαιδευτικούς του ίδιου σχολείου. Για την κάλυψη των ωρών του προγράμματος μπορεί να ανατεθεί προαιρετική υπερωριακή διδασκαλία μέχρι πέντε (5) ώρες την εβδομάδα σε εκπαιδευτικούς του ίδιου σχολείου με απόφαση του συλλόγου των διδασκόντων και σε εκπαιδευτικούς άλλου σχολείου με απόφαση του περιφερειακού υπηρεσιακού συμβουλίου. Η ανάθεση γίνεται με απόφαση του συλλόγου των διδασκόντων, αν πρόκειται για το ίδιο σχολείο, ή με απόφαση του περιφερειακού υπηρεσιακού συμβουλίου, αν πρόκειται για άλλο σχολείο και εφόσον και στις δύο περιπτώσεις δεν υπάρχει προσφορά για προαιρετική υπερωριακή διδασκαλία».

Υποχρεωτική υπερωριακή απασχόληση και μάλιστα με την υπογραφή του συλλόγου διδασκόντων. Με πρόσχημα τα σχολεία λίγων θέσεων, ανοίγει ο δρόμος για την κάλυψη των κενών με υπερωρίες, για λιγότερους διορισμούς κ.λπ. Από το «λιγότερο κράτος» φτάνουμε στο «λιγότερο κόστος για την εκπαίδευση»...

Αυτά υποστηρίζει ο 1566/85.

Το σ.κ. όμως κατοχύρωσε de facto τα εξής: Στο σχολείο παραμένουμε τις διδακτικές μας ώρες υπηρεσίας και τις ώρες που απαιτούνται για όποια υπηρεσία αναθέτει ο σύλλογος. Φυσικά όχι πάνω από έξι ώρες ημερησίως. Αίτημά μας παραμένει η πρόσληψη γραμματέων στα σχολεία και φυσικά η μείωση του ωραρίου (διαβαθμισμένα). Είναι άλλωστε απαράδεκτο, βαδίζοντας προς τα «ορόσημα» του 1992 και του 2000, όχι μόνο να μην μειώνεται, αλλά να γίνεται προσπάθεια παραπέρα αύξησης του απόλυτου χρόνου εργασίας, προσπάθεια για μείωση των διακοπών (καλοκαιριού - Πάσχα - Χριστουγέννων), παραμονή στο σχολείο το Σάββατο. Η αύξηση του απόλυτου χρόνου εργασίας δένεται αρμονικότερα με τη «φιλοσοφία» όλων των τελευταίων κυβερνήσεων για σύνδεση «μισθού - αποδοτικότητας» και τις προσπάθειές τους για σπίλωση των καθηγητών, ότι τάχα είναι τεμπέληδες.

Ιβ) Ο συνδικαλισμός

Μέσα στις υποχρεώσεις (τις κοινωνικές) και τα δικαιώματά μας (τα νομικά) είναι και η συλλογική διεκδίκηση, ο συνδικαλισμός. Όσα —λίγα ή πολλά— έχει πετύχει ο κλάδος μας, τα πέτυχε με μαζικούς αγώνες.

Ανήκουμε στους πιο χαμηλόμισθους και «λαϊκούς» κλάδους εργαζομένων.

Να μην αφήσουμε να περάσουν στα σιρτάρια της ιστορίας οι μαχητικοί αγώνες των τελευταίων χρόνων

Να μην αφήσουμε κανένα ν' αποφασίσει για την πύχη μας. Να διεκδικήσουμε μαζικά τα όσα δικαιούμαστε.

Καθήκον μας είναι να γραφτούμε στα τοπικά σωματεία (ΕΛΜΕ). Η εγγραφή είναι απλή: μια αίτηση και 1000 - 1500 δρχ.

Καθήκον μας είναι να παρακολουθούμε συνδικαλιστική κίνηση, να πηγαίνουμε στις συνελεύσεις, ν' αγωνιζόμαστε για τις απόψεις και το δίκιο μας.

Στέλιος Σταυρινάδης
Γιώργος Καμπούκος

Μειονότητες και Εκπαίδευση

Όταν λέμε «μειονότητες» εννοούμε τμήματα του πληθυσμού μιας χώρας που έχουν διαφορετικά εθνολογικά χαρακτηριστικά από την κυρίαρχη εθνότητα. Αυτά τα χαρακτηριστικά μπορεί να ποικίλλουν -ανάλογα με την περίπτωση- και να είναι περισσότερο ή λιγότερο σημαντικά (φυλετικά, ιστορικά, γλωσσικά, θρησκευτικά, διαφορές στην οικονομική και κοινωνική τους οργάνωση, κ.λπ.).

Τα τελευταία μάλιστα χρόνια, γινόμαστε μάρτυρες των προσπαθειών να χρησιμοποιούνται κάποια από τα χαρακτηριστικά της μειονότητας μιας χώρας, από μια άλλη χώρα, που θεωρεί ότι μ' αυτόν τον τρόπο βρήκε ένα σκαλοπάτι για την επίτευξη των σκοπών της σε βάρος της χώρας στην οποία βρίσκεται η μειονότητα.

Έτσι, βλέπουμε ποικίλες παρεμβάσεις από διάφορες χώρες προς άλλες, την ένταση μ' αυτόν τον τρόπο των εθνικιστικών ταραχών, των αντιποίνων, των φαινομένων ανόδου φασιστικών κινημάτων και ρατσιστικών αντιλήψεων.

Όλα αυτά, τους μόνους που δεν ωφελούν είναι τους λαούς, πολύ περισσότερο μάλιστα όταν είναι καθοδηγούμενα από αντιδραστικές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις. Αυτές οι δυνάμεις, με την πολιτική τού «διαίρει και βασίλευε», εξασφαλίζουν -η κάθε μια σε βάρος της άλλης- «πόντους», συνολικά όμως κατορθώνουν και ξεπερνούν την κρίση του διεθνούς καπιταλιστικού συστήματος σχετικά ανώδυνα, αφού η καταστροφή των παραγωγικών δυνάμεων που συντελείται δεν αποδίδεται στους ίδιους -σαν εκφραστές και επικεφαλής του συστήματός τους- αλλά στις εθνικιστικές συγκρούσεις, οι οποίες αποδίδονται σε κάποιο αλύτρωτο εθνικό όνειρο και σε κάποια δυσαρμονία συμβίωσης διαφορετικών εθνοτήτων.

Αν όμως η μία όψη του ζητήματος είναι η χάραξη των συνόρων κάθε φορά και το ποιές σκοπιμότητες θα αφήσουν κάποιους πληθυσμούς μέσα ή έξω από κάποια σύνορα, η άλλη όψη -που είναι και αυτή που έχει ιδιαίτερα ενταθεί τις τελευταίες δεκαετίες- είναι η μετακίνηση πληθυσμών μαζικά, κυρίως από τις χώρες του Τρίτου Κόσμου προς τις ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις.

Όσον αφορά τον αριθμό αυτών των ανθρώπων, οι εκτιμήσεις διαφέρουν πολύ, αφ' ενός γιατί δεν υπάρχει συστηματική έρευνα και μια αξιόπιστη τεχνική μέτρησης, αφ' ετέρου γιατί πολλές φορές για λόγους «εθνικούς» ή «δημόσιας ασφάλειας», δεν αναφέρονται τα πραγματικά μεγέθη.

Ένα πάντως είναι σίγουρο: ότι -όπως πολλοί, που ασχολούνται με το ζήτημα, ομολογούν- η Ελλάδα είναι το σκαλοπάτι για τη μεταβίβαση ανθρώπινων μαζών του Τρίτου Κόσμου προς τη Δ. Ευρώπη, κι από κει ίσως στην Αμερική ή τον Καναδά. Όμως αυτό δεν είναι κανόνας. Υπάρχουν ξένοι που θέλουν να ζήσουν και να δουλέψουν εδώ. Εξάλλου, αν το συνδυάσουμε με το κύμα εισόδου των Ποντίων από την ΕΣΣΔ, των Αλβανών, των Πολωνών, Πακιστανών, κ.λπ., καθώς και με τους μειονοτικούς πληθυσμούς της Θράκης (Πομάκους, Τούρκους, Τσιγγάνους), τότε βγάζουμε το συμπέρασμα ότι ίσως πολύ γρήγορα να υπάρξει κάποιας έντασης μειονοτικό πρόβλημα.

Ήδη φαινόμενα ρατσισμού έχουν εμφανισθεί έντονα τα τελευταία χρόνια, τόσο από τους πολίτες, όσο και από το κράτος.

Το φαινόμενο, λοιπόν, δεν είναι άνευ σημασίας, από τη στιγμή μάλιστα που όλο και περισσότερο απασχολεί όχι μόνο τις εφημερίδες, αλλά και την καθημερινή ζωή μας, το μεροκάματό μας κ.λπ. Εμείς εδώ δεν φιλοδο-

ξούμε να δώσουμε ούτε μια πλήρη, ούτε μια οριστική απάντηση στο πρόβλημα, απλά να θίξουμε μια πλευρά που σ' ένα βαθμό αγγίζει τον εκπαιδευτικό κόσμο.

Και πρώτα απ' όλα να θέσουμε το ερώτημα: Οφείλουν οι εκπαιδευτικοί να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σ' αυτούς τους ανθρώπους; Και ύστερα, οφείλουν να απαιτήσουν από το ελληνικό κράτος να διαθέσει τα μέσα και τα χρήματα για την εκπαίδευσή τους;

Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά δεν μπορεί να δοθεί από την άποψη ενός γενικόλογου «ανθρωπισμού». Τέτοιου είδους απαντήσεις εξάλλου ταιριάζουν, μόνον όταν ένα πρόβλημα έχει τεθεί εξ απαλών ονύχων. Είναι φανερό ότι, σε μια εποχή σαν τη δική μας, που το πρόβλημα της μαζικής μετακίνησης πληθυσμού και της τάσης για την αλλαγή και των συνόρων τείνει να καταλάβει πρωτεύουσα θέση, η απάντηση πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο προσεκτική, συγκεκριμένη, εμπειριστωμένη και προπάντων ιδιαίτερα τώρα πολιτική και ιδεολογική.

Εμείς εδώ θα περιοριστούμε να διακρίνουμε τους άξονες στους οποίους στηρίζουμε τη στάση μας απέναντι στο ζήτημα αυτό. Οι άξονες αυτοί κατά τη γνώμη μας είναι:

- Η επέκταση του καπιταλισμού στις χώρες του Τρίτου Κόσμου κυρίως, το μαράζωμα παραδοσιακών οικονομικών απασχολήσεων και η εξευτελιστική και φρικαλέα πολλές φορές εκμετάλλευση αυτών των χωρών από τις ιμπεριαλιστικές χώρες (ακόμα και εμπόριο οργάνων - υγιέστατων - βρεφών για πλούσιους Αμερικάνους γίνεται στις χώρες της Λατινικής Αμερικής) Η μίζερη και στρεβλή ανάπτυξη του καπιταλισμού σ' αυτές τις χώρες, το τεράστιο εξωτερικό χρέος, η φοβερή πτώση του βιοτικού επιπέδου, δημιουργούν την τάση για μετανάστευση στη «μητρόπολη» του ιμπεριαλισμού.

- Πολιτικά προβλήματα που σχετίζονται με την εκμετάλλευση απ' τις χώρες του ιμπεριαλισμού: χούντες, πολιτικές και στρατιωτικές επεμβάσεις. Όλα αυτά σχετίζονται με την προσπάθεια των ιμπεριαλιστών να ελέγξουν τις εξαρτημένες και υπανάπτυκτες χώρες.

- Ιδιαίτερα για τις Ανατολικές χώρες: η κρίση και η χρεωκοπία του συστήματος του παλινόρθωμένου -απ' τη δεκαετία του '50- καπιταλισμού, σε συνδυασμό με το «κομμουνιστικό» προφίλ με το οποίο παρουσιάζονταν και την αντίστοιχη αντικομμουνιστική προπαγάνδα απ' την πλευρά της Δύσης, με την προβολή του «παράδεισου» της καπιταλιστικής αγοράς, δημιούργησε κύμα φυγής και απ' αυτές τις χώρες.

- Φτηνά, μαζικά και εξειδικευμένα εργατικά χέρια. Η ελεγχόμενη εισοδος μεταναστών απ' τις χώρες υποδοχής τους εξασφαλίζει αναμφισβήτητα κέρδη. Πρώτον, γιατί έχουν έτοιμα εκπαιδευμένα εργατικά χέρια, αλλά και επιστήμονες πολλές φορές, χωρίς να έχουν πληρώσει για την κατάρτισή τους. Δεύτερον, γιατί δίνεται η δυνατότητα στο κεφάλαιο των χωρών υποδοχής να συμπιέζει τους μισθούς προς τα κάτω.

Πάρα πολλές είναι οι μελέτες εκείνες που αποδεικνύουν, ότι η συμβολή των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών υποδοχής υπήρξε σημαντική: «Ο Α. Saúny υπολόγισε το κόστος του ανθρώπου σε 8,7 χρόνια εργασίας. Υπολογισμοί που έγιναν για την Ελλάδα έδειξαν ότι το κοινωνικό κόστος για την ανατροφή και στοιχειώδη μόρφωση του εργατικού δυναμικού που έφυγε από την Ελλάδα την περίοδο 1958 - 1965 ανερχόταν σε 1,5 δισ. δολάρια. Με αυτό το ποσό η μικρή και φτωχή Ελλάδα χρηματοδότησε την ευρωπαϊκή οικονομία. Άλλοι υπολογισμοί έδειξαν ότι η συνεισφορά σε ανθρώπινο κεφάλαιο από την Ελλάδα ξεπέρασε κατά πολύ το σύνολο των μεταναστευτικών εμβασμάτων που δέχθηκε»¹.

Και το φαινόμενο του ρατσισμού και της αναβίωσης του φασισμού; Για μας δεν αποτελεί τίποτε άλλο, παρά την προετοιμασία του ιμπεριαλισμού -με αιχμή τους φασίστες- να «ξεμπερδεύει» με τους «ξένους» που τώρα πια δεν χρειάζονται.

Φαινόμενα ρατσισμού παρουσιάζονται και στην Ελλάδα. Κατά την οργάνωση «Σ.Ο.Σ. - Ρατσισμός», αλλά και κατά άλλους σοβαρούς επιστήμονες, οι έλληνες είναι ρατσιστές, με ένα ρατσισμό όμως διαφορετικό απ' ότι στις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες. «Δημοσκόπηση του ΕΥΡΩΔΗΜ που έγινε στην περιοχή της πρωτεύουσας το Δεκέμβριο του 1988 με δείγμα 600 συνεντεύξεις έδειξε ότι οι Έλληνες δεν έχουν καθόλου καλή γνώμη για τους τσιγγάνους σε ποσοστό 62%, για τους Εβραίους 71%, για τους Μουσουλμάνους 64%»².

Σε αυτές τις συνθήκες, νομίζουμε ότι στους εκπαιδευτικούς τίθενται

εκ των πραγμάτων καινούργια καθήκοντα τόσο γενικά, όσο και ειδικότερα εκπαιδευτικά.

Το πιο βασικό γενικό καθήκον του κάθε εκπαιδευτικού είναι, νομίζουμε, η ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς για τις πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος, κι όχι η αποδοχή εθνικιστικών και σωβινιστικών θέσεων.

Είναι αλήθεια, ότι στην Ελλάδα ποτέ δεν αντιμετωπίστηκε σοβαρά η εκπαίδευση μειονοτικών πληθυσμών. Ο ψυχροπολεμικός μετεμφυλιοπολεμικός χαρακτήρας του ελληνικού κράτους δεν άφηνε περιθώρια για κάτι τέτοιο. Τα τελευταία χρόνια άρχισε μια προσπάθεια προσέγγισης του προβλήματος, κυρίως από τη Λαϊκή Επιμόρφωση, αλλά και από το Υπουργείο Παιδείας, στις περιοχές που κύρια αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα. Και πρώτα απ' όλα στις περιοχές που φιλοξενούν τσιγγάνους, όπου αντιμετωπίζουν πολύ περισσότερα κοινωνικά και πολιτιστικά προβλήματα από τους μετανάστες και τις μειονότητες, γιατί θεωρούνται ακόμα «ξένο σώμα» και δεν έχουν εκπροσώπηση στα κέντρα λήψης αποφάσεων.³

Η γλωσσική κατάσταση των τσιγγανόπαιδων είναι μια κατάσταση δι-κλωσσίας. Τσιγγάνικη διάλεκτος μέσα στην κοινότητά τους, περιορισμένη χρήση της ελληνικής γλώσσας στις συναλλαγές τους με την πλειονότητα. Απολυτα προσαρμοσμένη με τον τρόπο ζωής τους είναι και η συμπεριφορά τους. Είναι παιδιά πιο ανεξάρτητα, δύσκολα συγκεντρώνουν την προσοχή τους σε στατικά αντικείμενα μάθησης και τα ενδιαφέροντά τους είναι προσανατολισμένα σε τομείς δραστηριοτήτων που αφορούν στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή της τσιγγάνικης οικογένειας και όχι σε τομείς συστηματικής σχολικής μάθησης. Κατά κανόνα τα παιδιά αυτά «υψούν ανασφάλεια σε «μεικτές» τάξεις (τσιγγάνοι και μη τσιγγάνοι μαθητές).

«Το επίσημο σχολικό σύστημα δεν είναι προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες των τσιγγάνων μαθητών του κι έτσι οι τσιγγάνοι μαθητές βρίσκονται μπροστά σε μια διάσπαση προτύπων - αξιών τσιγγάνικου και μη τσιγγάνικου πολιτισμού.

Πιο συγκεκριμένα, το επίσημο σχολικό μας σύστημα δεν λαμβάνει υπόψη του: α) Τη μετακίνησή τους και, β) Τις πολιτισμικές τους ιδιαιτερότητες, όσον αφορά: 1) την κατάρτιση του αναλυτικού προγράμματος, 2) τη μέθοδο μάθησης, 3) την προετοιμασία των δασκάλων, 4) την προετοιμασία των συμμαθητών.

Επομένως δεν μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο το γεγονός της μαζικής απουσίας των τσιγγάνων από το σχολείο ή της παρακολούθησης μόνο των πρώτων τάξεων του δημοτικού, της απανιότατης φοίτησής τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και της παντελούς απουσίας τους στην τριτοβάθμια. Ο «κόσμος του σχολείου και ο κόσμος του σπιτιού είναι τόσο ασυμβίβαστη από πολλές απόψεις ώστε πολλά τσιγγανόπαιδα «φαίνεται να παραιτούνται από την προσπάθεια να βρουν σύνδεση και σημεία επαφής μεταξύ των δύο κόσμων» (Gustafsson: 1973)⁴

«Από ποιούς όμως θα γίνει το μάθημα αλφαριθμητικού, πού και πότε; Σίγουρα ένα τέτοιο πρόγραμμα απαιτεί καταρτισμένο εκπαιδευτικό, λειτουργό με κέφι, απαλλαγμένο από προκαταλήψεις, αποφασισμένο να αγωνιστεί για να εξαλειφθούν οι διακρίσεις και οι αδικίες που συμβαίνουν σε διάφορες ομάδες συνανθρώπων του».⁵

Ένα εξίσου σημαντικό πρόβλημα είναι η εγκατάσταση Ποντίων προσφύγων από τη Σοβιετική Ένωση. Το σημερινό, είναι το έκτο κύμα εγκατάστασης Ποντίων στην Ελλάδα. Όπως στην αρχή, έτσι και τώρα, αντιμετωπίζουν φαινόμενα ρατσισμού, γκετοποίησης και απομόνωσης.

«Αρκετές οικογένειες ζουν κάτω από άθλιες συνθήκες, χωρίς τις στοιχειώδεις διευκολύνσεις ή έστω κάποια μέριμνα. Ενώ παρουσιάζεται μια σημαντική διαφοροποίηση εξειδικευμένων επαγγελματιών, τα οποία οι Πόντιοι ασκούσαν στη Σοβιετική Ένωση -αρκετοί είναι πτυχιούχοι επιστήμονες- υπάρχει έντονο εργασιακό πρόβλημα. Όσοι καταφέρνουν να βρουν δουλειά χρησιμοποιούνται σαν εργάτες στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής ανεξάρτητα από την ειδικεισή τους.

Ο διαφορετικός τρόπος ζωής και τα συσσωρευμένα προβλήματα τους δημιουργούν πρόβλημα ένταξης. Η «στάση» του ντόπιου πληθυσμού τους περιθωριοποιεί και τους απομονώνει. Η επικοινωνία τους με τρίτους -εταίρια και υπηρεσίες- λόγω άγνοιας της γλώσσας, αλλά και προκαταλήψεων, έχει γίνει εξαιρετικά δύσκολη».⁶

Ζουν πουλώντας τα πράγματά τους στις λαϊκές. Γι' αυτό, τους δίνουν αδειες ανοχής. Τους πρώτους μήνες τους δίνουν κάποιο επίδομα. Γρήγορα όμως η κατάσταση τείνει να αλλάξει, αν θυμηθούμε την πρόσφατη επέμβαση της Αστυνομίας για την εκδίωξή τους απ' τις λαϊκές. Με όλα αυτά είναι στεναχωρημένοι από το Ελληνικό κράτος. Ίσως να έχουν μετανιώσει που ήρθαν κιόλας. Ανάλογη κατάσταση επικρατεί και στα παιδιά

των Ποντίων. Μιλούν την Ποντιακή διάλεκτο, καθώς και λίγα Ρώσικα. Όταν ήρθαν (1 χρόνο πριν) δεν ήξεραν καθόλου Ελληνικά. Μπαίνουν απευθείας στα Δημοτικά Σχολεία χωρίς καμία προετοιμασία. Μπήκαν κανονικά, συν κάποια φροντιστηριακά μαθήματα. Χωρίς φιλόλογους, και κυρίως χωρίς ανθρώπους να ξέρουν ρώσικα.

Η κ. Ελένη Καλούδη, Φιλολόγος, ζει την κατάσταση από κοντά. Διδάσκει σε σχολείο στα Άνω Λιόσια, όπου βρίσκονται εγκατεστημένοι Πόντιοι από το Καζακστάν. Μας λέει λοιπόν:

«Είναι άνιστοι οι όροι της εισαγωγής τους στο σχολείο. Πρέπει ένα χρόνο πριν εισαχθούν στο σχολείο να μάθουν γλώσσα. Στο τμήμα δεν μπορεί να γίνει μάθημα. Τα παιδιά δεν προσέχουν, γιατί δεν ξέρουν τη γλώσσα».

Ποιά είναι η αντιμετώπισή τους από τ' άλλα παιδιά;

«Χλευάζονται από τ' άλλα παιδιά. Τα αποκαλούν «Ρώσους». Έχουν μεγάλη αγάπη για την παιδική τους ζωή στη Ρωσία, παρόλο που τα σχολεία εκεί ήταν πολύ αυστηρά. Είναι έξυπνα παιδιά και καλοί μαθητές (...). Σε άλλα σχολεία επιχειρήσαν να δημιουργήσουν ξεχωριστά τμήματα. Κι αυτό όμως έχει προβλήματα, στο ότι δεν εντάσσονται στο νέο περιβάλλον τους».

Λίγο διαφορετικό παρουσιάζεται το πρόβλημα για τους -εκ Τουρκίας- πρόσφυγες του Λαυρίου. Καταρχήν, να πούμε ότι με διάφορες διατάξεις άλλοι αναγνωρίζονται ως πολιτικοί πρόσφυγες και άλλοι όχι. Η ίδρυση του στρατοπέδου προσφύγων είναι παράνομη και αντισυνταγματική (αντίκειται στο άρθρο 4 του Συντάγματος). Το στρατόπεδο αυτο ιδρύθηκε επί χούντας.

Παράνομη είναι, ακόμη, η διαχείριση των χρημάτων από την κυβέρνηση. Ο κάθε πολιτικός πρόσφυγας παίρνει από τον ΟΗΕ 18 δολάρια την ημέρα. Η κυβέρνηση κρατά τα λεφτά και στη βάση αυτή λειτουργεί το στρατόπεδο (δηλ. με λεφτά του ΟΗΕ). Με πρόχειρους υπολογισμούς, κάθε πολιτικός πρόσφυγας, σε τροφή κ.λπ. παίρνει μόνο 2 δολάρια ημερησίως. Όσο για τα υπόλοιπα χρήματα είναι άγνωστο στους πρόσφυγες που πηγαίνουν. Η διαχείριση των χρημάτων ανήκει στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Οι πολιτικοί πρόσφυγες θεωρούνται γενικά περαστικοί από τη χώρα μας. Και σίγουρα έτσι είναι σε μεγάλο βαθμό. Όμως και η ελληνική κυβέρνηση φροντίζει να ενισχύει κι αυτή την τάση φυγής τους.

- Καταρχήν δεν τους δίνει εύκολα τα χαρτιά για την παραμονή τους. Ζουν συνήθως σε μια κατάσταση ημιπαρνομίας. Δημιουργείται έτσι μια τάση φυγής προς τα μέρη που ζουν ισχυρές εθνικές κοινότητες (π.χ. Γερμανία).

- Δεν τους μαθαίνει την ελληνική γλώσσα, βοηθώντας έτσι στην απομόνωσή τους. Δεν υπάρχουν καθόλου δάσκαλοι από το ΥΠΕΠΘ.

- Τα μικρά παιδιά π.χ. των Τούρκων προσφύγων, μεγαλώνουν χωρίς να πάνε σχολείο, έτσι ώστε όταν πάνε στη Γερμανία, να φοιτούν στα τουρκικά σχολεία στην 1η τάξη στα 10 τους χρόνια.

- Στην Ξάνθη, Κομοτηνή, κ.λπ., οι πολιτικοί πρόσφυγες καταδικάζονται σε 15 μήνες φυλακή απευθείας, ή και στέλλονται στην Τουρκία (όπου καταδικάζονται σε 4 χρόνια φυλακή τουλάχιστον).

- Όσο για τους μεγάλους, ποτέ το ΥΠΕΠΘ ή το ΥΠ.ΠΟ δεν δημιούργησε ελληνικά ή τουρκικά σχολεία.

Αν θυμηθούμε τις επιχειρήσεις «σκούπα» εναντίον των Αλβανών φυγάδων, την κακοποίησή τους από την Αστυνομία, αλλά και το στρατό στα σύνορα, τότε προσθέτουμε σίγουρα άλλο ένα κομμάτι στο παζλ της πολιτικής που διαμορφώνεται βαθμιαία. Μια πολιτική που ξεσπάει στις πλάτες των «περιθωριακών» σήμερα, στις πλάτες όλου του λαού αύριο.

Γι αυτό, δείκτης της κατανόησης του προβλήματος συνολικά, θα είναι η στάση μας απέναντι στους «μειονοτικούς», στους «μετανάστες», στους «περιθωριακούς» σήμερα.

Σάκης Νικολόπουλος
Έφη Οικονομοπούλου

1. «Μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα 1970 - 1990», Ήρα Εμκε - Πουλοπούλου

2. Στο ίδιο.

3. «Για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων των τσιγγάνων», έκδοση Γ.Γ.Λ.Ε.

4. «Οι τσιγγάνοι της Αγίας Βαρβάρας και της Κάτω Αχαΐας», Γ.Γ.Λ.Ε.

5. «Για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων των τσιγγάνων», έκδοση Γ.Γ.Λ.Ε.

6. Μουζάκη Διονύση: «Έλληνες Πόντιοι από τη Σοβιετική Ένωση και Λαϊκή Επιμόρφωση».

Ο Τρομονόμος, ο Σερ Φυντανίδης και οι Βρεττανοί

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΦΥΝΤΑΝΙΔΗ ΣΤΟ BBC

**«Δεν υποχωρούμε,
γιατί δυστυχώς
η Ελλάδα δεν
είναι Βρετανία»**

Υ.Γ. Λίγες μέρες αφ' ότου ολοκληρώθηκε αυτό το σημείωμα, οι συλληφθέντες «απελευθερώθηκαν». Οι ποινές εξαγοράστηκαν από τις Ενώσεις ιδιοκτητών και δημοσιογράφων, με τη σύμφωνη γνώμη των «7». Κανείς από τους τελευταίους δεν θεώρησε αναγκαίο να εξηγήσει γιατί άλλαξε τελικά γνώμη σχετικά με την εξαγορά. Γιατί άλλωστε; Σήμερα, που τα πάντα ακριβαίνουν, ο ηρωϊσμός παράγινε φτηνός...

Ασφαλώς, κάθε έμπρακτη προσπάθεια κατάργησης του τρομονόμου είναι θετική, όταν μάλιστα κατοχυρώνει κάποιες «εκτός νόμου» μορφές αντίστασης. Μια τέτοια προσπάθεια αποκτά άλλωστε ιδιαίτερη αξία, σε μια εποχή που οι ακατάσχετοι μονόλογοι της εξουσίας —και της «τέταρτης»— προβάλλουν την υποταγή στους κανόνες του παιχνιδιού σαν ύψιστη δημοκρατική αρετή και τον Δαμανακισμό σαν μοναδικό είδος σύγχρονης αποτελεσματικής πολιτικής. Η «Ελευθεροτυπία», αν και έγκλειστη σήμερα μέσα του διευθυντή της κ. Φυντανίδη, διέπρεψε στην προβολή των ανωτέρω προσανατολισμών, σε αντίθεση με τους βαρβαρόφρονες συναδέλφους της («Αυριανής» και Σια) που επέλεξαν το παλιό και σίγουρο στυλ του λαϊκού τσαμπουκά. Αν για τους δεύτερους το κελί είναι η ποθητή δίοδος για την αναζωογόνηση του άτονου τελευταία λαϊκισμού, για την «έγκυρη» «Ε», ο Κορυδαλλός αποτελεί «αθέλητη» —πλην αναγκαία— ακρότητα, ενώπιον της αδιάλλακτης εξουσίας, την οποία ανέκαθεν «έλεγε».

Ας θυμηθούμε... Η «Ε» έλεγχε την εξουσία και στήριζε την αλλαγή (ο Τεγόπουλος ως έκφραση της Πασοκικής συνείδησης). Η «Ε» έλεγχε την εξουσία και στήριζε την κάθαρση (Τεγόπουλος κραδαίνων πύρινη ρομφαία κατά Πασοκικής μαφίας). Η «Ε» ελέγχει την εξουσία και στηρίζει το Σύνταγμα (Τεγόπουλος ως μωρά —και κωφάλαλη— παρθένος στο ειδικό δικαστήριο).

Όταν ελέγχεις, όμως την εξουσία ή εξουσία είσαι και του λόγου σου ή κίνημα. Κι επειδή ο Τεγόπουλος πάντα εξουσία ήθελε νάναι, εύλογα θ' αντιδρούσε όταν η όποια κυβέρνηση, στα πλαίσια του γενικότερου αυταρχικού προσανατολισμού της ψαλίδιζε και τις δικές του δυνάμεις.

Σε κάτι τέτοιες στιγμές οι ευφείς και ευέλικτες εξουσίες (ιδίως οι «τέταρτες») είναι ικανές να μεταμορφώνονται σ' οτιδήποτε - ακόμη και σε «κίνημα».

Έτσι ο έλεγχος του κ. Τεγόπουλου στην εξουσία κατέληξε στον εγκλεισμό του.. κ. Φυντανίδη στον Κορυδαλλό (Ε!, όχι κι ο αρχηγός στη στενή!)

Ο διευθυντής της «Ε», σύγχρονος αντάρτης, έσυρε λοιπόν το χορό των «εφτά», κάτω από το αμήχανο βλέμμα της κυβέρνησης, που βλέπει το νομοθετικό έκτρωμά της να αποσυντίθεται, μαζί με το ελάχιστο εναπομείναν κύρος της.

Η διεθνοποίηση του ζητήματος έδωσε την ευκαιρία στον κ. Φυντανίδη να δημοσιεύσει λυρική επιστολή στην οποία διεκτραγωδεί την «άθλια μοίρα» του, (επιλοκή στο Μάριο Γκαρσία) και να μιλήσει στο «Ράδιο 4» του BBC, παραπονούμενος ότι εδώ «δυστυχώς δεν είμαστε Βρετανία ή Γαλλία», όπου προφανώς τα δημοκρατικά δικαιώματα είναι αναπαλλοτρίωτα! Ο κ. Φυντανίδης, μέσα στο πάθος του, ξέχασε δημοσιεύματα της δικής του εφημερίδας, που μας πληροφορούσαν για τις σκευωρίες που κόστισαν 14 χρόνια φυλακή σε άθεους Ιρλανδούς πολίτες, ή για τη λίστα με τα ... 200 τραγούδια που απαγόρευσε το BBC από τα προγράμματά του, κατά τη διάρκεια του πολέμου στον Κόλπο. Ξέχασε ακόμη τον αντιτρομοκρατικό νόμο της Ιταλίας (8 χρόνια αναιτιολόγητη και χωρίς δίκη προφυλάκιση), ξέχασε τα λευκά κελιά της Γερμανίας, ξέχασε τις επικηρύξεις που κοσμούν τα Δημόσια κτίρια των χωρών της ΕΟΚ.

Ξέχασε, πως ο τρομονόμος δεν μας φέρνει «δυστυχώς μακριά απ' τη Βρετανία», μα δυστυχώς στο πλάι της.

Έστω... ο Φυντανίδης (κι ο Καρατζαφέρης, κι ο Μαρούδας, κι ο Κοντοπάνος) θα νικήσουν. Οι αυριανιστές θα φιλήσουν τους ελεγκτές της εξουσίας και τούμπαλιν. Ο τρομονόμος θα πέσει κι αυτό μας χαροποιεί. Ο Μητσοτάκης θα γελοιοποιηθεί κι αυτό μας ενθουσιάζει.

Μα οι εξουσίες, πολυπρόσωπες όσο κι όμοιες, θα συνεχίσουν να μας εναγκαλίζονται, ελέγχοντάς μας και αλληλοελεγχόμενες, έτοιμες όσο ποτέ να μεταμορφωθούν σ' αυτό που τις κάνει να φαντάζουν αλλιώτικες, «δικές μας»...

Και γι' αυτό, πιο επικίνδυνες.

Νίκος Κουνενής

Προσοχή!

Περνάνε οι διανοούμενοι

«Μα τι λες παλικάρι μου» είπε η γιαγιούλα, «εσύ διανοούμενος; εσύ και δουλευτής είσαι και συμπαθητικός».

Μ. Χόλουμπ

Το μισθό 61.000 φαντάρων πήρε ο Δ. Σαββόπουλος για να περικήρει τον εαυτό του και τα τραγούδια του στις ακριτικές περιοχές, φορώντας στρατιωτικό κράνος, ψάλλοντας τη Υπερμάχω και τον Εθνικό Ύμνο, δίπλα στο Βαρβιτσιώτη, την ώρα που κάποιοι φαντάροι αυτοκτονούσαν, μην μπορώντας ν' αντέξουν αυτό που αρχίζει εκεί που τελειώνει η λογική.

Την ίδια ώρα ένας άλλος διανοούμενος - συνθέτης έχει γίνει σκιά του κ. Μητσοτάκη, περιφέροντας τις άδειες σκέψεις του πάνω στον πλανήτη, παράφορα εθνικιστής, ενώ δηλώνει αριστερός, φανατικά αντιλαϊκός. Παράδοξα (:), την ίδια ώρα που δεκάδες επώνυμοι λαλίστατοι και πολύγραφοι κονδυλοφόροι σιωπούν, ενώ οι εργάτες του Λαυρίου τρώνε από «κατοχικά συσσίτια», οι προβληματικές και τα νησιά του Αιγαίου πουλιούνται αντί πινακίου φακής, ένας άλλος πολύξερρος («ρέκτης») διανοούμενος διευθύνει την ορχήστρα των χρωμάτων, παινίζοντας το «εγκώμιον επιφανούς ανδρός» για τον αμίλητο ένοικο της Ηρώδου Αττικού που ακούει στ' όνομα Κ. Καραμανλής.

Παραξενιές της ιστορίας; Την ώρα που η νέα τάξη επιβάλλει τους όρους της και η βαρβαρότητα ανασυγκροτείται, ένα σημαντικό τμήμα των -με το συμπάθειο- διανοουμένων στρατεύεται κάτω από την μπαγκέτα των νέων ιδεών. Καθόλου παράδοξο.

Οι διανοούμενοι, αυτό το κοινωνικό κομμάτι που πουλάει την πνευματική του εργασία, είχαν σαν βασικό τους γνώρισμα την προσκόλληση στο ανερχόμενο ιδεολογικό ρεύμα, αυτό που τους εξασφαλίζει όχι τα «προς το ζειν» αλλά τους όρους για μια πληρέστερη παραγωγή. Κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, στην κατοχή και μεταπολεμικά ταυτίστηκαν ή βρέθηκαν στο αντιφασιστικό στρατόπεδο και κάτω από την ηγεμονία του κινήματος της Αριστεράς. Στη μετακατοχική Ελλάδα, άσχετα αν το έκαναν συνειδητά ή όχι, άντλησαν κουράγιο, θέμα και χρώμα από τους καημούς και τις αγωνίες, τα βάσανα και τα οράματα της κοινωνικής αντίστασης και της πολιτικής αξιοπρέπειας.

Σήμερα ο νεοφιλελευθερισμός είναι ανερχόμενο ρεύμα και το αντίπαλο δέος αδύναμο. Γι' αυτό και ένας Θεοδωράκης στερεύει, γι' αυτό και οι διανοούμενοι δεν παράγουν, και αρκούνται στην κρατική ενσωμάτωση στο βυζαντινοπρεπισμό, στην κολακεία των αρχόντων, στον εκφυλισμό, τους εθνοπρεπισμούς, στα κρατικά ταμεία, «ερασιχρήματοι» και ανίκανοι να εμπνεύσουν, αδύναμοι να πάνε κόντρα στο ρεύμα.

Αυτός είναι ο βασικός όγκος που κρύβει την εξαχρείωσή του πίσω από τις λεξιλαγνείες και τους πληθωρισμούς των λόγων.

Ένα άλλο τμήμα των διανοουμένων πουλάει τη δύναμή του «κατά μόνας», στο ελεύθερο εμπόριο των ΜΜΕ, των εκδοτικών οίκων ή των πανεπιστημίων.

Αυτοί δεν υπηρετούν ανοιχτά το σύστημα, τρέχοντας πίσω από τον υπουργό Εθνικής Άμυνας. Είναι μετροπαθέστεροι και μετριοφρονες, ακόμα, ώστε ν' αρνούνται ανοιχτά το ρόλο του πνευματικού ευνούχου.

Υπάρχει, τέλος, και ένα τμήμα που αρνείται πεισματικά να εκδώσει και να παραδώσει «τα άγια τοις κυσί». Ηθοποιοί και τραγουδιστές, συγγραφείς και ποιητές, που άντεξαν στις πιέσεις του συστήματος.

Τα πρώτα «μαχητικά τμήματα» των διανοουμένων ενσωματώθηκαν οργανικά στο σύστημα και περιφέρονται σαν γελωτοποιό της αυλής, την ώρα που η «χώρα αναστενάζει».

Απέναντί τους καμία ανοχή λόγω πρότερου έντιμου βίου. Οι μέρες είναι αρκετά δύσκολες για να υπάρχουν ταλαντεύσεις· εξ άλλου η «επιδοκιμασία του δήμου» δεν είναι εφ' άπαξ, αλλά διαρκής. Να κριθούν όλοι με βάση τις ανάγκες και τους στόχους των εργαζόμενων, των νέων, των ανέργων. Σ' αυτούς οφείλουν οι διανοούμενοι, εξ άλλου, την όποια παραγωγή τους. Σφάλουμε;

Μαρία Φραγκιά

Θανάτων Εγκώμια

*«Τα δάκρυα σκορπίζουν ομορφιά, το ξέρουμε
Μα φέρνουν και μύξα στους ανθρώπους»*

Νίκος Καρούζος

Δάκρυα τυπογραφημένα, έγχρωμα. Μύξες οκτάστηλες, υποκίτρινες. Γλυκανάλατα σχόλια ποιητιζόντων δημοσιογράφων. Οι απαραίτητες δηλώσεις των «επωνύμων»: «Με τον Χ γνωριστήκαμε για πρώτη φορά στο υπόγειο ταβερνάκι του μπαρμα - Ψ στα μαύρα χρόνια κτλ, κτλ. Θυμάμαι ακόμη το μπακαλιάρο σκορδαλιά κτλ., κτλ.». Στις εφημερίδες της επομένης οι αναγκαίες αριθμήσεις των «παρέστησαν». Κόλυβα αναμενόμενης αναγνώρισης η εγγύτης και οι δεσμοί με τον εκλιπόντα.

Το ίδιο σενάριο, το ίδιο τροπάριο, με θρησκευτική ευλάβεια επαναλαμβανόμενο και με το θάνατο του ποιητή Νικηφόρου Βρεττάκου.

Ανεξάρτητα απ' την αξία ή μη του ποιητικού έργου του, κάποια άλλα ερωτήματα πεισματάρικα επιμένουν:

**Πώς αναδεικνύονται οι «αξίες» σε τούτο τον τόπο;
Πώς «ποιούνται» ή ποιός ποιεί τους «ποιητάς»;**

Το σκηνικό, γύρω σταθερά επαναλαμβανόμενο: Υπ-άλληλοι ποιητές, κρατικοδίαιτη διανόηση, «λόμπυ» περίεργα αλληλοθωπευόμενων μεγαλοφυιών. Η ποιητική ή η συγγραφική «ιδιότητα», μετοχή εξαργυρώσιμη στ' αλισβερίσια με εξουσίες ποικιλώνυμες, Mass Media, χαμογελώντας και κενοληρούντα, ημετέρους κι ανωτέρους.

Προς τούτο αναγκαίες οι συνεντεύξεις επί παντός επιστητού, τα αλληλοφληναφήματα με τον τύπο, οι νεκρολογίες. Προς τούτο και επί τούτου η γενικόλογη, αερολογούσα χρήση της γλώσσας.

Η λέξη, έγραφε πριν από χρόνια ο M. Bakhtin, είναι γήπεδο ταξικών αντιθέσεων. Μύριοι τη διεκδικούν, την τοποθετούν στην κοινωνική πρακτική, που της προσδίνει «μήνυμα», την απευθύνουν σε παραλήπτες - δέκτες. Σε μια «κοινωνία» που, συνειδητά στρουθοκαμηλίζουσα, νομίζει ότι εξορίζει την ταξικότητα στα μουσεία των κοινωνιολογικών ερευνών, είναι αναγκαία η ανώδυνη, η γενικόλογη χρήση της γλώσσας. Λέξεις - άβεια σακιά, γραφόμενες με κεφαλαία. Λέξεις ευνουχισμένες κοινωνικού σημαίνοντου, μέσα από την πολύτροπη και ποικιλόμορφη χρήση τους. Ανθρωπισμός, Ειρήνη, Φως, Ελληνικότητα.

Σύμβολα - παράβολα της «πλατιάς» αναγνώρισης, σύμβολα - πεντάβολα στα χέρια της κάθε λογής αυτοχριζόμενης πνευματικής ηγεσίας.

Ο καθένας τρυγά το σημαίνόμενο κατά πως τον βολεύει, δίχως να δυσαρεστείται ο αποστολέας ή ο παραλήπτης. Έτσι κρατιού-

νται καλύτερα οι ισορροπίες. Αποφεύγοντας να πούμε: «τα σύκα - σύκα και το Ρίτσο - Ρίτσο» (κατά την παρωδία φίλου πινος).

Στο μεταξύ, κάποιοι άλλοι τραβούν μοναχικοί το δρόμο τους. Με συσσίτιο την καθημερινή χαρμολύπη για το γύρω τους και το μέσα τους.

Μπεκρήδες του όνειρου εις το διηνεκές κι αλκοολικοί της ουτοπίας αθεράπευτοι.

Κι ούτε προστρέχουν ν' αγοράσουν χαρτόσημα για επικόλληση στις αιτήσεις εισδοχής στη χορεία των Αθανάτων.

Κι ούτε καν μια συνταξούλα λογοτεχνική β' κατηγορίας, αντίκρουσμα μισθοδιαίτων ονείρων.

Παρ' όλα τούτα και πεθαμένοι επιμένουν, σαρκάζοντας στις πάσης φύσεως εξουσίες, και της τετάρτης συμπεριλαμβανομένης.

«Εξουσία είναι της ιστορίας η ευκοιλιότητα» (N.K.).

Όσο για την Ποίηση (και κάποια της πνευματικής ηγεσίας καμώματα και ποιήματα): «Μου φαίνεται πως ένα καλό ξύσιμο διαρκείας λυτρώνει πότερο απ' την ποίηση» (N.K.).

Έρρωσθε.

Βασίλης Αλεξίου

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α 1 9 9 1

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΠΟΙΗΣΗ

Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

Κυριάκος Αθανασιάδης

Δώδεκα

(Μυθιστόρημα)

Τάκης Ελευθεριάδης

Ο πεινός ή Περί αντικειμένου

Γιώργος Κακουλίδης

Το σύνδρομο του Παρδένη

(Αφήγημα)

Ιωάννα Καρατζαφέρη

Έσδερ

(Μυθιστόρημα)

Γιώργος Κάτος

Ιστορίες της νύχτας

(Διηγήματα)

Τατιάνα Γκρίση-Μιλλιέξ

Ονειρικά

(Διηγήματα)

*

Η Τρίπολη του Πόντου

Γιώργος Μιχαηλίδης

Τα φονικά

(Μυθιστόρημα)

Γιάννης Ξανθούλης

Το ροζ που δεν ξέχασα

(Μυθιστόρημα)

Βάνα Παπαθανασίου

Το σενάριο

(Μυθιστόρημα)

Μαρία Πολενάκη

Μη... είμαι ακόμα ζωντανή!

(Μυθιστόρημα)

Τάσος Ρούσος

Ο τελευταίος της συντεχνίας

(Νουβέλα)

Γιώργος Σκούρτης

Το συμπόσιο της Σελήνης

(Νουβέλα)

*

Αυτά κι άλλα πολλά

Αντώνης Σουρούνης

Πάσχα στο χωριό

(Νουβέλα)

Ευγενία Φακίνου

Ζάχαρη στην άκρη

(Μυθιστόρημα)

Διονύσης Χαριτόπουλος

Εναντίον του Marlboro

(Μυθιστόρημα)

Α. Κ. Χριστοδούλου

Το αγκάδι ή Ο Παντελής Βλαστός

(Νουβέλα)

Π Ο Ι Η Σ Η

Δημήτρης Αλεξίου

Προς Ασωπίαν

Νάντια Βαλαβάνη

Τέλος εποχής

Γιώργος Μοράρης

Συναναστροφές της σιωπής

Νικόδημος (μοναχός)

Τα άπαντα της στιγμής

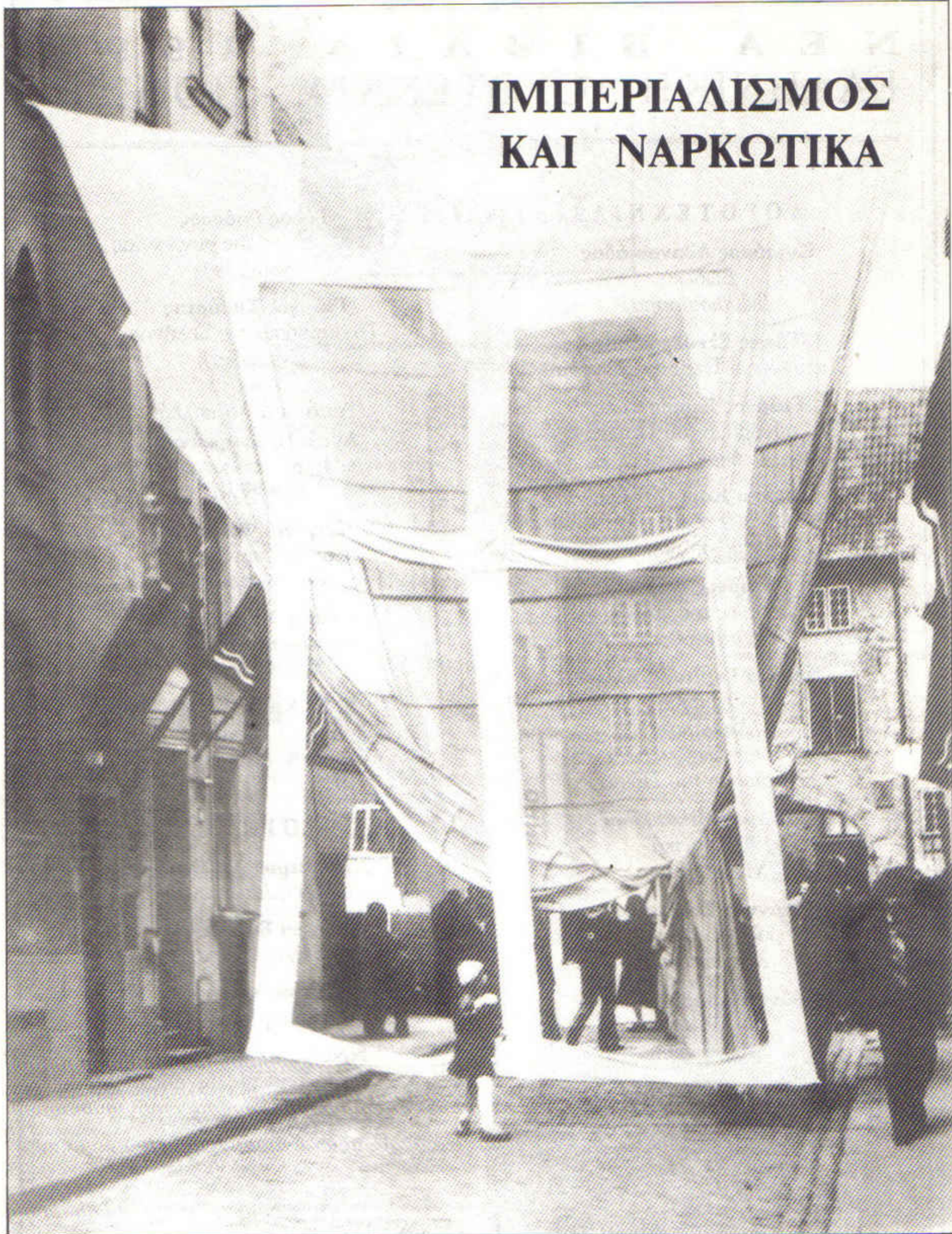
Δήμητρα Χ. Χριστοδούλου

Η προσευχή του αναιδούς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Το πρόβλημα των ναρκωτικών έχει αναδειχθεί σε παγκόσμιο πρόβλημα —ιδιαίτερα σε πρόβλημα των κοινωνιών της Δύσης— μεταπολεμικά, δηλαδή εδώ και μερικές δεκαετίες. Όμως δεν είναι περισσότερα από 5 με 10 χρόνια το πολύ, που έχει αρχίσει να παίρνει και μια άλλη διάσταση. Να προβάλλει όλο και πολύ σαν ένα πρόβλημα στις διεθνείς σχέσεις, δηλαδή στις σχέσεις ανάμεσα σε χώρες και έθνη. Την πιο γνωστή ίσως εκδήλωση αυτής της διάστασης αποτέλεσε η εισβολή των ΗΠΑ στον Παναμά (Δεκέμβρης 1989) και η σύλληψη —ή καλύτερα η απαγωγή— του δικτάτορα - ηγέτη της χώρας αυτής Νοριέγκα και η μεταφορά του στις Ηνωμένες Πολιτείες για να δικαστεί, με βασική κατηγορία την υπόθαλψη δικτύου ναρκωτικών που από τις χώρες της Κ. Αμερικής διοχέτευε το προϊόν για κατανάλωση στις ΗΠΑ. Της πρωτοφανούς αυτής ενέργειας έχουν προηγηθεί ή ακολουθήσει άλλες μέσα στα τελευταία χρόνια. Η αποστολή Αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων για «αντιναρκωτικές επιχειρήσεις» στη Βολιβία, η κήρυξη πολέμου από την κυβέρνηση της Κολομβίας ενάντια στα καρτέλ της κοκαΐνης με την υποστήριξη των Αμερικανών, οι αποστολές ειδικών «συμβούλων» και μελών της Ειδικής Υπηρεσίας Δίωξης Ναρκωτικών των ΗΠΑ (DEA) στο Περού. Πριν λίγο καιρό ο Μπους κατηγορήσε τη Βερμανία ότι δε συνεργάζεται με τη διεθνή κοινότητα για την καταπολέμηση της διακίνησης οπίου και ηρωΐνης, ενώ έχει επανηλλειμένα απευθύνει εκκλήσεις στους ηγέτες της Δύσης και άλλων χωρών να τον ακολουθήσουν σε μια παγκόσμια «αντιναρκωτική εκστρατεία» που απειλεί τις «Δημοκρατικές κοινωνίες».

Είναι φανερό πως αυτή τη φορά δεν πρόκειται για τα συνηθισμένα ευχολόγια των αστών πολιτικών της Δύσης, που περιοδικά μέχρι σήμερα εκστομίζονται για την ανάγκη καταπολέμησης της «μάστιγας των ναρκωτικών», αλλά για κάτι άλλο.

Οι ΗΠΑ ξεσηκώνουν σήμερα, παγκόσμια, ένα θόρυβο «ενάντια στα ναρκωτικά» και φαίνεται να περνούν στην δράση. Ας δούμε τι κρύβεται πίσω από τον θόρυβο αυτόν.

Η κοινωνική βάση του προβλήματος και οι σύγχρονοι όροι της πλατειάς αναπαραγωγής του

Το πρόβλημα της χρήσης ναρκωτικών ουσιών είναι ένα πρόβλημα παγκόσμιο. Δεν είναι σημερινό μόνο αλλά και παλιό. Ιστορικά συνδέεται με την ίδια την εμφάνιση και εξέλιξη της ταξικής - εκμεταλλευτικής κοινωνίας. Από την περίοδο της αποικιοκρατίας όμως ξεκίνησε η εμπορευματική διάδοσή τους, που αναπτύχθηκε παραπέρα στην εποχή του ιμπεριαλισμού. Ενώ στις χώρες παραγωγής τους, γενικά καθυστερημένες αγροτικές κοινωνίες, ο κανόνας ήταν (και είναι) η χρήση πρωτογενών ναρκωτικών ουσιών (φύλλα κάνναβης, κόκας, όπιο), στις Δυτικές μητροπόλεις κυριάρχησε η χρήση των χημικά επεξεργασμένων και εμπορευματοποιημένων παραγώγων τους, των «καθαρών» ναρκωτικών (χασίς, κοκαΐνη, μορφίνη και ηρωΐνη αντίστοιχα).

Πράγματι, η βιομηχανική κατεργασία και συνακόλουθα εμπορευματοποίηση εξασφάλισε όχι μόνο πιο ραφιναρισμένο προϊόν για την κατανάλωση, αλλά κυρίως ψηλότερο κέρδος για τους παραγωγούς και διακινητές του. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση του κυκλώματος παραγωγή - μεταφορά - επεξεργασία - τελική διακίνηση ήταν —όπως άλλωστε και για κάθε εμπορεύσιμο προϊόν— η εξασφάλιση αγοράς. Αγοράς στερημένης από προσβάσεις στις πρωτογενείς ουσίες, και με μια επαρκή μέση ικανότητα διακίνησης χρήματος και άρα αγοραστική δύναμη. Αυτή η αγορά βρέθηκε ακριβώς στις Δυτικές ιμπεριαλιστικές κοινωνίες.

Κοινωνικές αιτίες αποτέλεσαν τη βάση για το σχηματισμό της,

που στη ρίζα τους βρίσκεται το ίδιο το σύστημα του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού. Δεν θα αποτελέσει αντικείμενο αυτού του άρθρου η αναφορά σ' αυτές και η ανάλυσή τους. Είναι μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που το πεδίο της αγοράς ναρκωτικών στη Δύση σημειώνει πλατειά επέκταση. Διευρύνεται και βαθαίνει αλματικά. Εμφανίζεται έτσι το «πρόβλημα των ναρκωτικών» στη σύγχρονη μορφή του. Αποφασιστικά σ' αυτήν την εξέλιξη συντελεί η σχετική ιδεολογική σταθεροποίηση του αστικού - ιμπεριαλιστικού συστήματος, η επιβολή του παρακμασμένου συστήματος αξιών του πάνω στις μάζες, σε συνδυασμό με την απουσία επαναστατικού κινήματος, που κάνει την αμφισβήτηση αυτού του «συστήματος αξιών» από τη νεολαία, αδιέξοδη.

Ωστόσο, εδώ θα υποστηριχτεί και θα τονιστεί ότι παρά το κοινό κοινωνικό υπόβαθρο, το σύγχρονο «πρόβλημα των ναρκωτικών» έχει μια ουσιώδη διαφορά - ιδιομορφία σε σχέση με όλα αυτά που ονομάζουμε κοινωνικά κακά (εγκληματικότητα, πορνεία κλπ.).

Η διαφορά έγκειται στο γεγονός, πως η ιμπεριαλιστική αστική τάξη έχει σήμερα άμεσο συμφέρον, πολύ ισχυρά κίνητρα, να διαδώσει η ίδια με δικές της ενέργειες —και όχι απλά σαν αντανάκλαση των κοινωνικών συνθηκών— τα ναρκωτικά.

Τα κίνητρα αυτά είναι ιδεολογικά, οικονομικά και πολιτικοστρατιωτικά.

Είναι εύκολα αντιληπτό το ιδεολογικό συμφέρον της αστικής τάξης να ναρκώνει τις μάζες, μεταφορικά ή και κυριολεκτικά. Υπάρχει ένα ιστορικό παράδειγμα, αυτό της Κίνας του περασμένου αιώνα, που οι Βρετανοί αποικιοκράτες πότιζαν το λαό της με όπιο. Μεταπολεμικά είναι γνωστή η ανάμιξη μυστικών υπηρεσιών, αμερικάνικων και γαλλικών, στη διάδοση ναρκωτικών μέσα σε κινήματα αμφισβήτησης της νεολαίας των χωρών τους.

Στη σφαίρα της οικονομίας παρουσιάζεται σήμερα μια ολοένα μεγαλύτερη διαπλοκή των «νόμιμων» οικονομικών δραστηριοτήτων μερίδων του ιμπεριαλιστικού κεφαλαίου με το διεθνές κύκλωμα παραγωγής - διακίνησης ναρκωτικών. Τεράστια κεφάλαια αυτού του κυκλώματος: αφού «ξεπλυθούν» μέσα από τράπεζες - πλυντήρια βρώμικου χρήματος, επενδύονται σε νόμιμες επιχειρήσεις του χρηματιστικού κεφαλαίου. Ακόμη, οι χημικές βιομηχανίες της Δύσης είναι οι βασικοί τροφοδοτές πρώτων υλών στην παράνομη βιομηχανία επεξεργασίας των πρωτογενών ναρκωτικών ουσιών, που παράγει τα σκληρά ναρκωτικά για την κατανάλωση.

Αλλά τα ναρκωτικά έχουν ήδη από τη δεκαετία του '70 ενταχθεί σαν στρατηγικός παράγοντας στον παγκόσμιο πολιτικοστρατιωτικό σχεδιασμό των ιμπεριαλιστών - βασικά των ΗΠΑ. Με τη σχεδιασμένη παραγωγή και εμπορία τους, τροφοδοτούν οικονομικά τη διεξαγωγή μυστικών πολέμων και συγκαλυμμένων εγκληματικών επιχειρήσεων στον 3ο κόσμο. Σύμφωνα με τα λόγια του Μπους, το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι πρόβλημα **εθνικής ασφαλείας** για τις ΗΠΑ.

Η πλατειά αναπαραγωγή, δηλαδή η συνεχής διεύρυνση του οικονομικού κύκλου και συνεπώς και της αγοράς των ναρκωτικών στον κόσμο, δεν θα ήταν δυνατή, στο βάθος και την έκταση που συντελέστηκε τις τελευταίες δεκαετίες, χωρίς την ύπαρξη και δράση των δυο τελευταίων παραγόντων.

Δεν είναι υπερβολή να ειπωθεί, ότι οι παράγοντες αυτοί ήταν και είναι αποφασιστικοί όροι για την πλατειά αναπαραγωγή του προβλήματος των ναρκωτικών στο σύγχρονο κόσμο. Το άρθρο θα ασχοληθεί με τους παράγοντες αυτούς, τον οικονομικό και τον πολιτικοστρατιωτικό και περισσότερο με το δεύτερο.

Μια προσέγγιση στην οικονομική πλευρά του ζητήματος Ο ρόλος της πολιτικής εξουσίας

Τεράστιες εκτάσεις στον 3ο κόσμο καλύπτονται από φυτά που παράγουν ναρκωτικές ουσίες· πολλά απ' αυτά είναι αυτοφυή, ενώ άλλα καλλιεργούνται. Οι εκτάσεις που καλλιεργούνται ανήκουν είτε σε γαιοκτήμονες είτε σε αγρότες. Για τους πρώτους, η καλλιέργεια της παπαρούνας, της κόκας κ.λπ., που γίνεται σε μεγάλες εκτάσεις - λατιφούντια δίνουν μια εξαιρετικά προσοδοφόρα σοδειά. Αλλά για τη φτωχή αγροτιά, που ζει σε συνθήκες εξαθλίωσης και φεουδαρχικής ή μεσοφεουδαρχικής εκμετάλλευσης, αυτή η ίδια η καλλιέργεια αποτελεί ένα σημαντικό ή και το μοναδικό μέσο για την επιβίωσή της. Ακόμη χειρότερα, η ιμπεριαλιστική κυριαρχία και η μεσοφεουδαρχική εκμετάλλευση εξαθλίωσαν τόσο τη ζωή των φτωχών χωρικών σε μια σειρά χώρες της Λατ. Αμερικής —όπως στο Περού— που ένας μεγάλος αριθμός τους στράφηκε εκ των υστέρων στην μικροκαλλιέργεια της κόκας για να επιβιώσει. Οι κυρίαρχες τάξεις σ' αυτές τις χώρες και οι κυβερνήσεις τους, μαζί με τους ιμπεριαλιστές πάτρωνές τους, φτιάχνουν προγράμματα και κηρύσσουν εκστρατείες ξεριζώματος των ναρκοκαλλιεργειών που είναι πάντα μια τρύπα στο νερό.

Τα περιβόητα προγράμματα αντικατάστασης των σοδειών, που χρηματοδοτούνται από Διεθνείς οργανισμούς και από ιμπεριαλιστικές χώρες, δεν έχουν φέρει κανένα αποτέλεσμα, γιατί δεν έχουν πραγματικά έναν τέτοιο σκοπό. Θα ήταν άλλωστε αδύνατο να πετύχουν γιατί στη βάση του προβλήματος βρίσκεται το ίδιο το **ζήτημα της γης**. Μόνο μια δημοκρατική επανάσταση, που θα εξαλείψει τη φεουδαρχική και ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση και θα αναδιαρθρώσει ριζικά την αγροτική οικονομία, μπορεί να εξαφανίσει από τη ρίζα του το πρόβλημα της ναρκοκαλλιέργειας. Οι κυρίαρχες τάξεις σ' αυτές τις χώρες όχι μόνον δεν θέλουν μια πραγματική λύση στο πρόβλημα αλλά τα θεμελιώδη ταξικά του συμφέροντα στρέφονται ενάντια σ' αυτήν. Παραπέρα, είναι οι ίδιες βουτηγμένες στην οργάνωση της παραγωγής και διακίνησης των ναρκωτικών και έχουν ισχυρό οικονομικό συμφέρον απ' αυτήν. Μερίδες των τάξεων αυτών και εξέχοντα μέλη τους αποτελούν μέρος των δικτύων ναρκωτικών, προσφέροντας συγχρόνως πολιτική κάλυψη σ' αυτά.

Στο Περού, οι κυρίαρχες τάξεις αποκομίζουν ένα τεράστιο όφελος. Χρησιμοποιούν το από τα ναρκωτικά αποκτημένο εισόδημα, που ανέρχεται σε δις δολάρια το χρόνο, για να αποφύγουν την κατάρρευση της οικονομίας της χώρας, που —βασισμένη στις εισαγωγές— έχει ένα εξωτερικό χρέος πάνω από 14 δις δολάρια. Ο πρώην πρόεδρος Αλαν Γκαρσία, χωμένος και ο ίδιος μέσα στις βρώμικες επιχειρήσεις ξεπλυμένων ναρκοδολλαρίων, είχε καλέσει δημόσια τους Περουβιανούς του εξωτερικού, που είχαν συνάλλαγμα σε σκληρά νομίσματα αποκτημένο από τις πωλήσεις κόκας στην Ευρώπη, να επαναπατρίσουν αφορολόγητο αυτό το χρήμα για να σώσουν την παραπαίουσα οικονομία του Περού!

Στην Κολομβία, όσο σε καμιά άλλη χώρα στον κόσμο, η καλλιέργεια - επεξεργασία - εμπορία των ναρκωτικών είναι οργανικά ενταγμένη στην οικονομία της. Είναι χαρακτηριστικό πως 1.700.000 Κολομβιανοί (σ' έναν πληθυσμό 30.000.000) δουλεύουν άμεσα ή έμμεσα στην τεράστια βιομηχανία ναρκωτικών που είναι εξαιρετικά επικερδής για μια μικρή μειοψηφία. Τεράστια κεφάλαια από τα κέρδη των ναρκωτικών είχαν επενδυθεί στην κτηνοτροφία, στην αγορά γης, σε αλυσίδες ξενοδοχειακών - τουριστικών και άλλων επιχειρήσεων. Πρόκειται για τυπικό παράδειγμα ανάμειξης και αλληλοδεσίματος του «παράνομου» με το «νόμιμο» τομέα της οικονομίας, όπου τα κέρδη από τον πρώτο

επενδύονται στο δεύτερο. Όσον αφορά την αγροτική γη, παραδοσιακοί γαιοκτήμονες ελέγχουν μεγάλες εκτάσεις σε μισοφεουδαρχικές συνθήκες, ενώ πολλοί μικροί ιδιοκτήτες αναγκάστηκαν να ξεπουλήσουν τη γη τους στις μεγάλες ναρκο-αγροτικές επιχειρήσεις. Λέγεται ότι το καρτέλ κοκαΐνης ελέγχει γύρω στο 60% της νόμιμης γης της χώρας και το ποσοστό σε ορισμένες περιοχές φτάνει το 90%².

Επειδή η διακίνηση, η κατεργασία και το εμπόριο των ναρκωτικών είναι τουλάχιστον τυπικά (νομικά) παράνομο, για να ολοκληρωθεί η ένταξη του διεθνούς κυκλώματος ναρκωτικών μέσα στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα του καπιταλισμού δεν αρκεί η μετατροπή του προϊόντος σε χρήμα. Το χρήμα αυτό είναι «βρώμικο». Για να γίνει «καθαρό» (όσο καθαρό είναι δηλαδή και το υπόλοιπο, που δε βγαίνει από παράνομες δραστηριότητες αλλά από τη νόμιμη εκμετάλλευση της εργατικής τάξης) πρέπει να «ξεπλυθεί», δηλαδή να εξαφανιστούν τα ίχνη της προέλευσής του. Το «ξεπλύμα» γίνεται στις τράπεζες «ξεπλύματος» από όπου καθαρό πια μπορεί να επενδυθεί οπουδήποτε ή και να ξαναμπει στο κύκλωμα. Το παγκόσμιο σκάνδαλο της τράπεζας BCCI (Τράπεζα Διεθνούς Πίστεως και Εμπορίου), που βγήκε στην επιφάνεια τελευταία, αποκάλυψε με χαρακτηριστικό τρόπο την ύπαρξη και πολλά στοιχεία της λειτουργίας αυτού του κυκλώματος. Αποκάλυψε συγχρόνως την ανάμειξη επιφανών προσωπικοτήτων του παγκόσμιου πολιτικού στερεώματος στο κύκλωμα αυτό, παρέχοντας μια ένδειξη για το ρόλο της πολιτικής εξουσίας σε μια σειρά χώρες, που δεν είναι καθόλου πιο καθαρός απ' αυτόν των νονών της κοκαΐνης.

Τρεις είναι οι βασικές ζώνες παραγωγής σκληρών ναρκωτικών στον κόσμο σήμερα: Η Κεντρική Αμερική και το ΒΑ τμήμα της Λατινικής Αμερικής (Κολομβία - Περού - Βολιβία - Ισημερινός), η ΝΔ Ασία (Δ. Ινδία, Πακιστάν, Αφγανιστάν) επονομαζόμενη και χρυσή ημισέληνος και η ΝΑ Ασία (κύρια το τρίγωνο Βιρμανία - Λάος - Ταϊλάνδη), επονομαζόμενο και χρυσό τρίγωνο. Η επεξεργασία τους γίνεται σε εργαστήρια κοντά στις ζώνες παραγωγής (Κολομβία, Τουρκία, Βιρμανία), αλλά και κοντά στις κύριες ζώνες κατανάλωσης που είναι οι ΗΠΑ και η Δυτ. Ευρώπη (εργαστήρια στο Φοίνιξ των ΗΠΑ και στη Μασσαλία στη Γαλλία). Ακολουθώντας ορισμένες βασικές διαδρομές που περνούν από κομβικά σημεία συγκέντρωσης, τα ναρκωτικά (κατεργασμένα ή μη) κατευθύνονται στις ζώνες κατανάλωσης και από εκεί διοχετεύονται τελικά στην αγορά των ΗΠΑ και της Δυτ. Ευρώπης.

Υπάρχει ένα παράλληλο δίκτυο τραπεζών ξεπλύματος, όπου διοχετεύεται το χρήμα από την πώλησή τους. Το δίκτυο αυτό συγκεντρώνεται βασικά στις ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις της Δύσης, δηλαδή στις κύριες αγορές του προϊόντος³.

Στην περίπτωση της BCCI το ξεπλύμα γινόταν μέσω τραπεζών που έδρευαν στο Λονδίνο, το Παρίσι, το Λουξεμβούργο, καθώς επίσης και στην Τάμπα και το Μαϊάμι της Φλόριντα στις ΗΠΑ. Για τον ίδιο σκοπό χρησιμοποιόταν και η αντίστοιχη τράπεζα στην Ουρουγουάη.

Σύμφωνα με τις μέχρι τώρα αποκάλυψεις, ο βασικός μέτοχος της BCCI είναι ο Εμίρης του Αμπού Ντάμπι, που ελέγχει το 77% των μετοχών της⁴. Ιδρυτής της τράπεζας είναι ο Πακιστανός Αγά Χασαν Αμπεντί. Σύμφωνα με τη Βρετανική Guardian, σ' ένα μόνο χρόνο η τράπεζα κατέβαλε σ' αυτόν ποσό 1,6 εκατ. δολλαρίων για προσωπικά του έξοδα, από το οποίο ένα μεγάλο μέρος χρησιμοποιήθηκε για την επισκευή ενός από τα σπίτια του στο αριστοκρατικό προάστιο Χάρου του Λονδίνου.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα που αναφέρονται στην ίδια εφημερίδα, συνεργάτες του πρώην πρωθυπουργού Ρατζιβ Γκάντι διατηρούν μυστικούς λογαριασμούς στην BCCI, ενώ στην Λίμα ο πρώην διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας του Περού δήλωσε,

ότι ο πρώην πρόεδρος της χώρας Άλαν Γκαρσία γνώριζε «ως την τελευταία λεπτομέρεια» τις δοσοληψίες της Κεντρικής Τράπεζας με την BCCI⁵.

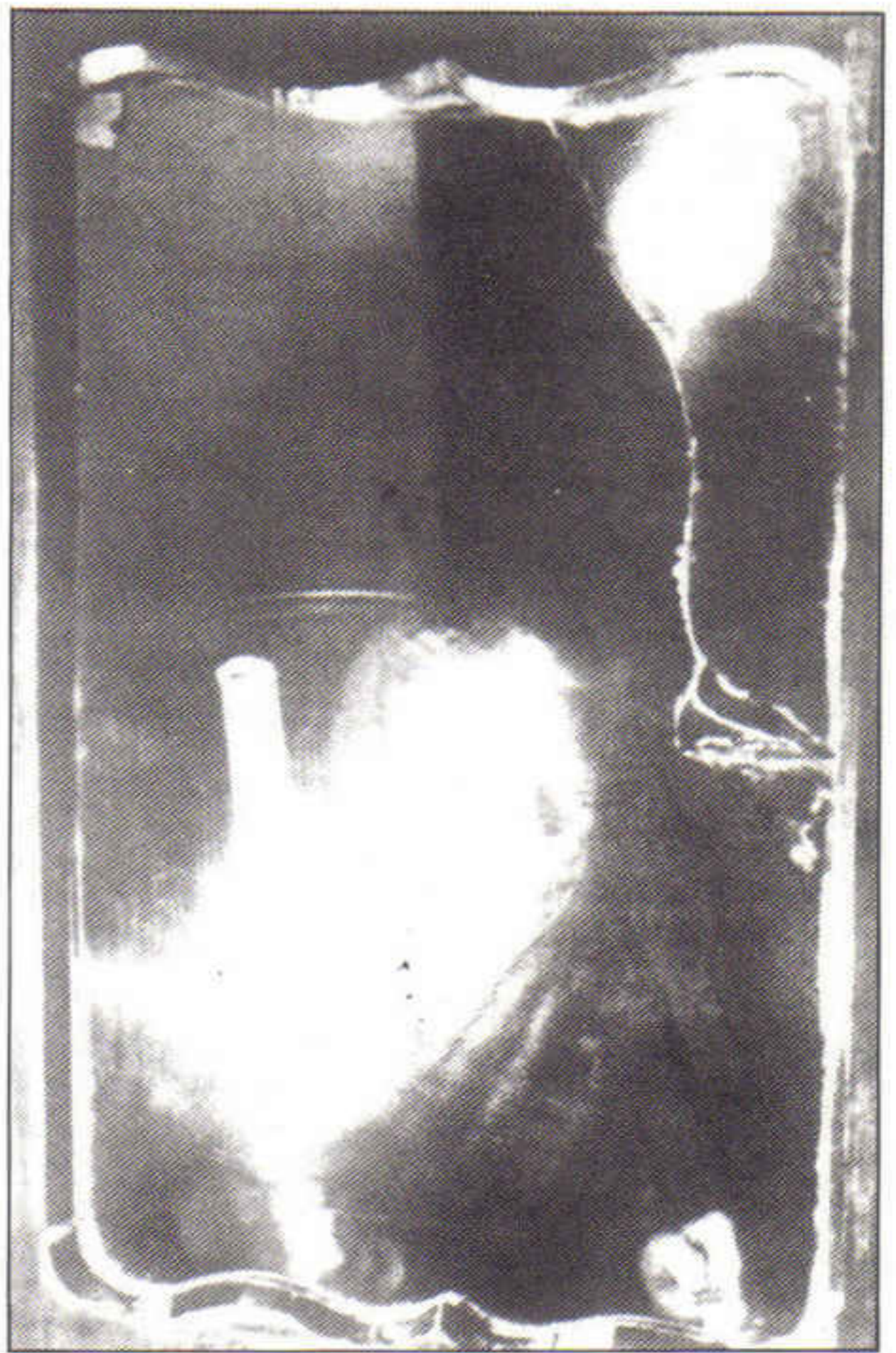
Σχέσεις με την BCCI είχαν ακόμη συγγενείς του προέδρου Μένεμ στην Αργεντινή, ο πρώην πρωθυπουργός των Εργατικών Κάλλαχαν και υψηλά ιστάμενα στελέχη των συντηρητικών στη Μ. Βρετανία και στις ΗΠΑ, ο γερουσιαστής Άλαν Κράνστον, ο Κλάρκ Κλίφορντ πρώην υφυπουργός Άμυνας και ο τέως πρόεδρος Τζιμ Κάρτερ⁶. Αποκαλύφθηκε ακόμη ότι τα υπουργεία Δικαιοσύνης και Οικονομικών των ΗΠΑ είχαν από το 1985 βάσιμα στοιχεία για το ξέπλυμα χρημάτων από εμπόριο ηρωίνης που έκανε η BCCI⁷. Τέλος η CIA είχε ενδείξεις για τη δράση της από το 1980. Σύμφωνα με δηλώσεις του αναπληρωτή διευθυντή της Ρίτσαρντ Κερ, η CIA χρησιμοποιούσε την BCCI για να παρακολουθεί δραστηριότητες εμπόρων ναρκωτικών και «τρομοκρατών»⁸. Το ότι ο ρόλος της CIA δεν είναι καθαρός, φαίνεται και από τον θόρυβο που δημιουργήθηκε και που έκανε τον ίδιο τον Μπους να προβεί σε δηλώσεις. Ποιός ήταν όμως ο ρόλος του ίδιου του Μπους στο παρελθόν, σαν αρχηγού της CIA, σε σχέση με τα ναρκωτικά, θα το δούμε αργότερα.

Το γενικό περίγραμμα της «ναρκο-οικονομίας» των καθυστερημένων χωρών παραγωγής των ναρκωτικών ουσιών αποδειχνει μια στενή σχέση ανάμεσα σ' αυτήν την οικονομία και το χαρακτήρα της πολιτικής εξουσίας σ' αυτές τις χώρες. Η καθυστέρηση αυτών των χωρών εκφράζεται κατ' εξοχήν με την ύπαρξη μισοσεουδαρχικών δομών και με τη διαίωση και όξυνση άλυτων εθνικών ζητημάτων. Αυτές ακριβώς οι συνθήκες δεν επέτρεψαν έναν ισχυρό έλεγχο της χώρας και της οικονομίας από την κεντρική πολιτική εξουσία και ευνόησαν την εμφάνιση της τοπικής εξουσίας των ναρκονομών, που σε ορισμένες χώρες έχουν δικούς τους στρατούς και παραστρατιωτικές ομάδες και αποτελούν κράτος εν κράτει.

Στη Βιρμανία, η παραγωγή του οπίου ελέγχεται από τον Χουν Σα, ηγέτη της εθνότητας των Σαν, που βρίσκεται από παλιά σε πόλεμο με την κεντρική κυβέρνηση της Ρανγκούν. Αυτό δεν εμποδίζει τον Χουν Σα να συνεργάζεται με την κυβέρνηση ενάντια στους κομμουνιστές. Διοικεί έναν στρατό 16.000 ανδρών (το λεγόμενο «Επαναστατικό Στρατό του Mong Tai») που συντηρείται από το εμπόριο του οπίου, που σύμφωνα με τα λόγια του ίδιου είναι το «διαβατήριο στην ανεξαρτησία». Η περιοχή που ελέγχει το «κράτος» των Σαν καλύπτει μια έκταση 162.000 τετραγ. μιλίων. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, στην περιοχή αυτή υπάρχουν καλλιέργειες οπίου συνολικής έκτασης που πλησιάζει τα 300.000 στρέμματα. Η παραγωγή του 1989 έφτασε τους 2200 τόννους. Γύρω στα 20 εργοστάσια επεξεργασία που απασχολούν 60 χημικούς και τεχνικούς υπάρχουν εκεί. Η εξουσία του Χουν Σα επιβάλλει φόρο 40% πάνω στην αξία της ηρωίνης που παράγεται εκεί. Η περιοχή αυτή παράγει αναμφίβολα τη μεγαλύτερη σε παγκόσμιο επίπεδο ποσότητα οπίου - ηρωίνης που διακινείται προς τη Δύση.

Αποκαλυπτική, ωστόσο, σημασία για το ρόλο των ΗΠΑ και των αντιναρκωτικών υπηρεσιών τους στην περιοχή, καθώς και όλων των ιμπεριαλιστικών ινστιτούτων που χρηματοδοτούν και εποπτεύουν «προγράμματα ξεριζώματος και αντικατάσταση» ναρκοφυτειών, είναι η απόρριψη από τις ΗΠΑ και τους άλλους Δυτικούς της πρότασης του Χουν Σα να εφαρμόσει ο ίδιος ένα δετές πρόγραμμα καταστροφής των ναρκοκαλλιεργειών με αντάλλαγμα 150 εκατομύρια δολ. οικονομική βοήθεια από τη Δύση για την αντικατάστασή τους⁹.

Στην Κολομβία η πολιτική εξουσία είναι βαθειά δεμένη με το διεθνές εμπόριο κοκαΐνης. Ένα σημαντικό ποσοστό των ναρκοδολλαρίων κυκλοφορεί μέσα στον οικονομικό ιστό των κυρίαρχων τάξεων. Για την ακρίβεια είναι το αίμα που τον στηρίζει. Πλατειάς κλίμακας διαφθορά και συνεργασία με το εμπόριο κο-

κάνης διαπερνά όλα τα όργανα, ινστιτούτα και θεσμούς του κράτους σε κάθε επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης και της κυβέρνησης, της Γερουσίας, του Δικαστικού Σώματος και των μηχανισμών καταπίεσης (αστυνομία - στρατός). Άλλωστε, ο ίδιος ο αρχινοός των Κολομβιανών καρτέλ Πάμπλο Εσκομπάρ —που παραδόθηκε τελευταία, ύστερα από διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση η οποία αποδέχτηκε τους όρους του— ήταν το 1984 μέλος του Κογκρέσου της χώρας και μάλιστα πολύ δημοφιλής όπως γράφει ο τύπος¹⁰. Οι βαρώνοι της κοκαΐνης έχουν τις δικές τους παραστρατιωτικές δυνάμεις, εκπαιδευμένες από ξένους μισθοφόρους που συνεργάζονται στενά με τους φασιστικούς μηχανισμούς του κράτους ενάντια στο λαό.

Στην Κολομβία παρατηρείται έλλειψη μιας ενοποιημένης εθνικής οικονομίας πράγμα που οφείλεται στις μεσοφεουδαρχικές σχέσεις, την ασθενή βιομηχανική ανάπτυξη και την ανισόμετρη ανάπτυξη των αστικών περιοχών, κάτω από την κυριαρχία του ιμπεριαλισμού και των ντόπιων παρασιτικών τάξεων. «Εξαιτίας της καθυστερημένης και ασθενούς κοινωνικοοικονομικής δομής της χώρας όλες οι οργανώσεις των κυρίαρχων τάξεων, δηλαδή με άλλα λόγια η πολιτική τους εξουσία, οι ένοπλες δυνάμεις τους, τα πολιτικά τους κόμματα κλπ. ... είναι επίσης ασθενείς ... Ιστορικά έχουν διεξαχθεί επί μακρόν εμφύλιοι πόλεμοι και περίπλοκες συγκρούσεις ανάμεσα στις κυρίαρχες τάξεις, που εκδηλώνονται σαν συγκρούσεις ανάμεσα στην κεντρική εξουσία και τις τοπικές άρχουσες τάξεις των περιοχών»¹¹.

Σ' αυτήν τη βάση και μέσα στο πλαίσιο της από παλιά υπάρχουσας κατάστασης στην ύπαιθρο και σ' όλη τη χώρα με την εξουσία των τοπικών δεσποτικών γαιοκτημόνων - πολεμάρχων, που βασιζόταν στην μισοφεουδαρχική εκμετάλλευση και τα ιδιωτικά ένοπλα σώματα, εμφανίστηκαν και απέκτησαν δύναμη οι βαρώνοι της κοκαΐνης.

Έτσι, σήμερα, η κεντρική εξουσία είναι ανίκανη να επιβάλει τον έλεγχό της στο σύνολο της χώρας, πολιτικά ή στρατιωτικά, και να ικανοποιήσει πλήρως τις απαιτήσεις και τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που οι Αμερικάνοι υποκίνησαν και στηρίζουν την κυβέρνηση της Κολομβίας, στην εξαπόλυση του πολέμου ενάντια στα καρτέλ των ναρκωτικών.

Όσα εκτέθηκαν παραπάνω δείχνουν, ότι η παγκόσμια παραγωγή και εμπορία των ναρκωτικών αποτελεί ένα κύκλωμα που δεν είναι απλά μια «ανωμαλία», μια απόφυση στην οικονομική ζωή του διεθνούς ιμπεριαλιστικού συστήματος, αλλά είναι οργανικά ενταγμένη σ' αυτήν.

Για το σύστημα αυτό, η καθυστέρηση των χωρών του 3ου κόσμου, που είναι αναπόσπαστα δεμένη με τη διαιώνιση των φεουδαρχικών και μεσοφεουδαρχικών σχέσεων παραγωγής στην ύπαιθρο και την κυριαρχία των κομπραδόρων στα αστικά κέντρα, είναι αναγκαίος όρος ύπαρξης. Όμως αυτές οι σχέσεις παραγωγής και η αντίστοιχη μορφή οργάνωσης αυτών των κοινωνιών και άσκησης της πολιτικής εξουσίας είναι το εύφορο έδαφος πάνω στο οποίο ακριβώς αναπτύσσεται η παραγωγή και διακίνηση των ναρκωτικών.

Παραπέρα, το διεθνές ιμπεριαλιστικό κεφάλαιο αποκομίζει άμεσα οικονομικά οφέλη από την ύπαρξη του κυκλώματος αυτού. Γι' αυτό συμμετέχει —έμμεσα είτε άμεσα, κρυφά ή φανερά— σε διάφορα στάδια αυτής της βρώμικης διαδικασίας, που ξεκινάει από την καλλιέργεια και τελειώνει με την μετατροπή του προϊόντος σε «καθαρό» χρήμα.

Δεν είναι πλατειά γνωστό ότι οι χημικές πρώτες ύλες για την κατεργασία των ναρκωτικών ουσιών για την παραγωγή των καθαρών παραγώγων τους προέρχεται βασικά από τις χημικές βιομηχανίες της Δύσης. Τα καρτέλ προμηθεύονται απ' αυτές τεράστιες ποσότητες αιθέρα και ακετόνης που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή της κοκαΐνης. Μόνο στους 8 πρώτους μήνες του 1989 η αστυνομία της Κολομβίας ανακοίνωσε πως κατάσχεσε 1.5 εκατομμύριο γαλόνια αυτών των ουσιών, ποσότητα που επαρκούσε για την παραγωγή 300 μετρικών τόννων κοκαΐνης¹². Σύμφωνα με εκτιμήσεις οι χημικές πρώτες ύλες που χρησιμεύουν για την παραγωγή της κοκαΐνης (συμπεριλαμβανομένης και της βαρειά εθιστικής κρυσταλλικής μορφής, του λεγόμενου «cack») κατά 90% προέρχονται από τις ΗΠΑ και την Δυτ. Ευρώπη. Καμμία σοβαρή προσπάθεια δεν έχει γίνει μέχρι τώρα για να διακοπεί αυτή η ροή.

Το διεθνές χρηματιστικό κεφάλαιο προσφέρει, τέλος, κάλυψη στα κέρδη των ναρκωτικών. Στην πραγματικότητα αποτελεί την κολυμβήθρα μέσα στην οποία ξεπλένεται το βρώμικο χρήμα από τις τράπεζες - πλυντήρια. Αφού αφήσει εκεί ένα μέρος του σαν αμοιβή για την παρεχόμενη «υπηρεσία», το χρήμα αυτό καθαρόπια είναι ελεύθερο να επενδυθεί νόμιμα ανά τον κόσμο από τους κατόχους του ή από την τράπεζα στην οποία κατατίθεται.

Ο βασικός όγκος, ωστόσο, των χρημάτων από το εμπόριο ναρκωτικών συγκεντρώνεται —όπως έδειξε και η υπόθεση της BCCI— σε καταθέσεις στις ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις ή χρησιμοποιεί για την αγορά αγαθών - υπηρεσιών πολυτελείας στις χώρες αυτές από τα παράσιτα - κατόχους του. Το ίδιο άλλωστε γίνεται και με τα τεράστια κέρδη από την εξαγωγή νόμιμων πρώτων υλών του 3ου κόσμου, όπως π.χ. από το πετρέλαιο. Τα ναρκοδολάρια, όπως και τα πετροδολάρια των σείχηδων, κατευθύ-

νονται εκλεκτικά στις χώρες της Δύσης, χρησιμεύοντας, έτσι στην «αναζωογόνηση» των οικονομικών τους.

Η πολιτικο - στρατιωτική διάσταση

Έχοντας τη δικιά τους τοπική εξουσία και στρατό και τα ίδια στρατηγικά συμφέροντα με την αστική τάξη στο σύνολό της, οι ναρκονομοί γαιοκτήμονες και οι μερίδες της αστικής τάξης που έχουν συμφέροντα από το κύκλωμα των ναρκωτικών, φυσικό είναι να στρέφονται ενάντια στο λαό και στο κίνημά του. Γι' αυτό ακριβώς χρησιμοποιούνται από τις αντιδραστικές τάξεις και τον ιμπεριαλισμό σαν εφεδρεία ενάντια στο λαϊκό δημοκρατικό κίνημα, άοπλο ή ένοπλο. Στην Κολομβία ο στρατός του καρτέλ της κοκαΐνης είναι ένα σπουδαίο όπλο στην υπηρεσία των κυρίαρχων τάξεων, για την τρομοκράτηση του λαού και τον πόλεμο ενάντια στα ανταρτικά κινήματα. Εφαρμόζουν πλατειά τη λευκή τρομοκρατία, δολοφονούν αγρότες, αντάρτες, δημοσιογράφους, συνδικαλιστές, δικαστικούς, παπάδες. Εκτελούν απαγωγές και βασανιστήρια. Στα 1987 οι εκστρατείες τους είχαν 11000 θύματα και στα 1988 άλλες 10.000. Το κράτος των γραφειοκρατών καπιταλιστών - γαιοκτημόνων χρησιμοποιεί τους στρατούς τους σε συνεργασία με τον στρατό της χώρας στις στρατιωτικές επιχειρήσεις που αυτός διεξάγει. Πολλές φορές στο παρελθόν ανώτεροι αξιωματικοί του στρατού, διοικητές μεγάλων μονάδων έχουν προετοιμάσει, καθοδηγήσει και διεξάγει κοινές επιχειρήσεις με τις παραστρατιωτικές δυνάμεις των βαρώνων της κοκαΐνης εναντίον των ανταρτών, του αγροτικού πληθυσμού και άλλων κοινωνικών στρωμάτων¹³.

Αξιοσημείωτο είναι ότι στην εκπαίδευση των ιδιωτικών στρατών των ναρκονομών και την οργάνωση των εκστρατειών τρόμου που εξαπολύουν συμμετέχουν ξένοι πράκτορες και μισθοφόροι (Ισραηλινοί και Αγγλοαμερικάνοι). Όπως παραδέχτηκε σε συνέντευξή του στο Ισραήλ (Αύγουστος 89) ο απόστρατος αντισυνταγματάρχης και ειδικός σύμβουλος σε ζητήματα «αντιτρομοκρατίας» Yair Klein, είχε πάει στην Κολομβία για να διδάξει «τακτική μικρών μονάδων» σε «ιδιωτικούς φρουρούς» που τα αφεντικά τους «απειλούνταν από κομμουνιστές αντάρτες». Σύμφωνα με Κολομβιανούς επισήμους οι φρουροί αυτοί δεν ήταν παρά μέλη των ιδιωτικών στρατών των καρτέλ και ακόμη σύμφωνα με στοιχεία των ιδίων, Βρετανοί και Αμερικανοί μισθοφόροι έκαναν την ίδια δουλειά με τον Klein¹⁴.

Στη Βιρμανία ο «στρατός του Mong Tai» που διοικεί ο Χουν Σα παρ' ότι υποτίθεται διεξάγει «εθνικό αγώνα», φαίνεται πως στην πραγματικότητα αφιερώνει το μεγαλύτερο μέρος της δύναμης πυρός του ενάντια στις στρατιωτικές δυνάμεις του Κομμουνιστικού Κόμματος Βιρμανίας. Εικάζεται ότι αυτό αντανάκλα ένα μυστικό σύμφωνο μη επίθεσης με την κυβέρνηση της Ρανγκούν για να αντιμετωπιστεί η «κομμουνιστική απειλή»¹⁵.

Η πιο σπουδαία, ωστόσο, και συγχρόνως αθέατη πλευρά της πολιτικοστρατιωτικής διάστασης του προβλήματος δεν είναι αυτή. Είναι η χρησιμοποίηση των ναρκωτικών, που περιλαμβάνει την επέκταση της καλλιέργειας και της διάδοσής τους, σαν μέσου για τη στήριξη διεφθαρμένων ηγετών - πρακτόρων και τη χρηματοδότηση πραξικοπημάτων, μυστικώ - 3 χρόνια ο Αμερικανός στρατηγός Gorman, διοικητής στρατιάς στον Ν. Παναμά μεταξύ 82 - 85: «ο πιο εύκολος τρόπος να οργανωθεί ένοπλος αγώνας για οποιοδήποτε σκοπό είναι με όπλα και χρήμα από τα ναρκωτικά»¹⁶.

Ο σχεδιασμός τέτοιου είδους επιχειρήσεων χρονολογείται από τις αρχές της δεκαετίας του '50. Τότε η CIA συνεργάστηκε με υπολείματα του στρατού του Κουόμινταγκ, που ύστερα από την

ήττα του είχαν καταφύγει στη Βιρμανία, εναντίον της επανάστασης που καθοδηγούσε το Κομμουνιστικό Κόμμα Βιρμανίας¹⁶. Η οικονομική υποστήριξη των επιχειρήσεων βασιζόταν στο εμπόριο οπίου, από δίκτυο που έστησε το ίδιο το Κουόμιντανγκ. Η παρουσία των συμμοριών αυτών συνεχίστηκε για δεκαετίες στο έδαφος της Βιρμανίας και χρησιμοποιήθηκαν επί μακρόν από τις ΗΠΑ στη διοργάνωση του αντικομμουνιστικού πολέμου στην ΝΑ Ασία.

Όμως, η πρώτη μεγάλης κλίμακας επιχείρηση με ναρκωτικά αρχίζει στα τέλη της δεκαετίας του '60, με τον πόλεμο στην Ινδοκίνα.

«Ναρκωτικά ενάντια στον Κομμουνισμό» θα μπορούσε να ονομασθεί. Με την επιχείρηση αυτή εγκαινιάζεται η ένταξη των ναρκωτικών σαν παράγοντας με ολόένα αυξανόμενη σημασία στον παγκόσμιο πολιτικοστρατιωτικό σχεδιασμό των ΗΠΑ.

Ινδοκίνα

Τέλη της δεκαετίας του '60, ενώ ο πόλεμος του Βιετνάμ φτάνει στο αποκορύφωμά του, οι Αμερικάνοι προσπαθούν να αποκόψουν την «ατραπό Χο Τσι Μινχ», που μέσω της κοιλάδας των Αμφορέων στο Λάος αποτελεί βασική οδό επικοινωνίας και εφοδιασμού του Λαϊκού Στρατού των Βιετκόνγκ στο Ν. Βιετνάμ. Όμως το Λάος είναι τυπικά ουδέτερο και οι επιχειρήσεις εκεί παίρνουν τη μορφή του «μυστικού πολέμου». Σύμφωνα με το στρατηγό R. Secord ο μυστικός πόλεμος του Λάος ήταν «ένα κλασσικό παράδειγμα μη συμβατικού πολέμου». ΒΑ Ταϊλάνδη. Εδώ κατοικεί η φυλή ιθαγενών Χμονγκ ή Μέο που έχει παράδοση πολεμιστών. Αυτή θα αποτελέσει τον μυστικό στρατό της CIA στον πόλεμο του Λάος. Συγχρόνως η αεροπορία επιστρατεύει τις ντόπιες φυλές. Σχηματίζεται στρατός από 85.000 άνδρες που διοικείται από αξιωματικούς της CIA.

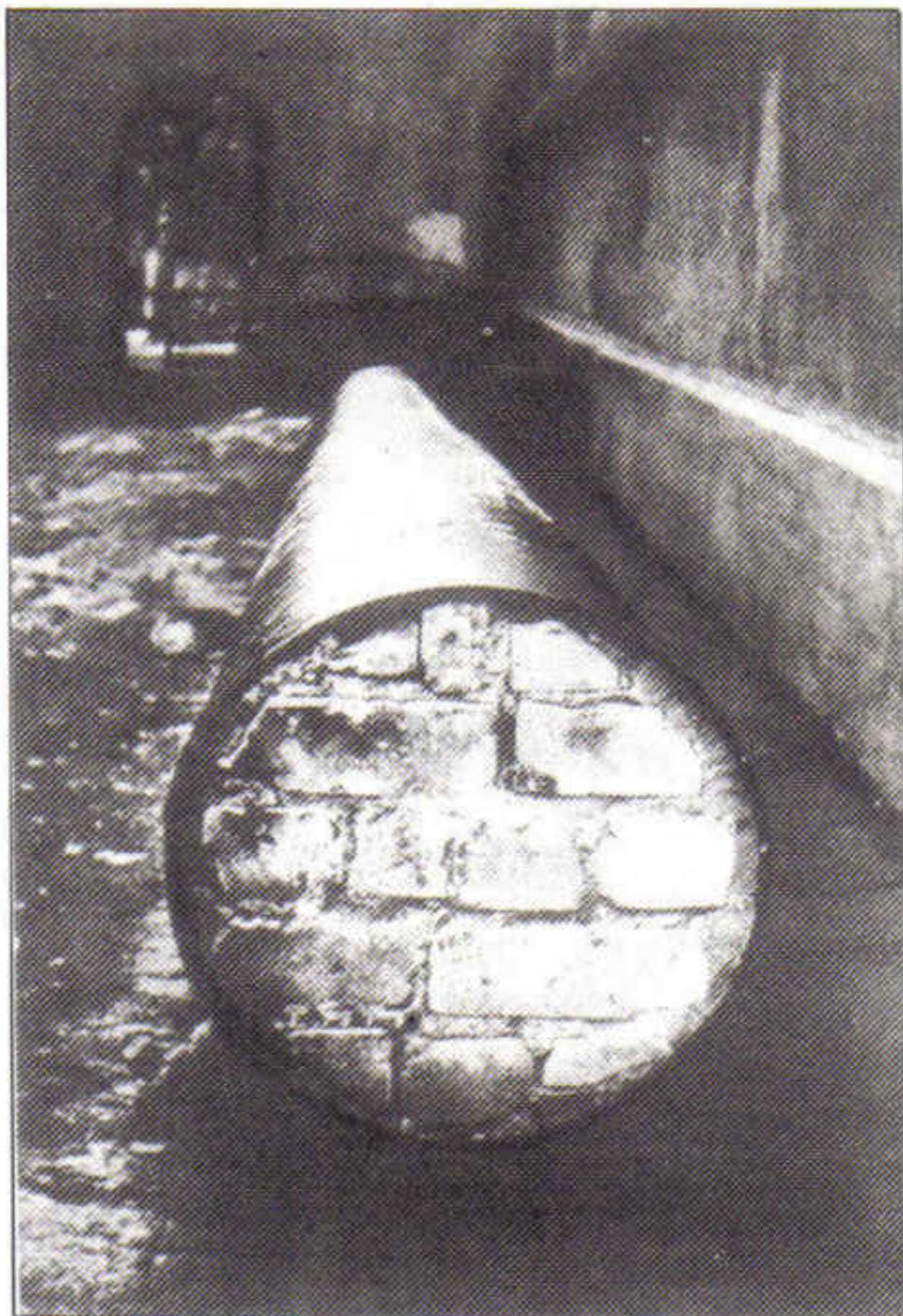
Η CIA όμως δε διευθύνει μόνο τις πολεμικές επιχειρήσεις. Μυστικός πόλεμος χρειάζεται και μυστικά κονδύλια. Αυτά θα τα προμηθεύσει το εμπόριο των ναρκωτικών. Οι ντόπιες φυλές επιδίδονται από παλιά στην καλλιέργεια οπίου. Καλλιέργεια 1 έτους απέδιδε στους χωρικούς 35 - 40 δολάρια το κιλό, όμως η μορφίνη και η ηρωίνη που έβγαιναν απ' αυτό πουλιόνταν τότε στην Νέα Υόρκη **100.000 δολάρια**. Ο πόλεμος απομόνωσε τα χωριά. Η επικοινωνία γινόταν μόνο με τα αεροπλάνα της CIA. Αυτά μετέφεραν το όπιο και το έρριχναν με σάκκους επεκτείνοντας τις καλλιέργειες.

Ο Ron Riccenbach, στέλεχος της Αμερικάνικης επιτροπής για τη Διεθνή ανάπτυξη, υπηρέτησε στο Λάος μεταξύ '62 - '69. Όπως είπε ο ίδιος, ήταν υπεύθυνος για την αεροεπικοινωνία και κανόνιζε τις πτήσεις. «Οι ΗΠΑ επιτάχυναν τη διαδικασία παραγωγής (οπίου) με τα μέσα που παρείχαν»¹⁶.

Ο N. Hansen, πρώην πιλότος λέει: «Είμασταν αερολαθρέμποροι. Μετά φέραμε αρχικά με μικρά αεροπλάνα ό,τι φόρτωναν οι ντόπιοι έμποροι - αντιπρόσωποι. Από τα χωριά τα αεροπλάνα φορτωμένα με όπιο πετούσαν ως το αρχηγείο της CIA στο Long Chen, πόλη άγραφη στους χάρτες για λόγους ασφαλείας. Από κει διανεμόταν στην αγορά...»¹⁶.

Εκατοντάδες πτήσεις από Αμερικάνικα T-28 και C-130 εκτελούνταν καθημερινά. Η αεροπορική σύνδεση με τους τόπους οπιοκαλλιέργειας πολλαπλασίασε την παραγωγή. Εξουδετέρωνε τις αποστάσεις από τον τόπο παραγωγής στον τόπο επεξεργασίας.

Αρχηγό του μυστικού στρατού της στο Λάος η CIA ανέδειξε τον Van Rao πρώην αξιωματικό του γαλλικού αποικιακού στρατού στην Ινδοκίνα. Σύμφωνα με το αρχείο της CIA, ο Βαν Πάο χαρακτηρίζεται «πατριώτης χωρίς πατρίδα», «αφοσιωμένος άνδρας», «χαρισματικός». Αυτός, σαν έμμισθος πράκτορας της

CIA, διακινούσε όλο το δίκτυο οπίου της φυλής Μέο.

Όπως λέει ο P. Ρίκενπαχ, οι Αμερικάνοι του παραχώρησαν δική του αερογραμμή με αεροπλάνα από τις ΗΠΑ, για να επιδοθεί στο εμπόριο οπίου. Η ονομασία της ήταν Air Opium, δηλαδή **Αεροπορική Εταιρεία Οπίου** και έκανε δρομολόγια και στην Ταϊλάνδη. Το δίκτυο επεκτάθηκε και μέσα στο Ν. Βιετνάμ. **Αεροπλάνα παρέδιδαν ναρκωτικά στον ίδιο τον πρόεδρο της χώρας, Θιέου (1967 - 1975)**¹⁶. Ο Θιέου είχε κατηγορηθεί τότε ότι εκλέχθηκε με προεκλογικές δαπάνες που καλύφθηκαν από την ηρωίνη.

Το κόστος συντήρησης του μυστικού στρατού στο Λάος ήταν τεράστιο. Όπως λέει ο Victor Marketi, πρώην στέλεχος της CIA που συμμετείχε ο ίδιος στην έγκριση των κονδυλίων πληρωμής, το συνολικό κόστος πρέπει να ξεπερνούσε ολόκληρο τον επίσημο προϋπολογισμό της CIA. Μυστική αναφορά του Πενταγώνου το '70 αναφέρει ότι το Λάος κόστιζε 146.000.000 δολ. Όμως τα έξοδα της CIA ξεπερνούσαν την χρηματοδότηση κατά 60.000.000 δολ. «Ο Βαν Πάο συμπλήρωνε το έλλειμμα», λέει ο Β. Μαρκέτι. Υπήρχε ακόμη σύστημα απόδοσης κερδών, με καταθέσεις στην Ελβετία για συνεργάτες με κωδικούς.

Ο Joe Nellis, επίτροπος του Κονκρέσου για τα ναρκωτικά, είναι γνώστης των κονδυλίων. Στην ερώτηση: «Πόσα δίναμε για να πολεμούν οι Μέο για μας; Από που προέρχονταν;» απαντά: «Από το λαθρεμπόριο οπίου»¹⁶. «Ποιά ήταν η διαδικασία;» - «Πληρώνουμε για την ασφαλή μεταφορά του προϊόντος. Ο μεταφορέας έπαιρνε κάποιο ποσό και με το υπόλοιπο πληρώνονταν οι αγρότες. Ελάχιστα απέμειναν από το αρχικό τεράστιο ποσό γι' αυ-

τούς και τη συντήρησή τους, ώστε να συνεχίσουν να πολεμάνε για μας και να μας δίνουν πληροφορίες για τις κινήσεις των Βορειοβιετναμικών στρατευμάτων». Όπως λέει ο ίδιος, «όλοι στην CIA το ήξεραν». Ο D. Helms τότε αρχηγός της, «σίγουρα θα το ανέφερε στο Νίξον».

Το 1970, υπάρχουν 30.000 ηρωινομανείς στον Αμερικάνικο στρατό στην Ινδοκίνα. Δυο την μέρα πεθαίνουν από υπερβολική δόση. Η CIA εισηγείται τότε σχέδιο για την «εξάλειψη του φαινομένου». Το 1972 σε απόρρητη αναφορά του προς την υπηρεσία τελωνείων ένας Αμερικανός πράκτορας λέει: «Τι ειρωνεία να αναλάβει η CIA την πάταξη των ναρκωτικών... από τους κύριους διευκολυντές διακίνησής τους. Υπό την ασπίδα της μυστικότητας διευκόλυνε τη διακίνηση. επικαλείται το εθνικό συμφέρον για ό,τι διέπραξε...»¹⁶. Αυτές ήταν οι συνέπειες των επιχειρήσεων του Βαν Πάο λέει ο Μαρκέτι. **Ηρωίνη στον Αμερικ. στρατό, διαφθορά στην ΝΑ Ασία, μέχρι και στις ίδιες τις ΗΠΑ.** Ο R. M. Rodriguez πράκτορας κι αυτός της CIA που θα δούμε την δράση του αργότερα δηλώνει με ειλικρίνεια: **«Η CIA για να διατηρήσει την ελευθερία και ασφάλεια της χώρας μας επιβάλλει σε ξένες δυνάμεις τις επιταγές μας. Αν εκεί επικρατεί κάποια σπείρα ναρκωτικών αναγκαστικά θα συνεργαστεί μ' αυτήν».** Και ο Ρίκενμπαχ ομολογεί: **«Πεισμένος ότι ενεργούσαμε για το εθνικό συμφέρον αναμειχθήκαμε σε αήθη επιχείρηση διακίνησης ναρκωτικών... Εγκατέλειψα την υπηρεσία από ντροπή»¹⁶.**

Υπήρξε όμως και μια άλλη τραγική συνέπεια του εγκληματικού μυστικού πολέμου των ΗΠΑ στο Λάος. Όπως λέει ο Ρίκενμπαχ: «Εκτός από τα ναρκωτικά ήταν και η στρατολόγηση. Έπαιρναν οκτάχρονα παιδιά. Η φυλή (των Μέο) αποδεκατίστηκε στην κυριολεξία. Χιλιάδες έμειναν ανάπηρα ή σκοτώθηκαν. Πέθαναν από την πείνα ή από τα δεινά, τους βομβαρδισμούς. Μετά τον πόλεμο διέφυγαν μαζικά στη Δύση ή νότια. Κατέστρεψαν τη ζωή τους, θυσιάστηκαν στο βωμό του δικού μας πολέμου»¹⁶.

Κ. Αμερική

1981, Κεντρική Αμερική. Οι ΗΠΑ ξεκινούν άλλον ένα μυστικό πόλεμο, αυτή τη φορά στη Νικαράγουα. Βασικός στόχος η ανατροπή της κυβέρνησης των Σαντινίστας αλλά επίσης και η ενίσχυση όλων των φασιστικών καθεστώτων της περιοχής που απειλούνται από τη δράση λαϊκών ένοπλων κινημάτων. Εδώ ο στρατός της CIA είναι οι Κόντρας. Αυτή αναλαμβάνει την εκπαίδευση και τη συντήρησή τους. Μετακαλούνται οι παλαιοί εκπαιδευτές από την Ινδοκίνα. Το κέντρο ανεφοδιασμού από τις ΗΠΑ εγκαθίσταται στο Ποραγκο του Σαλβαντόρ. Γίνονται και νέες στρατολογίες.

Αρχηγός του δικτύου υποστήριξης τοποθετείται ο Αμερικανο-κουβανός Felix Rodriguez. Αυτός διοικούσε στο παρελθόν την ταξιαρχία των Κουβανών μισθοφόρων που συγκροτήθηκε το 1961 στο Μαϊάμι και αποτέλεσε τη βασική δύναμη κρούσης στην αποτυχημένη απόβαση στον Κόλπο των Χοίρων.

Στενός συνεργάτης του είναι ο M. Artime, Κουβανός, «χαϊδεμένος» της CIA που το '72 είχε προσλάβει σαν λογιστή του τον R. M. Rodriguez. Ο τελευταίος λέει: «Ορισμένοι από τους Κουβανούς της ομάδας Αρτίμε ξεκίνησαν τα ναρκωτικά»¹⁶. Ο Ραμόν M. Ροντρίγκεζ επιλέχθηκε από την CIA σαν ο χρηματοδότης των Κόντρας. Ο ίδιος, πρώην αρχηγός δικτύου κοκαΐνης στην Κολομβία, εξασφάλιζε ρευστό από το καρτέλ. Όπως λέει ο Μαρκέτι πολλές φορές **η δράση της CIA ταυτίζεται με τη δράση συμμοριών. Τα καλύτερα στελέχη της, συχνά προέρχονταν από το χώρο του εγκλήματος**¹⁶.

Το 1984, το Κογκρέσο καταργεί την επιχορήγηση προς τους Κόντρας. Ο Λευκός Οίκος στρέφεται αλλού. Ο P. M. Ροντρίγκεζ

«ξέπλενε» από το '82 αμοιβές εξωτερικού της CIA αλλά και τα κέρδη του καρτέλ κοκαΐνης. Κλήθηκε από την CIA να προσφέρει τις «υπηρεσίες» του.

Όπως λέει ο ίδιος: **«Από τη φύση της η CIA επιδίδεται σε επιχειρήσεις που καμιά υπηρεσία δεν θα δεχόταν να χρηματοδοτήσει. Αναγκαστικά καταφεύγει στα ναρκωτικά ή άλλους παράνομους τρόπους χρηματοδότησης».**

Αργότερα μετά το σκάνδαλο Ιράν - Κόντρας, κλήθηκε να καταθέσει στην Γερουσία¹⁶.

«Είμαι αντικομμουνιστής, εχθρός του Κάστρο, υποστηρικτής των Κόντρας...»

Ερ. — «Γνωρίζετε αν από τη διακίνηση ναρκωτικών χρηματοδοτούνται οι Κόντρας;

Απ. — **«Μάλιστα, έτσι χρηματοδοτούνται οι Κόντρας».**

Ερ. — «Είχατε ο ίδιος ανάμειξη;»

Απ. — «Μάλιστα.»

Ερ. — «Υπάρχει απόδειξη χρηματοδότησης από ναρκωτικά;»

Απ. — «Δεν υπάρχει»

Ερ. — «Γιατί;»

Απ. — «Γιατί είμαστε πολύ έμπειροι στην μεταμφίεσή τους.»

Η CIA χρησιμοποιούσε εταιρείες «βιτρίνες» στο Μαϊάμι και την Κόστα Ρίκα για τη λογιστική συγκαλύψη των εξόδων χρηματοδότησης. Τράπεζες, εταιρείες θαλασσινών και άλλες επιχειρήσεις χρησιμοποιήθηκαν γι' αυτόν το σκοπό. Σύμφωνα με την κατάθεση του Ροντρίγκεζ το έλλειμμα ανάμεσα στο συνολικό κόστος της επιχείρησης Κόντρας και τα επίσημα ποσά ήταν τεράστιο. Αυτό καλύπτονταν λογιστικά μέσα από τις εταιρείες «βιτρίνες» και πραγματικά από την κοκαΐνη. Το συνολικό ποσό που διακίνησε ο ίδιος μεταξύ '82 - '85 για τους Κόντρας μ' αυτόν τον τρόπο έφτανε τα 10.000.000 δολ.

Ο ρόλος του καρτέλ του Μεντεγίν¹⁷

Το εμπόριο μεγάλης κλίμακας στην Κ. Αμερική άρχισε στα μέσα της δεκαετίας του '70. Αξιωματούχος της κυβέρνησης της Κολομβίας κάλυπτε το λαθρεμπόριο, ενώ η D.E.A. έκανε τα στραβά μάτια. Η μεταφορά γινόταν με μικρά αεροπλάνα που χρησιμοποιούσαν τα νησιά της Καραϊβικής για ανεφοδιασμό. Αργότερα η βάση επιχειρήσεων μεταφέρεται στις Μπαχάμες. Σχηματίζεται το καρτέλ. Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν τη συνεργασία της κυβέρνησης, του πρωθυπουργού και της αστυνομίας στις επιχειρήσεις του. Η αστυνομία άρχισε να εμπορεύεται η ίδια κοκαΐνη προς Μαϊάμι. Το κέντρο επιχειρήσεων ξαναμεταφέρεται στην Κολομβία. Η οικογένεια Οκόα κατασκευάζει αυτοκινητόδρομο στη περιοχή αυτή της χώρας και εγκαθιστά σύστημα ραντάρ μεγάλης εμβέλειας στο Ακάντι κοντά στα σύνορα με τον Παναμά για να ελέγχει την αερομεταφορά του προϊόντος.

Από το '82, όμως, οι ΗΠΑ και οι πράκτορές τους στην Κολομβία αρχίζουν την πίεση, απέναντι σ' ορισμένες δραστηριότητες του καρτέλ. Τότε, μια μερίδα του αποφασίζει να μεταφέρει το κέντρο επιχειρήσεων στον Παναμά, ενώ μια άλλη δέχεται να συνεργαστεί με το σχέδιο ενίσχυσης των Κόντρας... Σύμφωνα με τον Jose Blanton¹⁶, πρώην αρχηγό της ΚΥΠ του Παναμά, το καρτέλ κοκαΐνης έδειξε ενδιαφέρον στην υποστήριξη των Κόντρας. Η συνεργασία του με τους Κόντρας άρχισε το 1983. Το καρτέλ οργάνωσε δίκτυο ανεφοδιασμού με όπλα και με ρευστό.

Ο ρόλος του Noriega

Σύμφωνα με τον Μπλαντόν¹⁶, ο Νοριέγκα «έπαιξε ρόλο κλειδί» στην ενίσχυση των Κόντρας. Ο Νοριέγκα ήταν από παλιά έμμιθλος συνεργάτης της CIA. Το 1977 παύεται αλλά το 1981 μισθώ-

νεται ξανά. Εν τω μεταξύ οι τράπεζες του Παναμά ξεπλένουν συστηματικά χρήματα από το εμπόριο κοκαΐνης. Το '82 είναι ακριβώς η χρονιά μεταφοράς του κέντρου επιχειρήσεων του κορτέλ στον Παναμά. Ο Νοριέγκα συναντιέται με τους αρχηγούς τους. Όλα αυτά δεν εμποδίζουν τους Αμερικανούς να έχουν στενές σχέσεις μαζί του, ο δε επιθεωρητής της DEA J. Lawn να τον εγκωμιάζει για το ρόλο του στον πόλεμο κατά των ναρκωτικών! Ικανοποιώντας τις επιθυμίες των ΗΠΑ, ο Νοριέγκα δέχεται να ενταχθεί η χώρα του στο δίκτυο υποστήριξης προς τους Κόντρας. Τους ενισχύει οικονομικά - στρατιωτικά. Οι αμερικάνοι, ευχαριστημένοι με τις «υπηρεσίες» του, αν και έχουν από το '85 ντοκουμέντα που αποδεικνύουν την ανάμειξή του στο εμπόριο κοκαΐνης, του δίνουν το ελεύθερο να συνεχίσει. Η CIA και η DEA τον καλύπτουν. Δεν είναι μόνο η υποστήριξη που δίνει στους Κόντρας απ' ευθείας και μέσω δικτύου Ισραηλικών εκπαιδευτών - πρακτόρων. Είναι ακόμη άλλες χρήσιμες υπηρεσίες, όπως το ότι επιτρέπει στις ΗΠΑ να χρησιμοποιούν το Howard σαν βάση για κατασκοπευτικά αεροπλάνα παραβιάζοντας τις συνθήκες της Διώρυγας¹⁸. Την ίδια στιγμή άλλα αεροπλάνα φορτωμένα με ναρκωτικά, φεύγουν από την Κολομβία και —μέσω Παναμά— κατευθύνονται στις ΗΠΑ... Όταν, όμως, αρχίζει ο πόλεμος εναντίον των ναρκονονών στην Κολομβία, ο Νοριέγκα τους δίνει άσυλο.

Συγχρόνως αρχίζει να γίνεται «μη συνεργάσιμος». Μειώνει και διακόπτει τη βοήθεια προς τους Κόντρας, κάνει πολιτικά ανοίγματα προς τη Νικαράγουα, έχει επαφές με τον Κάστρο, και γνωρίζοντας πολλά αρχίζει να εκβιάζει. Τέλος, εκμεταλλεόμενος τα πατριωτικά αισθήματα των συμπατριωτών του, παίζει και το χαρτί της Διώρυγας. Για τους Αμερικανούς αρχίζει να γίνεται επικίνδυνος. Τότε αυτοί «θυμούνται» την ανάμειξή του στο εμπόριο της κοκαΐνης και τη «Δημοκρατία». Βάζουν σε εφαρμογή ένα σχέδιο αποκλεισμού και αναταραχής, που καταλήγει στην εισβολή του Δεκέμβρη του '89 και βάζει τη χώρα κάτω από Αμερικάνικη κατοχή, στέλνοντας το δικτάτορα ηγέτη της όμηρο στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο ρόλος των ΗΠΑ και της ηγεσίας τους

Απ' όσα αναφέρθησαν είναι ήδη φανερό η συνεργασία των ΗΠΑ στη διακίνηση των ναρκωτικών. Σκοπός τους δεν ήταν μόνο η ανατροπή της κυβέρνησης της Νικαράγουας αλλά και η εδραίωση της επιρροής τους σε ολόκληρη την Κ. Αμερική και βέβαια ο έλεγχος της Διώρυγας. Για τον σκοπό αυτό δημιούργησαν ένα κύκλωμα διπλής ροής: η μια ροή είναι των ναρκωτικών που ξεκινούσε από τις χώρες της Κ. Αμερικής και είχε τελικό αποδέκτη τις ίδιες τις ΗΠΑ, η άλλη ήταν η ροή σε όπλα που ξεκινούσε από τις ΗΠΑ και είχε αποδέκτες τα φασιστικά καθεστώτα της περιοχής και τις αντιδραστικές συμμορίες που έφτιαξαν οι ίδιες. **Χρήματα από το εμπόριο ναρκωτικών χρησιμοποιήθηκαν ακόμη και για τη χρηματοδότηση της προεδρικής εκστρατείας του Ρήγκαν (1984)¹⁹.**

Σύμφωνα με τον Μπλαντόν¹⁶ στελέχη του Λ. Οίκου, όπως ο Ο. North, «γνώριζαν τα πάντα» για την ανάμειξη του Νοριέγκα στο εμπόριο ναρκωτικών «τουλάχιστον 8 χρόνια πριν». Ο αρχηγός της CIA Κίηου είχε ιδιαίτερα φιλικές σχέσεις μαζί του, τον κάλυπτε και ματαίωνε τις ανακρίσεις. Ο North όχι απλά γνώριζε αλλά ήταν ο υπεύθυνος μέσα στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ για την ενίσχυση των Κόντρας. Μετά τη διακοπή της βοήθειας από το Κογκρέσο το 1984 οργανώθηκε ιδιωτικό δίκτυο υποστήριξης που ελεγχόταν απ' ευθείας από το Λευκό Οίκο. Σύμφωνα με αυτά που δήλωσε ο M. Tolliver Αμερικανός πιλότος, η DEA τον στρατολόγησε για να μεταφέρει όπλα στους Κόντρας. Σε μια πτήση μετέφερε 14 τόνους όπλων από το Μαϊάμι στο A-

guactue της Ονδούρας και γύρισε πίσω στην αεροπορική βάση Homestead της Φλόριντα με 25360 ρακκός μαριχουάνα²⁰. Σε άλλη περίπτωση που γράφτηκε στην εφημερίδα «Ουάσιγκτον Ποστ», μεταγωγικό της πολεμικής αεροπορίας των ΗΠΑ μετέφερε όπλα στο Σαλβαντόρ, γυρίζοντας κι αυτό πίσω φορτωμένο με μαριχουάνα. Με τον τρόπο αυτό μεταφέρονταν όπλα στις γειτονικές προς τη Νικαράγουα χώρες: Παναμά, Ονδούρα, Κόστα Ρίκα, Κολομβία, Σαλβαντόρ. Μ' αυτά δεν ενισχύονταν μόνο οι Κόντρας, αλλά και τα φασιστικά καθεστώτα της περιοχής, πέρα από την επίσημη βοήθεια που έπαιρναν από τις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με τον Μπλαντόν, για τις επιχειρήσεις αυτές υπήρχε γνώση των ανωτάτων κλιμακίων στην Ουάσιγκτον. **Ιδιαίτερος ήταν ο ρόλος του πρώην αρχηγού της CIA και νυν των ΗΠΑ Τζ. Μπους.** Είχε κι αυτός συναντηθεί αρκετές φορές με το Νορίεγκα. Ο ίδιος παραδέχεται, με γραπτή αναφορά τους προς την ανακριτική επιτροπή της Γερουσίας, πως είχε 3 επαφές με τον Φέλιξ Ροντρίγκεζ, με αντικείμενο —όπως ισχυρίζεται— την κατάσταση στο Σαλβαντόρ. Ο Ραμόν Μίλιαν Ροντρίγκεζ, όμως, λέει στο CBS:

ΕΡ. — «Με ποιόν συνεργαζόταν ο Φ. Ροντρίγκεζ όταν σε πρωτοπλησίασε;»

ΑΠ. — «Απ' ό,τι ανέφερε με τον αντιπρόεδρο Μπους.»

ΕΡ. — «Τί συνεργασία είχαν;»

ΑΠ. — «**Άμεση. Μόνον στον Μπους έδινε τακτικά αναφορά... Ο Φ. Ροντρίγκεζ «πρώην» πράκτορας της CIA με πλησίασε και ζήτησε τη βοήθειά μου για χρηματοδότηση, λέγοντας ότι έχει άμεση επαφή με τον Μπους**»¹⁶.

Υπάρχει ακόμη αναφορά του στρατηγού Γκόρμαν το Φλεβάρη του '85 που επιβεβαιώνει τη φιλία Φ. Ροντρίγκεζ - Μπους.

«Επιτρέψαμε τα ναρκωτικά» παραδέχεται ο γερουσιαστής Κερί, μέλος της ανακριτικής επιτροπής, «...**Η χώρα μας επέτρεψε την διακίνηση ναρκωτικών τη στιγμή που δαπανούμε τεράστια ποσά για την καταπολέμησή τους. Δεν το χωράει ο νους του ανθρώπου**». Στην ερώτηση του δημοσιογράφου «Είναι ο στόχος μας η καταπολέμηση των ναρκωτικών;», ο επίτροπος του Κογκρέσου Τ. Νέλλις απαντά δηκτικά: «Μπα ένα αστέιο είναι...», για να συμπληρώσει ο Ραμόν Μ. Ροντρίγκεζ: «**Μπορεί η κυβέρνηση να αρνείται κάθε ανάμειξη, αλλά ο μηχανισμός υπάρχει, οι υποκινητές δρουν, με την πρώτη ευκαιρία θα ξαναχτυπήσουν. Πρέπει να το καταλάβετε**»¹⁶.

Η «νέα ευκαιρία» των ΗΠΑ είναι το Περου και εκεί επικεντρώνουν τώρα την προσοχή τους. Η κατάσταση στο Περου είναι βέβαια από πολλές πλευρές διαφορετική. Εκεί υπάρχει ένα καθεστώς που πρέπει να στηρίζουν απέναντι σ' ένα κίνημα που κάτω από τη σημαία της επανάστασης εφαρμόζει το λαϊκό πόλεμο. Αναπτύσσοντας μια προπαγάνδα «Γκαϊμπελικού τύπου» κατηγορούν το κίνημα γι' αυτό που έχουν επανειλημμένα κάνει στο παρελθόν οι ίδιες: καλλιέργεια και διακίνηση ναρκωτικών.

Εκτός από την πλευρά της συκοφαντίας, αυτή η προπαγάνδα προετοιμάζει το έδαφος για μια ολόενα κλιμακούμενη πολιτικοστρατιωτική ανάμειξη των ΗΠΑ στη χώρα αυτή. Στην αρχή η ανάμειξη αυτή έγινε με την ταμπέλα της «δίωξης των ναρκωτικών». Από το 1987 η DEA διατηρούσε ένα απόσπασμα 25 - 30 πρακτόρων και πιλότων με σύμβαση στο Τίνγκο Μαρία²¹. Θεωρώντας την παρουσία της εκεί ζωτικής σημασίας και παρά τον κίνδυνο που διατρέχουν τα μέλη της, η DEA εγκατέστησε το φθινόπωρο του '89 μια μεγάλη οχυρωμένη βάση στη Σάντα - Λουτσία, μια μικρή πόλη στην κοιλάδα του ποταμού Huallaga²². Οι «αντιναρκωτικές» επιχειρήσεις που εκτελούν οι Αμερικανοί πιλότοι είναι ουσιαστικά στρατιωτικές επιχειρήσεις αναγνώρισης και συλλογής πληροφοριών σε συνεργασία με το στρατό του Περου. Μια εγκληματική τακτική που χρησιμοποίησαν στην περιοχή της κοιλάδας αλλά που αναγκάστηκαν να διακόψουν ήταν ο ραντισμός με «Spike», ένα θανατηφόρο εντομοκτόνο που τα ίδια τα Αμερικάνικα καρτέλ χαρακτηρίζουν σαν μικρή ατομική βόμβα²³.

Τα τελευταία δυο χρόνια οι βάσεις των ΗΠΑ δέχτηκαν καταστρεπτικές επιθέσεις. Στις συνθήκες αυτές και ενώ ο Περουβιανός στρατός χάνει συνεχώς τον έλεγχο μεγάλων περιοχών της χώρας, οι ΗΠΑ έχουν αποφασίσει και θα πραγματοποιήσουν κλιμάκωση της στρατιωτικής τους ανάμειξης. Όπως έγραψαν πρόσφατα οι «New York Times» επικαλούμενοι πηγές του Στέιτ Ντηπάρτμεντ, **σχεδιάζεται η για πρώτη φορά ανοιχτή αποστολή στρατιωτικών συμβούλων, περισσότερων από 50.**

Οι ΗΠΑ κατανέμουν σήμερα (στοιχεία του 1989) το 30% του «αντιναρκωτικού» προϋπολογισμού τους που ανέρχεται σε δισεκατομμύρια δολάρια σε πολιτικοστρατιωτικά σχέδια επέμβασης στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Ακόμη απευθύνονται στις άλλες χώρες - μέλη του NATO και τους ζητούν να συμμετάσχουν από κοινού σε «επιχειρήσεις» στον Τρίτο Κόσμο κάτω από την κάλυψη του «πολέμου κατά των ναρκωτικών» και μερικές απ' αυτές όπως η Βρετανία και η Γερμανία έχουν αρχίσει να δίνουν δείγματα συνεργασίας.

Όμως το μέτωπο του «αντιναρκωτικού» πολέμου που διεξάγουν οι ΗΠΑ δεν βρίσκεται μόνο στο εξωτερικό. Βρίσκεται και στο εσωτερικό τους. Το γενικό πρόγραμμα διεξαγωγής του είναι το περιβόητο πρόγραμμα **Bush - Bennett** που ανακοινώθηκε σαν «Εθνική Στρατηγική ελέγχου των Ναρκωτικών» και που απορροφά το 70% του «αντιναρκωτικού» προϋπολογισμού. Τα βασικά σημεία αυτού του προγράμματος είναι:²⁴

— Ενίσχυση εξουσιών αστυνομίας για την «εφαρμογή του νόμου στον δρόμο»

— Κατασκευή νέων φυλακών.

— Πά... σε όλα τα κρατικά οικιστικά προγράμματα.

— Οργάνωση δικτύου πολιτών - χαφιέδων και συγκρότηση ενός «αντιναρκωτικού» Εθνικού κέντρου πληροφοριών.

— Νέες τεχνολογίες παρακολούθησης και αυξημένος εξοπλισμός της αστυνομίας.

— Προπαγάνδα από τα μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (Μ.Μ.Ε.).

— Ειδικές εξουσίες, όπως μαζικές συλλήψεις.

— Στρατιωτικοποίηση και οχύρωση των συνόρων με το Μεξικό και ένταση του ελέγχου των μεταναστών.

— Δικαιοδοσίες για περισσότερες μυστικές επιχειρήσεις.

Φαίνεται καθαρά ότι το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στα δημοκρατικά δικαιώματα του λαού και αποσκοπεί στη θηριώδη καταστολή των καταπιεσμένων μαζών και ιδιαίτερα των μειονοτήτων. Η «καταπολέμηση των ναρκωτικών» είναι το πρόσχημα, κάτω από το οποίο η άρχουσα τάξη σχεδιάζει να εγκαταστήσει όλους τους θεσμούς και μηχανισμούς ελέγχου που θα τις χρειαστούν στο μέλλον. Πρόκειται για ένα φασιστικής έμπνευσης πρόγραμμα.

Αυτή είναι η αληθινή φύση του «αντιναρκωτικού πολέμου» των ΗΠΑ. Τα στοιχεία είναι συντριπτικά όσο και αποκαλυπτικά για τους διοργανωτές του. Να τι κρυβόταν πίσω από τις «αντιναρκωτικές» εκστρατείες του Ρήγκαν, τι κρύβεται πίσω από το σημερινό θόρυβο που ξεσηκώνουν οι ΗΠΑ με επικεφαλής τον παγκόσμιο αρχινομό Μπους. Το μεγαλύτερο καρτέλ, τα μεγαλύτερα αφεντικά των ναρκωτικών δε βρίσκονται στην Κολομβία ή τη Βιρμανία, δεν είναι οι Εσκομπάρ και σια. Βρίσκονται μέσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και έχουν έδρα τους το Λάγκλεϋ, το Πεντάγωνο και το Λευκό Οίκο.

Ο «πόλεμος κατά των ναρκωτικών» είναι στην πραγματικότητα πόλεμος κατά των μαζών σε ολόκληρο τον κόσμο. Μαζί με τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» αποτελεί το **σύγχρονο στρατηγικό δόγμα** των ΗΠΑ, που έρχεται να αντικαταστήσει το παλιό, εκείνο της ανάσχεσης του «παγκόσμιου κομμουνιστικού κινδύνου». Όπως ήδη δείξαμε, οι βασικοί στόχοι αυτού του πολέμου είναι:

1. Ένταση της καταπίεσης στο εσωτερικό των ΗΠΑ
2. Έλεγχος (και όχι κατάργηση) των δικτύων διακίνησης.
3. Κάλυψη στις μυστικές επιχειρήσεις καλλιέργειας και διακίνησης ναρκωτικών, με σκοπό τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων ανατροπών και μυστικών πολέμων, τη στήριξη διεφθαρμένων καθεστώτων, τη δημιουργία διαφθοράς και τη στρατολογία πρακτόρων.
4. Συκοφάντηση των λαϊκών κινημάτων και της Επανάστασης

στον τρίτο κόσμο. (Σε άρθρο που είχε δημοσιευθεί πριν 4 χρόνια στο Αμερικάνικο υπεραντιδραστικό περιοδικό «U.S. News and World Report» κατηγορούνταν η μεγάλη πλειοψηφία των επαναστατικών και εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων, από τη ΝΑ Ασία μέχρι τη Μ. Ανατολή και τη Λατ. Αμερική, για υποστήριξη από το εμπόριο ναρκωτικών.)

5. Η κατασκευή προσημάτων και «ηθικού ερείσματος» για ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, συγκεκαλυμένες (όπως κατά κανόνα μέχρι τώρα, με εξαίρεση τον Παναμά) ή και ανοιχτές στο μέλλον. Η «κοινή γνώμη» στις Ηνωμένες Πολιτείες προετοιμάζεται ήδη στην κατεύθυνση αυτή. Σε δημοσκόπηση που δημοσιεύεται στο περιοδικό Νιούσγουικ²⁵, δύο χρόνια πριν, εμφανίζεται ένα ποσοστό 53% να είναι υπέρ της αποστολής στρατιωτικών δυνάμεων στην Κολομβία ή αλλού για να συμμετάσχουν σε πολεμικές επιχειρήσεις «κατά των εμπορών ναρκωτικών». Όπως γράφει το ίδιο περιοδικό, ο Λευκός Οίκος και το Πεντάγωνο έχουν εξετάσει σχέδια «που κυμαίνονται από την αποστολή μονάδων κομμάτιος, μέχρι την πλήρη στρατιωτική κατοχή των Νοτιοαμερικάνικων χωρών παραγωγής ναρκωτικών».

Τα όσα παρατέθηκαν κάνουν απόλυτα κατανοητό και βάζουν στις πραγματικές του διαστάσεις το νόημα της δήλωσης Μπους, πως το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι πρόβλημα Εθνικής Ασφαλείας για τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Συμπέρασμα

Το πρόβλημα των ναρκωτικών στη σύγχρονη έκταση και μορφή του είναι ένα παγκόσμιας κλίμακας έγκλημα του ιμπεριαλισμού. Ο ιμπεριαλισμός, η εκμεταλλευτική κοινωνία γενικά, είναι αδύνατο να λύσουν ποτέ αυτό το πρόβλημα. Δημιουργούν τις κοινωνικές συνθήκες που κάνουν εκατομμύρια ανθρώπους να τα καλλιεργούν και άλλα εκατομμύρια να τα καταναλώνουν και να πεθαίνουν απ' αυτά. Παραπέρα, ο ιμπεριαλισμός τα διαδίδει για να αποχαυνώνει τις μάζες, κερδοσκοπεί από τη διάδοσή τους και τέλος τα χρησιμοποιεί σαν πηγή χρηματοδότησης στις βρώμικες πολιτικοστρατιωτικές επιχειρήσεις του.

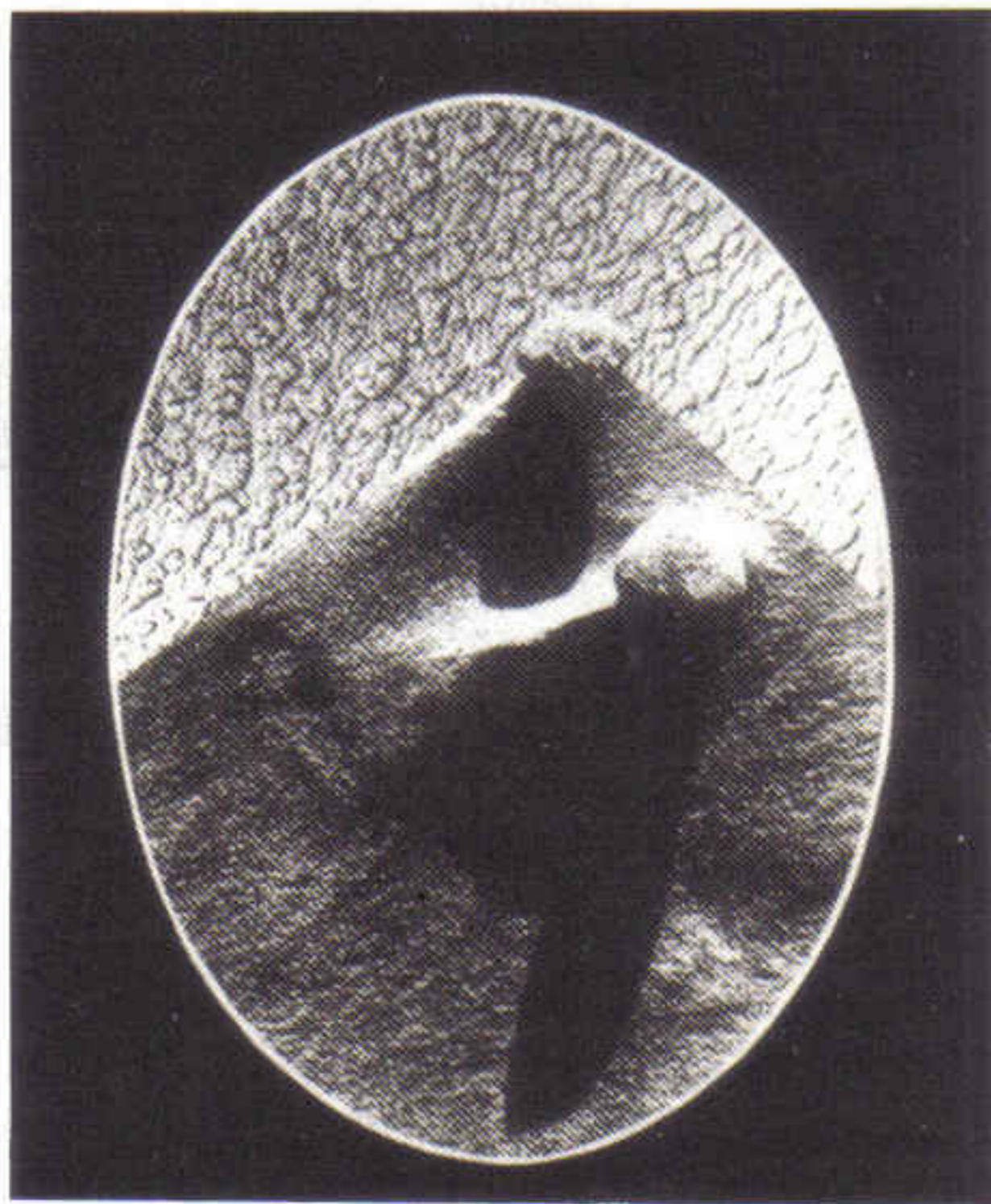
Το πρόβλημα των ναρκωτικών αποδείχτηκε πως δε λύνεται με αστυνομικά μέτρα, ούτε με κέντρα αποτοξίνωσης και «κοινωνικής επανένταξης». Οι υποκριτές ηθικολόγοι των ιμπεριαλιστικών κυβερνήσεων και ιδίως των ΗΠΑ δεν ενδιαφέρονται ούτε να βοηθήσουν τους αγρότες στη Λατ. Αμερική να αντικαταστήσουν τις σοδειές τους, ούτε να απαλλάξουν την κοινωνία τους από τη μαστίγα των ναρκωτικών και να βοηθήσουν τη νεολαία να ενταχθεί μέσα σ' ένα σύστημα που δεν έχει γι' αυτήν μέλλον, παρά μόνο φτώχεια, εθνική καταπίεση, φυλακή ή και θάνατο από σφαίρα.

Όσο υπάρχει η εκμετάλλευση και οι κοινωνικές συνθήκες που αυτή δημιουργεί, θα υπάρχουν και άνθρωποι που σ' ολοένα μεγαλύτερους αριθμούς θα καταφεύγουν σ' αυτά. Θα υπάρχουν ακόμη εκείνοι που σχεδιασμένα θα τα διαδίδουν και θα σπρώχνουν τους πρώτους σ' αυτά. Θα υπάρχει παραγωγή και διακίνηση.

Αυτό που δεν μπορεί και δε θέλει να κάνει το ιμπεριαλιστικό σύστημα μπορούν όμως να το κάνουν με τον αγώνα τους οι καταπιεσμένες μάζες. **Γιατί το πρόβλημα των ναρκωτικών στο σύγχρονο κόσμο είναι πρόβλημα πολιτικής εξουσίας.** Το παράδειγμα της Κίνας έδειξε απτά αυτήν την αλήθεια. Εκεί η λαϊκή εξουσία χτύπησε το πρόβλημα στη ρίζα του και —παρέχοντας συγχρόνως και ιατρική βοήθεια σ' αυτούς που την είχαν ανάγκη— το εξαφάνισε πρακτικά περίπου 2 χρόνια μετά την απελευθέρωση. Και στην προεπαναστατική Κίνα υπήρχαν 70.000.000 ο-

πιομανείς... Έτσι, η εμπειρία έδειξε, πως μόνο η ριζική κοινωνική αλλαγή μπορεί να λύσει το πρόβλημα των ναρκωτικών, σαν ένα μέρος του μετασχηματισμού ολόκληρης της κοινωνίας.

Πέτρος Πετρίδης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Περιοδικό «A World to Win» (AWTW), αρ. 14, Νοέμβρης '89, σελ. 62
2. Στο ίδιο, σελ. 62
3. Εφημερίδα «ΒΗΜΑ», 1.1.1991
4. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ», 4.8.1991
5. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ», 6.8.1991
6. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ», 4.8.1991
7. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ», 16.8.1991
8. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ», 8.1991
9. Περιοδικό «NEWSWEEK», 15.5.1989, σελ. 28 - 29
10. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ», 4.7.1991
11. Απόσπασμα από την εφημερίδα «ALBORADO COMMUNISTA» της Κολομβίας (Απρίλης 89), δημοσιευμένο στο περιοδικό «AWTW», αρ. 14, Νοέμβρης 89, σελ. 63
12. Περιοδικό «NEWSWEEK», 4.9.1989, σελ. 30
13. AWTW, αρ. 14, Νοέμβρης 89, σελ. 63
14. Περιοδικό «NEWSWEEK», 4.9.1989, σελ. 30
15. Περιοδικό «NEWSWEEK», 15.5.1989, σελ. 29
16. Ντοκουμανταίρ του Αμερικάνικου Τηλεοπτικού Δικτύου C.B.S., με τίτλο «CIA, Όπλα και Ναρκωτικά», που προβλήθηκε από την ET-1 πέρυσι (1990)
17. AWTW αρ. 14, Νοέμβρης 89, σελ. 66 - 67
18. Περιοδικό «NEWSWEEK», 15.1.1990
19. AWTW αρ. 14, Νοέμβρης 89, σελ. 67
20. Στο ίδιο
21. Περιοδικό «Newsweek», 24.4.89, σελ. 25
22. Περιοδικό «Newsweek», 4.9.89, σελ. 31
23. AWTW, αρ. 14, Νοέμβρης 89, σελ. 62
24. Στο ίδιο, σελ. 66 - 67
25. Περιοδικό «Newsweek», 4.9.89, σελ. 237 και 28

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

3000 π.Χ. - 1990 μ.Χ.

σε 21 τόμους

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Κ. ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΣΕΙΡΑ Α' ΤΟΜΟΙ 11

1. Οι Πρώτοι Πολιτισμοί 3000-1500 π.Χ.
2. Η Βαρβαρική Εξάπλωση 1500-600 π.Χ.
3. Οι Κλασικοί Χρόνοι 600-400 π.Χ.
4. Ανερχόμενες Αυτοκρατορίες 400 π.Χ.-200 μ.Χ.
5. Οι Μεγάλες Εισβολές 200-600 μ.Χ.
6. Η Εξάπλωση του Ισλάμ 600-800 μ.Χ.
7. Οι Επιδρομές των Βίκινγκ 800-1000 μ.Χ.
8. Φως εξ Ανατολών 1000-1100 μ.Χ.
9. Οι Σταυροφορίες 1100-1200 μ.Χ.
10. Οι Μογγολικές Κατακτήσεις 1200-1300 μ.Χ.
11. Θρησκευτικοί Πόλεμοι 1300-1400 μ.Χ.

ΣΕΙΡΑ Β' ΤΟΜΟΙ 10 (Υπό έκδοση-ένας κάθε δύο μήνες)

12. Ανακαλύψεις 1400-1500 μ.Χ.
13. Η Ανάδειξη της Ευρώπης 1500-1600 μ.Χ.
14. Οι Δυνάμεις του Στέμματος 1600-1700 μ.Χ.
- 1α. Η Αυγή της Ανθρωπότητας μ.Χ.
Προϊστορία 5 000 000-30 000 π.Χ. (Θα κυκλοφορήσει με στοιχεία 1α γιατί είναι ο πρώτος τόμος χρονολογικά)
15. Η Θύελλα της Επανάστασης 1700-1800 μ.Χ.
16. Ο Παλμός των Επιχειρήσεων 1800-1850 μ.Χ.
17. Αποικιοκρατία 1850-1900 μ.Χ.
18. Η Υφήλιος στα Όπλα 1900-1925 μ.Χ.
19. Οι Δικτατορίες 1925-1950 μ.Χ.
20. Η Πυρηνική Εποχή 1950-1990 μ.Χ.

ΤΙΜΗ Α' σειράς, τόμοι 11
Μετρητοίς
11 x 6.000 = 66.000
πωλούμενοι με πίστωση (δόσεις)
προσαυξανεται η τιμή κατά 10%
δηλ. 11 x 6.800 = 72.600

Γεμάτη δράση, χρώμα και δράμα, η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ TIME-LIFE δίνει στην ιστορία μια νέα, συναρπαστική διάσταση.

Θα αποκτήσετε μια παγκόσμια προοπτική καθώς θα έρχεστε σ' επαφή με διάφορους πολιτισμούς σ' όλο τον κόσμο. Θα συγκρίνετε ομοιότητες και διαφορές σε απέραντες περιοχές κατά την ίδια χρονική περίοδο. Θα δείτε πως δούλευαν, έπαιζαν και λάτρευαν διαφορετικοί άνθρωποι: τι διάβαζαν, τι συζητούσαν και τι δημιουργούσαν.

Εξερευνήστε τις ιδέες και τα γεγονότα που άλλαξαν τη ζωή των ανθρώπων... Από τα πιο πρωτόγονα εργαλεία στην πιο σύγχρονη τεχνολογία, θα μάθετε πως οι ιδέες και οι ανακαλύψεις ταξιδεύουν σ' όλο τον κόσμο...

Θα ανακαλύψετε πως αντιμετωπίζουν διαφορετικοί άνθρωποι παρόμοιες προκλήσεις με εντελώς διαφορετικούς τρόπους. Πως οι πολιτισμοί αναπτύσσουν μορφές τέχνης που αντανακλούν τις αξίες τους. Και πως οι εφευρέσεις — από τα μεταλλικά εργαλεία ως τις πυραυλοκίνητες μηχανές — αλλάζουν τη ζωή των λαών στο πέρασμα των αιώνων.

ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΟΛΗ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Τ.Κ.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Παρακαλώ στείλτε μου την ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ TIME-LIFE (τόμοι 7)
Θα πληρώσω

μετρητοίς με δόσεις

ΔΕΛΤΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΟΝΟΜ/ΜΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΟΛΗ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΤΗΛ.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Ενδιαφέρομαι για περισσότερες πληροφορίες

ΑΦΟΙ ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΙ & ΣΙΑ Ε.Ε.
Ζ. ΠΗΓΗΣ & ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 17 - 1ος ΟΡ.

Τηλ. 3607608 - 3636482
3605451 (9 ημ - 7 μμ)

Ζήτω το Έθνος!

Η Παιδεία είναι εθνική υπόθεση.

Αλλά και η Οικονομία είναι εθνική υπόθεση.

Το ίδιο και η εξωτερική πολιτική. Γι' αυτό άλλωστε τα λέμε εθνικά θέματα και ζητούμε ή μάλλον ζητούν εθνικό συμβούλιο.

Αλλά ο Στρατός τι είναι; Δεν ονομάζεται εθνικός;

Και η Κύπρος τι είναι άραγε; Δεν είναι εθνικό ζήτημα;

Και τα ναρκωτικά, και η νεολαία, και η δικαιοσύνη, η αναβάθμιση της βουλής κλπ., κλπ.;

Υπάρχουν ορισμένοι οι οποίοι υποστηρίζουν, πως η κυρίαρχη τάξη μέσω της ιδεολογίας της ανάγει όλα τα ζητήματα και τα πεδία δράσης σ' εθνικά, έτσι ώστε να εξασφαλίσει από τις υπόλοιπες τάξεις την υποταγή τους σ' ένα «ολικό σκέπτεσθαι».

Η κυρίαρχη τάξη, λένε, έχει κάθε συμφέρον ν' αποκρύψει το βαθύτατα διαιρετικό και διηρημένο χαρακτήρα της κοινωνίας μας και να προβάλλει μια συνθετική εικόνα κάτω από τη δική της κυριαρχία.

Υπερβολές! Αντί να πέφτουμε στην προπαγάνδα των μαρξιστών, δεινών άλλωστε στη ρητορεία και την υπερβολή, σκέπτομαι ότι είναι σκόπιμο και ωφέλιμο, δίπλα στα παραπάνω εθνικά θέματα, να προσθέσουμε προς επίλυση και προβληματισμό και ορισμένα άλλα.

Έτσι, νομίζω ότι πρέπει να πούμε:

* Οι προβληματικές επιχειρήσεις είναι εθνικό ζήτημα.

* Η ανεργία είναι εθνικό θέμα επίσης.

* Το ίδιο και τα χαμηλά μεροκάματα.

* Τα άθλια σχολεία, οι εθνικοί δρόμοι, η υγεία του λαού, η ασφάλισή του κλπ. κλπ.

Δεν είμαι και πολύ σίγουρος γιατί ό,τι προτείνω, αλλά νομίζω ότι —ορισμένοι— μας έχουν φτάσει σε οριακή γελοιότητα...

B.K.

Οι τόνοι των Πολιτών

«Ακόμα κι αν συμφωνήσουμε με μιά τέτοια διαβεβαίωση, δεν μπορούμε, ωστόσο, να ξεχάσουμε ότι εδώ, σ' αυτήν ακριβώς τη συσχέτιση, βρίσκεται το κομβικό σημείο κάθε πειστικής εξήγησης για την ιδεολογική ετερογένεια, όπως φυσικά και τα λογικά ερείσματα για τη νομιμότητα του ευρήματος περί «ιδιότυπου θεωρησιακού καταλοίπου». Η σ. δεν σκέφτηκε να προσφύγει στη χρησιμότητα εξωτερικών ενδείξεων». Περιοδικό «Πολίτης»

Με όλους τους τύπους, τους τόνους, τις ψιλές και τις δασείες. Μετά τη μεταρρύθμιση των τόνων, λίγο πριν το 2000, το περιοδικό «Πολίτης» συνεχίζει την παράδοση.

Δικαίωμα στη διαφορά μιας inteligenkέντσιας η οποία βρίσκεται ακόμα συνεπαρμένη από τη γοητεία της καθαρεύουσας και των νεο-καθαρευουσιάνων; Ποιός ξέρει! Άβυσσος η ψυχή των... Πολιτών.

Ξεφυλλίζοντας το «καλό περιοδικό» αθέλητα μούρθε στο μυαλό ... «ο εχθρός είναι μέσα στη χώρα μας» ή καλύτερα πως ο Μπαμπινιώτης δεν είναι μόνος.

(Αν βάλουμε το συγκεκριμένο απόσπασμα είναι γιατί πιστεύουμε ότι ο Μπ. Νούτσος θα συμφωνήσει μαζί μας, ότι κάποια κείμενα χάνουν όταν σημαιοστολίζονται).

Θ.Τ.

Ελεύθερη επιλογή γιατρού. Άμεση εφαρμογή του προγράμματος της Ν.Δ.!

Βλάχικα...

«Έτσι πιο συγκεκριμένα με βάση τη συνολική προσφορά του κάθε εκπαιδευτικού στο επιστημονικό, διδακτικό έργο, την προσφορά του στη συνολική λειτουργία του σχολείου κλπ., να γίνεται με μυστική ψηφοφορία κατάταξη των καθηγητών σε σειρά ή (παραλλαγή της πρότασης αυτής) να αναδεικνύονται με τη μυστική ψηφοφορία οι 10 πρώτοι καθηγητές του σχολείου.

Για την ανάδειξη αυτή να ψηφίζουν όλοι οι καθηγητές του σχολείου, ο διευθυντής, ο σχολικός σύμβουλος, εκπρόσωποι των μαθητών και των γονιών (οι δυο τελευταίοι να 'ναι μέχρι 50% των υπολοίπων).

Οι καθηγητές που με τον ένα ή άλλο τρόπο θα αναδειχθούν στην πρώτη δεκάδα εκτός απ' την ηθική αμοιβή θα παίρνουν και υλική αμοιβή. Επίσης θα αποτελεί αυτό κριτήριο στην επιλογή τους για κατάληψη θέσης ή υποτροφία, μεταπτυχιακές σπουδές κλπ.

*Θανάσης Βλάχος
ΑΠΡΙΛΗΣ 1990»*

Από το βιβλιαράκι «Η εκπαιδευτική πρόταση του Συνασπισμού για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση».

Μ' αυτόν τον τρόπο ο υπεύθυνος της Παιδείας του Συνασπισμού βλέπει τη μελλοντική «αξιολόγησή» μας.

Οι δέκα πρώτοι! Και ναι μεν αυτοί που είναι σε μικρά σχολεία; μάλλον, κατά την «βλάχικη αντίληψη», πλασσάρονται και περνάνε τις εξετάσεις. Τι θα γίνει όμως με τους υπόλοιπους; Από την άλλη πλευρά αναρωτιέμαι γιατί ακριβώς δέκα και όχι 6 ή 12; Μήπως σ' αυτόν τον αριθμό συμπυκνώνεται όλη η σοφία του Συνασπισμού σχετικά με την «αξιολόγησή» μας;

Επιπρόσθετα: Οι υποψήφιοι θα κάνουν προεκλογική εκστρατεία; Θα κυκλοφορούν λίστες με σταυροδοσία; Οι γονείς θα ενημερώνονται για το ιστορικό των υποψηφίων;

Έτσι και αλλιώς, υποψήφιοι κρινόμενοι, η πρόταση ήρθε. Είδατε, ακούσατε, κρίνετε.

Και κυρίως δοξάστε τον! Και το Βλάχο και το Συνασπισμό του.

Σ.Σ.

Καθ' εαυτός

«Βασική αρχή του διαλόγου είναι η αρχή ότι ο άνθρωπος αποτελεί αξία καθ' εαυτόν, δηλαδή η ιδιότητα του ανθρώπου χωρίς άλλες προϋποθέσεις κοινωνικής προέλευσης, μόρφωσης, δουλειάς κλπ. είναι αυτάρκης, πηγή αξίας και αρκετή για να προκαλέσει το σεβασμό του. Μ' αυτή την αρχή ο διάλογος ταυτίζεται με τις αξίες του ανθρώπου και του ανθρωπισμού».

Τα παραπάνω βαθυστόχαστα έγγραψε δίπλα σε άλλα περί διαλόγου στο Περιοδικό «Προεκτάσεις» ο Κ. Καλόγρης, παιδαγωγός - οικονομολόγος και πρόεδρος του Ινστιτούτου Οικονομικών Ερευνών ΒΑΣΚΑ. Δεν θα παραμείνω στα υπόλοιπα περί διαλόγου, που αποτελούν τη βάση μιας έκθεσης ιδεών («γεννήθηκε στην αρχαία Ελλάδα», «προϋποθέτει καλή πίστη, τιμιότητα και σοβαρότητα», «δεν πρέπει να διαταράσσεται από αιχμές, αναιδεια και προληπτικότητα» και διάφορα άλλα οικουμενικά και ανθρωπιστικά). Παραμένω στη διαπίστωση, ότι ο άνθρωπος αποτελεί αξία, χωρίς τις προϋποθέσεις της προέλευσης, της μόρφωσης, της δουλειάς κλπ.

Ο Κ.Κ. υπογραμμίζει μάλιστα τα παραπάνω, θέλοντας να δώσει εμφαντική αξία. Αλλά μπορεί να φανταστείτε τι θα ήταν «ο άνθρωπος» χωρίς όλα εκείνα τα στοιχεία που σφραγίζουν την προσωπικότητα, τη μοναδικότητα, την ατομικότητά του; Μπορείτε να φανταστείτε τους εαυτούς σας χωρίς τις προϋποθέσεις της κατ'αγωγής σας, τα βιώματα, τις πεποιθήσεις σας, τον κοινωνικό ρόλο, τη θέση σας; Μ' αυτήν την αφαίρεση, που ούτε έγινε, ούτε πρόκειται να γίνει, ο μοναδικός «άνθρωπος» που είναι αξία καθ' εαυτόν κατά τον Κ.Κ., δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα άδειο σώμα, ένα κοινωνικά νεκρό στοιχείο. Αυτή η ανοησία είναι προφανής.

Ο αρθρογράφος όμως έχει άλλα κατά νου όταν επιχειρεί τη χειρουργική του επέμβαση. Προσπαθεί, άσχετα αν τ' ομολογεί, να μην αναφερθεί στον ιστορικά και κοινωνικά προσδιορισμένο άνθρωπο, αλλά στην αφαιρετική έννοια άνθρωπος γενικά, όχι στον «άνθρωπο που είναι σε τελευταία ανάλυση το αποτέλεσμα των κοινωνικών σχέσεων», αλλά σ' ένα αφηρημένο περίγραμμα, γιατί μόνο έτσι μπορεί να συστοιχηθεί με την αφηρημένη —πάλι— έννοια του διαλόγου.

Ο διάλογος σαν μορφή —κυριότατη— επικοινωνίας, σχετίζεται και αυτός με την εποχή, το χρόνο και τον τόπο που διεξάγεται. Αρκεί κανείς ν' αναλογιστεί την έκταση των ορίων της γλώσσας κάθε λαού ή κάθε ομάδας ή τη «συνομιλία» δυο ανθρώπων που μιλούν διαφορετική γλώσσα ή ακόμα τη «συνομιλία» μας με τους ενδόξους ή άδοξους προγόνους, για ν' αντιληφθεί ότι ο «διάλογος» βαρύνεται πάντα από όλα τα οικονομικά, πολιτικά, πολιτιστικά στοιχεία.

Οι «αξίες καθ' εαυτές» και ο «μοναδικός άνθρωπος» είναι λογικές κατηγορίες που φαντάζουν ελκυστικές, μα βρίσκονται μακριά από τη ζωντανή επιστήμη και την πραγματικότητα.

Εξ' άλλου ο αγαπητός Κ.Κ. δεν έγραψε το πόνημά του σαν αξία καθ' εαυτή, αλλά σαν «παιδαγωγός» και «πρόεδρος του τάδε ινστιτούτου». Ή κάνουμε λάθος;

Θ.Τ.

Το κόμμα της... Ομόνοιας

Αναζητώντας νέα πατρίδα και νέα ελπίδα. Κρεμασμένοι από τα βίντσια των πλοίων και τα караβόσκοινα, πλάνητες, φτηνή εργατική δύναμη στους αεριτζήδες και τους αετονύχηδες.

Αλβανοί πρόσφυγες! Πλανημένοι από τα λόγια του Σαμαρά, στα νύχια των «Σαμαρειτών» και των «αλφανόφιλων». Για ένα κομμάτι ψωμί, στα όρια του λούμπεν προλεταριάτου, ποια όρια δηλαδή, στην καρδιά του. Σε μια χώρα που γνωρίζοντας στα ξένα τι θα πει πρόσφυγας, που έζησε τόσα πραξικοπήματα, εξορίες, φυλακίσεις, που η κουλτούρα και η ιστορία της σηματοδεύτηκαν από την φιλοξενία και την πρωτασία των προσφύγων. Που το ναυτικό στοιχείο λειτουργούσε σαν ενσωματωτής των διεθνικών πολιτισμών και ιδιαιτεροτήτων.

Είναι παρήγορο στοιχείο που αυτός ο λαός διαφέρει από μια ιμπεριαλιστική Γαλλία λεπενισμού (10%), από μια Αγγλία των φανατικών ταξικών διακρίσεων, από μια Γερμανία που γέννησε το ναζισμό.

Είναι παρήγορο στοιχείο το γεγονός ότι τα εθνικιστικά φασιστικά συνθήματα του τύπου «έξω οι Τούρκοι - έξω οι Αλβανοί» γράφονται και υποστηρίζονται —μέχρι σήμερα— από μια χούφτα φαιοχιτώνων.

Αλλά είναι σίγουρο ότι αν δεν αναληφθούν πρωτοβουλίες, από σωματεία, οργανώσεις, πολίτες, «το αντικειμενικό είναι», που σημαίνει πτώση του μεροκάματου, εγκληματικότητα, γκετοποίηση, συγκρούσεις, θα γεννήσει λαθραίο ή φανερό ρατσισμό και φανατισμό.

«Οι δάσκαλοι του γένους» να πάρουν άμεσα πρωτοβουλίες, αναδεικνύοντας τα στοιχεία της αλληλεγγύης, της υποστήριξης, της φιλίας και της δημοκρατίας. Άμεσα, χωρίς αναβολές. «Το κόμμα της Ομόνοιας», που συμπεριλαμβάνει όλες τις φυλές του Ισραήλ, πρέπει ν' αποχτήσει παντού φίλους. Οι ομοσπονδίες, ΟΛΜΕ - ΔΟΕ δεν αρκεί να έχουν μέλη που διδάσκουν Ιστορία. Πρέπει να τ' ανοδεικνύουν κιόλας.

Μ.Σ.

«Δεν αντέχω άλλο αυτό το σύστημα Παιδείας»

Αυτοκτόνησε 15χρονος

μαθητής στην Κρήτη

Άλλος ένας 15χρονος νέος αυτοκτόνησε στο Ηράκλειο της Κρήτης, γιατί δεν άντεχε άλλο αυτό το σύστημα παιδείας, όπως έγραψε στο τελευταίο σημείωμά του.

Τραγική μορφή, δίπλα στις άλλες, των παιδιών που αυτοκτονούν υπό την πίεση του εξεταστικού άγχους, της μίζερης και καταπιεστικής πραγματικότητας του ελληνικού σχολείου.

Είθε η ευαισθησία τους νάβρισκε άλλο τρόπο να ξεσπάσει την αγανάκτηση και την αποστροφή τους γι' αυτό «τ σύστημα Παιδείας...»

10% η ανεργία το 1992

ΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΛΙΟΥ 1981-1991								
ΕΤΟΣ	ΕΓΓΡΑΦΕΙΣ ΑΝΕΡΓΩΝ	ΑΝΑΓΕΤΑΙΣ ΑΠΟΛΥΣΕΩΝ	ΤΟΠΟΘΗΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΑ	ΕΠΙΔΙΟΥΜΕΝΟΙ (Σύνολο)	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (Υγιή)	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ %	
1981	6.710	13.417	50.336	15.597	1.551.800	1.526.751	24.649	1,6%
1982	8.939	13.067	42.754	18.189	1.573.720	1.540.891	32.829	2,1%
1983	9.842	12.396	41.817	17.831	1.609.990	1.569.957	40.033	2,5%
1984	16.583	15.677	45.106	19.457	1.670.070	1.615.507	54.563	3,3%
1985	25.016	17.514	48.707	24.377	1.728.930	1.661.858	67.072	3,9%
1986	22.318	15.097	50.043	39.392	1.792.110	1.705.294	86.816	4,8%
1987	24.634	15.095	51.543	48.818	1.842.630	1.742.238	100.392	5,5%
1988	16.556	11.384	43.215	39.534	1.903.190	1.814.564	88.596	4,7%
1989	22.554	14.910	51.233	44.273	2.050.870	1.947.946	102.924	5,0%
1990	23.890	12.982	64.782	46.953	2.198.830	2.083.870	114.960	5,2%
1991	30.646	16.757	50.127	73.203	2.360.126	2.204.797	155.331	6,6%

* Πηγή: ΟΑΕΔ

Εφιαλτικά τα νούμερα... 174.000 άνεργοι κατά τα επίσημα στοιχεία - πάνω από 300.000 στην πραγματικότητα. Στα στοιχεία δεν υπολογίζονται οι απολυμένοι από τις προβληματικές, οι μη αμειβόμενοι έκτακτοι και όσοι, ουσιαστικά απολυθέντες, περιμένουν και την τυπική δικαστική απόφαση για την απόλυσή τους. Στοιχεία δεν υπάρχουν για τη «μαύρη εργασία», δηλαδή για τις δεκάδες (αν όχι εκατοντάδες) χιλιάδες ξένους εργάτες που ζουν και δουλεύουν (όταν δουλεύουν) σε άθλιες συνθήκες στη χώρα μας.

Περίπου, λοιπόν, 31.000 νέοι άνεργοι προέκυψαν κατά τον Ιούλιο του '91 (κι αυτό παρ' όλο που το καλοκαίρι αυξάνουν οι θέσεις των ευκαιριακά απασχολούμενων περί τον τουρισμό).

Συνολικά, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, η ανεργία στην Ελλάδα (ποσοστά επί του ενεργού πληθυσμού) αυξήθηκε στο 9% το 1991 (7,1% το 1990) και προβλέπεται να φτάσει το 10% μέσα στο 1992, πράγμα που σημαίνει ότι οι άνεργοι θα ξεπεράσουν τις 400.000.

Η ανεργία πλήττει ιδιαίτερα τις γυναίκες και τους νέους 20 - 24 ετών και 25 - 29 ετών.

Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει και το σημείο της έκθεσης του ΟΟΣΑ που κατατάσσει την Ελλάδα, μαζί με την Ισπανία και την Πορτογαλία, στην κατηγορία των χωρών με τις πιο «εύκαμπτες εργασιακές σχέσεις» (17,2% των μισθωτών έχουν μόνο προσωρινή απασχόληση), που σημαίνει ότι μεγάλη κατηγορία του ενεργού πληθυσμού έχει ελάχιστα εισοδήματα, μη μόνιμα.

Ενώ, λοιπόν, βαδίζουμε ολοταχώς για την αυγή του 21ου αιώνα, μεγάλα τμήματα του πληθυσμού περιθωριοποιούνται, τα ποσοστά φτώχειας αυξάνονται και οι κοινωνικές κατηγορίες των «νεόπτωχων» δεν αποτελούν πλέον κάτι ξένο και μακρινό για τη χώρα μας.

Διερχόμεθα εποχή νέας βαρβαρότητας. Αδυνατώ να προβλέψω, προς το παρόν, την αυγή της νέας Αναγέννησης...

A. Φ.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥ ΝΕΟΥ

1. Μόλις βγήκε από το ΑΣΤ ξεκινά να το σπουδάσει του.
2. Καθιστάται σε 120 ώρες.
3. Ανομοίωτος είναι πάλι σε 1200 ώρες.
4. Υπόγειο με τους κορυφαίους πτυχιούχους σε 120000 ώρες.

Και όμως... καταθέτουν

«Νέο άλμα σημείωσαν οι καταθέσεις των Ελλήνων στις ελβετικές και άλλες τράπεζες του εξωτερικού το 1990. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), οι καταθέσεις Ελλήνων σε τράπεζες του εξωτερικού είχαν φτάσει τον περασμένο Δεκέμβρη στο αστρονομικό ποσό των 11,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων, ενώ το Δεκέμβρη του 1989 ήταν 9,6 δισ. δολάρια. Πρόκειται για αστρονομικά ποσά που μετατρέπόμενα σε δραχμές είναι 2,3 και 1,9 τρισεκατομμύρια αντίστοιχα.

(...) Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΝΤ, στο εννιάμηνο Απρίλης - Δεκέμβρης 1990 οι καταθέσεις Ελλήνων στο εξωτερικό αυξάνονταν με ρυθμό 171 εκατ. δολάρια το μήνα ή 5,7 εκατ. δολάρια τη μέρα, ενώ στο τρίμηνο Γενάρης - Μάρτης 1990 (επί οικουμενικής κυβέρνησης) φθγαδούνταν 106 εκατ. δολάρια το μήνα ή 3,6 εκατ. δολάρια τη μέρα».

Αυτά αποκαλύφθηκαν στον τύπο (Ριζοσπάστης 1.9.91), πράγμα που σημαίνει ότι την ώρα που η κυβέρνηση σφίγγει τα λουριά και αρνείται την ύπαρξη των κεκτημένων, ένα τμήμα των φιλελλήνων πηγαينوέρχεται, καταθέτοντας στις Ελβετικές τράπεζες. Καθόλου απίστευτο και πολύ αληθινό.

Από τις 31.3.1990 έως το Δεκέμβρη του 1990 (περίοδος Ζολώτα - ΝΔ), οι κατά κεφαλήν καταθέσεις των Ελλήνων στο εξωτερικό ανέβηκαν από 970 δολάρια στα 1120, υπολογίζοντας φυσικά το συνολικό πληθυσμό της Ελλάδος (10.256.464 κατ.) Οι μικροί και μεγάλοι Κοσκωτάδες, τα αφεντικά των προβληματικών, οι αετονώχρηδες και οι μεγαλοαξιωματούχοι...

Στην Ελβετία, καταθέτες. Στην Ελλάδα της δεύτερης ταχύτητας, των ανθυπογκαρσονιών, η ελλειμματολογία δίνει και παίρνει.

Γ. Σ.

Αυξήσεις στην «Αγία Οικογένεια»

«Αυξάνονται οι μισθοί των ανωτάτων δικαστικών λειτουργιών (προέδρων Αρείου Πάγου, Ελεγκτικού Συνεδρίου και Συμβουλίου της Επικρατείας, εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων) κατά 130 χιλιάδες δραχμές.

Εβδομήντα χιλιάδες (70.000) υπολογίζονται στον μηνιαίο μισθό τους και δίνεται επίδομα 60 χιλιάδων δραχμών για τα έξοδα παραστάσεως.

Κατά εξήντα πέντε χιλιάδες δραχμές αυξάνονται οι μισθοί των αντιπροέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων και του Επιτρόπου της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (35.000 δρχ. στο βασικό μισθό και 30.000 δρχ. επίδομα εξόδων παραστάσεως).

Οι αυξήσεις αυτές οι οποίες είχαν δημοσιοποιηθεί με πρωθυπουργική ανακοίνωση καθιερώνονται με πολυνομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης, το οποίο κατατέθηκε χθες στη Βουλή, από τον υπουργό Μ. Παπακωνσταντίνου.

Στις αυξήσεις αυτές, τους δικαστικούς θα ακολουθήσουν και οι βουλευτές, όπως επιτάσσει συντακτική πράξη του 1975».

Αυξήσεις, λοιπόν, 130.000 δρχ. στην κορυφή της δικαστικής ιεραρχίας, την ώρα που χιλιάδες εργάτες πετιούνται στους δρόμους, γιατί η εργασία τους δεν είναι «προσοδοφόρα»...

Πόσο παραγωγική είναι η δουλειά ενός ανώτατου δικαστικού λειτουργού και ποιές σκοπιμότητες επέβαλλαν μια τέτοια απόφαση; Είναι νομίζουμε αρκετά φανερό, ότι πληρώνεσαι για ό,τι παρέχεις και οι παροχές της εκτελεστικής εξουσίας στη δικαστική είναι ανάλογες και όσο της δεύτερης στην πρώτη.

Κατά τα άλλα στις αίθουσες των δικαστηρίων θα δικάζονται οι απεργοί, τα κλεφτρόνια, οι μετανάστες, αυτοί που τρώνε έξη μήνες για ένα καρβέλι ψωμί.

Εκτός και αν το επίδομα των 130.000 δόθηκε όχι μόνο για να κλείσει τα μάτια της η ανώτατη δικαιοσύνη, αλλά και τ' αυτιά και το στόμα της.

Ίσως δεν είναι τυχαίο ότι το δρόμο των αυξήσεων θ' ακολουθήσει και η αυλή των βουλευτών. Αν συνυπολογίσουμε και τα κέρδη των βιομηχάνων το πράγμα έδεσε.

Προκλητικά και απροσχημάτιστα. Αγία Οικογένεια!

Γ.Μ.

Τα δυο ΟΧΙ

Είχαν το θάρρος να τα βάλουν με το γερμανό κατακτητή, γράφοντας τις πιο λαμπρές σελίδες της νεότερης ιστορίας. Διατήρησαν την τόλμη ν' αντισταθούν στον βρετανικό λέοντα και τα τανκς του Σκόμπυ το ματωμένο Δεκέμβρη, αλλά προχώρησαν πιο πέρα ακόμα, ζητώντας μια Ελλάδα έξω από τις αρπαγές του υπερατλαντικού προστάτη.

Με πνεύμα μισαλλοδοξίας και αντεκδίκησης απάντησε η κυβέρνηση στη συνταξιοδότηση των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης. Κατάργηση των 67.500 συντάξεων, με το πρόσχημα των υπερβάσεων κατά την απονομή τους. Μέσα στη ρεμούλα και το χορό των δισεκατομμυρίων...

Αλλού είναι το πρόβλημα! Η ΝΔ ποτέ δεν συγχώρεσε το αμάρτημα της αντίστασης, της θυσίας για τη λευτεριά ενάντια στον ξένο δυνάστη. Θέλει να τιμωρήσει το αντάρτικο αναδρομικά. Την ίδια ώρα που ο περιβόητος βουλευτής Φρανς (;) Τσαγκάρης ζητάει να φύγει από τη Λαμία του άγαλμα του Άρη Βελουχιώτη.

Την ίδια ώρα που επτά βουλευτές της ΝΔ ζητούν τροποποίηση του 1859/89 (νόμος για τις συντάξεις) για να συμπεριληφθούν σ' αυτόν οι φαιόχρωμοι κοινοτάρχες της χούντας.

Μ' αυτήν τη μικρόψυχη πολιτική ζητούν να εξομοιώσουν τους ανυπότακτους με τους υποτακτικούς των συνταγματαρχών.

Κάπως έτσι θέλουν να ξαναγράψουν την ιστορία, να σβήσουν την ιστορική μνήμη και να παρουσιάσουν το άσπρο - μαύρο, να επέμβουν χειρουργικά στο παρελθόν.

Δίπλα στους αγωνιστές, θέλουν να βάλουν και τους 52.000 ασφαλισμένους στο ΝΑΤ, τους 50.000 αγρότες που τους περικόβουν τις συντάξεις και έπεται συνέχεια. Ίσως δεν έχουν άδικο. Γιατί αν έμεναν στους αντιστασιακούς θα είχαμε έναν πολιτικό ρεβανσισμό, ενώ τώρα το πράγμα παίρνει όλη την κοινωνική του διάσταση. Οι νέες ιδέες φέρνουν μίσος και πείνα. Ο λόγος τώρα ανήκει και πάλι σ' αυτούς που είπαν χωρίς δισταγμό το όχι.

Από ό,τι φαίνεται ο εχθρός δεν πέρασε ακόμα...

Μ.Φ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ Πέμπτη 6 Σεπτεμβρίου 1990

Υπάκουοι υπηρέτες, επιτήδειοι εργάτες· κοντολογής, χρήσιμοι δούλοι

«...δυο ακόμη μαθητές πλήρωσαν με τη ζωή τους τη σιδηρά πειθαρχία του ιαπωνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Τα δυο παιδιά συνελήφθησαν να καπνίζουν στο χώρο του σχολείου και είχαν κλειστεί από τη διεύθυνση του σχολείου σ' ένα μεταλλικό κουτί, χωρίς παράθυρα, το οποίο είχε μόνο μια τρύπα, για τουαλέτα, το βράδυ του Σαββάτου. Την Κυριακή το πρωί, ο διευθυντής του σχολείου τους έφερε λίγο τσάι, ενώ μέλη της οικογένειάς τους, που πέρασαν από το σχολείο να τα επισκεφθούν, αναφέρουν ότι άκουσαν την ασθενική τους φωνή να παρακαλά να τα αφήσουν ελεύθερα, διότι δεν μπορούσαν να αναπνεύσουν. Η θερμοκρασία στο κουτί υπολογίζεται ότι ήταν 50 βαθμοί Κελσίου. Η τιμωρία προέβλεπε να βγουν τη Δευτέρα το βράδυ. Έτσι και έγινε, τα παιδιά βρέθηκαν λιπόθυμα κι όταν μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο διαπιστώθηκε ο θάνατός τους...» (Αναδημοσίευση από το «Νιου-σγουϊκ».)

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην υπηρεσία της ιαπωνικής θεότητας, δηλαδή της παραγωγικότητας! Στόχος: αναπαραγωγή πειθαρχημένων και παραγωγικών υπηρετών, που δεν θα ταράζουν την ησυχία της κυρίαρχης τάξης και θα προσφέρουν πλούσια οφέλη.

Χ.Κ.

Οι κατακτήσεις του Β. Μπεκίρη ή λόγος περί αλυτρωτισμού

«Σώπασε κυρά - Δέσποινα και μην πολυδακρύζεις
πάλι με χρόνια με καιρούς, πάλι δικά
μας θάναι»

Δεν ξέρω αν πήρατε είδηση την τελευταία Μπεκίρειο εγκύκλιο, με την οποία καλούσε τα σχολεία ν' αξιοποιήσουν την 14η Σεπτεμβρίου, ημέρα την Τιμίου Σταυρού, μιλώντας για τον αλύτρωτο Ελληνισμό. Για την ακρίβεια όριζε την παραπάνω ημερομηνία, ως «Ημέρα εθνικής μνήμης των αλύτρωτων ελληνικών πατρίδων και του ελληνισμού της Μ. Ασίας».

Βεβαίως, ο κ. Μητσοτάκης μπορεί να τρώγει την μια μετά την άλλη τις εθνικές σφαλιάρες, αφού του απαγορεύουν να μιλήσει ακόμα και με τους γείτονες πρωθυπουργούς.

Βεβαίως, η ελληνική κυβέρνηση ορκίζεται στ' όνομα της συνθήκης της Λωζάννης, την οποία θεωρεί ύψιστο συνοριοφύλακα.

Βεβαίως, καταδικάζονται οι Σκοπιανοί γιατί εγείρουν θέμα αυτοδιάθεσης - ανεξαρτησίας τους και στιγματίζονται όσοι θεωρούν ότι οι Μουσουλμάνοι της Θράκης είναι Τούρκικη μειονότητα.

Βεβαίως, ο Σαμαράς πονάει την Β. Ήπειρο, αλλά προς το παρόν αρκείται σε τηλε-μαχίες.

Αλλά ο υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, στο ύψος των περιστάσεων, πέρα από την πολιτική του εφικτού και τη μυστική διπλωματία, ονειρεύεται τη Μεγάλη Ελλάδα και γι' αυτό ομιλεί εγκυκλιώς για τις «αλύτρωτες πατρίδες» στην Μ. Ασία.

Απάνω τους υφυπουργέ. Μαζί σου για την Κόκκινη Μηλιά. Στον Πόντο, στην Ανατολία αλυτρωτικό κίνημα εδώ και τώρα. Με τον Τιμίο Σταυρό στα Ιεροσόλυμα, νέοι σταυροφόροι, μια φορά κανείς πεθαίνει κάτω οι Λωζανιστές, οι εφικτολόγοι στην Πόλη!

Μόνο, κ. υφυπουργέ, από την περισυνή χρονιά έχεις κάτι απλήρωτους λογαριασμούς, κατά πως λένε, και οι συνάδελφοι της Αχαΐας.

Πριν ξεκινήσουμε το αλυτρωτικό πρόγραμμα, μήπως πρέπει να καλύψουμε τα νώτα μας;

Καλές οι ανατολικές κατακτήσεις, δεν λέω... Αλλά να... μήπως δεν προλάβουμε.

Θ.Τ.

«Η δημοκρατία είναι ενιαία και αδιαίρετη»

(Α. Κύρκος, μ' αφορμή το πραξικόπημα στη Σ.Ε.)

Η δημοκρατία, δηλαδή ένα πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης, είναι ενιαίο, δηλαδή υπεριστορικό, υπερχρονικό και αδιαίρετο, δηλαδή υπερτοπικό και υπερκοινωνικό. Η δημοκρατία σαν μορφή κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης είχε τα ίδια χαρακτηριστικά (όργανα, σχέσεις κλπ) στην αρχαία Ελλάδα, στο Βυζάντιο, στην Αγγλία του 17ου αιώνα, στη σημερινή Αμερική και στη Μαδαγασκάρη.

Αλλά αν το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης είναι ενιαίο, δηλαδή «καθολικό όλο» και αδιαίρετο, τότε φτάσαμε αισίως στο τέλος της ιστορίας ή τουλάχιστον στο τέλος των πολιτικών συστημάτων, μιας και δεν είναι δυνατόν πέραν αυτής, δηλαδή της αστικής δημοκρατίας, να «εφευρεθεί» τίποτε νεώτερο!

Και αυτό λέγεται ακριβώς τη στιγμή που ζήσαμε σκηνές απείρου στρατιωτικού κάλλους στον Κόλπο, την επέμβαση των «8» στη Μόσχα, τις εθνικιστικές αναταραχές, το Λίβανο, την Κύπρο, την Παλαιστίνη, τον γ' κόσμο να γίνεται ξανά λεία των ισχυρών.

Για ποια ακριβώς ενιαία και αδιαίρετη δημοκρατία μιλούσε ο Α. Κύρκος;

Εκτός και αν η διαπίστωσή του δεν είχε πολιτικά χαρακτηριστικά, αλλά περιοριζόταν σε κοινότυπα επίπεδα του τύπου και της ποιότητας «ματαιότητας, ματαιοτήτων, όλοι μια μέρα θα πεθάνουμε».

Αν ισχύει το δεύτερο, τότε φυσικά η ρήση περί «ενιαίου και αδιαίρετου της ομοουσίου δημοκρατίας», έχει τόσα και τέτοια αξιολογική και επιστημονική ισχύ, όσο και η φράση «άσπρα μούρα, μαύρα μούρα είσαι μια παλιοχαμούρα» και συγνώμη για το λαϊκόν άσμα...

Θ.Τ.

Πάλι...

Αυξήσεις στους δικαστικούς πάλι. Σωστή πράξη. Όσοι διακονούν μια εξουσία η οποία είναι τυφλή, υπάγονται σε διατάξεις για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Και λίγα πήραν σαν τέτοιοι.

Τα κεκτημένα

«Δεν υπάρχουν κεκτημένα» δήλωσε ο πρωθυπουργός στη Θεσσαλονίκη. Δεν καταλαβαίνω γιατί αμέσως άρχισαν οι γκρίνιες, οι φοβίες και οι σπασμωδικές ενέργειες.

Ο κ. Μητσοτάκης είπε σταράτες κουβέντες. «Τα πάντα βρίσκονται σε μηδενική βάση». Αντί, λοιπόν, τις ταξικές υστερίες και τους εξτρεμισμούς προτείνω κάτι συμφερότερο για όλους.

Να δηλωθεί από την πλευρά των εργαζομένων ακριβώς το ίδιο. «Δεν υπάρχουν κεκτημένα για κανένα».

Τέρμα στα προνόμια της ολιγαρχίας, τέρμα στις παροχές των βουλευτών, δικαστικών, χωροφυλάκων. Κανένα κεκτημένο για τους τρόφιμους του ΣΕΒ, τους παρασιτικούς, τους κρατικοδίαιτους.

Καμία εξαγωγή συναλλάγματος, κανένα χαριστικό δάνειο. Όποιος δουλεύει θα τρώει, «ο μη εργαζόμενος μηδέ εσθιέτω».

Κάτω όλα τα προνόμια, ζήτω ο πρωθυπουργός και η σοφή ρήση του. Άμεση εφαρμογή της ισονομικής έκφρασης.

Και όποιος αντέξει...

Κι είναι πολύ βαθύ το τούνελ...

Σάββατο βράδυ. Χαλάρωση μετά την ένταση του σπονδυλωτού θρίλερ που γέμισε τη βραδιά. ΖΑΠ στο Κανάλι 29 και ω του θαύματος! Ο πάλαι ποτέ Σουσλώφ του ΚΚΕ, ο σπουδαγμένος στην αλήστου μνήμης ΛΔΓ, ο εμπροσθοφυλάκας του σοσιαλισμού της Στάζι Ν. Κοτζιάς, στο ίδιο τραπέζι με το Μάκη, ν' αναλύουν εμβριθώς, κι από προοδευτική πάντα σκοπιά, την επικαιρότητα. Και νάσου αναλύσεις ο Νίκος και νάσου βλέμματα θαυμασμού ο Μάκης και νάσου αμηχανία ο αμίλητος Φαίδων (πολιτειολόγος, ο τρίτος της παρέας).

Κι έβρισε ο Νίκος το Μητσοτάκη, και τόπαιξε τουμπεκί για τον άλλον —μόνιμος φιλοξενούμενος γαρ— και μίλησε και για τα 25 χρόνια που αφιέρωσε στη «ρομαντική πολιτική» (μπρρρ...). Και τον θυμήθηκα λίγα χρόνια πριν, στ' αμφιθέατρα, άρτι αφιχθέντα απ' την υπό στρατιωτικό νόμο Πολωνία, να πλέκει το εγκώμιο του στρατηγού (του Βούτσεκ ντε...) και να του τρέχουν τα σάλια. Και θυμήθηκα πάλι τους, ακμαίους τότε, Κνίτες να τον αποθεώνουν και τον σκέφτηκα σήμερα, στην παρακμή του, και είπα, τί σου είναι ο άνθρωπος, ένα τίποτα. Και βαρέθηκα, και νύσταξα και τόκλεισα το κανάλι.

Και την άλλη μέρα, αραχτός πάλι, Κυριακή, τον ξαναθυμήθηκα, είδα τον άλλον, τον φωτισμένο, τον Ανδρουλάκη (άσπονδοι φίλοι οι δυό τους), να περνά σκυφτός όπως πάντα μπρος απ' την κάμερα, με το χαμόγελο της νυφίτσας στο εμπαθές πρόσωπό του, με το χαρτοφύλακα σφιγμένο στο δεξί του χέρι, σα νάκρυβε μέσα σ' αυτόν όλου του κόσμου τη σοφία.

Και τον θυμήθηκα κι αυτόν στα πρώτα του ανανεωτικά σκιρτήματα, να ψάχνει τους δρόμους που θα τον οδηγήσουν σ' αυτούς που κάποτε τόσο μίσησε. Και θυμήθηκα το Λεωνίδα να τον αγκαλιάζει ως άσωτο υιό, σάρκα εκ της σαρκός του κακού, που ένα έγινε πια με το καλό, αν μ' εννοείς...

Και ζαλίστηκα απ' την πολλή τη σκέψη και ροχαλίζοντας τους ξέχασα και τους δυό.

Και το πρωί τους ξαναθυμήθηκα και μαζί τους την Αλέκα με τα τανκς της, τη Δαμανάκη με τα Αρμάνι της, το Χαρίλαο με τα ει-

κονίσματά του και τον Παπαγιαννάκη με την αγορά του, κι έφριξα. Και είπα: τόσο διαφορετικοί και τόσο ίδιοι ταυτόχρονα, διάολε!

Και ψυχοπλακώθηκα. Κι έπεσα να κοιμηθώ για να ξεχάσω. Και είδα όνειρο το Σημίτη και το Λαλιώτη να μιλάνε για την αριστερά στο «Κλίκ». Και ξύπνησα κάθιδρος. Κι άνοιξα την εφημερίδα για να με πάρει ο ύπνος.

Και τους είδα πάλι όλους, κι άλλους πολλούς, παληούς και νέους (και το Μίκη και το Νιόνιο), να με κοιτάνε κοροϊδευτικά. Και ούρλιαξα. Και ξαγρύπνησα μέχρι το πρωί. Και τ' άλλο βράδυ και κάθε βράδυ τα ίδια.

Και μετά σκέφτηκα: Τί δουλειά έχεις εσύ με δαύτους; Κι απάντηση: καμιά. Και γέλασα, γέλασα ανακουφισμένος. Και χαλάρωσα. Και ξανασφίχτηκα. Και πάλι άσχημο όνειρο είδα. Μα πού θα πάει...

N.K.

«ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ

Ήταν μια υπέροχη νύχτα. Μια νύχτα που θα θυμάμαι όλη μου τη ζωή. Το φεγγάρι ήταν στη μέση του ουρανού και έστελνε στον κοιμισμένο κόσμο μας λίγο φως.

Ένα περιεργο, μαγικό φως, που άλλαζε τα πάντα σ' αυτόν τον κόσμο και του έδινε ένα παράξενο σχήμα.

Το φως αυτό δεν ήταν δυνατό. Ήταν τόσο απαλό και τόσο όμορφο, που ένιωθα τις ακτίνες του να φθάνουν στην ψυχή μου. Ήταν περασμένα μεσάνυχτα, αλλά δεν μπορούσα να κοιμηθώ, γιατί η νύχτα με είχε μαγέψει.

Κοντά στην ακτή η βάρκα μου ήταν δεμένη σ' ένα πάσσαλο. Δεν μπορούσα να αντισταθώ. Η φύση ήταν πολύ πιο δυνατή από μένα. Λίγη ώρα μετά ήμουν μέσα στη βάρκα. Κωπηλατούσα και κωπηλατούσα και κωπηλατούσα και μετά σταμάτησα. Άφησα τη βάρκα μου στο έλεος της θάλασσας και έμεινα εκεί κοιτάζοντας το πέλαγος και το φεγγάρι. Δεν ξέρω πόση ώρα έμεινα εκεί μη λέγοντας λέξη, μόνο κοιτάζοντας, κοιτάζοντας, τις ομορφιές που η φύση μου πρόσφερε. Ξύπνησα. Ήταν πρωί και ήμουν πολύ μακριά από τη στεριά. Φαίνεται ότι είχα αποκοιμηθεί μες στη βάρκα μου. Άρχισα να κωπηλατώ ώσπου έφθασα στην ακτή.

Ω! Ωραία νύχτα. Θα σε θυμάμαι όλη μου τη ζωή. Όλη μου τη ζωή!

A.Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
«ΑΘΗΝΑΙΟΣ» 31.10.34

Συγγνώμη συνάδελφοι. Αυτή την έκθεση εσείς με πόσο θα τη βαθμολογούσατε;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Δίμηνο περιοδικό με κριτική
άποψη για την εκπαίδευση:
επικαιρότητα, καθημερινότητα,
θεωρία, θεσμοί

Κυκλοφόρησε το 13ο τεύχος

Τα Σεμινάρια της Ένωσης Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων

Για 9η συνεχή χρονιά πραγματοποιήσε η Ένωση Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων τα ετήσια εκπαιδευτικά σεμινάρια, από 3 έως και 7 Σεπτέμβρη στο Πνευματικό Κέντρο (Ευελπίδων).

Αυτή τη χρονιά προσκλήθηκαν και έλαβαν μέρος με εισηγήσεις τους και άλλοι καλλιτέχνες, δάσκαλοι και εκπαιδευτικοί, εκτός από τους συναδέλφους που διδάσκουν στη μέση εκπαίδευση.

Παρ' ότι οι εισηγητές, προσκεκλημένοι και μέλη της ένωσης, ήταν αρκετοί και το πρόγραμμα πρωί - απόγευμα, ήταν βαρύ, η αίθουσα ήταν πάντα γεμάτη από καλλιτέχνες εκπαιδευτικούς από όλη την Ελλάδα.

ΠΡΩΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
<p>09.30 - 10.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Οι σχέσεις ανάμεσα στην τέχνη και στην παιδεία"</p> <p>10.30 - 11.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>11.30 - 12.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>12.30 - 13.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>13.30 - 14.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>14.30 - 15.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>15.30 - 16.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>16.30 - 17.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p>	<p>17.30 - 18.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>18.30 - 19.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>19.30 - 20.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>20.30 - 21.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>21.30 - 22.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p> <p>22.30 - 23.30 ΕΙΣΗΓΗΣΗ: "Η παιδεία ως μέσο για την ανάπτυξη της τέχνης"</p>

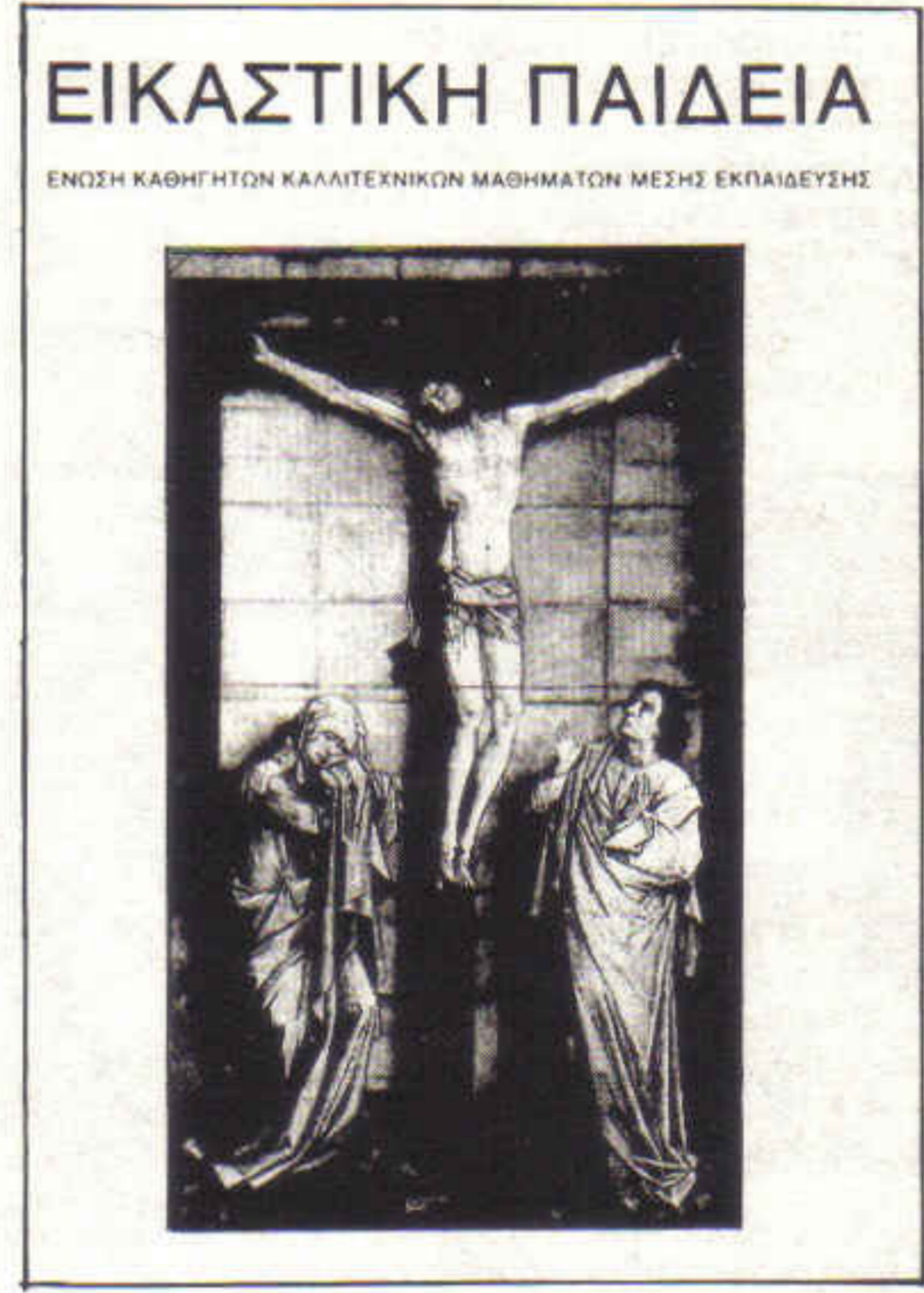
Παράλληλα με τα σεμινάρια, λειτουργούσε εναλλασσόμενη καθημερινά έκθεση ζωγραφικής, γλυπτικής κλπ., με έργα μαθητών των εισηγητών.

Την Πέμπτη 5 Σεπτεμβρίου έγινε η ετήσια εκλογολογιστική συνέλευση και οι εκλογές για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. της Ένωσης.

Την Παρασκευή το βράδυ στον ίδιο χώρο διοργανώθηκε μουσική βραδιά.

Στη διάρκεια της συνάντησής μας μοιράσθηκε στα μέλη δωρεάν, το βιβλίο, που εξέδωσε η Ένωση, του Μatis «Περί τέχνης».

Κυκλοφόρησε το 7ο τεύχος της «ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ».

ΠΟΥ ΘΑ ΒΡΕΙΤΕ ΤΗΝ «ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ» ΚΑΙ ΤΑ «ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΩΝ»

Κεντρική διύκηση: Ένωση Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων Μ. Εκπαίδευσης, Παναριστάσιου 49 104 45 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 8321783
Τα τρία πρώτα τεύχη Νο 1, Νο 2 και Νο 3 εξαντλήθηκαν. Τα τεύχη Νο 4, Νο 5, Νο 6 πωλούνται 500 δραχ. Η αντικαταβολή επιβραβεύει τον αγοραστή.

Κεντρικά βιβλιοπωλεία:

ΑΘΗΝΑ
«ΕΣΤΙΑ» Σόλωνος 60, «ΘΕΜΕΛΙΟ» Σόλωνος 84, «ΔΙΔΩΝΗ» Ασκληπιού 3, «ΓΡΗΓΟΡΗ» Σόλωνος 71, «ΜΕΛΙΣΣΑ» Ιπποκράτους και Νεοαγαίου 10, «GUTENBERG» Σόλωνος 103

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
«Π. ΡΑΓΙΑ» Τσιμισκή 41

Το νέο Δ.Σ. της Ένωσης ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ που προέκυψε από τις εκλογές της 6 Σεπτεμβρίου 1991 συγκροτήθηκε σε σώμα με την παρακάτω σύνθεση:

ΖΩΗ ΧΑΤΖΗ, Πρόεδρος
ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΣ, Αντιπρόεδρος
ΝΟΤΑ ΠΑΛΗΟΚΩΣΤΑ, Γραμματέας
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΩΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ, Ταμίας
ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, Μέλος
ΣΤΕΛΛΑ ΔΗΜΟΥ, Μέλος
ΝΙΚΗ ΡΟΥΜΠΑΝΗ, Μέλος
ΠΑΝΗ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ, Αναπληρ. μέλος
ΕΛΛΗ ΧΟΣΣΟΥ, Αναπληρ. μέλος

Την εκλεγτική επιτροπή αποτελούν: **ΜΑΡΘΑ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΟΥ** - **ΡΕΝΑ ΑΝΟΥΣΗ** - **ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΣΙΟΥΡΗΣ**.

Τετάρτη 4 Σεπτεμβρίου: εισηγητές. Αριστερά Γιάννης Βαλαβανίδης, δεξιά Σάββας Κονταράτος.

Τρίτη 3 Σεπτεμβρίου: εισηγήτρια Άννα Ζωγράφου Σβορώνου αναπτύσσει το θέμα «Βιωματική παιδαγωγική».

Από τις εκθέσεις που καθημερινά εναλλάσσονταν.
Επάνω: Ζωγραφική μαθητών της Βογιατζόγλου Ισμήνης
και αφαιρετική γλυπτική σε σαπούνι των μαθητών της
Ρούλας Λαζάρου.
Κάτω: Ψηφιδωτά από αυτοσκληρυνόμενο πηλό μαθητών
της Παπαθεοδώρου Κάλιας.

Μουσική βραδυά της Παρασκευής.
«Ερχόμαστε απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας που είμαστε
διορισμένοι να δούμε τους παλιούς φίλους, ν' ανταλλά-
ξουμε τις σκέψεις μας, να δώσουμε και να πάρουμε οι
συναντήσεις του Σεπτεμβρη είναι για μας γιορτή».

Η εκπαίδευση στο Ζαΐρ (πρώην Βελγικό Κονγκό)

Η παιδεία στο Ζαΐρ βρίσκεται κατά κύριο λόγο κάτω από την επίβλεψη της Καθολικής Εκκλησίας. Ουσιαστικά η Εθνική παιδεία δεν είναι υποχρεωτική στην κατώτατη και ανώτερη βαθμίδα. Επί βελγικής κυριαρχίας η Καθολική Εκκλησία είχε και τον έλεγχο των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Μετά την ανεξαρτησία του Ζαΐρ, η κυβέρνηση του Καζαμούμπου, πρώτου προέδρου της Δημοκρατίας του Ζαΐρ, παραχώρησε το δικαίωμα στην Καθολική Εκκλησία να ελέγχει και να επιβλέπει την κατώτατη και μέση εκπαίδευση. Οι δαπάνες για τα ανώτατα ιδρύματα ήταν κάτω από την επίβλεψη του κράτους. Τα πανεπιστήμια όμως ήταν και είναι στελεχωμένα από καθηγητές καθολικούς και προτεστάντες. Ιδιαίτερα οι προτεστάντες διδάσκουν στα Λύκεια και στα Ιδιωτικά κολλέγια που έχουν ιδρυθεί για την ντόπια έγχρωμη αριστοκρατία του πλούτου. Αυτή προέρχεται από την φυλή Κασσάι, απ' όπου κατάγεται και ο επί τριάντα χρόνια πρόεδρος του Ζαΐρ Μουμπούτου σέσε σέκο. Στο δημοτικό και το Γυμνάσιο διδάσκουν καθολικοί παπάδες, που πληρώνονται και από την κυβέρνηση του Ζαΐρ, αλλά κυριώτερα από το υπουργείο παιδείας του Βελγίου. Το ίδιο συμβαίνει και με τους πανεπιστημιακούς καθηγητές.

Επίσημη γλώσσα του διοικητικού μηχανισμού είναι η γαλλική, αλλά σαν εθνική γλώσσα διδάσκεται η σουαχίλι, που είναι μείγμα γαλλικής και της τοπικής διαλέκτου που μιλιέται σ' ολόκληρο το Ζαΐρ, στην Κένυα και στην Ουγκάντα. Στην πρωτεύουσα Κινσάσα από τον απλό λαό μιλάει η λιγκάλα. Αξιοσημείωτο είναι ότι όλοι σχεδόν οι ζαΐρουάδες ξέρουν λίγο πολύ τη γαλλική γλώσσα. Άλλωστε το Κονγκό ήταν τόσα χρόνια αποικία του Βελγίου. Ακόμα και τώρα τα στελέχη του Κράτους, αλλά και της ιδιωτικής οικονομίας, έχουν σπουδάσει στα Βελγικά και Γαλλικά πανεπιστήμια. Τα μαθήματα που διδάσκονται οι μαθητές του Δημοτικού, εκτός από τη γραφή και γνώση της Σουαχίλι, είναι καθορισμένα από την Καθολική Εκκλησία. Στο Λύκειο, οι προτεστάντες έχουν στρέψει την προσοχή τους περισσότερο προς τις θετικές επιστήμες, σ' αντίθεση με τους καθολικούς, που επιμένουν περισσότερο σε θεω-

ρητικά και θεολογικά μαθήματα. Οι μαθητές φορούν ομοιόμορφη στολή και τα σχολεία, δημοτικά και γυμνάσια, δεν είναι μεικτά όπως στην Ευρώπη. Υπάρχουν τα αρρένων και θηλέων! Οι ώρες διδασκαλίας προσεγγίζουν την Ευρωπαϊκή μαθησιακή διαδικασία στο ωράριο, αλλά οι διπλοβάρδιες και το κυκλικό ωράριο είναι σε καθημερινή βάση, λόγω έλλειψης κτιρίων και εκπαιδευτικού προσωπικού.

Οι αμοιβές των ντόπιων εκπαιδευτικών είναι εξευτελιστικές, σε σχέση με τους λευκούς συναδέλφους τους που πληρώνονται από τις χώρες τους.

Συγκεκριμένα ο δάσκαλος παίρνει 40 - 50 χιλιάδες Ζαΐρια το μήνα και ο καθηγητής 60 με 70 χιλιάδες Ζαΐρια. Αυτό σημαίνει σε ελληνικές δραχμές 1.500 και 2.000 δραχμές αντίστοιχα, δεδομένου ότι η ισοτιμία δραχμής με Ζαΐρι είναι μια δραχμή 35 Ζαΐρια.

Στην επαρχία και στα χωριά η κατάσταση είναι απελπιστική. Και εκεί οι καθολικοί και οι προτεστάντες έχουν ολοκληρωτικά αναλάβει τις δαπάνες των σχολικών κτιρίων. Παλιά κτίρια βέλγων εμπόρων αποίκων τα έχουν κάνει σχολεία. Ουσιαστικά στην επαρχία Κινκ η ιεραποστολή της καθολικής και προτεστάντικης εκκλησίας έχει αναλάβει την διοίκηση των σχολείων. Ευνόητο είναι, και στην πρωτεύουσα Κινσάσα, αλλά και στις άλλες επαρχίες, οι βιβλιοθήκες των σχολείων, αλλά και τα βιβλιοπωλεία, να απαρτίζονται κατά 90% από θεολογικά συγγράμματα.

Επίσης στις επαρχίες υπάρχει μεγάλη έλλειψη υλικοτεχνικών μέσων και εκπαιδευτικών οργάνων. Τα παιδιά σε κάθε τάξη κάθονται τέσσερα τέσσερα στα θρανία, ξυπόλητα και μ' ένα κονδυλοφόρο και μια πλάκα με κιμωλία. Σβύνουν με τα χέρια τους αυτά που γράφουν στην πλάκα ή μ' ένα κομμάτι ύφασμα. 64 παιδιά σε κάθε τάξη. Μερικά παιδιά έχουν στυλό τετράδιο και φοράνε παπούτσια. Είναι παιδιά μεσαιών τάξεων, που οι γονείς τους μπορούν να τα κουτσοβολεύουν. Αυτό συμβαίνει στην επαρχία. Στην πρωτεύουσα και στις μεγάλες πόλεις, ο αριθμός των μαθητών είναι 50 παιδιά ανά τάξη. Πολλά παιδιά δεν πηγαίνουν σχολείο γιατί οι γονείς τους δεν έχουν τα στοιχειώδη μέσα συντήρησης.

Αυτά τα παιδιά από επτά χρονών, χαμίνια στους δρόμους, προσπαθούν να βγάλουν το μεροκάματό τους! Είναι χιλιάδες! Πεινασμένα, ξυπόλητα, κουρελιασμένα, ικετεύουν για κάτι φαγώσιμο ή κάνουν δουλειές ανθυγιεινές για την τρυφερή ηλικία τους. Είναι οι αυριανοί κλέφτες και εγκληματίες της Κινσάσα. Προτείναμε στον υπουργό παιδείας να τα μαζέψει στα σχολεία και να καθιερώσει σχολικά συσσίτια με ανανάδες, μπανάνες, αβοκάδες, μάνγκα και πάι - πάι, τροπικά φρούτα που αφθονούν κατά κόρον. Το χέρι σου ν' απλώσεις στους κήπους και στα χωράφια κόβεις τροπικά φρούτα άφθονα. Είναι προτιμότερο, παρά να τριγυρίζουν πεινασμένα, να τα εκμεταλλεύονται κάθε είδους έμποροι, να τα σπρώχνουν στην πορνεία, τα ναρκωτικά και την εγκληματικότητα. Μας απάντησαν ότι δεν υπάρχουν χρήματα για σχετικά κτίρια! Κι όμως οι καταθέσεις της ντόπιας μαύρης οικονομικής ολιγαρχίας, που μεταφράζεται σε κλίκα του δικτάτορα Μουμπούτου, έχει τόσες καταθέσεις δολλαρίων στις ξένες τράπεζες, που θα τις ζήλευσαν οι Ευρωπαίοι καταθέτες των Ευρωπαϊκών προνομιούχων τάξεων.

Τάσος Παπαδόπουλος
Καθηγητής αποσπασθείς
στα Ελληνικά σχολεία του Ζαΐρ

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Είδος εν ανεπαρκεία

A. Εισαγωγή

Είναι γενικά παραδεκτό ότι παρά τις τόσες ανακαλύψεις και τις τόσο σημαντικές προόδους της παιδαγωγικής και των άλλων επιστημών και παρά το σώρο των πολλαπλών και ποικίλων μέσων διδασκαλίας, τα βιβλία είναι αυτά που κατέχουν πρωταρχική θέση μεταξύ των μέσων της αγωγής, της προόδου και της μόρφωσης του ατόμου.

Ο Χόρχε Λουί Μπόρχες σ' ένα ποίημά του γράφει: «και φανταζόμαστε τον παράδεισο, με τη μορφή μιας βιβλιοθήκης».

Δεν χρειάζονται πολλά λόγια για να αποδειχθεί πόσο ζωτική και άμεση ανάγκη υπάρχει για τη δημιουργία και τη λειτουργία βιβλιοθηκών στους χώρους των σχολείων, των σπιτιών, στους δήμους και τις κοινότητες.

Διδάσκοντας σε μια κοινότητα της Αττικής και έχοντας περιδιαβεί κάμποσα σχολεία τα προηγούμενα χρόνια, αν ήθελα να αναφερθώ με μια λέξη στην εικόνα της σημερινής πραγματικότητας των Σχολικών Βιβλιοθηκών θα έλεγα: ζοφερή έως ανύπαρκτη. Και ενώ όλοι θα συμφωνούσαμε στο πόσο μπορούν να προσφέρουν στη διάπλαση και τη διαμόρφωση των μαθητών και των άλλων ανθρώπων ανεξαρτήτου ηλικίας σε μακροκοινωνικό πια επίπεδο, πολύ απέχουν από το να εκπληρώνουν αυτό το σκοπό.

Οι λίγες σκέψεις που ακολουθούν, πιστεύω ότι θα συμβάλλουν στην κατανόηση της αναγκαιότητας δημιουργίας σχολικών βιβλιοθηκών με κατάλληλα, σωστά, αντικειμενικά και ποικίλου περιεχομένου βιβλία, που θα βοηθήσουν πρώτα και κύρια την πνευματική και ψυχική καλλιέργεια των μαθητών - μελλοντικών πολιτών.

Επίσης, έτσι ο εκπαιδευτικός θα κατορθώσει με τις προϋποθέσεις - δυνατότητες που του παρουσιάζονται στο σχολείο που διδάσκει, να οργανώσει τη βιβλιοθήκη, που θα αποτελέσει χρηστικό εργαλείο όχι μόνο του σχολείου αλλά και για το εν δυνάμει πολιτιστικό κέντρο της επαρχίας. Σε γενικές γραμμές εδώ το έργο του εκπ/κου διευρύνεται, αφού θεωρείται υπεύθυνος όχι μόνον για τους μαθητές του, αλλά και για την πνευματική καλλιέργεια του υπόλοιπου πληθυσμού της επαρχίας. Γιατί η βιβλιοθήκη -πνευματική τράπεζα στην οποία είναι τοποθετημένη άφθονη τροφή του πνεύματος, της επιστήμης και της φύσης- θα βοηθήσει πραγματικά όχι μόνο τους διδάσκοντες και τους διδασκόμενους αλλά και τους άλλους πολίτες στην εύρεση λύσεων, απαντήσεων για οποιοδήποτε θέμα «ταράζει» τη ζωή μας.

B. Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο

1. Η Σχολική βιβλιοθήκη πρόβαλε σαν πρώτη και κύρια ανάγκη, για τη θεμελίωση και εμπέδωση της γνώσης στους μαθητές, στα σύγχρονα σχολεία, ανάγκη που έρχεται να καλύψει τις σύγχρονες αναζητήσεις και τα ποικίλα ενδιαφέροντα των μαθητών στα δύσκολα και πολλές φορές απάντητα προβλήματα της πολυτάραχης ζωής μας.

Πράγματι, βρισκόμαστε στην εποχή που όσο ο άνθρωπος διευρύνει τη σφαίρα των υλικών κατακτήσεων τόσο οδηγείται σε πνευματική σύγχυση, γεγονός που τον κάνει να προβληματίζεται, ν' αναρωτιέται και να οδηγείται στη μελέτη. Φυσική απόρροια είναι, να παρατηρείται στο σύγχρονο άνθρωπο, ένα υψηλό επίπεδο μόρφωσης, προερχόμενο από τα αλληπάλληλα ερεθίσματα ποικίλου περιεχομένου, που δέχεται από το περιβάλλον του. Στην περίπτωση του μαθητή, πριν ακόμη ενταχθεί στο χώρο της α-βάθμιας εκπαίδευσης έχει αναπτυγμένο το δικό του πνευματικό επίπεδο και προσπαθεί να το διευρύνει όχι τόσο από τα σχολικά βιβλία όσο από τα εξωσχολικά που θα περιέχει η βιβλιοθήκη του Σχολείου του. Ένας λοιπόν λόγος ύπαρξης της Σχολικής βιβλιοθήκης, είναι να συμβάλλει στην κάλυψη των πνευματικών αναγκών του μαθητή, δίνοντάς του τη δυνατότητα να αναζητήσει τρόπους λύσης των προβλημάτων του.

2. Ένας δεύτερος λόγος είναι η πληθώρα των βιβλίων που κυκλοφορεί στην αγορά, παρουσιάζοντας αισθητή την ανάγκη της ύπαρξης βιβλιοθήκης στα Σχολεία, επιδιώκοντας μ' αυτόν τον τρόπο να αποφευχθεί η παραπληροφόρηση και η προπαγάνδα που έρχεται να δημιουργήσει σύγχυση στον εσωτερικό αδιαμόρφωτο κόσμο του μαθητή.

3. Εξάλλου δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε το γεγονός, πως εφόσον το κράτος - ο κρατικός μηχανισμός έχει ήδη τον έλεγχο του διοικητικού πλαισίου, προσπαθεί έμμεσα να επιβληθεί, να κατευθύνει, να δημιουργήσει το δικό του ιδεολογικό πλαίσιο, μέσω της Σχολικής βιβλιοθήκης. Με

την ίδρυση και λειτουργία μιας βιβλιοθήκης στο χώρο του Σχολείου κατορθώνει ο κρατικός μηχανισμός να διαμορφώνει και να διαπλάθει το πρότυπο - μοντέλο του μαθητή που αυτός επιθυμεί, επιδιώκει. Γι' αυτό στοχεύει στη διαλογή - εκλογή ορισμένων βιβλίων με τα οποία θα εμπλουτισθεί η βιβλιοθήκη, επιδιώκοντας μέσα από την ανάγνωση αυτών, να κατευθύνει το μαθητή προς τις αξίες, ιδεώδη, πιστεύω, πλάθοντας το τέλειο μοντέλο -κατά την κρίση του- του αυριανού πολίτη.

4. Την ιδεολογική αυτή κατεύθυνση την πραγματοποιεί όχι μόνον με τα σχολικά - εξωσχολικά βιβλία των μαθητών, αλλά και με το να επιβάλλει τη χρήση βοηθητικών βιβλίων από τους διδάσκοντες, προκειμένου να επιτύχει το στόχο του. Να χαράξει την πορεία που θέλει, μια ενιαία πολιτική, μια κοινωνική αντίληψη στη βάση της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, η βιβλιοθήκη έρχεται να κατοχυρωθεί για πρώτη φορά και νομικά με το νόμο 1566/85 άρθρο 43: «για την ίδρυση και λειτουργία αυτής σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης». Πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 43 γίνεται λόγος: για τις δαπάνες που απαιτούνται για τον εμπλουτισμό των Σχολικών βιβλιοθηκών που εγγράφονται σχετικές πιστώσεις στον προϋπολογισμό του ΥΠΕΠΘ οι οποίες διατίθενται στις νομαρχίες, για τον εμπλουτισμό των Σχολικών βιβλιοθηκών που είναι έργο των Σχολικών επιτροπών, που διαχειρίζονται τις σχετικές πιστώσεις αγοράζοντας βιβλία από τον κατάλογο που καταρτίζει η συγκεκριμένη επιτροπή. Πρέπει να υπαγραμμισθεί εδώ πως ο τρόπος διάθεσης των πιστώσεων ορίζεται με αποφάσεις του Υπουργού Παιδείας και όχι μόνο ο τρόπος διαθεσιμότητας, αλλά και ολόκληρος ο θεσμός της βιβλιοθήκης καθορίζεται από αυτόν.

Από τη σύντομη «αποκρυπτογράφηση» των εδαφίων παρ. 3, παρ. 4 του άρθρου 43 του Νόμου 1566/85 γίνεται αντιληπτό πως ο νόμος αυτός παρουσιάζει δυο χαρακτηριστικά: α) είναι συγκεντρωτικός και β) δυνητικός.

Όσον αφορά το πρώτο χαρακτηριστικό, ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι εκείνος που κατέχει τις συνολικές δυνατότητες καταγραφής, διαχείρισης, σύνταξης καταλόγου για τα βιβλία που πρόκειται να εμπλουτίσουν τη Σχολική Βιβλ/κη.

Ενώ δυστυχώς σε πολλές υπουργικές συνεντεύξεις και αγορεύσεις στη Βουλή, αλλά και στην εισηγητική έκθεση έχει διακηρυχθεί, ότι προωθείται αποφασιστικά η αποκέντρωση και εισάγεται ο δημοκρατικός προγραμματισμός της παιδείας ή ότι εξασφαλίζεται η συμμετοχή του λαού στην οργάνωση και τους μηχανισμούς της εκπαίδευσης, πρόκειται σε τελική ανάλυση, για εικονικό καθαρά χαρακτήρα της λαϊκής συμμετοχής που αντί το κράτος να εκχωρεί τον έλεγχο στους ενδιαφερόμενους, επεκτείνει τον έλεγχό του στο όνομα της «λαϊκής συμμετοχής». Κατανοούμε, δηλαδή, πως ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του νόμου, αναιρεί από τους παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, πρώτα και κύρια από τους διδάσκοντες και διδασκόμενους και ύστερα από τους κοινωνικούς φορείς τον εμπλουτισμό της Σ.Β. με νέα βιβλία. Εκτός όμως από τον ευδιάκριτο πλέον συγκεντρωτισμό του νόμου, περιέχει και δυνητικά στοιχεία, με την έννοια πως τα περισσότερα θέματα που σχετίζονται με την ίδρυση - λειτουργία της Σ.Β. -όπως φαίνονται από τα εδάφια του άρθρου 43- ρυθμίζονται από τον ΥΠΕΠΘ, δίνοντάς τους άμεση προτεραιότητα. Στην ουσία, δηλαδή, παραπέμπει τη λειτουργία αυτών στο μέλλον, δίνοντας στον Υπουργό τη δυνατότητα της συνολικής επεξεργασίας του πλαισίου, μέσα στο οποίο θα λειτουργήσουν.

Ο δυνητικός χαρακτήρας του νόμου 1566/85 άρθρο 43, καταδεικνύεται και από το γεγονός ότι έξι χρόνια μετά την εφαρμογή του νόμου για τη λειτουργία της Σ.Β. παραμένει ένα άπιαστο όνειρο, φρούδα ελπίδα και η δημιουργία της, μ η χρησιμοποίησή της ο εμπλουτισμός της βασίζεται σε πρωτοβουλιακές ενέργειες των διδασκόντων ή του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων παρά σε μια συνολική κατεύθυνση - στήριξη της Πολιτείας.

Συμπληρωματική των απόψεων του ν. 1566/85 είναι η πρώτη Υπουργική απόφαση που αναφέρεται στην ίδρυση και λειτουργία «βιβλιοθήκης του εκπαιδευτικού προσωπικού» - Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ /577/10.2.86. Δεν πρόκειται για ρυθμίσεις που αφορούν τις λεγόμενες «σχολικές βιβλιοθήκες» όπως ρητά τονίζεται, αλλά μας δίνει κάποια συμπληρωματικά και αποκαλυπτικά στοιχεία.

Καταρχήν, αναιρείται το σχήμα της λαϊκής συμμετοχής με την υπερευκέντρωση των εξουσιών γύρω από το πρόσωπο του Υπουργού Παιδείας και των αρμόδιων κεντρικών οργάνων της Πολιτείας, και όχι των αποκεντρωμένων οργάνων όπως τα σχολικά συμβούλια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για τον εμπλουτισμό των Σχολ. βιβλ/κων. Κατά δεύτερο, αναιρεί το δυνητικό χαρακτήρα της λειτουργίας των Σ.Β., αφού προβλέπει ίδρυση και λειτουργία αυτών όχι στο δημοτικό αλλά στο Γυμνάσιο και το Λύκειο. Στην ουσία υπονομεύει, ακυρώνει την ενιαία υποχρεωτική εκπαίδευση του εννιάχρονου υποχρεωτικού σχολείου, στο βαθμό που για τα έξι χρόνια του υποχρεωτικού δημοτικού δεν προβλέπει σχολική βιβλιοθήκη. Θα μπορούσε κανείς να επισημάνει τις θετικές προεκτάσεις που μπορεί να έχει η υπουργική απόφαση για τη λεγόμενη «σχετική αυτονομία» των εκπαιδευτικών της δημοτικής εκπαίδευσης, αν φυσικά δεν υπήρχαν τα «βιβλία του δασκάλου». Η νέα ρύθμιση έχει ενδιαφέρον, μιας και προβάλλει τη διάκριση των δυο βαθμίδων εκπαίδευσης και αντίστοιχα τη διάκριση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σ' αυτές.

Γ. Κριτήρια εμπλουτισμού της Σ.Β.

Όπως έχει αναφερθεί πρωτίτερα, τα βιβλία της Σ.Β. έχουν ορισθεί από τον ειδικό κατάλογο του Υπουργείου Παιδείας, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 5 του Νόμου 1566/85. Το ερώτημα που ανακύπτει εύλογα είναι ποιά κριτήρια πρέπει να συγκεντρώνει το περιεχόμενο του βιβλίου για να κριθεί ως άξιο για να συμπεριληφθεί στη βιβλιοθήκη, καθώς και ποια βιβλία θεωρούνται ιδανικά για τα παιδιά της α' βαθμιας εκπαίδευσης. Ήδη η απορία έχει απαντηθεί, εφόσον το ΥΠΕΠΘ έχει συντάξει έναν ορισμένο κατάλογο βιβλίων με κριτήρια αξιολόγησης παρόμοια μ' αυτά της UNESCO. Δεν αρμόζει στη βιβλιοθήκη του Σχολείου να περιέχει βιβλία με απαράδεκτο αισθητικό επίπεδο και περιεχόμενο ρατσιστικό, φασιστικό, πολεμοκάπηλο, αντικοινωνικό, σωβινιστικό. Σύμφωνα με την Εγκύκλιο του ΥΠΕΠΘ, τα βιβλία θα πρέπει να είναι γραμμένα στη νέα ελληνική, να έχουν πληρότητα, αρτιότητα λόγου, να παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο και να ανταποκρίνονται στην αντιληπτικότητα και τη δεκτικότητα των παιδιών κάθε ηλικίας, καταξιωμένα έργα διαπρεπών Ελλήνων συγγραφέων που έχουν γραφεί σε λόγια γλώσσα δεν θα αποκλείονται, αλλά η επιλογή τους θα γίνεται με μέτρο. Τα βιβλία ως προς το περιεχόμενό τους να προβάλλουν αξίες, πρότυπα, θέσεις ανθρωπιστικές και κοινωνικές. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως το περιεχόμενό τους θα υποβαθμίζεται στο επίπεδο της κατήχησης ή του κηρύγματος, ούτε ότι ο εννοιολογικός πλούτος είναι αρκετός για να καλύψει τυχόν απουσία συγγραφικών αρετών.

Ειδικότερα, το περιεχόμενό τους, σύμφωνα με την παραπάνω εγκύκλιο, θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από:

- 1) Αισιόδοξη, ρεαλιστική αντίληψη για τη ζωή και τη δημιουργία έτσι ώστε, χωρίς να εξωραϊζεται η πραγματικότητα, η σκέψη και η βούληση να ενθαρρύνονται για να συλλάβουν το όραμα ενός καλύτερου μέλλοντος.
- 2) Πίστη στον άνθρωπο, σεβασμό της αξιοπρέπειάς του και έξαρση της προσπάθειάς του για ατομική ανάπτυξη στα πλαίσια της ευγενικής αμίλλας με σκοπό της κοινωνική πρόοδο.
- 3) Καλλιέργεια της ιδέας της ειρήνης και της φιλικής συνύπαρξης μεταξύ των λαών, καθώς και το σεβασμό προς τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα, τις αξίες και τον τρόπο ζωής όλων των λαών της γης.
- 4) Προβολή της ιδέας της ισότητας και απόρριψη της διάκρισης των ανθρώπων με κριτήριο το χρώμα, τη θρησκεία, το φύλο, την εθνικότητα ή την κοινωνική προέλευσή τους.
- 5) Καταπολέμηση του φανατισμού, του δογματισμού, της δεισιδαιμονίας, του ατομικισμού, του στείρου ανταγωνισμού, του ελιτισμού, του σωβινισμού και του πνεύματος εθνικού διχασμού.
- 6) Προβολή της ψυχραιμής αντιμετώπισης των κάθε λογής προβλημάτων, της νηφαλιότητας, της ορθολογικής έρευνας, της αντικειμενικότητας και της απελευθέρωσης από τις όποιες ιδεολογικές παρωπίδες.
- 7) Υπεράσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων που επικεντρώνονται τόσο στην ιδέα της κοινωνικής δικαιοσύνης, όσο και στην ιδέα της ελευθερίας.
- 8) Προώθηση της «κοινωνικοποίησης» του νέου, ώστε να αντιληφθεί τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του, να ενστερνιστεί το ιδεώδες της δημοκρατίας, την οποία θα κληθεί αύριο να υπηρετήσει ως ενεργός πολίτης.
- 9) Προσέγγιση στα ιδεώδη της ελληνικής ιστορίας, καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης και αυτογνωσίας, καθώς και προβολή πολιτιστικών αξιών και παραδόσεων του ελληνικού λαού.

10) Σεβασμό προς τα γνήσια και δημιουργικά ιδεώδη της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, όπως αυτά εκφράζονται στο χώρο της ιστορίας και της τέχνης.

Εκτός από το πνεύμα του περιεχόμενου των σχολικών βιβλίων, τα επιλεγόμενα βιβλία -εξωσχολικά- της βιβλιοθήκης πρέπει: α) να αναπτύσσουν τη διάνοια, την ηθική βούληση των παιδιών, β) να μην προβάλλουν θεωρίες που διδάσκουν την έλλειψη σεβασμού, γ) να ατενίζουν θαρραλέα και αισιόδοξα το μέλλον, να καλλιεργούν ευγενικά συναισθήματα και υψηλές επιδιώξεις και να εμπνέουν στον αγώνα για την οικοδόμηση μιας ανθρωπιστικής κοινωνίας. Θετικά στοιχεία των έργων είναι ο ενθουσιασμός, η εμπνευσμένη διάθεση, η αισιοδοξία και το χιούμορ.

Δ. Γενική Αποτίμηση - Προτάσεις

Αν και αποδείξαμε σε γενικές γραμμές τη χρησιμότητα και χρηστικότητα της Σχολικής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση, που συμβάλλει θετικά στη διαμόρφωση χαρακτήρων, καθώς και κατά πόσο μπορεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει προσωπικά στην ίδρυσή της, όμως δυστυχώς η ύπαρξή της είναι ελάχιστη στα σημερινά σχολεία. Τόσο από το νόμο 1566/85 όσο και από τις μετέπειτα εγκυκλίους, κυρίως Γ1 /557/10.2.86 το θεσμικό πλαίσιο έχει συγκεντρωτικό χαρακτήρα, αφού αφυδατώνει την πρωτοβουλία των διδασκόντων αλλά και των άλλων εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική μαθησιακή διαδικασία, δίνοντας στον Υπουργό Παιδείας τη δυνατότητα καθορισμού ίδρυσης, αγοράς βιβλίων και εμπλουτισμού της βιβλιοθήκης. Πρόκειται δηλαδή για ένα ακυρωτικό θεσμικό πλαίσιο εφ' όσον ελαχιστοποιεί τη δυνατότητα πρωτοβουλιών για τη Σ.Β. από τους άμεσα ενδιαφερόμενους.

Όμως, πέρα από το νομοσχέδιο, στο βαθμό που τα κονδύλια είναι μικρά, αφαιρείται η δυνατότητα αγοράς εξωσχολικών βιβλίων για τον εμπλουτισμό αυτής. Δυστυχώς πολλές φορές συμβαίνει με λύπη να διακρίνουμε την έλλειψη της βιβλιοθήκης στα σχολεία, δίνοντας βαρύτητα σε άλλες δραστηριότητες όπου και σπαταλάται κάποιο σημαντικό χρηματικό ποσό, αδιαφορώντας για το πραγματικό «θεμέλιο» της γνώσης.

Στο θέμα της κατανομής του καθορισμένου χρηματικού ποσού από το ΥΠΕΠΘ στις διάφορες Νομαρχίες, χρειάζεται να υπογραμμίσουμε πως απαιτείται να καταγραφούν οι σημερινές ανάγκες τόσο των μαθητών όσο και των διδασκόντων και πολύ περισσότερο των κατοίκων της έδρας και της περιοχής του σχολείου, στο βαθμό που το άρθρο 43 παρ. 1 τονίζει, είτε σε μικροκοινωνικό επίπεδο όπως σχολεία περιοχής, είτε σε μακροκοινωνικό.

Να γίνουν συγκριτικές μελέτες και από την άποψη της χωροταξικής κατανομής (για παράδειγμα τα παιδιά των υποβαθμισμένων ορεινών περιοχών έχουν μεγαλύτερη ανάγκη τη Σ.Β. από τα παιδιά των αστικών κέντρων). Στην ουσία, λοιπόν, απαιτείται να καταγραφούν οι ανάγκες των παιδιών στις υποβαθμισμένες οικονομικά περιοχές της χώρας και να γίνει η ανάλογη δραστηριοποίηση της Πολιτείας γύρω από το κεφάλαιο «Σχολική βιβλιοθήκη και ενεργοποίησή της».

Στο ίδιο πάλι άρθρο 43 παρ. 1 του Νόμου 1566/85 αναφέρεται όχι μόνον η χρήση της Σ.Β. από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, αλλά και από τους κατοίκους της έδρας, της περιοχής του Σχολείου, να αποτελέσει μικρό πολιτισμικό κέντρο σε επίπεδο γειτονιάς - νομού - περιφέρειας.

Μια βιβλιοθήκη πραγματικά λειτουργική και ανοιχτή στο σύνολο των ενδιαφερομένων, αντίθετη με τη συντήρηση, την προγονοπληξία και το μουσειακό και παράλληλο κίνητρο - κέντρισμα για δημιουργική μελέτη.

Επίσης σχετίζεται άμεσα με τις νέες αντιλήψεις για το ρόλο του σχολείου στις σύγχρονες συνθήκες: ρόλο που ν' ανταποκρίνεται τόσο στις εθνικές - κοινωνικές ανάγκες, όσο και ειδικότερα στις απαιτήσεις των νέων ανθρώπων που έτσι κι αλλιώς βιώνουν το φαινόμενο του καταναλωτικού πολιτισμού και του ορμαγδού της πληροφόρησης.

Η στήλη, αφού ανανέωσε την οικονομική σύμβασή της, συνεχίζει και να εκδίδεται και να τυπώνεται και να σαρκάζει. Ζητάμε —εκ νέου— την κατανόηση, την ανοχή και κυρίως την ευφύα σας...

* Τα έθνη των εμπορών επί ποδός! Ανθρώπινο αίμα μυρίζει. Οι ιστορίες για τους εμπόρους των εθνών θα ξαναγραφτούν.

* «Όλο κάτι άσχετοι κερδίζουν, με κόλπα και εφέ». Λαϊκό άσμα. Προσυπογράφουμε, κάνοντας ταυτόχρονα την αυτοκριτική μας.

* Οι εξουσίες γενικώς χαϊδεύονται σαν ερωτιάρες γάτες. Οι εξουσίες σε λίγο θα ξανασυγκρουστούν. Πάλι όμως θα ζητήσουν από το λαό να γίνει συνοδοιπόρος τους.

* Ξεχάστε τις ελπίδες, την ανοχή και τις ενδοχές σας. Τότε ίσως νικήσετε.

* Οι εργάτες της ΕΒΟ στο δρόμο. 12 Σεπτεμβρή 1990. Απέκλεισαν την Εθνική. «Άφησαν την παραγωγή των όπλων και «κρίνουν» την κυβέρνηση. Από το όπλο της κριτικής στην κριτική των όπλων», υποστηρίζουν ορισμένοι.

* Λοτοφάγοι, ακτοφάγοι, ιστοριοφάγοι. Χρειάζεται να υπενθυμίσουμε μήπως πως όσο περισσότερο πνεύμα έχει κανείς, τόσο λιγότερο είναι με την κυβέρνησή του;

* Αγαματοποιοί απολύθηκαν για να προσληφθούν αμέσως άλλοι, νέοι αγαματοποιοί. (Μ' αφορμή τις εξελίξεις στην χώρα των «πρώην»).

* Εκεί οι συνταγματάρχες ανέλαβαν να σώσουν τη χώρα, εδώ το κασέ των συνταγματολόγων ανεβαίνει. Είμαστε στην περίοδο των νέων συνταγματοποιών.

* «Προλετάριοι της Σοβιετικής Ένωσης ερωθείτε, αλλοιώς πυροβολώ». Λόγια του Γεράσιμ που μετέφεραν στην Αθήνα αυτήκοοι και αυτόπτες μάρτυρες που στείλαμε το καλοκαίρι στη Μόσχα. Ήσαν εκεί.

* Γέλτσιν, στην Κόκκινη Πλατεία, 25 Αυγούστου 1991. Όταν φυσάει δυνατός αέρας τα σκουπίδια πετάνε ψηλά για να ξαναπέσουν στο βούρκο αργότερα. Εδώ είμαστε και τα ξαναλέμε.

* Αιέν αριστεύειν και υπέροχον έμμεναι άλλων. Το θυμόσαστε από τα παιδικά και γυμνασιακά σας χρόνια; Συγκρατήστε το. Αρχαία στο Νηπιαγωγείο από του χρόνου. Οι γλωσσοαμύοντορες επιστρέφουν.

* «Δεν υπάρχει κανένα κεκτημένο» είπε ο πρωθυπουργός της χώρας στη Διεθνή Έκθεση της Θεσσαλονίκης. Ecce homo! (Ιδού ο άνθρωπος).

* Το 1/3 του πλανήτη βρίσκεται στα όρια της ανθρώπινης εξαθλίωσης. (Εφημερίδες). Εμπρός της γης οι κολασμένοι, ή όχι;

* Τα νέα μέτρα για την παιδεία. Εξετάσεις, λιτότητα, εργασιακή πειθαρχία. Όπως θάλεγε και ο Μπαμπινιώτης: «άπαντας η παιδείσιν ημέρους τελεί».

* Η φήμη ότι μετά την ανακοίνωση της πρώτης δέσμης των μέτρων επώθησε, σε οργισμένη φίλη η οποία ανέβηκε στην ΟΛΜΕ, από νεόκοπους εκσυγχρονιστές «άνθρωπων, γίγνωσκε της οργής κρατείν», ελέγχεται ως ανακριβής.

* Φημολογείται ότι οι νέοι σχολικοί σύμβουλοι, στα πλαίσια της αποκομματικοποίησης, θα πουν στον υπουργό Παιδείας:
- Εμείς δεν έχουμε πολιτικές απόψεις. Είναι πολύ πιθανόν ο υπουργός ν' απαντήσει:
- Πολύ καλά, πάρτε τις δικές μου.

* Ταρτούφοι, ραμπαγάδες, ταρταρίνοι, γασμούλοι, βυζαντινοί, λεβαντινοί.

* Με αφορμή τις απειλές για εκλογές, η στήλη σας προτρέπει να θυμηθείτε ότι «Οι πολιτικοί όρκοι, είναι εισιτήρια θεάτρου».

Ξένη δημοσίευση

«Γάμοι ετοιμάζονται και πάλι ανάμεσα στους Μέρντοχ της χώρας με τον αποκαθαρμένη σοσιαλδημοκρατία. λέγε με Αντρέα..

Κουμπάρος, ή πρόσχημα κατ' άλλους, ο τρομονόμος. Παρακαλείται ο κυρίαρχος λαός να φέρει τα κουφέτα του. Ο γάμος θα είναι πολιτικός.

Το επόμενο διαζύγιο θα εξαρτηθεί από τα συμφέροντα των συζευγμένων.

Ο εσμός των τζαμπατζήδων που ενδέχεται να προσέλθει με πλακάτ του τύπου «ζήτω η ελευθερία του τύπου», παρακαλείται να συμπεριφερθεί κόσμια».

Έρμε λαέ! Ελευθεροτυπία ανάπηρη πάλι σου τάζουν!

* Κόψιμο στις συντάξεις, περικοπές στο ασφαλιστικό. Μήπως ισχύει η συνταγή ότι προσπαθούν να λιγοστέψουν τον λαό για να χωρέσει η βουλμία τους;

* Βομβαρδίστε τα επιτελεία. Δεν είναι διαταγή για τη γειτονική χώρα. Ανάγκη των καιρών είναι. Βομβαρδίστε όλα τ' αντιδραστικά επιτελεία.

* Ξαναδιάβασα τις νεότερες απόψεις του Μ. Ανδρουλάκη για τη σύγκλιση του προσδευτικού χώρου. Συγγνώμη προκαταβολικά από τις φεμινίστριες (λέγε με...), αλλά το δίλημμα για «το φτερό τ' ανέμου» επανατίθεται:
- Πολιτικός άνδρας ή πολιτικός ανδρουλάκης;

* Εφημερίδα Αυγή 25.8.91. Ο Θ. Γεωργακόπουλος ξαναχτυπά. «Το ΚΚΕ είναι εκτός συνταγματικού τόξου» ή αλλοιώτικα είναι δύναμη εκτός των συνταγματικών ορίων. Προσωπική λύση ή ο καθείς και τα τόξα του; Εγώ πάντως ήδη πρότεινα, «αφού το ΚΚΕ στην παρανομία, πόσο μάλλον...», «καλού - κακού ξεσκονίστε τα συνηματικά σας».

* Παλαιστίνη, Κύπρος, Β. Ιρλανδία, για να περιοριστώ στα περίξ. Όχι ακόμα. Προς το παρόν το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση, το δικαίωμα στην πατρίδα, το χρησιμοποιούν Μεσευρωπαίος, Κροάτες κλπ. Η τιμή στους ηττημένους. Victis Homow!

* Οι εκλογές ανήκουν στους πολίτες, η εξουσία και η δικαιοσύνη ανήκει στους πολιτικούς. (Αφιερωμένο στους οπαδούς του Μοντεσκιέ που ακόμα πιστεύουν στην διάκριση των εξουσιών: στην εποχή των μονοπωλίων, και του κεφαλαίου. Αυγοτάραχο οι εξουσίες φίλτατοι, αυγοτάραχο).

* Και επειδή η στήλη είναι διαχρονική: «Δεν καθιερώθηκε ποτέ από το ανθρώπινο γένος πιο ολέθριο έθιμο από το χρήμα: αυτό εκπορθεί πόλεις, αυτό ξεσηκώνει ανθρώπους από τα σπίτια τους, αυτό παρασύρει και διαστρέφοντας τα καλά μυαλά τα σπρώχνει σε αισχρές πράξεις». (Σοφοκλή Αντιγόνη, 295)

* Οι ισχυροί προστατεύουν τη δικαιοσύνη, γι' αυτό όταν κάποιος είναι ύποπτος δεν είναι πια αθώος. (Ρακίνας).

* Ο νόμος του τρόμου και ο τρόμος του νόμου βασιλεύει στη χώρα. Οι επτά επί Κορυδαλλώ. Αλλά... Οι σημερινοί Ηρακλείς της ελευθεροτυπίας χτεςινοί διαπρύσιοι κήρυκες της συναίνεσης μήπως δεν είναι; Ποιοί αύριο τις ειδήσεις και τις πράξεις «των αδυνάτων» θα ελέγχουν;

* Τι θα πράξει φέτος η μεγαλουργός νεότητα; Απορία...

* Άνεργος Αλβανός. Να κλάψει ή να κλέψει; Άλλη απορία.

* «Εν τούτω νίκα». Σύνθημα στις Δυτικές Συνοικίες της Αθήνας. Όλα είναι πλέον καθαρά. Οι απορίες μας τελείωσαν.

* Οι σκοποί των Σκοπίων. Η πρώτη προσέγγισή μας είναι ότι το δύσκολο δεν είναι να φτιάξεις ένα κράτος, το δύσκολο είναι να το συντηρήσεις...

Αθλήματα όμως μας έρχονται στο νου τα λόγια του Ρήγα:

Βούλγαροι κι Αρβανίτες
και Σέρβοι και Ρωμιοί
νησιώτες κι Απειρώτες (...)
για την ελευθερία να ζώσομεν σπαθί.

* Ιούλιος 1991. Ήσαν όλοι εκεί όπως άρμοζε στους πατέρες και στις μητέρες του Έθνους. Ασπόνδυλοι παλαμακιστές, όψημοι νεοσταζίτες, τηβενούχοι, κορδακιζόμενοι. Η υποδοχή του άρχοντα Μπους ήταν επιβλητική. Εμείς είμαστε απ' έξω. Ανάμεσα Ομήρου και Αμερικής μπροστά στο Γέρο του Μωριά. Κάποιοι πάλι έσωσαν την τιμή της χώρας...

* Το άρθρο με τίτλο «πυγολείχοντας τον πλανητάρχη», αφιερωμένο στη υποδοχή Μπους το έκοψε ο διευθυντής και ίσως καλά έπραξε. Με τόσα που γίνονται γύρω...

* «Η κατάσταση θα καθοριστεί από την εξέλιξη των πραγμάτων». Η Καραμανλική αυτή έκφραση που ειπώθηκε για το πραξικόπημα στην ΕΣΣΔ προδίδει τη διορατικότητα του ανδρός, σε συνδυασμό με τον πολιτικό του ρεαλισμό, τη λακωνική διάσταση, ακρίβεια, σαφήνεια και ενάργεια του. Αλλά, πείτε μου ειλικρινά. Ως φιλόλογοι τι βαθμό θα βάζατε σ' αυτό το μνημείο νοηματικής πληρότητας;

* «Ουδείς είναι υπεράνω των νόμων». Πολύδωρας έφα. Κάθε λαός και οι νόμοι του ή αλλοιώτικα «βάζω τους νόμους, βάζεις το λαό»;

* Κυρίους Δούκα - Τουλούπη κλπ. Με αφορμή τις εκτενείς συνομιλίες σας με τον κ. Υπουργό, ο οποίος τυγχάνει να είναι Σαρακατσάνος, οφείλω να σας επαναλάβω: «Η συμμαχία ανθρώπου και αλόγου είναι ωφέλιμη. Με την προϋπόθεση όμως ότι θα είσαι ο άνθρωπος και όχι το άλογο».

* Κύριε υπουργέ. Με αφορμή τις φορολογικές δηλώσεις του ύψους των 90.000 μηνιαίως από τη «βιομηχανική τάξη», παρακαλώ και προκαλώ να δοθεί η δυνατότητα εις την τάξη των μισθωτών να κάνει «αντίδοσιν της ουσίας» με τους πρώτους. (Λυσίας, Λόγος υπέρ αδυνάτου παρ. 9). Προτίθεμαι ν' ανταλλάξω την οργανική μου θέση, τα δεκαπενθήμερά μου και όλες τις «κατακτήσεις του κλάδου», για ένα βιομηχανικό ψωροεισόδημα των 90.000 δρχ. Ζητάω πολλά;

* Προσγειωθείτε. «Οι μεν γαρ πλούσιοι τοις χρήμασιν εξωνούνται τους κινδύνους, οι δε φτωχοί υπό της παρούσης απορίας σωφρονεῖν αναγκάζονται».

* Κοζάνη - Λαύριο - Αχαΐα. Το κέντρο κυκλώνεται από την περιφέρεια.

* Βραχονησίδες πουλιούνται στο Αιγαίο. Οι εραστές της αποκεντρωμένης δημοκρατίας μπορούν ν' αποκτήσουν το δικό τους νησί. Αργότερα ζητούν την αυτοδιάθεσή του. Από την εποχή των «κολλητών» στην κοινωνία των «πωλητών». Η φάση των πολιτών είναι μπροστά μας.

* Τα κόλλα του κόλλου. Θαμμένους ζωντανούς νίκησαν τους Ιρακινούς στρατιώτες οι Γιάνκηδες. Για όσους εκστασιάστηκαν στην θύελλα της ερήμου και στους νέους Σιρανό ντε Μπερζεράκ. Χασάπηδες οι θησαυροί.

* Αισιοδοξείτε. Τίποτε δεν είναι ψηλότερο από τους ανθρώπους. Ανεβάστε τον πήχυ πιο πάνω. Μην περιμένετε νάρθει το μέλλον σε σας. Πηγαίνετε εσείς σ' αυτό. Θα έλεγα μάλιστα ότι τα ομαδικά ταξίδια είναι πιο συμφερτικά.

Βιβλιοπωλείο ΓΡΗΓΟΡΗ

ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΟΛΩΝΟΣ 71 ΑΘΗΝΑ ☎ 362 9684

ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΟΞΦΟΡΔΗΣ

BELLES LETTRES

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ-ΠΑΤΕΡΙΚΑ

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΕΧΝΗ

ΧΟΜΠΥ-ΣΠΟΡ

ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

ΔΟΚΙΜΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΝΕΟΕΛ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Β Β
Ι Ι
Β Β
Λ Λ
Ι Ι
Α Α

Για το νηπιαγωγείο.

Για το δημοτικό.

Για το γυμνάσιο.

Για το λύκειο.

Για όλες τις δέσμες.

Για το μαθητή, το σπουδαστή,
το δάσκαλο, τον καθηγητή.

Η υπεύθυνα
πληροφόρηση
Η πλούσια
Βιβλιογραφία και
Θεματολογία
Οι καλές τιμές μας
Εγγυώνται
την καλύτερη
αξιοποίηση
του επιδόματός σας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ

35 ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑ

ΣΤΟ ΚΑΛΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ

ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Μπορείτε να βρείτε τα «αντιτετράδια της εκπαίδευσης» στα παρακάτω βιβλιοπωλεία της Αθήνας:

ΒΙΒΛΙΟΓΩΝΙΑ Ακαδημίας 57
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 31 Κάνιγγος 31
 ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ Ζωοδόχου Πηγής 21
 GUTENBERG Σόλωνος 103
 ΓΡΗΓΟΡΗΣ Σόλωνος 73
 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ Ε. Μπενάκη
 ΕΣΤΙΑ Σόλωνος
 ΘΕΜΕΛΙΟ Σόλωνος 84
 ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Κωλέττη 2
 ΚΑΡΑΒΙΑ Ακαδημίας 58
 ΚΟΜΜΟΥΝΑ Θεμιστοκλέους
 ΜΗΝΥΜΑ Σόλωνος 83
 ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ Ακαδημίας 57
 ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ Ιπποκράτους 23
 ΠΑΡΑ ΠΕΝΤΕ Ιπποκράτους 52
 ΠΑΡΟΥΣΙΑ Σόλωνος 94
 ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ (Αθήνα και Θεσ/νίκη)
 SOLARIS Μπότση 6
 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ Μαυροκορδάτου 3
 ΤΟΛΙΔΗΣ Σόλωνος 71
 ΧΝΑΡΙ Κιάφας και Ακαδημίας
 ΑΙΟΛΟΣ Σόλωνος
 ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ (στην Ηλιούπολη)

Στα περίπτερα: Κάνιγγος - Νομικής - Φυσικείου - Χημείου

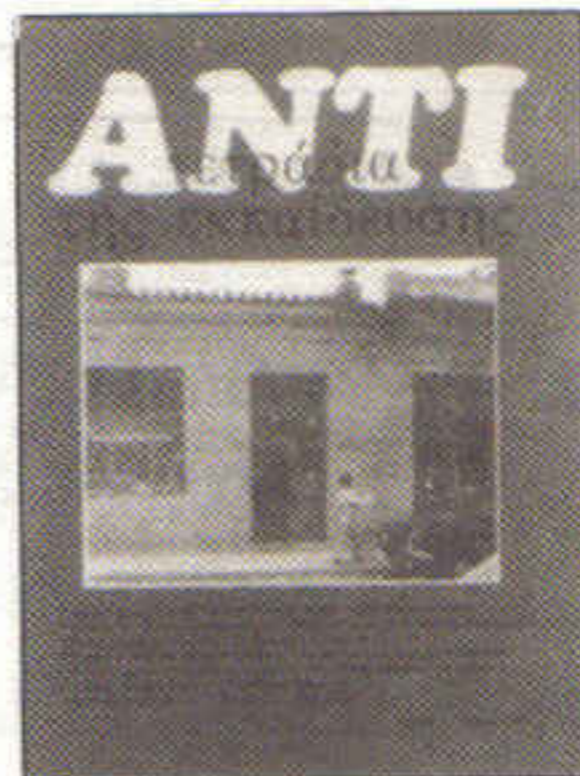
Θεσσαλονίκη:

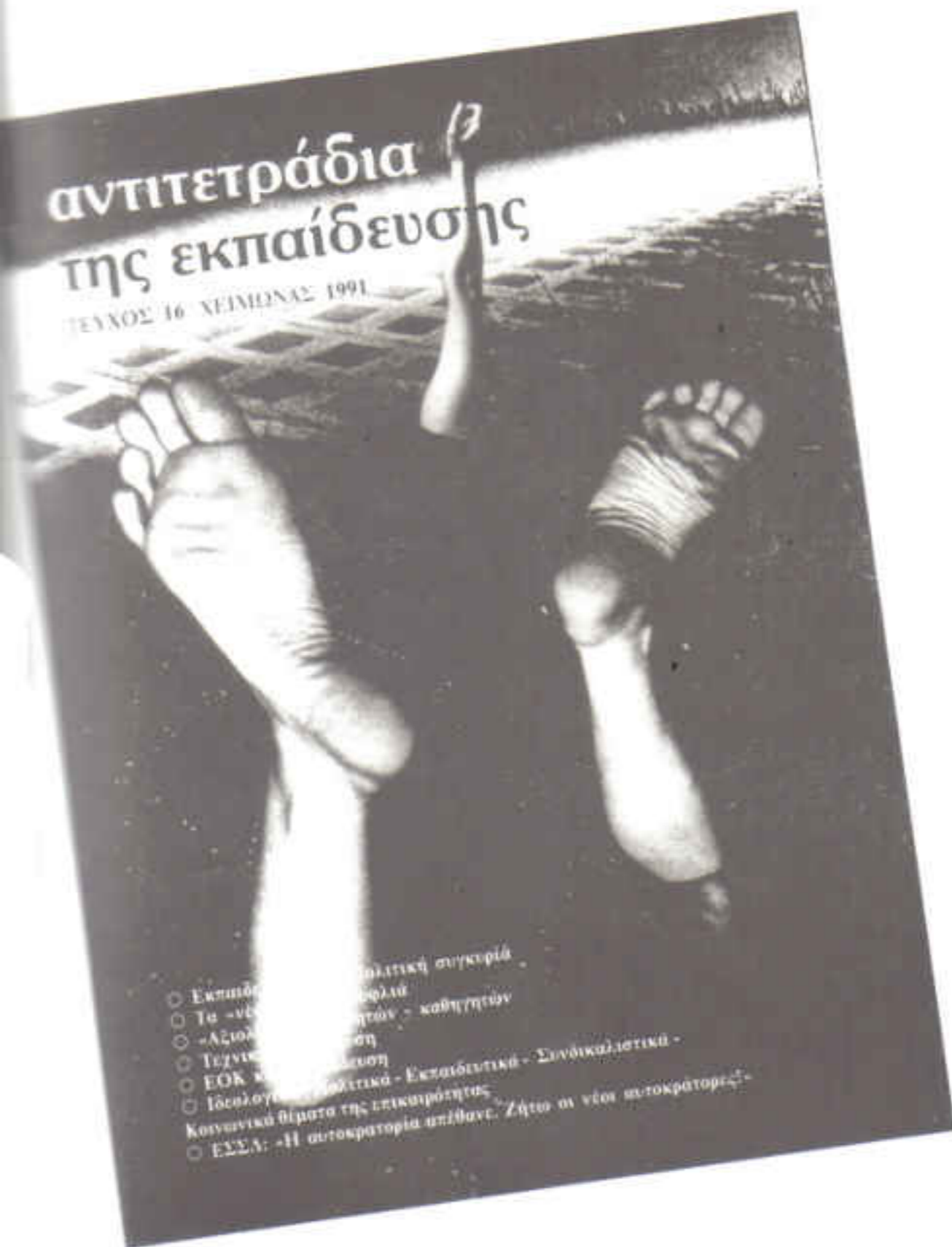
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ Νίκης 3
 ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ Εγνατία 150
 ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ Αριστοτέλους 6
 ΡΑΓΙΑΣ Τσιμισκή 41
 ΙΑΝΟΣ Αριστοτέλους 7
 ΜΠΙΜΠΗΣ Εγνατία 108

Λάρισα:

ΚΕΡΑΜΟΣ, στην οδό Κούμα

Και σε κεντρικά βιβλιοπωλεία των μεγάλων επαρχιακών πόλεων

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

τριμηνιαίο αριστερό περιοδικό για την εκπαίδευση

Διευθύνεται από Επιτροπή

Γραφεία: Μάρνη 30, 104 42 Αθήνα, τηλ. 5235221 FAX: 3605421

Εκδότης: Γιώργος Σόφης, τηλ. 9705865

Τεύχος 16

Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1991. Τιμή 350 δρχ.

Συνδρομή για τέσσερα τεύχη 1800 δρχ.

Συνδρομή εξωτερικού 2.300 δρχ.

Κεντρική διάθεση:

Αγγελική Φατούρου, Δυρραχίου 55, 104 43 Αθήνα, τηλ. 5125714 - 9323251

Χρήστος Κάτσικας, Γραβιάς 24, 172 35 Δάφνη, τηλ. 9713651

Αριθμός Λογαριασμού Εμπορικής Τράπεζας: 25 550 862

Αριθμός Λογαριασμού Εθνικής Τράπεζας: 046/634493 - 30

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Χρυσάνθη Αθανασίου - Φιλολόγος

Βασίλης Αλεξίου - Φιλολόγος, Δικηγόρος, Μεταπτυχιακός Υπότροφος του ΙΚΥ στη Συγκριτική Φιλολογία

Μαλάμω Βαρελά - Τεχνολόγος Ηλεκτρολόγος

Γιώργος Βρανόπουλος - Βιολόγος

Αγγελίνα Γιαννετοπούλου - Δασκάλα

Ασπασία Δεμερούκη - Φιλολόγος

Γιώργος Ηρακλέους - Φιλολόγος

Γιώργος Καββαδίας - Φιλολόγος

Βαγγέλης Καλαμπάκος - Φυσικός

Γιώργος Καμπούκος - Μαθηματικός

Χρήστος Κάτσικας - Φιλολόγος

Κώστας Κορδάτος - Τεχνολόγος Μηχανολόγος

Νίκος Κουνενής - Καθηγητής Κοινωνιολογίας

Ελεονώρα Κυριακού - Δασκάλα

Τάνια Μαλαμίδου - Φιλολόγος, Ψυχολόγος (DEA Νεοελληνικών Σπουδών, DEA Κοινωνικής Ανθρωπολογίας)

Γιάννης Μακρίδης - Μαθηματικός

Λάμπρος Μπαλάσκας - Μαθηματικός

Ελένη Νικολαΐδου - Θεολόγος

Σάκης Νικολόπουλος - Μαθηματικός

Ρίτα Ντάβαρη - Καθηγήτρια Αγγλικών

Γιώργος Ξυλούρης - Φυσικός

Έφη Οικονομοπούλου - Κοινωνική Λειτουργός

Μαρίνα Παντελέων - Κοινωνική Λειτουργός

Πέτρος Πετρίδης - Πολιτικός Μηχανικός

Μαίρη Σόρογκα - Φιλολόγος

Γιώργος Σόφης - Φυσικός, Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Α' ΕΛΜΕ Πειραιά

Στέλιος Σταυρινάδης - Μαθηματικός

Θανάσης Τσιριγώτης - Φιλολόγος, Γραμματέας Δ.Σ. Γ' ΕΛΜΕ Δυτικής Αττικής

Χρήστος Τσουκαλάς - Φιλολόγος

Αγγελική Φατούρου - Φυσικός, Πρόεδρος Δ.Σ. Πανελ. Ένωσης Αδιορ. Εκπαιδ.

Μαρία Φραγκιά - Βιολόγος

Ζωή Χατζή - Γλύπτρια, Πρόεδρος Ένωσης Καθ. Καλλ. Μαθημάτων

Μηνάς Χατζηδημητρίου - Μαθηματικός

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Εκπαιδευτική Πρόταση

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ για την Ενότητα
— και την Ανασυγκρότηση του Εκπαιδευτικού Κινήματος

- Η νέα φάση και η «Νέα Τάξη»
- Η κρίση του σημερινού σχολείου
- «Αξιολόγηση» - Επιμόρφωση - Κατάργηση της Επετηρίδας διορισμών - Η «διπλή φύση» του εκπαιδευτικού - Το σχολικό βιβλίο
- ΕΟΚ και Εκπαίδευση
- Εκπαιδευτικό κίνημα - Απολογισμός - Ανασυγκρότηση «Αναβάθμιση»
- Συνδικαλιστικό κίνημα - Εργασιακό καθεστώς - Διεκδικήσεις
- Πρόταση Αγώνα

ΟΧΙ φθηνό και πειθαρχημένο δημόσιο σχολείο

Αυτοί θέρουν :

Λιτότητα και περικοπές
εξετάσεις και ταξικούς φραγμούς
πειθάρχηση και διωγμούς
φθηνό εργατικό δυναμικό
ιδιωτική εκπαίδευση

Εμείς θέρουμε:

Αυξήσεις τώρα
Δημοκρατία στο σχολείο
και την κοινωνία
Εργασιακά δικαιώματα
Ελεύθερη πρόσβαση στη μόρφωση.

με τους μαθητές, σπουδαστές, εργαζόμενους
ΜΑΖΙΚΟΣ Ενιαίος Αγώνας

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

ΑΘΗΝΑ Σάββατο 19 Οκτωβρίου 1991, 10 π.μ.
Κάνιγγος 27, 5ος όροφος - Αίθουσα Λογιστών

Τιμή 350 δρχ.